

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník jedenáctý

1

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1961

Do nového roku 1961

Generálmajor Václav Vitánský

Jako každý dobrý hospodář, tak i my musíme provést vyúčtování naší práce v uplynulém roce. V tomto vyúčtování je třeba především ukázat na to, jak „Vojenská mysl“ — náš vojenský teoretický časopis, rozvíjel soudobou vojenskou vědu, jak zdokonaloval úroveň operačního myšlení našich velitelů, štábů a dalších generálů a důstojníků — čtenářů „Vojenské mysli“, jak přinášel především to nové, o čem se v teorii vedení soudobé války mluví. Musíme zkonfrontovat, do jaké míry se podařilo přispět k celkovému zvýšení operační úrovně v naší armádě, jakým dílem na tom se podílí i náš časopis. Bude třeba si ukázat i na to, jak roste nebo se snižuje úroveň našeho časopisu a ne na posledním místě musíme vidět i to, jak nám roste počet spolupracovníků, dopisovatelů a jakého složení jsou jejich řady. Vždyť i tato skutečnost, a můžeme říci, že v první řadě ona je základem hodnoty časopisu a jeho oblíbenosti.

*

Je možné říci, že teoretická úroveň „Vojenské mysli“ se každým rokem zvyšuje a bylo tomu tak jistě i v roce 1960. Po delším hledání bylo dosaženo toho, že v časopise se řeší živá problematika, poměrně správně se reaguje na nové problémy vojenské vědy a v první řadě operačního umění. Podařilo se nám, aby každé jednotlivé číslo mělo své jednotlé ideové zaměření. Je samozřejmé, že tohoto cíle nemohlo být dosaženo ihned, protože množství hodnotných článků nebylo vždy v takovém výběru jako je nyní. Redakční rada bývala vědecká za každý příspěvek, ať se týkal nového, nebo rozměňoval starou problematiku. Redakční rada může proto nyní cílevědomě vybírat, sestavovat a proto jednotlivá čísla „Vojenské mysli“ nejsou již pouhým souhrnem jednotlivých příspěvků zaslaných našimi dopisovateli.

Tematika „Vojenské mysli“ ve své podstatě již odpovídá Rozkazu ministra národní obrany pro přípravu vojsk ve výcvikovém roce a Směrnici pro operační přípravu generálů a důstojníků vyšších štábů na výcvikový rok. Můžeme říci, že se časopis stal dobrým pomocníkem, který již určitým podílem přispívá k zdárnému plnění uvedených hlavních dokumentů. Zabezpečujíc plnění uvedených dokumentů, které jsou současně i dokumenty stranickými, plní „Vojenská mysl“ důležitý politický úkol.

Proto na stránkách „Vojenské mysli“ v uplynulém roce jsme našli většinu článků, které se týkaly problémů organizace, vedení a zabezpečení operací počátečního období války, proto se ve „Vojenské mysli“ reagovalo včas na projevy soudruha N. S. Chruščova a ministra národní obrany SSSR maršála Sovětského svazu Malinovského. Vždyť tato problematika je zvláště charakteristická pro naši epochu a její správný teoretický výklad je velikou pomocí v tom, aby se každý v těchto složitých otázkách orientoval a dovedl si promítnout (dobře teoreticky vyzbrojen) i svoje konkrétní úkoly a jak je nejlépe plnit. A o to nám právě jde.

Současně však je třeba vidět, že se nám dařilo zase o něco lépe než dříve i to, že náš časopis nebyl jen tribunou proklamování oficiálních názorů, ale že bylo v něm sledováno i další prohloubení a širší osvětlení těchto názorů. Kromě toho byla zde neustálá snaha rozvíjet širokou diskusi ke všem aktuálním otázkám, prohlubovat otázky, které byly předmětem služebního školení, byla snaha zevšeobecnovat dobré zkušenosti a všim tím přispívat k zvýšení operační připravenosti generálů a důstojníků jako jednoho ze základních prvků bojové pohotovosti a bojeschopnosti naší lidové armády.

To podle našeho názoru jsou určité a jisté nemalé úspěchy, kterých bylo dosaženo plodnou prací našich spolupracovníků — dopisovatelů a citlivým výběrem jednotlivých článků v redakční radě a v nemalé míře i obětavou prací všech pracovníků redakce, kteří jednotlivá čísla připravují do tisku.

*

Na druhé straně vedle úspěchů, kterých bylo dosaženo, musíme vidět i celou řadu větších i menších nedostatků, které nás v průběhu roku doprovázely. Některé z nich jsou nedostatky již delší dobu se opakující, jiné se v uplynulém roce objevily poprvé. V každém případě musíme se nad nimi dobře zamyslet, provést jejich analýzu a houževnatě pracovat k jejich odstranění.

I když se politická úroveň časopisů značně zvýšila, i když bylo již upuštěno od dlouhých a všeobecných politických i odborných úvodů, které byly vždycky jakýmsi nabíráním dechu před zahájením vlastního článku, přece jenom se tento zlovyk ještě tu a tam objeví. Řada článků postrádá to nejpodstatnější, tj. provedení správných závěrů z hlavních myšlenek článku. My však víme, že právě závěry jsou tak důležité pro praktickou činnost vojsk. Poměrně málo se v našem časopise ukazuje na politickou práci a v minulém roce nevyšel ani jediný článek, který by pojednával o politickém zabezpečení práce štábů při cvičeních nebo článek s podobnou tematikou.

Jedním z velikých nedostatků naší práce je dosud malý předstih v teoretickém myšlení. Nechceme zde na tento nedostatek ukazovat jako na nějakou novou věc, protože je to nedostatek stále se opakující a současně nechceme, aby předstih byl chápán jako několikaletý. Přesto však chceme ukázat, že ve vědecké práci a ve vojenskoteoretické práci je otázka předstihu požadavkem nezbytným. Jinak se nemůže naše teoretická práce stát vodítkem správnému tvůrčímu uplatnění v jednotlivých štábech a nemohla by přispět k další aktivitě generálů a důstojníků naší armády.

I když víme, že rozvoj techniky je důležitým podkladem pro rozvoj teorie vojenského umění, víme současně i to, že rozvitě teoretické myšlení dává správný směr k dalšímu rozvoji vojenské techniky. Teoretické myšlení usměrňuje vývoj jednotlivých druhů vojsk, vývoj bojové techniky a jiných prostředků bojového použití. V tomto směru však náš časopis i nadále nesehrává potřebnou úlohu.

„Vojenská mysl“ neuveřejňovala (protože neměla k dispozici) kolektivní práce, které, jak ukazuje zkušenost (viz příspěvek příslušníků velitelství dělostřelectva MNO ve zvláštním čísle VM), mají vysokou kvalitu zpracování. Právě tak je stále málo příspěvků od svazků a armád. To je velký nedostatek hlavně proto, že „Vojenská mysl“ se nestala tribunou zevšeobecnování zkušeností z vojsk a neplní tak jeden ze svých hlavních úkolů. Náš časopis málo uveřejňuje zkušenosti armád států — účastníků Varšavské smlouvy. Málo se předkládají zajímavé

články z jejich odborných časopisů a co je ještě horší, že účastníci cvičení spojeneckých armád (členové našich delegací) nerozdělují své dojmy a své poznatky na stránkách našeho časopisu s ostatními.

Jedním z nejzávažnějších nedostatků však i nadále zůstává to, že většina článků napsaných pro „Vojenskou mysl“ má pouze popisný charakter. Články jsou více nebo méně zdařilou reprodukcí různých přednášek nebo rozborů MNO a GŠ a jsou velmi nekonkrétní. Většina článků již obsahuje známé a stále se opakující problémy. Víme, že není možné psát stále o nějakých zcela nových problémech, ale současně musíme trvat na tom, aby na stránkách našeho časopisu se i známé problémy rozebíraly v novém světle, v nové perspektivě. Jestliže nebudeme problémy soudobého vojenství a operačního umění rozebírat nově, pak to samozřejmě nevyzve žádnou nebo zcela nepatrnou diskusi. Zde nepomůže nic, že někteří autoři pak v závěru článku k diskusi vybízejí. Je třeba napsat článek tak, aby jeho obsah sám k diskusi vyzval a pak potřebu diskuse nebude nutné na konci zdůrazňovat a nabízet.

Tyto a další nedostatky jsou příčinou toho, že „Vojenská mysl“ se dosud nestala plně oblíbeným časopisem, že se nestala nezbytným pomocníkem generálů a důstojníků při dalším zvyšování jejich operační úrovně. Tím se i snaha redakce časopisu, přes jeho zvyšující se úroveň, dosud míjí účinkem.

*

Bude třeba poukázat na hlavní příčiny nedostatků našeho časopisu, abychom se jich v novém roce 1961 vyvarovali.

Základním kritériem účinnosti vojenského tisku je to, jak přispívá a jak se podílí na zvyšování bojové pohotovosti a to v celém komplexu problému. Jestliže v dosažení vysokého stupně bojové pohotovosti nebylo ještě dosaženo všeho, pak se na tom samozřejmě podílí i vojenský tisk. Je třeba si uvědomit, že dosavadními formami nedosáhneme rozhodujících a konečných výsledků. Je třeba najít a nekompromisně prosazovat nový — kvalitativně nový podchod k této rozhodující problematice.

Zatím naše názory, zejména ve „Vojenské mysl“ a „Vojenství“ jdou ve vyjetých kolejkách a důkladná teoretická rozpracování vlivu (rozhodujícího vlivu) zbraní hromadného ničení a raket na charakter a způsoby vedení války, operace a boje dosud chybějí. Většinou se omezíme pouze na konstatování, že tyto zbraně a bojové prostředky mají velký vliv, ale tím to obvykle končí. Málo využíváme sovětských zkušeností. Neuvědomujeme si, že rozhodující význam sovětských poznatků a zkušeností vyplývá jednak z třídní politické funkce naší armády, jednak ze zásadních změn ve vojenské vědě i technice. Současně je třeba vidět, že objektivní zákonitosti vývoje vojenství, teoretické rozpracování dalšího vývoje vojenské vědy v podmínkách použití raketových zbraní s termonukleárními náložemi mohou být důsledně a komplexně studovány a zevšeobecnovány a realizovány pouze na úrovni státu s velkými ekonomickými a technickými zdroji a možnostmi. Z tohoto hlediska jistě SSSR představuje mocnost prvního řádu nehledě na to, že v některých otázkách představuje velmoc vůbec první na světě. SSSR nám ochotně a nezištně předává svoje zkušenosti a potřebné výsledky vojenské vědy a techniky. My ovšem, jako stát s vysoce rozvinutým prů-

myslem nemůžeme jenom tyto zkušenosti pasivně přejímat, ale dále je v našich konkrétních podmínkách rozvíjet a tím zpětně pomáhat společnému cíli.

Často však vidíme, že nové výsledky vědy a techniky jsou v praxi velitelů, štábů a vojsk prosazovány starými, přežitými formami, které nemohou přinést očekávané výsledky, naopak plodí dogmatismus a rutinérství. Příčinou jsou zastaralé názory a představy na soudobé vojenství, zaostávání v myšlení a teoretickém rozvinutí, ale hlavně nedostatečné skloubení političnosti a odbornosti v myšlení a tím i v jednání lidí.

Na těchto nedostatcích se do značné míry podílí i stále nižší stav vojensko-vědecké práce a vojenského odborného tisku vůbec. Náš odborný tisk není dosud tím výrazným nástrojem, který by rozhodujícím způsobem měnil myšlení lidí — myšlení generálů a důstojníků — a změnou v myšlení lidí dosáhl i změny v dosavadní praxi. Do té doby, dokud bude přinášet náš odborný tisk abstraktní teorii, dokud bude mít místo praktikismus v zaměření časopisů, dotud neuvidíme ani změny v praktické činnosti velitelů a štábů, dotud nebudeme plnit poslání našeho tisku.

V uplynulém roce byly vydány nové řády. Tyto řády shrnují a zevšeobecňují nejnovější výsledky vojenské vědy a techniky a svým obsahem představují závažnou směrnici. Jejich důsledné a tvůrčí uplatnění ve výcviku vojsk nutno považovat za jedno z nejdůležitějších opatření k dalšímu zkvalitnění bojové připravenosti naší armády. Přesto však jsme svědky toho, že prosazování nových názorů na organizaci a vedení soudobého boje a operace naráží na přílišnou konservativnost některých našich autorů, velitelů a důstojníků štábů. Projevují se tendence a snahy mechanického porovnávání tzv. „starých“ a „nových“ řádů, které ve svém důsledku jsou projevem dogmatismu a zastaralých představ o soudobém vojenství. To svědčí o nízké teoretické připravenosti určité části velitelského sboru naší armády, která se snaží nový progresivní obsah uplatňovat starými a přežitými metodami.

Ještě několik slov k sovětským zkušenostem. Důsledné, cílevědomé a tvůrčí uplatňování sovětských zkušeností je třeba považovat za jeden z nejdůležitějších principů a platnou zákonitost výstavby socialistické armády. Je to proto, že výstavba naší armády není myslitelná bez respektování nejzákladnějších požadavků, jež jsou zobecněním vývojové cesty Sovětské armády, včetně nejnovějších vědeckých poznatků. Neznamená to tedy pouze přímé a bezprostřední přebírání sovětských zkušeností. Naše úsilí musí být při přejímání zkušeností současně zaměřeno na jejich další tvůrčí rozpracování z hlediska našich konkrétních potřeb. Na druhé straně však nesmíme přejít do druhého extrému a nadřazovat specifickou naši armádu nad obecné principy závažné pro každou armádu socialistického typu, tedy i pro naši. Mimochodem, tento hrubý nedostatek je plně platný pro řadu našich autorů.

Další vážnou příčinou řady nedostatků je i to, že mnoho našich pracovníků se dosud neoprostilo od úzkých a konjunkturálních zájmů při zpracovávání jednotlivých témat, málo se řeší problémy, které jsou nutné z hlediska perspektivních potřeb armády, ale řeší se takové otázky, které vyhovují individuální zálibě autora.

Bylo by třeba zdůraznit, že zvýšení úrovně vojenskovo vědecké práce je přímo závislé a podmíněné vzájemnou výměnou názorů, vědeckou polemikou, stránkou kritikou a zásadovostí. Z vojenskovo vědecké práce, a tedy i z našeho časopisu, mu-

si být vymýceny všechny pokusy o laciné a bezduché kompilace, projevy neserióznosti a nečestnosti v práci. Není správné, aby se nadále opakovaly případy, kdy články stejného nebo skoro stejného obsahu je zveřejněn současně v několika časopisech nebo sbornících. Nesmí být přece rozhodující snaha po finančním efektu, ale snaha po kvalitě odevzdané práce. Je zapotřebí, abychom zvýšili procento příspěvků ze štábů armád a divizí, abychom tak svázali teorii a praxi a přinutili ji, aby praxi více sloužila. I tu nám mohou být vzorem sovětské časopisy, kde jsou ukázky toho, jak vyhodnocovat zkušenosti ze cvičení, jak provádět závěry pro další praxi.

★

Závěrem je třeba poděkovat všem našim spolupracovníkům-dopisovatelům, členům redakční rady a všem pracovníkům redakce, kteří s velkým úsilím, obětavostí a nadšením připravovali k vydání jednotlivá čísla „Vojenské mysli“ v uplynulém roce a popřát všem mnoho úspěchů v tvůrčí teoretické práci v novém roce 1961, který nechť je pro nás dalším zlepšením úrovně našeho časopisu, nechť je pro nás rokem dalšího zkvalitnění operační přípravy generálů a důstojníků naší lidové armády a tím i dalším příspěvkem k zvýšení její bojové pohotovosti.

217. X 20
3460

Za další zvýšení úrovně vědecké práce v čs. lidové armádě

*Podplukovník Ladislav Soukal
s pracovním kolektivem*

Autor nastiňuje problémy k diskusi na celoarmádní konferenci, která bude řešit otázky dalšího rozvoje vědecké práce v ČSLA.

Význam vědy v socialistické společnosti a tudíž i v armádě jako její součásti je dán především tím, že vznik a výstavba socialistické společnosti spočívají přímo na poznání vědecké pravdy a dále tím, že struktura této společnosti umožňuje bez omezení využívat poznatků vědy jako jedné z hlavních hybných sil vývoje. Cílevědomě plánovaný rozvoj vědy se stává přímo součástí jejího programu.

Z tohoto hlediska nutno pohlížet i na rozvoj vědecké práce v naší armádě. Vzhledem k existenci agresivních cílů světového imperialismu a možnosti rozpoutání nové světové války musí být obsah vědecké práce v armádě zaměřen především na potřeby dalšího zvýšení obranyschopnosti našeho státu a dosažení vysoké bojové pohotovosti a připravenosti našich ozbrojených sil. Přitom nutno brát plně v úvahu naše spojení se SSSR a spojení s ostatními státy Varšavské smlouvy, jakož i společenské a hospodářské změny v našem státě.

Závažnost úkolů vědecké práce v armádě vyplývá především ze zásadních změn, které v posledních letech proběhly ve vojenské vědě a technice a které od základu mění názory na vedení soudobého ozbrojeného zápasu. Patří mezi ně především nové moderní zbraně ve výzbroji armád, zejména raketové zbraně s jadernými náplněmi, plná motorizace armád, vzrůstající význam tankových vojsk mezi pozemními vojsky, úloha výsadkových vojsk a změněná úloha ostatních druhů vojsk a služeb. Neméně závažné změny vnaší do organizace a způsobů činnosti velitelů, štábů a vojsk použití různých druhů technických prostředků, zejména elektronické techniky, jako počítačů a kybernetických strojů apod.

Všechny tyto okolnosti vyžadují se zřetelem na agresivní cíle a plány imperialistického tábora rozvinutí a přehodnocení teoretických názorů na vedení příští možné války, odhalení jejích hlavních zákonitostí a provedení aplikace vědeckých poznatků ve všech oblastech vojenství. Správné vyřešení obtížných problémů má hluboký vliv na řešení úkolů spojených s výstavbou a přípravou naší armády, její vybavení bojovou technikou a jinými materiálními prostředky.

Přitom musíme mít stále na zřeteli, že obsah a zaměření naší vědecké práce musí plánovitě a systematicky rozvíjet výsledky socialistické vojenské vědy, především výsledky dosažené v Sovětské armádě, a jejich tvůrčí aplikaci na naše podmínky, na základě vyhodnocení našich reálných možností a potřeb. Nejde tedy jen o „kopírování“, ale o tvůrčí rozvíjení a aktivní příspěvek k rozvoji socialistické vojenské vědy.

V současných podmínkách je rozvoj vědecké práce, více než kdykoliv jindy, jedním z důležitých předpokladů soudobosti naší armády a předpokladem dalšího zlepšování organizačské a řídicí činnosti.

Změněné podmínky kladou náročné požadavky na rozsah a celkové zaměření vědecké práce v naší armádě. Aby bylo možno správně vytýčit úkoly, zabezpečit

jejich splnění a přijmout správná opatření k zabezpečení potřebného rozvoje vědecké práce v naší armádě, bude na konci třetího čtvrtletí tohoto roku provedena celarmádní konference k řešení otázek dalšího rozvoje vědecké práce. Považujeme za nutné, aby na tuto konferenci byly neprodleně zahájeny přípravy, a to zejména formou výměny názorů a rozvinutí diskuse ve všech vojenských odborných časopisech.

Jako první příspěvek k rozvinutí této diskuse chceme vyjádřit naše názory na obsah problematiky, kterou by se měla konference zabývat, jakož i názory na některé problémy vojenskovědecké práce.

K obsahu a cílům konference:

Pokládáme za účelné, aby se v plénu konference řešily zásadní problémy vědecké práce v armádě a styčné problémy jednotlivých vědních oborů. Aby se došlo ke konkrétním a prakticky použitelným výsledkům, považujeme za nutné řešit též specifické problémy různých vědních oblastí v jednotlivých sekcích a to:

1. v sekci společenských věd,
2. v sekci pro otázky vojenskovědecké práce¹⁾,
3. v sekci vojenských technických věd,
4. v sekci vojenských lékařských věd.

*

Z celkových problémů vědecké práce v armádě doporučujeme zaměřit se na řešení těchto otázek:

1. Na otázky obsahového zaměření vědecké práce, vyhodnocení jejího spojení a využitelnosti v praxi z hlediska dosažených výsledků; na vyhodnocení úrovně a posouzení metod řízení a plánování vědecké práce, její perspektivnosti a zaměření na praktické potřeby obrany státu.

2. Na problémy sladěnosti a navázání na státní plán výzkumu a spolupráce s civilními vědeckými institucemi a na otázky koordinace všech oblastí vědecké práce v armádě. Zejména nutno ujasnit styčné problémy, koordinaci a vzájemnou spolupráci všech úseků vojenskovědecké práce, technického a společenského výzkumu, jakož i ostatních oblastí přírodních věd.

3. Z hlediska konkrétních potřeb a zabezpečení obrany státu řešit zásadní požadavky na rozvoj vědeckovýzkumné základny, výchovu a využívání vědeckých kádru. Dále posoudit současný rozvoj vědecké základny v naší armádě (zejména vojenskovědecké) z hlediska potřeb dalšího podstatného rozvoje vědecké práce a důležitosti vytyčených úkolů. Vypracovat a navrhnout opatření, jejichž realizace by zabezpečovala splnění náročných úkolů v této oblasti.

4. Řešit zásadní otázky využívání sovětských zkušeností a dát podklady k zabezpečení jejich plnějšiho využívání. Hluboce ujasnit jejich úlohu a význam pro rozvoj vědecké práce a budování naší armády. Ujasnit možnosti a způsoby těsnější spolupráce se Sovětskou armádou a ostatními armádami států Varšavské smlouvy.

5. Na základě objasnění předchozích problémů, zejména úlohy a významu sovětských zkušeností, perspektivnosti a praktických potřeb obrany státu vyty-

¹⁾ Navrhované rozdělení na sekci společenských věd a na sekci pro otázky vojenskovědecké práce je rozdělení pracovní, vyplývající z konkrétních potřeb.

čit požadavky na náš základní a aplikovaný výzkum; objasnit jejich správné proporce, úlohu a zaměření.

6. Vytyčit požadavky na úroveň, úlohu a metody práce vojenské informační služby, vojenský odborný tisk a vědecko-technickou propagandu.

7. Formulovat požadavky na úroveň, zásady a metody rychlého a efektivního využívání výsledků vědecké práce a na řešení otázek hmotné zainteresovanosti a odměňování za vědeckou práci.

8. Řešit otázky stranickosti vědecké práce, úlohu politických orgánů a stranických organizací při zabezpečování rozvoje vědecké práce v armádě.

V navrhovaných sekcích pokládáme za účelné řešit výše uvedené otázky s náležitou konkretizací na příslušnou oblast a kromě toho některé specifické problémy, z nichž v oblasti vojenskovědecké práce zdůrazňujeme tyto:

a) Úlohu, zaměření a požadavky na vojenskovědeckou práci jednotlivých složek armády (vojenskovědecká pracoviště, akademie, učiliště, složky MNO, svazy, svazky apod.), včetně ujasnění metodiky jejich práce, vzájemné spolupráce a jejich úlohy při řešení otázek základního a aplikovaného výzkumu.

b) Problém těsného spojení vojenskovědecké práce s úkoly v operační, taktické a bojové přípravě. Přitom posoudit a navrhnout opatření ke zlepšení metody vojenskovědeckého zkoumání při zkušebních a jiných cvičeních a způsoby využívání poznatků a zkušeností ze života a praxe vojsk.

c) Z otázek spolupráce a požadavků na jiné vědní obory věnovat pozornost spolupráci s ostatními úseky společenských věd, ovlivňování vývoje a výzkumu, jeho sepětí s vojenskovědeckou prací a zabezpečení jeho orientace na perspektivní problémy a dále zabezpečení koordinace a spolupráce na úseku výchovy a výcviku vojsk a při řešení otázek pedagogiky a psychologie v armádě. Vytyčit požadavky na řešení otázek vojenské historie, jakožto podkladů pro rozpracování současných a perspektivních úkolů vojenské vědy. Řešit i součinnost se zlepšovatelem hnutím a způsoby ovlivňování jeho činnosti se zřetelem na vyjasnění možností při řešení komplexních úkolů.

d) Řešit problematiku souhrnného vyhodnocování a využívání výsledků vojenskovědecké práce se zřetelem na zvláštnosti jednotlivých složek armády a stupňů velení.

Pokud jde o jiné oblasti vědecké práce v armádě, počítáme s tím, že na problematiku různých oborů poukáží povolání odborníci. Proto v další části článku upozorníme pouze na některé styčné problémy s vojenskovědeckou prací.

V oblasti **technického rozvoje** bude důležité projednat současně s otázkami organizace a metod řízení vývoje a výzkumu v armádě též otázky sklovení a vazeb s vojenskovědeckou prací a v souvislosti s tím otázky orientace výzkumu na perspektivní problémy. Tuto otázku pokládáme za účelné rozpracovat s náležitou konkretizací na různé úseky technického rozvoje, jako např. na problémy mechanizace a automatizace v armádě, kde brát v úvahu a řešit požadavky na součinnost při řešení otázek vedení boje a operace, metod práce velitelů a štábů, systému zásobování, evidence apod. Za málo vyjasněný pokládáme problém spolupráce vojsk při řešení výzkumných úkolů a metodu hodnotného a rychlého ověřování možností, správné konstrukce a využívání nové bojové techniky. Rovněž otázku zavádění výsledků vývoje a výzkumu do praxe a způsoby jejich nejrychlejšího a neefektivnějšího využití vidíme jako problém, který je nutno po-

suzovat z hlediska styčných problémů a spolupráce s vojenskovědeckým výzkumem.

V oblasti **ostatních společenskovědních úseků** pokládáme za aktuální řešit problémy těsnější spolupráce s civilními vědeckými pracovišti a plnějšího využití výsledků jejich práce. Za neméně významný úkol považujeme spolupráci při řešení styčných problémů s vojenskovědeckou prací, jako je řešení otázek výchovy a výcviku vojsk, obecných otázek vojenské vědy a vojenské ideologie, vojenské pedagogiky a psychologie, režimu života vojsk, kázně a jiných otázek.

Tolik k zaměření konference a k námětům pro rozvinutí diskuse. Nyní přejdeme k některým problémům vojenskovědecké práce.

*

K zaměření vojenskovědecké práce a k úloze jednotlivých složek naší armády.

Domníváme se, že jsme již v naší armádě prošli údobím, kdy se ujasňovaly nejzákladnější otázky obsahu, vojenskovědecké práce na různých stupních a že nyní půjde hlavně o to, abychom ujasněné obecné zásady dále konkretizovali, zevšeobecnil a uplatnili v praxi. Rozsáhlejším a obtížnějším úkolem bude řešit problémy vojenskovědeckého zkoumání, zejména jeho konkrétních forem na různých pracovištích. Z těchto důvodů uvádíme naše názory na úlohu a úkoly jednotlivých složek armády ve vojenskovědecké práci.

Vycházíme z toho, že v současné době byly již v podstatě překonány oba extrémní názory na úlohu složek MNO, vojsk, akademií a vojenskovědeckých pracovišť ve vojenskovědecké práci.

Jeden z krajních názorů v zásadě popíral možnost a účelnost plného zapojení složek MNO a vojsk do vojenskovědecké práce, což se hlavně zdůvodňovalo nutností řešit množství jiných operativních úkolů. Jednostranné zaměření pouze na plnění tzv. „operativních“ úkolů bylo i jedním z projevů přehlíživého poměru k vojenskovědecké práci a ve svém důsledku vedlo mnohdy k škodlivému prakticismu a empirismu. Ještě dnes se projevují tendence, jako by jediným střediskem vědecké a výzkumné práce měla být vědecká výzkumná pracoviště a částečně akademie. Jsme toho názoru, že hlavní podstatou těchto tendencí je jednak nedocenění významu spojení teorie s praxí, nedocenění rozdílnosti úlohy vojsk a vědeckých pracovišť ve vojenskovědecké práci, částečné podceňování schopností našich velitelů a štábů, nedocenění významu kolektivnosti ve vojenskovědecké práci, významu experimentu a někdy i malá schopnost aplikovat a prosazovat správné formy a metody vojenskovědeckého zkoumání ve štábech a u vojsk.

Druhý názor je charakteristický tím, že v podstatě popírá význam základního výzkumu a perspektivnosti ve vojenské vědě; počítá s tím, že budeme jen využívat sovětských zkušeností a nanejvýš provedeme jejich nejnnutnější aplikaci. Z toho vychází i závěr, že do vojenskovědecké práce by bylo třeba zapojit hlavně vojska a že i ostatní složky armády by se měly zabývat v podstatě jen problémy aplikovaného výzkumu. Tato tendence se prakticky projevila v tom, že hlavní úkoly, od nichž bylo možno očekávat perspektivnější závěry, byly v minulosti zadávány armádám. Bylo opomenuto, že zpracovatelské kolektivy na této úrovni nemají příznivé podmínky k teoretickému rozpracování závažných problémů z hlediska perspektivní platnosti a že se z pochopitelných důvodů snaží hledat odpovědi na bezprostřední problémy současné praxe.

K tomuto druhému názoru je třeba říci, že zde není správně pochopen význam využívání sovětských zkušeností, i když při jejich plném a organizovaném využívání máme dosud určité nedostatky. Počítá se jen s využíváním zkušeností Sovětské armády, aniž by byla doceněna naše internacionální povinnost, důstojně se podílet na dalším rozvoji socialistické vojenské vědy tak, jak je tomu v řadě jiných vědních oborů.

V minulém období nebyla věnována dostatečná pozornost obecným otázkám socialistické vojenské vědy, a to nejen jejich zkoumání a dalšímu rozpracování, ale i posledním teoretickým výsledkům vojenské vědy. Nízké znalosti obecných otázek vojenské teorie se mnohdy negativně projevovaly zejména při zúženém řešení problémů operačního umění a taktiky, v malé perspektivnosti rozpracovaných závěrů apod. Tak např. bohatá diskuse na stránkách sovětského vojenského odborného tisku k otázkám činitelů, rozhodujících o výsledku soudobé války, jakož i závažné diskuse k předmětu a obsahu sovětské vojenské vědy se u nás nesetkaly s potřebným ohlasem.

*

Nízké znalosti obecných otázek soudobé vojenské teorie byly mnohdy i jednou z příčin malé cítělvedomosti a nedostatečného předstihu vojenskovodecké práce v naší armádě.

Jaká by podle našeho názoru měla být úloha jednotlivých složek naší armády ve vojenskovodecké práci?

V zásadě vycházíme z toho, aby vedoucí složky MNO, vojenské akademie a vojenskovodecká pracoviště řešila s dostatečným předstihem otázky základního výzkumu a ostatní složky pak otázky aplikovaného výzkumu.

V daném případě by úloha jednotlivých složek vypadala takto:

Složky MNO by se zaměřily hlavně na rozpracovávání základní perspektivy rozvoje vojenské vědy, rozvoje jednotlivých druhů vojsk a jejich použití, řízení vojenskovodecké práce, vyhodnocování a zevšeobecnování poznatků vojenských akademií, učilišť a vojsk a uplatňování výsledků vojenskovodecké práce v praxi.

Vojenská akademie a vojenskovodecká pracoviště by se více zaměřily na řešení otázek základního výzkumu, na rozpracovávání teoretických otázek vojenské vědy, sloužících velení armády jako podklad pro řešení současných a perspektivních otázek budování armády, výchovy a výcviku velitelů, štábů a vojsk a jiných zásadních otázek obrany státu.

K zabezpečení hluboké znalosti jednotlivé problematiky a možnosti jejího trvalého sledování a rozvíjení nutno zaměřit vojenskovodeckou práci, především na VAAZ (podobně jako na VPA) postupně k řešení dlouhodobě stanovených úkolů podle odbornosti jednotlivých kateder a tím dosáhnout odpovědnosti za trvalé sledování a rozpracování příslušných problémů. Při řešení úkolů aplikovaného výzkumu nutno těsně spolupracovat s vojsky.

Vojenská učiliště by byla využita pro rozpracování některých otázek taktiky malých jednotek a metodiky bojové přípravy, výchovy a výcviku poddůstojníků a mužstva, žáků vojenských učilišť apod.

Velitelství a štáby svazů by se zabývaly hlavně aplikací poznatků základního výzkumu a jejich konkretizací ve svých podmínkách získáváním a zevšeobec-

ňováním zkušeností z praxe a prověřováním nové teorie. Přitom je nutno usměrnit je na maximální získávání a zevšeobecnování poznatků z operační a bojové přípravy a jiných poznatků získaných při řešení otázek bojové pohotovosti, jakož i otázek, souvisejících s jejich úkoly při obraně státu.

Svazky a útvary by se zaměřily na provádění teorie v praxi podle požadavků velitelství svazů i složek MNO a akademií, na konkretizaci obecné teorie ve své praxi, na shromažďování a částečně zobecňování praktických zkušeností a na prověřování bojových vlastností různých druhů zbraní a bojové techniky. Je třeba vyžadovat od nich podněty k novému přehodnocení teorie podle potřeb vojsk, k řešení otázek materiálního zabezpečení, organizace a výzbroje vojsk, jejich výchovy a výcviku a využívat je i k součinnosti při vypracování takticko-technických požadavků na vývoj nové techniky.

Takové zaměření a zadávání úkolů vyžaduje podstatně zkvalitnit úroveň plánování, řízení a zabezpečování vojenskovědecké práce složkami MNO a i Vědeckou radou ministerstva národní obrany. Z těchto hledisek bude třeba zkoumat a prověřit, zda dosavadní struktura VR MNO, zejména jejich jednotlivých sekcí, odpovídá novým náročným požadavkům na řízení vědecké práce v armádě a zda nové pojetí vědecké práce a další rozvoj vědecko-výzkumné základny nebude vyžadovat i určité změny jejich dosavadní struktury.

Nejobtížnějším úkolem bude zabezpečit dokonalou spolupráci uvedených složek a správně pochopit a v praxi uplatnit požadavky kladené na vojska. V tomto směru bude účelné řešit zejména otázky spolupráce s vojenskými akademii, vojenskovědeckými pracovišti a vojsky. Jde o problematiku, ve které nemáme ještě dostatečně hodnotné zkušenosti a která naráží na stálé těžkosti. Proto bude účelné, aby v diskusi, která by předcházela připravované konferenci, byly ujasněny konkrétní formy a metody uskutečňování této spolupráce. Značně složitá je i problematika správné formulace úkolů, metod a způsobů řízení vojenskovědecké práce u vojsk. Proto se k vysvětlení našeho stanoviska na úlohu vojsk ještě vrátíme. Abychom zdůvodnili naše předchozí názory na požadavky kolektivnosti, nezbytnost účasti všech uvedených složek na vojenskovědeckou práci, pojetí jejich úlohy a spolupráce, musíme si nejprve alespoň stručně všimnout některých otázek specifikace vojenskovědeckého zkoumání.

Domníváme se, že je důležité ujasnit si nejdříve poměr mezi organizátorskou a řídicí činností a vojenskovědeckou prací. To proto, že v současné praxi je mnohdy odborná práce zaměřována za práci vědeckou, čímž dochází k podceňování vojenskovědecké práce a z tohoto důvodu nejsou mnohde ani prováděna opatření k jejímu dalšímu rozvoji.

Odborná práce je aplikování teoretických znalostí a praktických zkušeností na určitou konkrétní činnost. Jako příklad je možno uvést práci na cvičení, kde zpracovatel přenáší zásady příslušných řádů (které si osvojil ve škole, samostatným studiem a v průběhu své praktické činnosti) na plnění konkrétního úkolu. I když při plnění některých úkolů se velmi často používá metod vědeckého zkoumání, především dialektické logiky, statistických metod apod., je nutno v současných podmínkách vidět rozdíl mezi odbornou prací a vojenskovědeckou činností.

Vědecká práce je daleko složitější proces. Jejím úkolem je v první řadě odhalovat objektivní zákonitosti vývoje příslušného oboru, jímž se zabývá, a způsobů

využití těchto zákonitostí v praktické činnosti. Z toho plynou kvalitativně odlišné požadavky na odbornou a vědeckou práci. Vědeckou práci nutno vidět jako základ odborné činnosti. V tom spočívá podmíněnost a závislost obou druhů činnosti a složitost stanovení hranic mezi nimi, které z pochopitelných důvodů nelze naprosto přesně vymezit. Je však nezbytné ujasnit si základní odlišnosti, poslání a význam obou druhů činnosti, bez podceňování toho nebo onoho úseku práce. Jen tak bude možné činit správná a účinná opatření k rozvoji vědecké práce v armádě.

Zdůraznili jsme, že na úseku vojenskovědecké práce je třeba především stanovit a řešit úkoly, směřující k zabezpečení perspektivních i současných potřeb obrany státu a vytvoření maximálního předstihu vědeckých poznatků před potřebami armády. Proto se úkoly vojenskovědecké práce svým způsobem liší od úkolů bezprostřední výstavby armády a od řešení praktických otázek obrany státu. Tím nepopíráme, ale zdůrazňujeme tézi, že **budování socialistické společnosti a tudíž i armády, znamená též zvědečtění celého života.**

I při řešení běžných otázek řídicí a organizátorské práce i všech otázek výchovy a výcviku vojsk je třeba vědecké analýzy a zevšeobecnění – vědeckého přístupu k problémům. Avšak při řešení úkolů, vycházejících z okamžitých požadavků praxe, narážíme mnohdy na nedostatek teoretických podkladů a závěrů. To je závažná skutečnost, která nutí k tomu, abychom si dobře ujasnili požadavky, které jsou kladeny na vojenskovědeckou práci a na druhé straně na organizátorskou a řídicí činnost.

V této souvislosti je nutno poukázat na krátkozrakost námitek, že na vojenskovědeckou práci nezbývá čas pro jiné neodkladné úkoly. Vždyť přece povrchní řešení problémů bez vědecké analýzy a zevšeobecnění a bez vyjasnění perspektivy znamená nejen snížení kvality práce, ale nakonec i ztrátu času. Perspektivní a jiné plány, jakož i jiná opatření, která se na různých místech provádějí, ztrácejí potom rychle svoji platnost, protože jsou mnohdy zpracovávány bez hlubších vědeckých podkladů.

Jsou-li úspěchy při výstavbě naší společnosti a především budování našeho hospodářství ve značné míře založeny na předstihu ve vědeckovýzkumné práci a na rozvoji a maximálním využití nejmodernější techniky, pak tato zásada musí v nezmenšeném rozsahu platit a být prosazována i při budování naší armády a při zvyšování její bojeschopnosti. To vyžaduje, aby bylo v řízení vývoje armádního organizmu dostatečně hluboce a cílevědomě využíváno nejnovějších vědeckých poznatků a zkušeností, aby bylo dosaženo vysoké úrovně analýzy a zevšeobecnění současné praxe a aby vojenskovědecká práce měla před touto praxí dostatečný předstih. Schopnost analyzovat a zevšeobecnovat progresivní jevy společenského a vojenského vývoje je umění, bez něhož nemůže plnit úkoly žádný vedoucí orgán. Bez této schopnosti lze snadno sklouznout k jednostrannosti, ke glorifikaci dosavadních zkušeností a tím i k omezené platnosti a někdy i nesprávnosti praktických závěrů a opatření.

Bez schopnosti analyzovat a zevšeobecnovat progresivní jevy společenského a vojenského vývoje nelze vědecky předvídat a usměrňovat vývoj událostí a nelze dosáhnout perspektivnosti v práci, zejména nyní, kdy vývoj probíhá nebyvalým tempem. Nízká úroveň této důležité metody a v důsledku toho tendence pouze na využití empirických zkušeností, které jsou mnohdy i individuálního

a subjektivního charakteru a omezeného významu, je potom jednou z hlavních příčin uspěchanosti, povrchnosti a malé životnosti a platnosti přijatých opatření.

*

K otázkám plánování a řízení vojenskovědecké práce

Hybnou silou rozvoje vědy jsou požadavky kladené společenskou praxí. Historicky se věda rozvíjela vždy v jednotě teorie a praxe. Věda v marxisticko-leninském pojetí má vždy dvě spolu nerozlučné stránky — stránku poznávání a stránku využívání poznatků pro další pokrok lidstva. Podle toho je třeba chápat i plánování vojenské vědy.

Smyslem plánování vojenské vědy je soustředit hlavní síly na splnění stěžejních úkolů, jež vyžaduje obrana státu v blízké budoucnosti a na vytvoření potřebného předstihu vědeckých znalostí před potřebami obrany státu a života vojsk.

Plánování vědecké práce v žádném případě neomezuje rozvoj vojenské vědy, ale usměrňuje úsilí na úkoly společensky nejvýznamnější. K tomu je ovšem nezbytné rozlišovat charakter a cíle výzkumné činnosti. Jde především o to, rozlišovat mezi problémy bezprostředního praktického významu a problémy zaměřenými perspektivně, tj. takovými, kde je možno očekávat objevy principiálního významu.

Značný význam má správné pochopení otázky vztahu teorie a praxe. Zde dochází často k zúženému pojetí a výkladu. Názor, že rozvoj vědy má být podřízen potřebám praxe, je obecně správný. Hybnou pákou rozvoje vojenské vědy jsou konec konců praktické potřeby výchovy a výcviku vojsk, zvyšování bojeschopnosti armády a obranyschopnosti státu. Chápe-li se však vztah mezi vojenskovědeckou prací a prací vojsk tak, že věda slouží praxi jedině tím, řeší-li pouze bezprostřední potřeby vojsk, je to nesprávné. Takto zjednodušeně se u nás tento názor někdy chápe a uplatňuje. Stane-li se takové chápání vztahu mezi vědou a praxí základem řízení a plánování vojenskovědecké práce, určují-li řídicí složky pracovištím úkoly výhradně na základě bezprostředních potřeb praxe a žádá-li se po nich, aby jejich činnost okamžitě a bezprostředně přinášela výsledky v praxi, pak to brzdí rozvoj vojenskovědecké práce. Vynaložené úsilí přichází často nazmar, protože výsledky teoretické práce jsou pak vývojem překonány a zastarávají dříve než mohou být využity. Nemíníme zdaleka podceňovat význam otázek pro současnou potřebu vojsk, ale chceme zdůraznit význam zásadních teoretických a perspektivních problémů vojenské vědy, na jejichž základě lze potom úspěšně a s potřebnou perspektivou rozpracovávat i otázky aplikované teorie a teorie určené pro bezprostřední využití při budování armády a řízení života a výcviku vojsk.

Bez rozpracování a ujasňování základních otázek vojenské teorie, bez důsledného využívání a vyhodnocování výsledků různých úseků společenských a přírodních věd není možné reálně řešit dílčí úkoly v oblasti taktiky a operačního umění. Tato nutnost se projevuje zejména v současné době, kdy došlo k zásadním změnám v názorech na charakter příští možné války a jejího počátečního období a tím i na ostatní oblasti vojenské vědy.

Slabý článek vojenskovědecké a vědecké práce v armádě vůbec je zaostávání určitých oblastí, čímž vznikají hluché prostory a vytvářejí se vnitřní disproporce

v rozvoji vojenské vědy. Zejména při zaostávání základního výzkumu se tyto těžkosti přenášejí na úsek aplikované teorie, kde pak dochází často k úpornému řešení problémů na základě pouhé empirie, což nevyhnutelně vede k povrchnosti a plýtvání silami.

Významným úkolem nejbližší doby bude tedy také odstranit všechny disproporce v rozvoji vojenské vědy. Řešení vidíme především v plném využití sovětských zkušeností, ve správném plánování a v rozvoji těch úseků vědecké práce, které jsou naší specifikou a těch úseků, kde máme předpoklady dosáhnout dobrých výsledků, které by pak bylo možno využít i u ostatních spojeneckých armád.

Kromě obtíží při řešení základních otázek je třeba zamyslet se nad mezerami a zaostáváním celých úseků vojenské vědy, zejména těch, které jsou na rozhraní jednotlivých disciplín vojenské vědy, na rozhraní vojenskovědecké práce a ostatních společenských věd, nebo technického rozvoje. Konkrétně se tyto disproporce projeví tím, že po několikaleté byla naše vojenskovědecká práce ve značné míře omezena na řešení otázek vojenského umění, zejména operačního a opomíjelo se rozpracovávání obecných otázek vojenské teorie, výchovy a výcviku velitelů, štábů a vojsk a jiných otázek. Z problémů, které jsou na rozhraní různých úseků vědecké práce, zůstaly poměrně dlouho opomenuty otázky válečné ekonomiky s aplikací na naše podmínky, otázky pedagogiky a psychologie v podmínkách armády a problémy režimu života a výcviku vojsk.

Jedním z důležitých předpokladů dalšího rozvoje socialistické vojenské vědy je také důsledná kritika a odhalování podstaty různých idealistických směrů v buržoazní vojenské vědě na základě marx-leninské teorie poznání. Je známou skutečností, že filosofickým principům soudobé buržoazní vojenské vědy nebyla u nás na úseku společenských věd věnována dostatečná pozornost. Ve většině prací tohoto zaměření nešla kritika buržoazních teorií až na jejich filosofické kořeny, až na jejich reakční idealistické základy. V těchto procesech se sice správně odsuzovaly politické a vojenské závěry buržoazních vojenských teoretiků a sociologů, ale málo se kritizovaly a odhalovaly gnoseologické základy jejich teorií. Teoretické koncepce těchto odpůrců marxismu se v podstatě nerozebíraly a zůstávaly mimo dosah kritiky. Tato skutečnost měla za následek některé negativní jevy v naší vojenskopolitické propagandě a byla jednou z příčin různých „extrémů“ v poměru k buržoazní vojenské vědě.

Boj proti reakčním názorům a teoriím v buržoazní vojenské vědě nezbytně předpokládá odhalení jejich filosofických kořenů a vědecké rozpracování těch problémů, s nimiž spekulují buržoazní vojenští teoretici a sociologové. Správně hodnotit noetické a praktické možnosti buržoazní vojenské vědy, její objektivní i subjektivní metodologickou omezenost ve vztahu k socialistické vojenské vědě vyžaduje nejen značnou filosofickou, ale i vojenskoodbornou připravenost. Je tomu tak zejména proto, že nejde jen o všeobecné řešení problematiky, ale i o hluboký rozbor, zabývající se problémem, v kterých konkrétních oblastech vojenské teorie má buržoazní vojenská věda určité možnosti objektivního poznání a v kterých oblastech jsou tyto možnosti omezeny, nebo dokonce vyloučeny. Jestliže bude jasno v těchto otázkách, pak bude také možné na jiných základech než dosud přistupovat k pracem buržoazních teoretiků a využívat jich pro rozvoj socialistické vojenské vědy. Je nesporné, že v pracích buržoazních vojenských teoretiků bývají vedle spousty zkomolených faktů velmi cenné myšlenky,

které často zůstávají nedořešeny. Je také faktem, že zásady pro vedení ozbrojeného zápasu, přijaté kapitalistickými armádami, jsou sice u nás publikovány, ale nejsou ještě dostatečně kvalitně vyhodnocovány z hlediska jejich reálnosti i z hlediska našich nutných protipatření. O problematice zkoumání buržoazní vojenské teorie se zmiňujeme proto, že i zde vidíme určitou mezeru v našem filosofickém a vojenskovědeckém zkoumání a také proto, že jde o okrajový problém, který předpokládá úzkou spolupráci filosofů a vojenských odborníků.

Při plánování na rok 1961 a při zpracování plánu vojenskovědecké práce na léta 1961–1965 byla snaha skloubit úkoly vojenskovědecké práce se všemi oblastmi výzkumu společenských věd v armádě a dosáhnout i dokonalého skloubení s úkoly technického rozvoje. Tím však nejsou problémy zdaleka vyřešeny. Půjde o dodržení této linie i při konkrétním plnění všech vojenskovědeckých a vědeckovýzkumných úkolů.

Bude třeba v praxi dosáhnout toho, aby vojenskovědecká práce kladla požadavky a usměrňovala technický rozvoj a aby na druhé straně na technický rozvoj navazovala a postihovala jeho společenský a vojenský význam, což je zvláště důležité při řešení otázek vlivu nové techniky na vedení soudobých operací a jejího nejúčelnějšího a maximálního využití. Tak např. při řešení otázek mechanizace a automatizace v armádě nelze možnosti jejich využití a zavedení zkoumat izolovaně od řešení vojenskovědecké problematiky. Vždyť současně s technickým výzkumem je třeba stále ujasňovat jeho nesprávný směr z hlediska operačně taktických požadavků a v souvislosti s tím řešit, jak ovlivní mechanizace a automatizace v armádě a zavádění nové techniky způsoby vedení bojové činnosti, systém velení a řízení, metody a styl práce a jaká opatření nutno v důsledku toho po všech stránkách již předem provést.

Všechny tyto skutečnosti mají najít svůj odraz i při řešení otázek výchovy a výcviku velitelů, štábů a vojsk. Ukazuje se, že dosavadní metody při vyhodnocení a řešení uvedených problémů nestačí. Není možné stavět pouze na náhodných pozorováních a subjektivních názorech. Bude třeba přistoupit ke skutečně vědeckým metodám, což předpokládá především stavět na perspektivě ve vývoji charakteru příští možné války a způsobu vedení ozbrojeného boje a z toho vyplývajících požadavcích na jeho výchovu a výcvik po stránce obsahové i metodické. Kromě toho nutno provést vysoce organizovaný průzkum u vojsk, vyhodnotit celou řadu zkušeností a názorů, plně využívat i statistické metody a na základě dobře ujasněné a rozpracované teorie provádět i potřebný experiment. To vše vyžaduje vysokou iniciativu, organizovanost a novátorství. I na úseku výchovy a výcviku pokládáme za nezbytné vytvořit náležitou perspektivu, aby nebylo nutno řešit problémy rok od roku ve spěchu a bez potřebného předstihu.

Při řešení otázek velení jsme dosáhli v naší armádě některých úspěchů, které jsou oceňovány nejen u nás, ale i u našich bratrských armád. Je pozoruhodné, že jich bylo dosaženo především tam, kde byly vytvořeny podmínky k rozvoji iniciativy lidí a kde problémy řešili společně důstojníci štábů a technici. Zkušenosti, získané na tomto úseku, nám nejen potvrzují účelnost sepětí vojenskovědecké práce s technickým rozvojem, ale ukazují i na další možnosti v hnutí zlepšovatelů a nutí k úvaze, zda nebude třeba provést některá opatření v systému řízení zlepšovatelské činnosti a technické propagandy, zejména ve smyslu zabezpečení dokonalejšího souladu s řešením úkolů vojenskovědecké práce.

*

K některým metodickým problémům

Jedním z nezbytných předpokladů vysoké úrovně vojenskovědecké práce je osvojit si její metodiku. Dosavadní systém přípravy a výchovy velitelského sboru tuto stránku značně opomíjel. Osvojování si základních metod vojenskovědeckého zkoumání se mnohdy důkladně nevyžadovalo ani od vědeckých aspirantů. To vše se nepříznivě odráží i v celkové úrovni vojenskovědeckého zkoumání.

Pro vojenskovědecké zkoumání platí všeobecné zásady a pravidla vědecké metodiky právě tak, jako pro jiné vědní obory. Má však své specifické zvláštnosti, zejména proto, že jde o zkoumání války jako specifického společenského jevu. Tyto zvláštnosti jsou vyjádřeny hlavně krajním omezením experimentu, mnohostvárností a značnou složitostí zkoumaných jevů. To znamená, že praxe má ve vojenskovědeckém zkoumání zvláštní charakter. I když vojenská věda, jako každá jiná věda, je založena na zkušenostech a je vědeckým zevšeobecněním praxe, zejména válečných zkušeností, nemůžeme položit rovnítko mezi charakterem praxe, o kterou se opírají přírodní vědy. Chemici nebo fyzikové si mohou v laboratorích ověřit správnost toho nebo onoho vědeckého závěru. Výsledky jejich vědecké práce se prověřují rovněž i v průmyslu a v národním hospodářství. To znamená, že u přírodních věd lze poměrně s velkou přesností a během relativně velmi krátké doby prověřit jakoukoliv novou hypotézu.

Závěry vojenské vědy jako celku nelze ovšem prověřit stejnými způsoby. Úplná prověrka správnosti závěrů a hypotéz vojenské vědy může být provedena pouze ve válce, a to ještě ne v kterékoliv válce, ale ve válce proti silnému nepříteli za použití všech moderních bojových prostředků.

Vojenství se však v současné době nevyhnutelně musí rozvíjet i v míru, a to takovým tempem jako nikdy v minulosti. To znamená, že nemůžeme jako prvek zkoumání vyloučit experiment, ale naopak musíme hledat jeho nejúčinnější formy. Jsme přesvědčeni, že za takových podmínek, kdy nelze pozorovat právě jevy války, musí být experiment prováděn v široké míře za účasti velkých kolektivů a za různých podmínek, aby bylo možné vyloučit jednostranné závěry.

Poměrně nejlepší podmínky pro experiment jsou při prověrkách bojových vlastností různých druhů zbraní a bojové techniky. Obtížnější je situace při prověřování taktických otázek, zejména proto, že zde chybí reálný nepřítel, jeho vůle a činnost. Tento experiment může dát jen přibližný obraz. Ale právě proto je nutné porovnávat větší počet údajů v daleko větší míře než dosud, využít všech experimentálních možností a klást zvýšené požadavky na metody experimentů. Jestliže z prověrek, provedených pouze na jednom cvičení, nelze činit závěry, pak shromáždění s vyhodnocením celé řady údajů má mimořádný význam a nelze jej podceňovat. Ucelené závěry z pozorování a statistické údaje postrádáme nejen při řešení problémů, které jsou předmětem operačně taktického zkoumání, ale i při řešení otázek výchovy a výcviku vojsk a jiných problémů.

V souvislosti s dřívějším podceňováním studia otázek dialektické a formální logiky narážíme ještě dnes na malé pochopení významu statistiky a statistické analýzy. I tato metoda musí při složitosti a komplexnosti současných úkolů nalézt daleko širší uplatnění.

Experiment a statistické vyhodnocování nutno provádět nejen při provádění zkoušek bojové techniky a při vojskových cvičeních, ale i při velitelskoštábních

cvičeních, při výcviku malých jednotek, při nácvicích bojové pohotovosti a při řešení nových otázek organizace armády, obsahu a metod výchovy a výcviku vojsk.

Pokládáme tedy za nezbytné zabývat se nejen využitím a prohloubením všech osvědčených metod experimentu a vyhodnocovací činnosti, ale domníváme se, že je potřebné rozšířit je i na ty oblasti vojenskovědeckého zkoumání, kde z různých příčin nenalezly uplatnění a kde se v současné době činí závěry pouze z náhodných pozorování a subjektivních úvah.

Náležitou pozornost bude třeba věnovat také sladění prověrek výsledků teoretické práce s plány bojové, operační a politické přípravy. Na cvičeních, na kterých jsou prověřovány teoretické poznatky, je nezbytné zabezpečit účast zpracovatelů a sledování předem teoreticky hluboce prostudovaných zkušebních otázek studijními skupinami. Upozorňujeme na to proto, že z praxe je nám známo, jaké obtíže činilo, jestliže zkušební otázky nebyly rozpracovány již před zpracováním zámyslu, ale až při nácviku rozhodčích. Tento postup znemožňoval reálnou sladěnost charakteru cvičení se zkušebními otázkami a účinnou přípravu studijních skupin a rozhodčích.

Rovněž tak nelze podceňovat správné stanovení zkušebních otázek metodiky a cílů zkoumání. Je to mnohdy úkol náročnější než samotné provedení zkoušek. Proto je v letošním roce požadováno, aby zkušebním cvičením předcházelo ještě před zpracováním zámyslu cvičení hluboké upřesnění teoretických otázek, praktických potřeb a cílů zkoumání. Za tím účelem byly také některé úkoly uloženy jako společné úkoly Vojenské akademie (škol, vojenskovědeckých pracovišť, složek MNO) a vojsk. Počítá se s tím, že Vojenská akademie jako středisko řešení základních otázek vojenské teorie účinně přispěje k vědeckosti přístupu při přípravě i vyhodnocování zkušebních cvičení.

Na všech zaměstnancích v době míru nutno co nejúplněji počítat s pravděpodobnou činností silného nepřítele, se stupněm jeho protipatření a nedovolit, aby docházelo k zjednodušování v důsledku předběžného studia prostoru cvičení, vylepšování silniční sítě, odstranění přirozených překážek, volbou dostupnějšího terénu, příznivého počasí apod.

Vojenská teorie musí vytyčovat cestu praxi a vynalézavosti. Na tom, jak hluboce budou rozpracovány příslušné vojenskoteoretické otázky, závisí řešení praktických úkolů v oblasti přípravy vojsk a jejich operačně taktického použití. Přitom je důležitým principem vědeckého zkoumání prokazatelnost. Takové práce, v nichž se uvádí pouze závěry a nic se nedokazuje, nemohou být pokládány za vědeckou práci. Každý závěr musí být přesvědčivě dokázán fakty nebo uspořádaným systémem logického potvrzení. Síla zkoumání je v jeho dokazatelnosti a ne v osobních tvrzeních nebo domněnkách autora.

Jsmo přesvědčeni, že jedním z významných příspěvků k zvýšení kvality vojenskovědeckého zkoumání je ukládání společných úkolů akademiím nebo vědeckým pracovištím a vojskům. Tím může být zabezpečena nejen prověrka správnosti teoretických závěrů a jejich reálnost, ale i kvalitnější zevšeobecnění poznatků a vyšší úroveň metodického přístupu k plnění úkolů.

K splnění uvedených předpokladů je třeba také prosadit, aby vojenskovědecké zkoumání bylo systematické a nepřetržité. Zkušenosti ukazují, že nelze stanovit úkoly na rok a pak jejich další řešení přerušit, jak tomu bylo na příklad při

řešení otázek velení. Proto se domníváme, že bude třeba dodržet a prohloubit nastoupenou cestu a ukládat složkám MNO, katedrám VA AZ, učilištím, svazům i svazkům úkoly trvalého rázu.

Dalším opatřením, které se osvědčilo, je vytváření dočasných pracovních skupin. Tyto pracovní skupiny, na určitou dobu uvolněné od svých služebních povinností, jsou za předpokladu příslušné kvalifikace schopny vyřešit složité úkoly. Tato praxe dosud často naráží na malé pochopení. Jsou zde obtíže, které nepodceňujeme. Jsme však přesvědčeni, že dobré výsledky práce dočasných pracovních skupin brzy pomohou prorazit cestu této účinné formě plnění vojenskovědeckých úkolů a že tuto formu práce bude účelné uplatnit na všech stupních v armádě. Domníváme se, že uvolnění potřebných pracovníků od jejich služebních úkolů bude umožněno i postupným zlepšováním stylu práce.

Splnit požadavek prokazatelnosti ve vojenskovědeckém zkoumání, to je vzhledem k jeho specifice zvláště složitý a obtížný úkol. Proto klademe takový důraz na správnou metodiku, kolektivnost a na spolupráci teoretiků s vojsky.

* * *

Vzhledem k tomu, že v našem článku poukazujeme především na slabé stránky naší vojenskovědecké práce a na problémy, které bude třeba v nejbližší době řešit, nebylo by správné, kdybychom se v závěru alespoň stručně nezmínili o řadě kladných výsledků a úspěchů, dosažených v posledních dvou letech. Zejména kladně možno hodnotit výsledky celarmádního stranického aktivu k otázkám vojenskovědecké práce, který se konal v roce 1958. Opatření, provedená na základě tohoto aktivu se plně osvědčila. Pro rozvoj vědecké práce jsou vytvářeny stále příznivější podmínky. Vědecká rada ministerstva národní obrany položila dobré základy k vzájemné koordinovanosti všech vědních oborů v armádě, k plánovitosti a perspektivnosti vědecké práce. Byla rovněž rozpracována a uplatněna reálná opatření k rozšíření a k zkvalitnění vědecké základny. V uplynulém roce byla např. dokončena výstavba organizační struktury a zřízeno několik důležitých vědecko-výzkumných pracovišť a vybudována oborová informační střediska, která i když s obtížemi, vcelku úspěšně rozvíjela svou činnost. Po provedení organizačních opatření, která byla v první etapě činnosti nutná, přechází nyní VR MNO k obsahovému řízení vědecké práce a v krátké době budou tyto problémy v její činnosti převažovat.

Podstatně se změnil i poměr velitelství druhů vojsk a jiných řídicích složek k zabezpečování rozvoje vojenskovědecké práce. Naléhavá potřeba řešit celou řadu problémů a potřeba ujasnit si perspektivu spolu s některými dobrými výsledky ve vojenskovědeckém zkoumání si vynutily i jiné ocenění jejího významu. V celé armádě je třeba ocenit též iniciativu a tvůrčí přístup k řešení vojenskovědecké problematiky, který nutně nachází svůj kladný odraz i v operačně taktické a bojové přípravě a v úrovni organizačorské a řídicí práce. Mnohé bylo pochopeno a mnoho se zlepšilo v metodách vojenskovědecké práce, v styku akademií a škol s vojsky apod. Kvalitnější jsou i poznatky, zkušenosti a kritické připomínky předávané vojsky velení armády.

Jelikož však jde o náročné úkoly a o dlouhodobý a složitý proces, narážející při svém prosazování na malé zkušenosti odpovědných pracovníků, jsou některé úkoly teprve v počátcích svého uplatnění. Proto náš pokus o stručný rozbor: do-

savadních nedostatků nelze považovat za kritikánský postoj k dosavadním výsledkům a opatřením, které se jistě v příštích letech kladně projeví v dalším rozvoji vědecké práce.

Vzhledem k značné složitosti a rozsahu problematiky nemohli jsme vyjádřit naše názory a stanovisko ke všem otázkám spojených s rozvojem vědecké práce v naší armádě. V našem pojednání řídili jsme se snahou poukázat pouze na problémy, které jsou podle našeho názoru v této oblasti nejzávažnější a které by měly být předmětem jednání připravované konference.

Автор намечает проблемы для дискуссии на всеармейской конференции, которая будет решать вопросы дальнейшего развития научной работы в Чехословацкой Народной Армии.

Bojová připravenost ozbrojených sil vzhledem ke vzrůstající palebné síle bojových prostředků (raketových zbraní) a význam opatření zabezpečujících vojska před překvapivým napadením nepřítele.

Plukovník Jan Voštera

Autor na základě vyhodnocení sil a prostředků NATO na středoevropském válčisti rozebírá některé otázky operační a bojové připravenosti ozbrojených sil. Zaměřuje se na — operační přípravu státního území, — bojovou pohotovost a zaujetí prostor rozptylu, — operační soustředění a rozvinutí sil státu.

Vzrůstající palebná síla bojových prostředků, zvláště raketových jaderných zbraní, vyžaduje od ozbrojených sil státu vysokou bojovou pohotovost projevující se v okamžité bojové připravenosti odrazit jakýkoliv úder nepřítele a přejít ihned k aktivní činnosti, odpovídající vedení operací v soudobých podmínkách počátečního období války. K tomu, aby maximum sil a prostředků bylo s to přejít k aktivní činnosti, je třeba zabezpečit živou sílu i techniku před účinky hromadného a překvapivého napadení nepřítele.

V tomto článku bych chtěl, vycházející z vyhodnocení současného stavu a možného zámyslu našeho nepřítele a v něm zvláště ze zámyslu použití raketových zbraní, obrátit pozornost našeho důstojnického sboru zabývajícího se otázkami operačního umění na některé ne právě běžné otázky. Mám na mysli otázky související s operační přípravou státního území, s problematikou bojové pohotovosti a rozptylu sil a prostředků v našich podmínkách a s operačním soustředěním a rozvinutím ozbrojených sil státu.

Chci tím současně ukázat, že kromě běžných otázek operačního umění, řešených pravidelně v teoretických pracích, je řada takových, které jsou podstatně méně podrobovány teoretickému rozboru, jejichž význam je však pro komplexní vyřešení problémů počátečního období války ve vztahu k dané tématice velmi důležitý a musí najít odraz v praktickém uplatňování v průběhu bojové a politické přípravy našich vojsk již v míru.

V článku jsou některé nové úvahy, které potřebují v mnohém hlubšího zpracování; k tomu však mají dát právě podnět.

Přecházím k první části článku, mající vztah k současnému stavu a zámyslu našeho protivníka a sice v širším rámci než se dotýká bezprostředně ČSSR, aby byla vyjádřena celková jeho koncepce na středoevropském válčisti.

Pozemní síly NATO na středoevropském válčisti představují v současné době hodnotu asi 30 divizí s počtem kolem 7000 tanků a více než 6000 děl a minometů.

Prostředky atomového napadení pozemních sil mají asi: 40 samostatných útvarů a 10 divizních jednotek. Celkem mají tyto prostředky přes 280 hlavních a odpalovacích zařízení.

Vojenské vzdušné síly mají okolo 6000 bojových a dopravních letounů. Z celkového počtu bojových letounů je asi 800 nadzvukových a 2400 nosičů atomových

pum. Pro úplnost představy možností ozbrojených sil NATO na střeoevropském válčišti je třeba uvést ještě strategické prostředky vzdušného napadení, které představují asi 250 středních bombardovacích letounů a 20 letek balistických řízených střel středního dosahu s celkovým počtem 60 odpalovacích zařízení.

Z ozbrojených sil NATO jsou ozbrojené síly USA v evropském prostoru na plných počtech osob i bojové techniky, a zbraněmi hromadného ničení jsou zabezpečeny nejlépe.

Významnou úlohu v plánech velení NATO hraje rovněž plán výstavby západoněmecké armády.

Také zde je hlavní úsilí zaměřeno na výstavbu raketových zbraní s atomovou náloží, z nichž má být do r. 1963 postaveno na 20 oddílů s celkovým počtem asi 240 odpalovacích zařízení a 72 hlavních, čili více, než mají v současné době pozemní síly NATO na střeoevropském válčišti (280 hlavních a odpalovacích zařízení). Tolik k současnému stavu sil NATO.

Z úvah západních vojenských teoretiků a politických osobností je jednoznačně zřejmé, že se rozhodující úloha při realizaci pravděpodobného zámyslu velení NATO na střeoevropském válčišti přikládá překvapivému a masovému použití atomových a raketových zbraní, které mají řešit výsledek počátečního období války a rozhodně ovlivnit válku vůbec. Z řady ukazatelů, projevujících se v teoretických úvahách západních teoretiků, může válka začít neočekávaným útokem nepřítele bez jakéhokoliv období ohrožení, nebo po velmi krátkém období ohrožení, nebo konečně po delším nebo kratším období ohrožení.

Z těchto několika skutečností vyplývajících ze stávající situace vojsk NATO na střeoevropském válčišti a z pravděpodobných zámyslů jejich použití, je možno vyvodit tyto závěry:

- budoucí válka, bude-li agresory rozpoutána, začne použitím velkého množství ZHN, zvláště raketových jaderných zbraní
- válka nebude vyhlášována, ale naopak začne se snahou dosáhnout co největšího překvapení. Činnost vojsk v operacích počátečního období války bude zabezpečena značnými leteckými silami
- v rámci překvapivého počátečního úderu budou vedeny první operace těmi vojsky, které se na bojišti nacházejí, bez domobilizování (doplnění)
- na obou stranách půjde v zásadě o to „vyhrát čas“ a ujmout se strategické i operační iniciativy.

Z provedených závěrů, z vyhodnocení ozbrojených sil NATO a pravděpodobných zámyslů zahájení agrese proti zemím tábora socialismu vyplývá nutnost vysokého stupně bojové připravenosti našich ozbrojených sil. Rychle vzrůstající palebná síla bojových prostředků (raketových jaderných zbraní) tento požadavek ještě zdůrazňuje.

Za těchto podmínek je zákonitým požadavkem udržovat raketová vojska, vojska PVOS, letectvo i pozemní vojska pohraničních svazků a svazů na vysokém stupni bojové a operační pohotovosti, způsobilá v každém okamžiku odrazit nenadálý útok nepřítele, pohotová účastnit se okamžitého a mocného úderu se současným provedením prvních operací.

Jak toho dosáhnout, aby naše ozbrojené síly odpovídaly těmto soudobým po-

žadavkům vedení operace a boje, zvláště v počátečním období války, to jest aby nejen dovedly včas odrazit agresivní úder vojsk NATO, ale aby současně byly připraveny řešit úkol vysoce aktivně s využitím nejmodernější bojové techniky ve vysokých tempích při maximálních rychlostech na samostatných operačních i taktických směrech, využívající široce manévru všeho druhu – to vše je zakotveno v hlavních dokumentech KSČ, řešících otázky vojenské politiky strany a v hlavních dokumentech velení armády.

Je samozřejmé, že ustanovení těchto hlavních dokumentů je třeba tvůrčím způsobem rozvíjet jak v teorii, tak i v praxi. A skutečně tomu tak na stránkách našich odborných vojenských časopisů i na cvičištích je.

Já se budu dále zabývat v tomto článku řešením (ne vyřešením) jen **některých hlavních otázek** operační a bojové připravenosti k válce v soudobých podmínkách a to:

- operační přípravou státního území
- bojovou pohotovostí vojsk ČSLA a zaujetím prostorů rozptylu
- operačním soustředěním a rozvinutím ozbrojených sil státu a v této souvislosti i otázkami krytu.

Všechny uvedené otázky chci rozebrat z hlediska jejich významu pro zabezpečení vojsk před překvapivým napadením nepřítele, poněvadž prvek překvapení dosahovaný použitím raketových a atomových prostředků vtiskuje těmto otázkám a jejich vyřešení velký význam v soudobých podmínkách.

1. Otázky operační přípravy státního území

Operační příprava státního území má význam zvláště pro uskutečňování některých konkrétních úkolů bojové pohotovosti a to pro značné omezení i vyloučení následků překvapivého napadení.

Příprava území usnadňuje plánovanou i neplánovanou činnost vojsk a vytváří předpoklady pro rychlé reagování na činnost nepřítele, umožňuje využít všech teritoriálních zdrojů k rychlému vítězství nad nepřítelem. V našich podmínkách vytváří i výhodné podmínky pro součinnost armád Varšavské smlouvy a pro hospodářskou spolupráci celého tábora socialismu.

Význam operační přípravy území není možno vidět pouze v materiálních opatřeních. Operační příprava území přímo vychází z úspěchů našich dlouhodobých hospodářských plánů, je podmíněna morálně politickou jednotou našeho lidu a má zpětný vliv na posilování vědomí vlastní síly a neporazitelnosti socialismu.

Jako veškerá činnost v armádě, tak i tato opatření sloužící posilování obranyschopnosti státu jsou přímo řízena a koordinována v celostátním měřítku i v mezinárodních vztazích naší komunistickou stranou.

Mezi nejdůležitější opatření operační přípravy státního území patří především zabezpečení manévru vojsk a jejich speciálních prostředků na teritoriu. K tomuto účelu jsou upravovány všechny potřebné komunikační sítě (silnice, železnice, letiště, vodní doprava, doprava pohonných hmot apod.).

Pro zajištění zásobování vojsk jsou zřízeny a vhodně dislokovány příslušné

sklady, přičemž je zvláště důležité zajištění jejich manévru, doplňování nebo zajištění přímé dodávky materiálu z výroby vojskům. Velký význam pro zásobování vojsk pohonnými hmotami má budovaný ropovod a jeho připojení na systém SSSR.

Rozhodující význam pro nepřetržité řízení bojové činnosti a velení má mírová příprava různých spojovacích prostředků a zařízení odolných proti účinkům ZHN.

Mimo uvedené příklady může příprava válčiště obsahovat i speciálnější úkoly týkající se zabezpečení štábů, důležitých zbraní, terénních úprav v předpokládaném prostoru aktivní činnosti vojsk, protivýsadkové obrany, maskování apod.

Neméně důležitá jsou rovněž opatření zabezpečující obyvatelstvo na celém území před účinky zbraní nepřítele.

Všechna uvedená a další obdobná opatření jsou řízena a připravována tak, aby splnila předpokládaný úkol i při maximální činnosti nepřítele a jeho raketrových jaderných zbraní.

Při povrchním pohledu na uvedené druhy operační přípravy státního území by se mohlo zdát, že se kvalitativně neliší od podobných opatření, která intenzivně připravují naši nepřátelé v kapitalistickém táboře.

Operační příprava státního území v kapitalistických státech však slouží výlučně přípravě agresivní války, je namířena proti našemu táboru míru a zároveň zvyšuje vykořisťování pracujících. Technickým provedením, dislokací a možnostmi jinouúčelového využití slouží pouze vojenským účelům a je tak v přímém rozporu s mírovým životem a zvyšováním životní úrovně lidu.

Naproti tomu naše operační příprava území vychází z úspěchů našich hospodářských plánů a svými konkrétními opatřeními plně odpovídá i potřebám mírového života našeho lidu. Tak např. úpravy komunikační sítě zlepšují mírový provoz — rychlost, bezpečnost, odstraňují rušení místního provozu dálkovou dopravou apod. Naftovod plně slouží potřebám našeho hospodářství a předvídá i jeho neustálý prudký rozvoj. Většina prováděných opatření buď bezprostředně nebo v nejbližší budoucnosti přispívá rozvoji našeho národního hospodářství a je s ním v plném souladu.

Tím operační příprava státního území přímo i nepřímě přispívá k utužení morálně politické jednoty našeho lidu, posiluje jeho vědomí bezpečnosti a víry v konečné vítězství socialismu nad kapitalismem.

Jak z uvedeného vyplývá, není operační příprava státního území pouze věcí ozbrojených sil a speciálních odborů ministerstev, ale všeho našeho lidu.

V naší současnosti dochází k naplnění Gottwaldových slov, že skutečná obrana země je obrana lidová, její síla tkví v síle ozbrojeného lidu. Bylo by proto nesprávné, kdyby příslušníci armády vystupovali jako jediní organizátoři přípravy území, neboť její účinnost je právě v tom, že za ni nedílně odpovídají všechny výrobní i správní rezorty a že ji dovedně slaďují s aktuálními požadavky mírového života. Příslušníci armády musí dbát o to, aby ve smyslu usnesení nejvyšších státních orgánů ze svého odborně vojenského hlediska nezanedbali žádné i zdánlivě nejdrobnější opatření a aby v těsné součinnosti s výrobními sektory stanovili správné proporce a lhůty provádění úkolů operační přípravy státního území, odpovídající marxisticko-leninskému rozboru situace.

Význam operační přípravy státního území pro zvyšování bojové připravenosti a vyloučení překvapení není pouze v materiálních opatřeních. Jeho nedílnou, a v určitých případech rozhodující složkou je náš lid, který tato zařízení nejen vyrábí a buduje, ale v případě potřeby je bude buď v uniformě na frontě nebo

v civilním oděvu na svém pracovišti obsluhovat. Je proto třeba věnovat stálou péči přípravě nejen vojenských odborníků, ale i všeobecnému školení všeho obyvatelstva v CO, přípravě ve Svazarmu apod.

Protože naše strana a vláda včas předvídavě věnovala pozornost některým důležitým opatřením operační přípravy státního území, současný stav a perspektiva další výstavby odpovídá soudobým i perspektivním požadavkům. Dosažené úspěchy nemohou být však pokládány za konečné do doby, dokud bude existovat nebezpečí imperialistické agrese. Je proto nutno neustále zlepšovat dosavadní stav a plánovat i opatření kvalitativně zcela nová, odpovídající soudobým podmínkám vedení operací.

2. Otázky neustálé bojové pohotovosti vojsk a zaujetí prostorů rozptylu

XI. sjezd naší strany dal jednoznačnou směrnicí, aby naše armáda byla na vyšší požadavky vedení soudobého boje a operace. Při plnění tak náročného úkolu vystupuje do popředí požadavek neustálého zvyšování bojové pohotovosti armády.

Naše armáda musí být udržována v neustálé vysoké bojové pohotovosti, která vychází z pravděpodobného zámyslu nepřítele, současné mezinárodní situace a konkrétních podmínek na středoevropském válčišti.

Tato nutnost vyplývá z několika vážných příčin.

Naše země je pevným článkem socialistického tábora. Proto na jedné straně obrana naší země je v základu zabezpečována sjednoceným úsilím celého našeho tábora v rámci ozbrojených sil Varšavské smlouvy a na druhé straně naše armáda musí dostát vždy a za všech okolností všem závazkům, které vyplývají z této společné obrany socialistického tábora.

Neustálá a vysoká bojová pohotovost naší armády přesahuje proto svým významem hranice naší vlasti. To souvisí kromě jiného i s geografickou polohou naší republiky na hranici světa socialismu a kapitalismu v Evropě; naše Šumava a Český les je současně hranicí celého socialistického tábora.

Stalo se už velmi okřídlenou a oblíbenou frází, že naše armáda jako celek stojí v prvním strategickém sledu armád Varšavské smlouvy. To ovšem nestačí jen zdůrazňovat, ale musíme z toho vyvozovat praktické závěry. To znamená, že naše svazky a útvary musí být vždy připraveny plnit své úkoly v prvních hodinách a dnech počátečního období války, jehož výsledek může mít v příštím válečném konfliktu zvláštní význam a jistě i vážný vliv na další průběh války.

Skutečnost, že naše úkoly budeme plnit především v tomto období války a že proti nám budou stát svazky západoněmeckého bundeswehru, vybavené atomovými zbraněmi a jinými prostředky hromadného ničení, musí být významným signálem pro bojovou pohotovost naší armády.

Co tedy rozumět pod pojmem bojové pohotovosti?

Tento pojem zahrnuje všechno, co je nutné armádě k včasné, důsledné a aktivní obraně vlasti. Pod tímto pojmem musíme rozumět souhrn všech činitelů, které umožní armádě v co nejkratší době soustředit maximum bojeschopných sil a prostředků k zahájení organizovaného boje s nepřítelem usilujícím o pře-

kvapení. K dosažení tohoto cíle je třeba plnit důsledně a bez narušení mnohé úkoly a opatření.

Naše armáda musí bedlivě zkoumat a znát rozsah, smysl a perspektivu vývoje válečných příprav členských států NATO a zejména Německé spolkové republiky. To vyžaduje soustavně sledovat vývoj vojenskopolitické situace, zkoumat válečný potenciál nepřítele v celém komplexu, jeho perspektivní záměry upřesňovat, vyhodnocovat a zevšeobecňováním závěrů ovlivňovat činnost nejen armády, ale i ostatních úseků politického i hospodářského života státu. Tomuto hledisku musí být podřízeny všechny otázky bojové a mobilizační pohotovosti armády.

Úkoly našich ozbrojených sil v počátečním období války zdůrazňují význam důsledné a všestranné přípravy naší armády, v níž zásadními otázkami jsou morálně politický stav, kvalita výcviku, mobilizační připravenost a celkový stav bojové pohotovosti.

Proto zabezpečování vysoké nepřetržité bojové pohotovosti musí být dosaženo ve všech hlavních směrech přípravy armády.

Jedním z důležitých činitelů je stále zkracování norem uvedení vojsk do bojové pohotovosti s úplným materiálním a technickým vybavením. Musíme udělat vše pro to, abychom v krátké budoucnosti dokázali vyvést vojska z posádek s plným materiálně technickým zabezpečením a připravená plnit bojové úkoly prakticky do 30 minut po obdržení signálu bojové pohotovosti, což prakticky znamená dále podstatně normy zkracovat. Jde prostě o to nedat našemu nepříteli možnost zastihnout vojska v případě nenadálého napadení v mírových posádkách. Je to úkol nemalý a je proto nutno napnout všechny síly, promyslet všechna opatření i nutné jejich souvislosti a v možných variantách činnosti a pak veškerou činnost vojsk i velitelů zmechanizovat a zautomatizovat k dosažení tohoto cíle.

Velení NATO často provádí vojenská cvičení. Jedním z cílů, který imperialisté přitom sledují, je snaha ukolébat naši bdělost, až do doby, kdy se takové cvičení změní v nenadálé napadení socialistického tábora.

K tomu, aby armáda byla i v případě nenadálého napadení při použití raketových a jiných prostředků hromadného ničení připravena plnit bojové úkoly v plné bojeschopnosti, je nutno vyvést vojska mimo posádky v co nejkratší době tak, aby nebyla vystavena úderům nepřítele. K tomu jsou určeny prostory rozptýlení, kde budou vojska rozmístěna tak, aby byla co nejméně zranitelná.

Vojska v těchto prostorech musí být skryta a současně připravena okamžitě na signál vyjet z těchto prostorů plnit bojový úkol. Rozptýlení vojsk odpovídá současným podmínkám vedení operací a přitom umožňuje plnění úkolů bezprostředně po jejich stanovení.

Naši velitelé si musí uvědomit, že rozptýlení vojsk bude klást daleko vyšší požadavky na velení než tomu bylo doposud. V těchto podmínkách není možno se spoléhat jen na jedno nebo dvě pojitka, ale je nutno spojení zabezpečit všemi dosažitelnými prostředky.

K dosažení krátkých časových norem přispěje hnutí za dosažení dvojí i více odborností, vzájemná zaměnitelnost funkcí, dosažení vyšší třídní specializace a překonávání výcvikových norem. Dále i hnutí a soutěžení za zvýšení péče o bojovou techniku, hospodárnost a úspornost. Veškeré soutěžení v armádě musí být zaměřeno na zvyšování bojové pohotovosti v průběhu celého roku, zvláště však na období po odchodu vojáků 2. ročníku do zálohy.

Všechno úsilí musí směřovat k hlavnímu cíli — k dosažení vysoké nepřetržité bojové pohotovosti a připravenosti pro boj s konkrétním nepřítelem v konkrétním prostoru. To vyžaduje zabezpečovat plnění náročných a promyšlených úkolů ve výcviku vojsk, v přípravě velitelů a štábů, v přípravě všech druhů vojsk a služeb. Vyžaduje to dále, aby plnění všech opatření bylo v souladu se životem našeho lidu a národním hospodářstvím, protože obrana socialistické vlasti je v současných podmínkách úkolem všelidovým.

Otázky bojové pohotovosti nejsou a nesmějí být pro nás nějakou úzce odbornou záležitostí, ale je to prvořadý politický úkol. Proto je nutno chápat požadavek nepřetržité bojové pohotovosti jako nejobecnější hlavní úkol, který se ve své podstatě dotýká všech stránek přípravy a života vojsk a který je také základním kritériem k hodnocení dosahovaných výsledků.

3. K otázce operačního soustředění a rozvinutí vojsk

Otázky operačního soustředění a rozvinutí vojsk zásadním způsobem ovlivňují pohotovost ozbrojených sil státu k válce. V soudobých podmínkách, kdy raketové jaderné zbraně mají rozhodující úlohu v ozbrojeném zápase, se jejich význam ještě podstatně zvýšil.

V nových podmínkách je třeba provádět operační soustředění a rozvinutí ozbrojených sil rychle, pohotově a přesně a proto musí být dobře promyšleno a připraveno.

Otázka je v tom, v jakém měřítku je provádět a jaká bude náplň operačního soustředění a rozvinutí vojsk v soudobých podmínkách s přihlédnutím k významné úloze raketových jaderných zbraní, jako mohutného prostředku, schopného zásadním způsobem ovlivnit průběh války i její výsledek.

Za těchto předpokladů bude nutno soustředit již v míru stojící ozbrojené síly, v nejnútnejším rozsahu je rozvinout a kromě toho provést mobilizaci, soustředit a rozvinout nové síly k vedení operací na odpovídajících směrech daného válčiště. Pro požadovanou pohotovost soustředění a rozvinutí je žádoucí, aby v míru stojící vojska byla na vysokých počtech již v míru.

Jak je třeba chápat pojem operačního soustředění a rozvinutí?

Prvopočáteční operační soustředění a rozvinutí je shromáždění sil a prostředků operačních svazků a svazů všech ozbrojených sil státu v prostoru vhodném k vytvoření operační sestavy podle operačního plánu k vedení boje a operace.

Zahrnuje tedy operační soustředění a rozvinutí vojsk, dva vzájemně spojené procesy, jejichž první část je soustředění vojsk, druhá část je rozvinutí a vytvoření operační sestavy. Náplň těchto procesů je předurčena podmínkami zahájení války, politickými cíli a z nich vyplývajících operačními úkoly, které jsou pro první období války stanoveny.

K splnění úkolů operačního charakteru, jejichž obsahem je zničení hlavní operační sestavy nepřítele na jednotlivých operačních směrech, zmocnění se hlavních prostorů rozvinutí raketových jaderných prostředků a ovládnutí důležitých objektů v operační hloubce území nepřítele, nebudou stačit síly, které jsou v době zahájení války k dispozici. Je třeba je posílit vojsky zmobilizovanými a soustřeďovanými z hloubky státu.

Při narůstání mezinárodního napětí a objevení se přímého nebezpečí vzniku války, může se provést částečná skrytá mobilizace v některých svazcích, svazech

nebo v celém státě najednou a skryté soustředění sil a prostředků do vhodného prostoru. Nejdříve se doplňuje raketové vojsko a vojsko PVOS.

Je to proto, aby v případě nenadálého útoku byla vojska stojící v míru schopna odrazit útok nepřítele. Musí být současně ve státě vyhlášena všeobecná mobilizace, která je jedním z nejdůležitějších opáření pro přechod na válečný stav. Může se provést otevřeně v nejkratší možné době.

Svazky, útvary a zařízení přecházejí z mírových počtů na válečné, probíhá výstavba nových svazků a útvarů, které se odesílají podle plánu za bojujícími vojsky, jakmile jsou pohotovy.

Hlavní část ozbrojených sil mírového stavu, jak již bylo uvedeno, musí mít vysokou a stálou bojovou pohotovost. Tato vojska je třeba na začátku války posílit vojsky přisunovanými z hloubky území státu — pokud možno v nejkratší době. Proto jsou tyto síly zasazovány do boje v různou dobu a jejich použití je členěno na sledy.

V souvislosti s tím je nutno upřesnit možnou sestavu a určení těchto sil a prostředků a vymezit pojmy prvního, druhého, popřípadě dalších operačních sledů.

První operační sled je hlavní jádro vojsk zahajujících operace v počátečním období války. Pod tímto pojmem je třeba rozumět hlavní uskupení sil státu, složené z raketového vojska, letectva, sil a prostředků PVO státu a prvosledových svazů pozemních vojsk mírové doby.

Úkolem prvního operačního sledu je zpravidla odrazit nenadálý útok nepřítele a zahájit první operace s využitím hromadného úderu. Je proto třeba jej udržovat včetně raketových prostředků v plné bojové pohotovosti již v době míru.

Druhý operační sled tvoří vojska nacházející se v hloubce státního území vcházející do sestavy dalších armád (vojenského okruhu), která mají stanovené lhůty jen několik dnů na zmobilizování, soustředění a rozvinutí v příslušných prostorech.

Do sestavy třetího operačního sledu patří vojska mobilizovaná později v průběhu několika prvních týdnů války.

Pod pojmem dalšího (dalších) operačních sledů je třeba rozumět svazky a útvary všech druhů vojsk a služeb zmobilizovaných na území celého státu po prvních třech operačních sledech a odesílaných postupně s dosažením pohotovosti k posílení bojujících svazů, k vytváření nových svazů a záloh v období, které následuje za počátečním, čili prvním obdobím války.

Vojska PVOS jsou vyjádřena sice v sestavě 1. operačního sledu, avšak vzhledem k tomu, že zůstávají trvale na místě a brání kromě důležitých objektů i soustřeďující a rozvinující se vojska jak 1. operačního sledu, tak všech dalších operačních sledů, pokud jsou na území státu, tvoří prakticky součást všech dalších operačních sledů.

Jak vyplývá z uvedených úvah, představuje počáteční operační soustředění a rozvinutí kritické období pro stát a jeho ozbrojené síly.

V průběhu tohoto období jsou ozbrojené síly rozčleněny zhruba na tři skupiny: první skupina jsou vojska, tvořící první operační sled, pohotoví k okamžité činnosti; druhá skupina jsou vojska provádějící převozy a soustředění; třetí skupina jsou vojska provádějící a dokončující mobilizaci v místech dislokace v hloubce státního území.

Z toho všeho je tedy zřejmé, že nebylo-li provedeno **včasné soustředění a roz-**

vinutí ozbrojených sil, může se zúčastnit prvních operací počátečního období války jen část sil a prostředků (prakticky první operační sled).

V řešení problému operačního soustředění a rozvinutí je pak zahrnuto předstihnutí nepřítele v soustředění a rozvinutí, stanovení čáry rozvinutí a vytvoření operační sestavy.

Stanovení čáry operačního rozvinutí je přímo závislé na zámyslu první operace, v každém případě však je třeba vojska přivést co nejbližší k čarám rozvinutí.

V tomto případě prostory prvopočátečního soustředění budou tedy velmi blízko, anebo se budou kryt s čarami rozvinutí vojsk.

Rozhodně nelze v dnešních podmínkách vedení operací v počátečním období války připustit přenesení prostorů soustředění nebo čar rozvinutí dovnitř státu. Tento způsob je totiž spojen se ztrátou části území.

Dříve, při poměrně pomalých tempích bylo možno vědomě počítat se ztrátou území o hloubce několika desítek kilometrů, aby se získal čas 5–6 dnů, nutný k úplnému rozvinutí. Avšak v dnešních podmínkách by přenesení čáry rozvinutí zpět o tolik, aby se získal takový čas, mohlo znamenat ztrátu několika set kilometrů, což je pro náš stát prakticky nemožné a nemyslitelné.

Stojí ovšem za úvahu, zda neplánovat odsunutí čáry rozvinutí a tím i prostorů soustředění nazad včetně jeho provedení s cílem oklamat nepřítele a maximálně uchránit svoji operační sestavu před úderem jaderných zbraní.

Rozvinování v takovém případě nemusí vést ke ztrátě prostoru. Vojska, která jsou takto připravena ve výhodnějších podmínkách se mohou rychle přesunout k hranicím se začátkem bojové činnosti a mohou zabezpečit plnění úkolu podle zpracovaného plánu nebo vzniklé situace.

Zásadním problémem v našich podmínkách nejen zůstává, ale s ohledem na raketové jaderné zbraně ještě se zvyšuje otázka předstížení protivníka v rozvinutí, zvláště sil a prostředků operačního sledu, především raketových vojsk, operačně začleněných do operačních svazů a udržovaných ve zvýšené bojové pohotovosti. **Stále bojeschopný a pohotový první operační sled ozbrojených sil, který je s to provést počáteční operaci, je jednou z hlavních podmínek předstížení nepřítele v rozvinutí.**

S otázkou operačního rozvinutí je spojen i způsob rozvinování a vytváření operační sestavy.

V soudobých podmínkách se může provádět rozvinování různými způsoby a to:

- zavčas – v období ohrožení, podle toho, jak narůstá nebezpečí rozpoutání války;
- teprve v začátku války, kterou nepřítel rozpoutal nenadálým útokem (v nejhorších podmínkách pro rozvinování);
- předem zahájit a ukončit v průběhu války. Tento způsob zdá se být nejpravděpodobnějším.

K otázkám operačního soustředění a rozvinutí je třeba připomenout, že **počáteční operační soustředění a rozvinutí letectva** je součástí celkového operačního rozvinutí ozbrojených sil.

S cílem zamezit hromadným ztrátám letectva v počátečním období války je třeba mít spolehlivý systém PVO a zabezpečit rozptýlení a účelné rozložení hlav-

ních sil letectva. To je možno provést, je-li dostatek operačních, záložních i klamných letišť. Při tom je třeba vidět, že už v míru je nutno mít letectvo v pohotovosti k okamžitému odražení nenadálého hromadného úderu nepřítele a k účasti nanesení silného vlastního úderu.

Je tedy zřejmé, že potřebná příprava rozvíjí letištní síť a zabezpečení rozptylu i ukrytí letounů je zásadním a rozhodujícím problémem počátečního soustředění a rozvinutí letectva. Rozptylová letiště musí být pochopitelně zásobena potřebnými leteckými pohonnými hmotami, hlavními druhy munice, spojením apod.

Chci se ještě krátce zmínit v souvislosti s operačním soustředěním a rozvinutím o problému operačního krytu.

Cílem krytu je získat nejvýhodnější podmínky k provedení operačního soustředění a rozvinutí ozbrojených sil k uskutečnění prvních operací.

Je jasné, že otázky krytu jsou v soudobých podmínkách mnohem složitější než v minulých válkách. Nyní se bude kryt řešit v nejrůznějších situacích a různými silami.

Hlavním úkolem krytu zůstává i nadále získat čas a prostor k soustředění a rozvinutí operační sestavy ozbrojených sil a zajistit jejich přechod do aktivní činnosti.

V souvislosti se změněnými podmínkami zahájení války bude i řešení krytu prováděno novým způsobem. Rozhodující budou síly a prostředky a charakter činnosti vojsk na jednotlivých operačních směrech.

Jsem toho názoru, že na těch směrech, kde se bude provádět útočná operace pozemních vojsk v počátečním období války, bude úkoly krytu plnit část sil prvního operačního sledu.

Úkol této části sil bude spočívat v zajištění rozvinutí hlavních sil.

Kryt se bude v tomto případě provádět do okamžiku, kdy budou do operace zasazeny hlavní síly operačních svazů, tedy nemusí to být dlouho.

Na směrech, kde se předpokládá v počátečním období války organizovat obranu, budou kryt provádět hlavní síly těch vojsk, které budou pro vedení obrany vyděleny. Poněvadž nelze předpokládat, že by tato vojska byla posilována z hloubky státu, je pravděpodobné, že takovou obranu, včetně krytu, budou řešit ty síly, které tam jsou a které musí být proto stále ve stavu vysoké pohotovosti k okamžité bojové činnosti.

Úkoly krytu tedy se stávají v současné době ještě důležitějšími než dříve. Proto je třeba již v míru pro jejich řešení připravit potřebné síly a udržovat je ve vysoké bojové pohotovosti. Tolik k otázkám krytu.

Vědomě nerozbiřím v souvislosti s operačním soustředěním a rozvinutím otázky operačních převozu a přesunů. Vzhledem k obsáhlosti této problematiky není možné v jednom článku je obsáhnout.

Závěrem k problematice operačního soustředění, rozvinutí a krytu chci zdůraznit to, že soudobé možnosti zahájení války nenadálým útokem nepřítele do značné míry zkracují čas potřebný k mobilizaci, soustředění a rozvinutí hlavních ozbrojených sil státu pro organizované zahájení počátečních operací.

Většina sil a prostředků mírové doby — prakticky první operační sled, musí být ve stále bojové pohotovosti. Tyto síly však nebudou moci řešit operační úkoly delší dobu bez postupného zesilování a doplňování. K rychlému posílení prvního operačního sledu je proto třeba provést mobilizaci, převozy a soustředění dalších sil a prostředků.

Závěrem k provedeným úvahám chci říci, že

- budoucí válka, bude-li západními imperialisty rozpoutána, bude válka dvou táborů — tábora socialismu proti táboru imperialismu — tedy válkou, která bude mít vyhraněně třídní charakter;

- vycházejí z charakteru a rozsahu příští světové války — války koaliční, jako ostrého třídního zápasu dvou světových antagonistických soustav — budou cíle války různé, budou však maximálně rozhodné, čímž válka nabude nejtvrďšího, nejostřejšího a nejurputnějšího charakteru, dosud nikdy nepoznaného;

- podstatnou měrou k tomu přispějí raketové jaderné zbraně;

- v důsledku jejich masového použití budou všechny cíle na celém světě pod úder a válka bude mít proto absolutně všennárodní a v měřítku celosvětovém všelidový charakter;

- nové raketové jaderné prostředky umožňují změnit zásadně situaci na celém válčišti i v jeho jednotlivých částech; to znamená, že umožňují překvapení v taktickém operačním i strategickém měřítku;

- použití nových raketových zbraní mění v důsledku toho způsob udržování bojeschopnosti v míru stojících ozbrojených sil i doplňování vojsk mobilizací a zásadním způsobem ovlivňují i jejich operační soustředění a rozvinování;

- je proto nejdůležitějším úkolem operační přípravy státního území, nejzávažnějším obsahem bojové pohotovosti ozbrojených sil i jejich operačního soustředění a rozvinutí v nejkratší možné době soustředit a rozvinout potřebné síly, snížit účinky překvapivého úderu nepřítele na minimum a na druhé straně zabezpečit účast maximálního počtu sil i prostředků v prvních operacích počátečního období války.

Pokládám jsem za nutné a účelné právě o těchto otázkách psát a věřím, že článek bude podnětem k jejich dalšímu rozvinutí.

Автор на основе оценки сил и средств НАТО на среднеевропейском ТВД рассматривает некоторые вопросы оперативной и боевой подготовленности вооруженных сил.

При этом он обращает внимание на

- оперативную подготовку территории страны,
 - боевую готовность и занятие районов рассредоточения,
 - оперативное сосредоточение и развитие сил государства.
-

Některé otázky vedení průzkumu v soudobých podmínkách boje a operace

Podplukovník Jaromír Ulč

Autor dobrou formou podává ucelené a souhrnné poznatky z organizace a řízení průzkumu v rámci polní armády a frontu, uvádí hlavní zásady využití průzkumných prostředků, systém rychlého vyhodnocování zpráv a některé poznatky z organizace a řízení průzkumu v počátečním období války.

1. Charakter vedení soudobého boje a operace

Bouřlivý technický rozvoj, masové používání ZHN a zejména rozvoj raketové techniky jako nosičů nukleárních zbraní umožňují velitelům disponovat prostředky neobyčejné mohutnosti. Rakety s atomovou náplní se staly hlavním představitelům palebné síly soudobých armád a svým neomezeným dostřelem a nebyvalými účinky kvalitativně ovlivnily charakter soudobé operace.

V důsledku širokého zavádění nejmodernějších technických a ničivých prostředků do armád budou soudobé operace charakterizovány rychle se měnící situací, různými změnami a střídáním různých forem bojové a operační činnosti a řadou střetných bojů a sražení při maximálním využívání zbraní hromadného ničení. Na některých směrech budou vojska rozhodně útočit a pronásledovat odcházejícího nepřítele, na jiných směrech budou rychle přecházet do přechodné a aktivní obrany, povedou střetné boje nebo střetná sražení.

Průběh operací bude charakterizován vysokými tempy za masového používání raket s atomovými náložemi, tankových svazků a výsadekových útvarů.

Boj bude probíhat nepřetržitě ve dne i v noci za malých operačně taktických hustot na jednotlivých směrech a bojující strany budou vytvářet převahu sil zejména dovedným využitím zbraní hromadného ničení.

Dosavadní pojetí frontálních útoků a pásmových, hluboce členěných a pracně budovaných obranných systémů ustupuje do pozadí.

Ničivé účinky atomových a raketových zbraní a široká technizace a mechanizace bojových prostředků přímo diktují vedení útočné činnosti na rozsáhlých prostorech v nebyvale vysokých tempech s pronikáním vojsk na jednotlivých směrech do značné hloubky sestavy protivníka s cílem rozvrátit jeho bojovou a operační sestavu, zachvátit jeho nejdůležitější objekty a prostředky, promyšleným manévrem donutit protivníka nahustit svou bojovou sestavu a zbraněmi hromadného ničení v takové situaci ho zničit.

Obranné operace budou charakterizovány dovedným vedením atomových úderů na nepřítele, vysokou manévrovostí a aktivitou především tankových svazků.

V důsledku hromadného používání atomových zbraní vytvoří se velké prostory a pásma radioaktivního zamoření o vysoké úrovni radiace.

Bojová činnost bude vedena často bez taktického, někdy i operačního dotyku a v nejasných situacích. Nesouvislé fronty a útočná činnost na směrech ve vysokých tempech vytváří zvláštní charakter bojové činnosti vyžadující od velitelů a štábů všech stupňů mimořádnou rozhodnost, smělost a nebyvalou iniciativu.

Získání a udržení iniciativy nabývá zvláštního významu zejména při vedení operací v počátečním období války.

Abychom včas a účinně využili ničivé síly atomových a raketových zbraní a zabezpečili získání a udržení operační i taktické iniciativy vlastních vojsk, je nezbytné včas a nepřetržitě získávat a vyhodnocovat potřebné údaje o celkové situaci nepřítele i jeho zámýslech.

Získávání těchto zpráv budou zabezpečovat, kromě bojujících svazků v dotyku a jejich průzkumných prostředků, na stupni armády a frontu zejména průzkumné prostředky vzdušného, rádiového a radiotechnického průzkumu a průzkumné prostředky zvláštního určení.

Toto pojednání má za cíl uvést některé všeobecné zásady průzkumného zabezpečení zejména z operačního hlediska a bylo by žádoucí, kdyby příslušníci průzkumu jednotlivých štábů a útvarů, zejména pak složek radiotechnického průzkumu a letectva rozšířili svými zkušenostmi a poznatky uvedenou problematiku, zvláště v jejich specifických otázkách.

Práce vychází ze zásadních poznatků o bojové činnosti kapitalistických armád uvedených ve Zprav-51-27, Zprav-51-47 a jiných pramenech, a proto uvádím tyto otázky jen v nezbytných případech.

2. Úkoly průzkumu v rámci zabezpečení soudobého boje a operace

Průzkumná činnost v historii ozbrojených střetnutí byla vždy jednou z důležitých předpokladů úspěchu.

V soudobé operaci, kdy nukleární zbraně, rakety, pozemní i vzdušné síly nepřítele budou zasazovány na rozsáhlých prostorech rozptýlené a pro vlastní ničivé prostředky bude nutno nacházet i bodové cíle, bude význam průzkumu nadále růst.

Cílem průzkumu je získávat takové údaje o nepříteli a terénu, které by dávaly podklady pro správné rozhodování velitelů a cíle pro využití nejúčinnějších bojových prostředků.

Proto hlavní úsilí průzkumu bude zaměřováno především na zjišťování zbraní hromadného ničení nepřítele, na odhalování jeho operační sestavy, zejména pak jeho tankových vojsk a leteckých sil, na zjišťování velitelských stanovišť, radiotechnických prostředků zabezpečujících jak činnost letectva, tak i činnost raketových prostředků a na další úkoly a upřesňování dalších potřebných údajů o nepřátelské situaci.

Před průzkumem vyvstává kromě

toho důležitý úkol — průzkumné zabezpečení obnažených boků a křidel jak z hlediska taktického, tak i operačního.

Jedním z hlavních problémů bude dosažení potřebného časového předstihu a nepřetržitosti veškeré průzkumné činnosti. Získávání předstihu bude řešeno na různých stupních různými formami. Divizní průzkum pro dosažení potřebného předstihu průzkumu musí zabezpečit včasné zasazení svých prostředků tak, aby co nejrychleji pronikly do potřebné hloubky sestavy nepřítele a jejich činnost zabezpečovala včasné získávání podkladů pro manévry i raketovou a dělostřeleckou palbu svazku. Při řešení průzkumu ZHN např. v určitém prostoru útočného pásma armády je nutno průzkumné prostředky zasadit tak, aby včas odhalily nepřátelské raketové prostředky v prostorech soustředění nebo ve vyčkávacích prostorech a daly o nich přesné zprávy, na jejichž podkladě by mohlo být přistoupeno k ničení ještě před jejich použitím.

Při získávání předstihu průzkumu je

nutno vycházet z hlubokého rozboru situace nepřítele a jeho pravděpodobného zámyslu tak, abychom dosáhli toho, že průzkumné prostředky budou již pracovat v těch prostorech, kam nepřítel teprve přichází. To vyžaduje dobrou znalost zásad vedení bojové činnosti nepřítele, nepřetržité sledování celkové jeho činnosti a reálnou předvídatost při zasazování průzkumných prostředků.

Průzkumná činnost musí být proto promyšlená a sladěná, řízená centralizovaně s využitím všech prostředků podle jejich charakteru a možností s tím, že důležité objekty a prostory je nutno průzkumově pokrýt více průzkumovými prostředky na sobě nezávislými při

zabezpečení komplexního vyhodnocování zpráv.

Frontovou útočnou operaci je potřeba průzkumově zabezpečovat na celou její hloubku (do 800 km).

K zabezpečení armádní operace je třeba plánovat průzkum na celou hloubku první operace (tj. u armády 300 až 350 km) a současně předvídat a rámcově si ujasnit organizaci a vedení průzkumu na další operaci.

Divizní průzkum je pak potřeba plánovat na celou hloubku úkolu dne divize, předvídat i jeho pokračování na další den a v průběhu boje udržovat předstih průzkumu na hloubku do 40 – 60 i více kilometrů podle situace a tempa bojové činnosti.

3. Hlavní zásady využití průzkumných prostředků

Náročné úkoly průzkumu v soudobé operaci bude sotva možné plnit dosaďadními metodami a prostředky průzkumu. Pro dosažení potřebného časového předstihu a nepřetržitosti veškeré průzkumné činnosti bude nutno vyřešit především rychlé nasazení prostředků průzkumu, hledat cesty pro zvýšení manévrovosti radiotechnických prostředků, při pronikání vzdušných i pozemních prostředků průzkumu do týlu nepřátelských vojsk využívat noci, mezer a odkrytých boků v nepřátelské sestavě a všestranně zabezpečovat rychlé a spolehlivé předávání zpráv.

Nepřítel bude provádět přesko-

vání svých atomových prostředků i vojsk zejména v noci. Proto je třeba průzkumnou činnost v noci považovat za zvláště důležitou a z tohoto hlediska zaměřovat přípravu všech prostředků průzkumu.

Při organizaci průzkumu je nutno počítat s postupným zasazováním sil, a proto je potřeba vyčleňovat vždy dostatečnou zálohu, která bude činit na počátku operace 30 – 50 % všech prostředků průzkumu podle situace a jejich množství.

Na stupni frontu a armády členíme prostředky průzkumu do dvou základních skupin – na pozemní a vzdušné.

a) Pozemní prostředky průzkumu

V nových podmínkách narůstá význam agenturního průzkumu, což e plně odráží ve vyšších požadavcích na jeho operativnost, včasnost a rychlost předávání zpráv.

V ozbrojených silách kapitalistických států je široce využívána elektronika a technizace bojových prostředků ve všech směrech. Zejména radiotech-

nické prostředky nepřítele slouží k zabezpečení řízení bojové činnosti, navádění řízených střel a vzdušných bojových prostředků a ke zjišťování situace protivníka jsou v kapitalistických armádách široce zaváděny. Tak např. v pásmu americké polní armády 1. sledu může pracovat více než tisíc radiolokátorů různých typů, z nichž při-

mo v taktické hloubce bude rozmístěno přibližně asi 350 — 400 radiolokačních stanic.

Z tohoto hlediska a i z hlediska jiných možností nabývá na významu radiotechnický průzkum.

Radiotechnický průzkum je schopen získávat zprávy z velkých prostorů a bez prodlení je doručovat zájmovým štábům. Při dovedném řízení radiotechnického průzkumu je možno odhalit radionavigační i průzkumné technické systémy nepřítele, jeho místa velení a dát řadu cenných zpráv a poznatků o činnosti nepřátelských pozemních a vzdušných sil a tak vytvářet podmínky k jejich rychlému ničení.

Radiotechnické prostředky dělostřelectva i radiotechnického vojska budou zaměřovány na zjišťování radiotechnických prostředků nepřítele sloužících ke korekci a navádění palby atomového dělostřelectva, řízených i neřízených raket a spolu se vzdušnými radiotechnickými prostředky budou odhalovat celkový systém navádění raket a letectva.

Radiolokátory pro zjišťování pozemních cílů mají možnost zjišťovat pohyblivé cíle (tanky, automobily i jiné prostředky) do hloubky okolo 20 km.

Radiolokační průzkum vzdušného prostoru je schopen zjišťovat vzdušné cíle až do rychlosti 2,2 M, tj. cca do 2500 km/hod. ve velkých výškách až do hloubky asi 300 km při použití radiolokátorů P-10, P-20, P-8 apod., začleněných u radiotechnických útvarů leteckých stíhacích svazků.

Průzkumné radiolokační zaměřovače typu RPS používané u dělostřeleckých průzkumných jednotek armády a palubní radiolokační pátrače SRS-1 a SRS-3, používané u vzdušného průzkumu jsou schopny podle svého vlnového rozsahu zjišťovat a zaměřit činnost dosud známých radiolokátorů používaných v americké armádě.

Kromě uvedených prostředků je začleněna u protiradiotechnických útvarů a jednotek a řada dalších prostředků průzkumu, které pomáhají odhalit radiotechnický systém nepřítele.

Vzhledem k tomu, že např. v americké armádě je používáno velké množství radiolokačních stanic a vlastní současné prostředky nám nedovolí všechny soustavně sledovat, je potřeba vyřizovat radiolokátory např. střelecké a radiolokátory s malým dosahem a orientovat průzkum na ty prostředky, které zabezpečují naváděcí systémy raket a radionavigační systémy letectva.

Nedostatkem radiotechnického průzkumu je především velká nepřesnost zjištěných cílů a krátké dosahy, které ztěžují provádění potřebných protiopatření.

Soudobý stav vyžaduje celkového zvětšení dosahu radiolokátorů, zlepšení přesnosti a rozlišovací schopnosti a podstatné snížení jejich váhy.

Rádiový průzkum je velmi cenným prostředkem průzkumu zejména v průběhu vedení bojové činnosti, kdy nepřítel přechází na velení pomocí rádia.

Průzkum KV a VKV prostředky je zaměřen na zjišťování činnosti pozemních vojsk i letectva a příprav nepřítele k použití raketových zbraní.

Průzkum KV prostředky bude sledovat rádiový provoz hlavních rádiových stanic nepřítele na celou hloubku účinné operace armády i frontu.

Na VKV sleduje a zjišťuje pozemní rádiové stanice přibližně na vzdálenost do 100 km, na 1. a 2. leteckém pásmu u středních výšek na vzdálenost do 250 km, u velkých výšek do 500 km.

Útvary rádiového průzkumu armád a frontu mají možnost sledovat i zaměřovat všechny hlavní rádiové sítě pozemních i vzdušných sil nepřítele.

Využitím televize pro průzkumné účely budou dány nové podmínky pro sledování nepřátelské činnosti a pod-

statně ovlivní organizaci průzkumu v přífrontových prostorech, zejména pokud jde o pozorování a průzkumnou činnost na čele bojových sestav.

Zvláštní pozornost je nutno věnovat zjišťování radiotechnických prostředků nepřátelského průzkumu různými typy radiolokačních pátračů i jinými technickými prostředky.

Zprávy získané radiotechnickým a rádiovým průzkumem je však nutno prověřovat druhy průzkumu, zejména vzdušným průzkumem, průzkumnými skupinami apod. k vyloučení klamných zpráv.

Radiotechnické prostředky průzkumu se stávají důležitým průzkumným prostředkem a jejich význam poroste s celkovým rozvojem elektroniky a jejího využívání v armádě.

Dělostřelecký průzkum je vybaven různorodou bojovou technikou, jejíž část však nezabezpečuje včasné plnění průzkumových úkolů ve vysokých tempech.

Zvukoměrné prostředky průzkumu za současného stavu potřebují příliš mnoho času k rozvinutí a zahájení průzkumu, optické i radiotechnické prostředky průzkumu jsou rovněž pomalé a mají poměrně malý dosah. Proto bude nutno při plánování operací i v jejich průběhu dobře uvážit, kde a v jakých situacích bude možno dělostřelecký průzkum plně využívat a na kterých směrech a prostorech bude nutno zabezpečovat raketovou a dělostřeleckou palbu jinými prostředky průzkumu. Dále bude potřeba nacházet cesty ke zvýšení manévrovosti dělostřeleckých prostředků průzkumu a prodlužovat účinnost dělostřeleckého průzkumu zejména vybavením letounů a vrtulníků vhodnými optickými, radiolokačními a fotografickými prostředky.

Z hlediska vysokých temp charakteristických pro soudobou bojovou čin-

nost jeví se účelné zasazovat na čela úderných uskupení zejména prostředky dělostřeleckého vzdušného průzkumu (letouny a vrtulníky), využívat dělostřeleckého a vševojskového hloubkového průzkumu i jiné prostředky na směrech, kde bude postup pomalejší, na odkrytých bocích a tam, kde nepřítel bude připravovat některá protipatření nebo se bude bránit, zasazovat stávající prostředky optického, zvukoměrného i radiotechnického průzkumu, které vysokým tempům nestačí.

Dělostřelecký vzdušný průzkum bude zaměřen především na upřesňování a prověřování cílů před použitím vlastních atomových zbraní a raket.

U armád řeší úkoly dělostřeleckého průzkumu dělostřelecké průzkumné útvary, u frontu je hlavním prostředkem dělostřelecký průzkumný letecký pluk.

Vedení průzkumu **průzkumnými skupinami** armády a frontu je potřeba přizpůsobit novým podmínkám vedení operací. Prodloužení dalšího úkolu armády na 250–300 km bude vyžadovat zvětšení hloubky i pásma průzkumu armády a průzkumné skupiny rot zvláštního určení armády postupně zasazovat až do 300–350 km od fronty při zabezpečení dobrého spojení s nimi.

U frontu budou se kromě průzkumných skupin zvláštního určení zasazovat i zvláštní skupiny, které by byly schopny ničit některé zvlášť důležité objekty v týlu nepřítel.

Tato otázka klade velké požadavky na dopravní výsadkové letectvo, jehož úkolem je dopravit průzkumné skupiny do týlu nepřítel. Přípravě těchto letů musí být věnována mimořádná pozornost.

Jednotky chemického a radiačního průzkumu na obrněných transportérech i vrtulnících budou provádět radiační a chemický průzkum v prostorech rozmístění útvarů a svazků a na předur-

čených směrech jejich činnosti s cílem podávání včasných zpráv o zamořených prostorech a jen v řídkých případech se zúčastní průzkumu v týlu nepřítele.

Ženíjný průzkum bude zpravidla úzce spolupracovat s průzkumnými prostředky armády a bude zasazován k zabezpečení rychlého postupu vojsk, na průzkum vodních toků, komunikačních objektů a soutěsek zejména na směru hlavního úderu do hloubky až 200 km. Budou jej zabezpečovat zejména průzkumné jednotky ženijních brigád.

Divizní průzkumem bude nutno získávat zprávy o činnosti svazků 1. sledu nepřítele, jejich zbraní hromadného ničení, zálohách i o dalších nepřátelských objektech v takticko-operační hloubce. Průzkum bude divize vysílat na hloubku 40–60 i více km před čela hlavních sil divize.

Použití vrtulníků v průzkumu poroste. Vrtulníky je možno s výhodou používat pro pozorování na frontě; umožňují svou pohyblivostí a dobrými pozorovacími podmínkami sledovat nepřátelskou činnost do značné hloubky a rychle předávat zprávy. Vybavením vrtulníků výkonnými optickými i radiotechnickými prostředky jsou předpoklady získání lepších manévrovacích schopností těmito prostředky i pro prodloužení jejich dosahu.

b) Vzdušný průzkum

V soudobých podmínkách se relativně zvyšuje význam vzdušného průzkumu, zvláště z hlediska možnosti získávání zpráv z velkých prostorů, ze značné hloubky a v krátkém čase.

Důležitost vzdušného průzkumu nejmarkantněji vystupuje v počátečním období války, zejména v prvních 2–4 dnech, kdy bude úsilí vzdušného průzkumu maximální a činnost průzkumného letectva bude mít charakter krátkodobé průzkumové operace.

Vrtulníky budeme dále používat pro přesun průzkumných prostředků do týlu nepřítele a dále pro dopravu, spojení apod.

Jejich nevýhody plynou z velké zranitelnosti, zejména při letech nad nepřátelským územím a dále z toho, že lze těžko přesně určit prostory, z nichž je prováděn průzkum optickými nebo radiotechnickými prostředky, což značně ovlivňuje přesnost určování nepřátelských objektů. V každém případě však bude nutno vrtulníků v průzkumu více využívat.

Průzkum na bezprostřední frontě a na odkrytých křídlech budou často zabezpečovat tankové a mechanizované jednotky divizí 1. sledu.

Pro zvýšení účinnosti pozemního průzkumu, zejména pokud jde o zbraně hromadného ničení, je nutno neustále zkvalitňovat jeho technické vybavení, zejména širším zaváděním radio-průzkumné, radiotechnické a infratechniky.

Divize a armády bude třeba vybavit takovými prostředky průzkumu, které by dostatečně zabezpečovaly jejich soběstačnost a bojovou činnost na samostatných směrech. Stávajících prostředků průzkumu je nutno využívat ekonomicky a nacházet cesty ke zvýšení jejich manévrovosti i dosahu.

V tomto období bude třeba počítat se zesilováním vzdušného průzkumu bojovým letectvem, zejména stíhacím bombardovacím.

Hlavní úsilí vzdušného průzkumu je třeba přednostně usměrňovat na jaderné zbraně, letectvo a hlavní uskupení nepřítele a jiné prostředky, které nejvíce ovlivňují bojovou činnost.

Pronikání průzkumných letounů nad trvale bráněné pevné objekty velkých rozměrů bude vzhledem k jejich obra-

ně, zejména raketami, značně ztěžováno. Bude proto třeba neustále nacházet nové způsoby, jak pronikat letouny vzdušného průzkumu do prostorů hlavních objektů průzkumu a vybavením letounů různými přístroji zlepšit jejich průzkumné možnosti a televizními kamerami i jinými prostředky zabezpečovat rychlé přenášení výsledků průzkumu do vševojskových štábů.

Rádiovou síť vzdušného průzkumu je třeba organizovat tak, aby bylo zabezpečeno okamžité proniknutí zpráv zejména o ZHN a raketové technice do zájmových štábů a jejich bezprostředního využití. Nadále se jeví potřeba zprávy od průzkumných letců soustřeďovat ve štábu letecké armády a odtud po provedení filtrace zpráv vysílat je silným krátkovlnným vysílačem.

Radiotechnický průzkum prováděný letectvem, zejména radiolokační průzkum vzdušných cílů, radiolokační pátrání i průzkum nepřátelských rádiových sítí podstatně zvyšuje kvalitu i dosah průzkumu a vede k dalšímu růstu významu průzkumu prováděného technickými prostředky — průzkum z letounů.

Urychlováním fotolaboratorního procesu a fototelegrafickým přenášením leteckých snímků můžeme podstatně zkracovat dobu od zjištění zprávy o nepřátelském objektu k jeho zničení.

Jedním z hlavních úkolů vzdušného průzkumu a letectva vůbec je vytvoření takových podmínek, aby po zjištění cíle bylo možno bezprostředně zahajovat jeho ničení. Proto je třeba průzkumovými úkoly pověřovat i jiné druhy letectva. Nejvýhodnější způsob, jak dosahovat těchto požadavků, jeví se nadále „lov ZHN“, používaný stíhacím bombardovacím letectvem.

S masovým zaváděním zbraní hromadného ničení a raketové techniky význam vzdušného průzkumu stále narůstá. K dosažení nepřetržitosti vzdušného průzkumu je třeba dorešit vedení vzdušného průzkumu v noci a za ztížených povětrnostních podmínek a všestranně zabezpečit vysokou operativnost v jeho řízení i provádění.

Vzdušný průzkum je centralizován na stupni frontu a zabezpečuje jej letecký průzkumný pluk.

4. Organizace a řízení průzkumu v rámci polní armády a frontu a systém rychlého vyhodnocování zpráv

Novou koncepcí vedení bojové činnosti jsou podstatně ovlivňovány i způsoby řízení průzkumu.

Při zabezpečování celé operace armády a frontu je potřeba zaměřit průzkumnou činnost zejména na objekty armád 1. sledu nepřítelů, jejich prostředky atomového napadení, letectvo, radiotechnické prostředky všeho druhu, 2. sledy a zálohy skupiny armád, sklady apod. a dále na další průzkumové objekty, např. odpalovací základny REDSTONE, letiště, bezpilotní prostředky atomového napadení, zálohy apod., které mohou být na směr útoků.

Z hlediska častého přeskupování nepřátelských vojsk na velkých prostorech a nutnosti rychlého zasazování průzkumných prostředků je nutno celou organizací i plánování průzkumu provádět s velkou předvídatostí ve velmi omezených časových lhůtách.

Proto plánování průzkumu ve štábu frontu musí být souběžné s plánováním v armádách a musí v něm být zahrnuto využití všech prostředků průzkumu, které jsou k dispozici na jednotlivých stupních.

Souběžné plánování má za cíl urychlit práci podřízených štábů a tak získat co

nejvíce času pro přípravu, zasazení nebo manévr průzkumnými prostředky. Zpravodajská správa frontu bude tento úkol řešit ústním vydáváním předběžných informací a směrnic pro průzkum nebo cestou směrových důstojníků bude usměrňovat činnost oddělení průzkumu armád nebo štábů druhů vojsk ještě před vydáním základní směrnice pro průzkum.

Např. náčelník ZS frontu po obdržení úkolů od náčelníka štábu frontu vyhodnotí se svými funkcionáři situaci nepřítele a zhodnotí situaci a možnosti jednotlivých prostředků průzkumu, na základě požadavků určí, na které hlavní objekty budou zaměřeny prostředky průzkumu frontu, druhů vojsk v zájmovém pásmu armád apod. Rozebere tyto otázky se směrovými důstojníky a uloží jim, jaká opatření a informace mají provést např. u štábů armád. A tak, ještě před vyhotovením směrnice frontu pro průzkum, zabezpečují směroví důstojníci průzkumový zámysl frontu v podřízených štábech, urychlují jejich práci, vytvářejí podmínky k získání předstihu průzkumu a tak zabezpečují v samém počátku plánování operace komplexnost průzkumné činnosti.

Ve štábu frontu a armády se zpracovává plán průzkumu zpravidla graficky a v jednotlivých tabulkách se vyjadřují zasazené prostředky průzkumu podle doby, prostoru i podle jednotlivých nepřátelských objektů. Na stupni divize a pluku lze plánování průzkumu řešit v pracovní mapě náčelníka průzkumu.

Plán průzkumu je zpracováván na základě plánu operace, situace nepřítele a vlastních prostředků průzkumu a vychází zejména z průzkumu zbraní hromadného ničení a ostatních hlavních objektů nepřítele. Musí v něm být vyjádřena plánovaná činnost všech prostředků průzkumu, i ostatní prameny, z nichž lze získávat zprávy. Plán prů-

zkumu musí být v průběhu bojové činnosti upravován a doplňován.

Do plánu průzkumu, zejména na stupni armáda, front je nutno zahrnout i průzkumová opatření proti průzkumným prostředkům nepřítele. Budou to zpravidla radiotechnické prostředky PVO, prostředky rádiového průzkumu, RPS dělostřelectva, pozorování z letounů a vrtulníků a podle situace i jiné prostředky, které bude nutno zasazovat na zjišťování a znemožňování činnosti nepřátelského průzkumu.

Souběžně se zpracováním plánu průzkumu připravují příslušníci oddělení (správy) průzkumu bojové nařízení pro průzkum, v němž je nutno vyjádřit vedení hlavního úsilí pro průzkum a zásadní využití průzkumných prostředků. V tomto nařízení je potřeba uvádět časové a prostorové provádění průzkumu jednotlivých objektů a termíny, do kdy získat potřebné zprávy a dobu i způsob předkládání průzkumových hlášení. Nařízení pro průzkum musí vycházet z celkového plánu operace a všechny termíny stanovené pro získání zpráv musí odpovídat tempu zámyslu a předpokládanému vývoji operace.

Zvláštní pozornost je potřeba věnovat rychlému předávání zpráv, zejména c zbraních hromadného ničení a komplexnímu jejich vyhodnocování.

Velitel armády v průběhu operace upřesňuje stanovené úkoly a přijímá dílčí rozhodnutí. K tomu potřebuje doklady svých náčelníků a velitelů druhů vojsk. Náčelník průzkumu musí si zabezpečit, aby v těchto časových lhůtách měl k dispozici průzkumová hlášení od podřízených svazků i získané zprávy od prostředků průzkumu druhů vojsk. Všechny zprávy pak komplexně vyhodnocuje, porovnává, upřesňuje a celkové výsledky a závěry dokládá svému veliteli.

K tomu je potřeba zdůraznit, že nepřítel bude využívat různých forem kla-

mání a bude se snažit dezinformaci dosáhnout zastření svých pravých zámyslů. Proto je potřeba studiu zpráv věnovat maximální péči a zabezpečovat jejich prověřování.

Zprávy o zbraních hromadného ničení je nutno předkládat přednostně po všech pojítkách, ihned je vyhodnocovat a bez prodlení dokladovat veliteli nebo náčelníku štábu armády s příslušnými návrhy.

Neméně důležité je nepřetržitě vyhodnocování radiační, chemické i bakteriologické situace.

Nepřetržitě řízení průzkumu a zejména rychlost a spolehlivost předávání zpráv je potřeba zajistit spolehlivými pojítkami, dispečinky ve štábech a na stupních divize—armáda a armáda—front zvláštními rádiovými sítěmi průzkumu nebo samostatnými spojovacími kanály. V maximální míře je potřeba pro řízení průzkumu i předávání zpráv využívat radiodálnopisů, magnetofonových pásek a jiných moderních spojovacích prostředků.

Zvlášť důležité je zabezpečení předání zpráv od jednotlivých prostředků průzkumu a v tomto případě je nutno, aby zejména štáby druhů vojsk a letectva urychleně předávaly výsledky průzkumu na vševojskově oddělení průzkumu. Zprávy ZHN je potřeba předávat přednostně po všech pojítkách podobným systémem jako např. zprávy o vzdušné situaci. Tuto praxi bude potřeba zavádět zejména na stupních divize, armáda.

Při dokladu o situaci a činnosti nepřítelů vychází náčelník průzkumu armády ze všeobecné činnosti na frontě před vlastní armádou i sousedy a zvláštní pozornost věnuje rozboru činnosti a situace zbraní hromadného ničení nepřítelů, uskupení jeho vojsk a pravděpodobnému zámyslu vedení operace. Doklad o nepříteli musí dát veliteli armády podklad pro časové i prostorové

plánování použití vlastních zbraní hromadného ničení.

Shrňme-li celkové poznatky o průzkumovém zabezpečení z hlediska plánování, řízení i možnostech jednotlivých prostředků průzkumu, můžeme dospět asi k těmto závěrům:

a) **Divizními prostředky průzkumu** je možno zabezpečit hloubku podle situace do 40–60 km před čela hlavní sil, v některých případech, zejména při zesílení stávajících prostředků průzkumu, na hloubku až 70 i více km.

Činnost těchto prostředků bude zaměřena na zjišťování a upřesňování cílů zejména pro rakety typu A a B a na zabezpečování manévru divize.

b) **Zabezpečení splnění bližšího úkolu armády** (zhruba na hloubku 200 km) bude průzkumově zabezpečováno:

— **prostředky průzkumu armády** — rádiovým průzkumným útwarem na KV a VKV, jednotkou zvláštního určení, dělostřeleckým průzkumným útwarem a radiotechnickým útwarem armády,

— **prostředky průzkumu frontu** — útwarem vzdušného průzkumu, útwarem rádiového průzkumu na KV a VKV, radiotechnickými prostředky letectva, částí prostředků zvláštního určení frontu a dělostřeleckým útwarem vzdušného průzkumu.

Hlavním úkolem těchto prostředků je zjišťování a upřesňování cílů zejména pro rakety typu A a B a zabezpečení armádního manévru.

c) **Splnění bližšího úkolu frontu** bude řešeno rádiovými průzkumnými prostředky na KV, prostředky zvláštního určení frontu a z části i armád, částí průzkumného letectva prostředky radiotechnickými a výjimečně vizuálním a fotografickým průzkumem.

d) **Splnění dalšího úkolu frontu** (na hloubku cca 800 km) budou řešit pro-

středky zvláštního určení frontu, rádiové průzkumné prostředky na KV a z části i radiotechnický průzkum vedený letouny vzdušného průzkumu lety nad nepřátelským územím.

Činnost těchto prostředků bude zaměřena na zjišťování a upřesňování cílů pro rakety typu G a jiné další prostředky a pro zabezpečování operační-

ho manévru frontu vedeného jak pro plnění bližšího, tak i dalšího úkolu frontu.

Zhodnotíme-li nasycenost průzkumu podle možností průzkumných prostředků, vidíme, že maximum průzkumných prostředků dosahuje do hloubky cca 200 km, tj. na hloubku uskupení hlavních sil skupiny armád nepřítele.

5. Organizace a řízení průzkumu v počátečním období války

Pravděpodobný nepřítel předpokládá zahájení války prostředky připravenými již v míru, bez provádění širokých příprav, rozvinování ozbrojených sil nebo jiných zvláštních opatření bezprostředně v předválečném období. Válka má být zahájena nenadále, s překvapením pro protivníka a s masovým použitím zbraní hromadného ničení.

K dosažení překvapení bude útočník snižovat na nejmenší míru charakteristické příznaky nasvědčující přípravám napadení a kryt je zdánlivou každodenní činností.

Z toho vyniká obtížnost celkového zpravodajského zabezpečení.

Hlavním úkolem průzkumu bude zabránit překvapení nebo je snížit na nejmenší míru a se zahájením nepřátelství dát včas podklady pro provedení odvetného úderu a přechodu do rozhodné útočné činnosti.

a) K zabezpečení tohoto složitého úkolu je nutno provádět opatření již v míru. Funkcionáři průzkumu i štáby musí se seznámit se situací v pohraničí, prostudovat celkové možnosti nepřítele, vyhodnotit možné hlavní směry nepřátelského úderu, možné prostory rozvinování nepřátelských sil, zejména prostředků atomového napadení a prokalkulovat doby přesunu nepřátelských vojsk z prostorů dislokačního rozmístění ke státní hranici, vyhodnotit terénní podmínky a konkrétně naplánovat zasa-

zení průzkumných prostředků pro případ nenadálého napadení nepřítele.

V mírových podmínkách je třeba zabezpečit pozorování pohraničních prostorů a vzdušnými i radiotechnickými prostředky průzkumu bez narušení hranic sledovat situaci a případnou nepřátelskou činnost v nepřátelském pohraničí.

b) Se zahájením nepřátelství nutno bez prodlení a plánovitě zasadit všechny prostředky průzkumu.

Radiotechnické a rádiové prostředky průzkumu budou především zaměřeny na zjišťování vzdušné situace, budou sledovat a zjišťovat střediska nepřátelského velení a systémy navádění jak letectva, tak i řízených střel.

Jednotky radiálního a chemického průzkumu musí přesně vymezit prostory zamořené chemickými prostředky a nepřipustnými dávkami radiace, aby bylo možno z nich vyvést ohrožené vojska.

Vzdušný průzkum bude zaměřen na upřesňování cílů pro vedení odvetného úderu, bude zjišťovat nepřátelské zbraně hromadného ničení, činnost nepřítele na letištích, přísun vojsk ke státní hranici, jejich případné rozvinování apod.

Zasazením průzkumných skupin armády a prostředků zvláštního určení frontu do plánovaných prostorů budou zjišťovány a upřesňovány zejména nepřátelské raketové a atomové prostřed-

ky a upřesňována všeobecná situace nepřítel.

Dělostřelecký průzkum po rozvinutí bude upřesňovat cíle v taktické a takticko-operační hloubce nepřítel a bude zaměřen zejména na zjišťování zbraní hromadného ničení a nepřátelského dělostřelectva.

Divizní průzkum okamžitě zahájí svou činnost. Na hlavních směrech a do prostorů pravděpodobného rozvinování taktických prostředků atomového napadení a nepřátelských svazků 1. sledu je nutno vysadit průzkumné skupiny a vyslat průzkumné odřady vybavené potřebným ženiiním, chemickým i jiným zatarasovacím a destrukčním materiálem k upřesňování činnosti nepřítel a k případnému zdržování jeho postupu a ničení.

Všechny prostředky průzkumu musí svoji bojovou pohotovost zabezpečit tak, aby mohly být co nejdříve zasazeny, mohly upřesnit cíle pro vedení odvetného úderu a zabezpečily získání a udržení iniciativy vlastních vojsk v pohraničním sražení.

K tomu je třeba provádět nácivky v zaujímání bojové sestavy průzkumu a zabezpečit nepřetržité sledování přílehlých přehraničních prostorů již v míru.

Otázky včasného varování před nepřátelským napadením je nutno řešit všemi prostředky průzkumu, zejména pak radiotechnickými, rádiovými a jinými zvláštními prostředky, kterými disponuje front.

V této etapě počátečního období války bude nadmíru důležité rychlé předávání zpráv a jejich soustřeďování u oddělení průzkumu na všech stupních. Štáby proto musí pro tuto etapu počítat s vybavením průzkumu spolehlivými pojítky, která by zabezpečovala informovanost i za nepřátelských protiopatření (rušení, vyřazení některých spojovacích uzlů apod.).

c) Po vyřešení úspěšného sražení v pohraničních prostorech nastoupí vojska útočnou činnost ve vysokých tempech. Je nutno předpokládat, že nepřítel se nevzdá svých původních zámyslů a rozhodným protiúderem bude se snažit rozbít hlavní uskupení vojsk protivníka a strhnout iniciativu na svou stranu.

Pro odhalení tohoto zámyslu budou charakteristické zejména tyto momenty:

- nepřítel se bude snažit širokým používáním ZHN, radiálním zamořením určitých prostorů a aktivní činností svých vojsk za využití terénních podmínek a některých objektů vyčerpat a zpomalovat postup vojsk protivníka, omezit jeho činnost na směrech a usměrňovat jeho postup do prostorů pro něho výhodných, zejména z hlediska použití ZHN;

- bude předsunovat část prostředků atomového napadení a část vojsk na směr zamýšleného protiúderu;

- bude se snažit širokým operačním zastíráním oklamat protivníka;

- bude zvyšovat intenzitu zásobování a úpravu komunikací i činit zvláštní opatření u letectva.

Všechny tyto okolnosti a řadu dalších podobných otázek je nutno brát v úvahu při řešení průzkumného zabezpečení při odražení a zničení nepřátelského protiúderného uskupení.

Náčelníci průzkumu po podrobném prostudování nepřátelské činnosti a celé situace a prozkoumání terénních podmínek musí vyhodnotit možnosti a pravděpodobný zámysl nepřítel a možné směry a sílu protiúderu. Podle centrálně přijatých opatření velitelem armády je potřeba upřesnit činnost průzkumných prostředků pracujících již v týlu nepřítel, zabezpečit nasazení ostatních průzkumných prostředků, provést případný manévr zejména technickými prostředky průzkumu.

Zvlášť pečlivě je nutno rozpracovat úkoly vzdušného průzkumu a úkoly průzkumným skupinám svazků i armády. Divizní průzkumné odřady je potřeba rychle předsunout na směry předpokládaného protiúderu s cílem mezerami v nepřátelské sestavě proniknout do prostorů pravděpodobného příchodu a rozvinování nepřátelského protiúderného uskupení a podávat zprávy o nepřátelské činnosti.

Dělostřelecké technické prostředky je potřeba plně rozvinout a zasadit na předpokládaném směru k zabezpečení dělostřelecké a raketové palby.

Zprávy získané radiotechnickými prostředky průzkumu zvláště v tomto období je třeba prověřovat, protože nepřítel bude činit opatření k zakrytí svých zámyslů.

Všechny prostředky průzkumu je třeba centrálně zaměřit na upřesnění doby a prostoru rozvinování nepřítel k zabezpečení vlastního úderu zbraněmi hromadného ničení a rozdrčení nepřátelského protiúderného uskupení.

d) Průzkumové zabezpečení armády 2. sledu k využití úspěchu je nutno řešit ještě dříve, než jsou přijímána konkrétní operační opatření.

Armáda 2. sledu zasazovaná do sražení bude dostávat zpravidla pásmo zahrnující určitou část vojsk bojujících v dotyku s nepřítelem, která pak přecházejí do její sestavy (1–2 svazky).

Tyto podmínky podstatně ovlivní organizaci a vedení průzkumu. Do zasazení bude armáda 2. sledu organizovat a provádět zejména radiální, chemický a bakteriologický průzkum v prostorech soustředění. Dále musí organizovat a vést průzkumnou činnost proti vzdušnému nepříteli, jeho bezpilotním prostředkům a proti nepřátelským výsádkám.

Po vydání operační směrnice bude platit zpravidla zásada, že zasazení armády 2. sledu bude průzkumově zabezpečovat armáda v dotyku a front a že armáda 2. sledu nebude až na výjimky zasazovat např. vlastní průzkumné skupiny do týlu nepřítel před vlastním zasazením armády. Bude však třeba včas předsunout a plně rozvinout radiotechnické, rádiové a jiné průzkumné prostředky 2. sledové armády tak, aby mohly získávat pro vlastní armádu potřebné údaje a dále intenzivně provádět vzdušný průzkum k získání potřebných údajů při zasazení. Průzkumné prostředky svazků budou předsunovány na směry své plánované činnosti.

K zabezpečení informovanosti štábu 2. sledové armády budou zpravidla vysláni styční důstojníci na štáb frontu a k oddělení průzkumu armády 1. sledu, kteří budou svému náčelníkovi předávat všechny údaje o nepříteli v zájmovém prostoru. Tito styční důstojníci v případě, že nebude jednáno přímo na stupni náčelníků, projednají otázky předání některých prostředků průzkumu pracujících již v týlu nepřítel a ostatní podrobnosti spjaté s touto činností. Dále předloží armádě 1. sledu požadavky průzkumu.

Celou činnost – předání průzkumových prostředků i průzkumové zabezpečení armády 2. sledu – koordinuje štáb frontu.

Se zasazením armády 2. sledu jsou zasazovány průzkumné prostředky svazků i armádní průzkumné skupiny podle připraveného plánu.

Plány průzkumu armády 2. sledu zasazené k využití úspěchu musí počítat s větším předstihem průzkumných prostředků a věst je na maximální vzdálenosti před čela bojových sestav vojsk. Zvláštní pozornost musí věnovat průzkumovému zabezpečení odkrytých boků a mezer ve frontě.

Z á v ě r :

Soudobé operace, vedené za rozhodující úlohy raket s nukleárními náložemi, na směrech a ve vysokých tempech budou vyžadovat rychlejší a pružnější práci při řízení průzkumu a vysokou morální odpovědnost a iniciativu všech průzkumníků. Plánování průzkumu musí být prováděno na celou hloubku operace, souběžně s podřízenými štáby k zabezpečení maximální doby k přípravě a rozvinutí průzkumných prostředků.

Průzkumné prostředky je nutno zasazovat ve zkrácených lhůtách a k rychlému proniknutí do týlu nepřítele odvážně využívat odkrytých křídel a mezer ve frontě.

Pro zabezpečení operace ve vysokých tempech nebývá vzrůstá význam vzdušného, rádiového a radiotechnického průzkumu a prostředků zvláštního určení, jejichž správným využitím můžeme dosahovat co nejkratších časů od zjištění nepřátelských objektů k jejich ničení.

Hlavní úsilí průzkumu nutno položit na získávání zpráv o hlavním uskupení a zbraních hromadného ničení nepřítele a na zjišťování podkladů pro vedení vlastní atomové a raketové palby.

Provádění chemického, bakteriologického a zejména radiálního průzkumu nabývá na svém významu s růstem používání nukleárních zbraní.

V počátečním období války je třeba klást hlavní důraz na rychlé zasazení všech prostředků průzkumu s cílem včas upřesnit cíle pro odvetný úder a upřesnění celkové situace a zámyslu nepřítele. Tuto činnost je potřeba zabezpečit již v míru dobře připravenými a prověřenými plány.

Автор приятной формой намечает полные и суммарные знания из области организации и управления разведкой в звене полевой армии и фронта, приводит основы использования средств разведки, систему быстрой обработки данных и некоторые знания в области организации и управления разведкой в начальном периоде войны.

Některé zásady organizace týlu v soudobých podmínkách vedení útočných operací

Podplukovník Josef Mikulec

Autor ukazuje, jak je nutno řešit změny v organizaci polního týlu a které prvky je nutno při řešení změn respektovat. Řešení vidí v přehodnocení povinností týlu na jednotlivých stupních a v jejich novém rozložení. Dále rozebírá některé faktory, na kterých je závislá organizace týlu s hlavním zaměřením na všeobecný rozvoj a úroveň národního hospodářství.

Sledujeme-li pozorně odborný tisk spolu s některými služebními dokumenty, vidíme, že jedno z předních míst v řadě řešených nebo k řešení navrhovaných otázek, je v poslední době problém činnosti a organizace týlu. Zejména činitelé imperialistických armád a zvláště velení pozemních sil USA se v poslední době vehementně domáhá revize dosavadních názorů na organizaci a činnost služeb týlu.

Rovněž v naší armádě se třídí názory a zpracovávají zásady, podle kterých by bylo nutno revidovat některé názory na činnost týlu v poli.

Článek si klade za cíl ukázat, proč se všeobecně cítí potřeba provádět organizační změny v týlových službách, a dále upozornit na některé zásady, které je třeba podle mého názoru při posuzování otázky respektovat.

Nejdříve tedy p r o č je třeba reorganizovat služby týlu.

Stížnosti velitelů na to, že stávající organizace týlu je brzdou plnění taktických a hlavně operačních úkolů vojsk nejsou nové, avšak nikdy jich nebylo takové množství a požadavek zjednat nápravu nikdy nebyl vyslovován tak rozhodně jako v současné době. Není to náhoda, nýbrž důsledek objevení se nových prostředků působení na nepřítele. Nesmíme se nechat mýlit tím, že s použitím atomových zbraní se počítá bezmála 10 let a požadavek reorganizace týlu se objevuje teprve v posledních 2–3 letech. Je tomu tak proto, že teprve v posledních 2–3 letech byly učiněny konkrétní závěry o tom, jak atomové zbraně změní způsob vedení boje a operací. Nutnost nově uspořádat týl na bojišti je totiž vyvolán především těmi možnostmi, které atomové zbraně dávají v rozmachu operací a odtud změnami, které nastanou ve způsobech činnosti vojsk. Dosavadní organizace týlu je brzdou těchto možností. Není zejména přizpůsobena rychlým tempům vedení operace a formám, jakými budou vojska dosahovat splnění operačních cílů.

Soudobý týl je těžkopádný, není přizpůsoben vysoké pohyblivosti vojsk, odtrhává se od nich a ztrácí tím možnost přisunovat vojskům vše, co tato k vedení boje potřebují. Pro jednotlivé stupně polního týlu, zejména pro týl polní armády jsou předepsány povinnosti, které tento nemůže v nových podmínkách plnit, přestože je technicky k takovým úkolům vybaven potřebnými zásobami, dílnami a jinými prostředky. Právě v této otázce je celá složitost a pro mnohé i příčina nepochopitelnosti celého problému. Tvrdili jsme totiž, že právě proto, aby týl stačil zásobovat, opravovat a odsunovat je třeba jej vybavit dostatečnými

prostředky. A často i dnes se objevuje názor: jestliže týl divize nestačí v nových podmínkách stávajícími prostředky plnit své povinnosti, přidejme mu další prostředky. Je pozoruhodné, že návrhy podobného druhu se nejčastěji objevují od týlových funkcionářů. Skutečně, nedala by se celá otázka vyřešit jednoduše tím, že bychom divizi přidali další dopravní prostředky, další zdravotnické a technické prostředky? Nikoliv. Tím bychom vyřešili jen část problému a při tom část nepodstatnou, statickou. Pokryli bychom sice zvýšenou spotřebu materiálu a zajistili zdravotnické zabezpečení pro zvýšený počet raněných, ale pouze v první fázi operace, poněvadž bychom celý týl učinili ještě méně schopným sledovat rychle vojska a pružně se přizpůsobovat měnícímu se a mnohotvárnému manévru vojsk.

Druhá skupina odborníků navrhuje řešení právě opačné, totiž radikálně snížit i výši zásob i množství prostředků zdravotnického zabezpečení a technické pomoci a tím i celý týl zpohyblivět, což bude podle jejich názorů v plném souladu s celkovou tendencí vedení soudobých operací.

Avšak odpůrci tohoto způsobu reorganizace mají v ruce silný a bezesporu správný argument. Poukazují správně na to, že jenom snížením zásob a organizačních prostředků se snižuje celková bojeschopnost jednotek, útvarů, svazků a polních armád.

Jak tedy z tohoto zdánlivě bludného kruhu vyjít? Kde je správné řešení?

Rozhodně nespočívá ani v jednom ani v druhém způsobu navrhovaného řešení. Slabost obou řešení je v tom, že obě dvě navrhuji kvalitativně novou situaci řešit jen úpravou množství prostředků, zatím co kvalitativně jiná situace vyžaduje i kvalitativního řešení.

Zárukou správného řešení je především **přehodnocení povinností**, které až dosud na jednotlivých stupních velení v oblasti materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení spočívají. Jestliže jsme určili, že divize má povinnost zabezpečit samostatnost vedení boje na 4–5 dnů a armáda na 7–10 dnů, vybavili jsme každý z těchto článků odpovídajícími prostředky. Co však dělat, jestliže dnes zjišťujeme, že soudobý boj a operace jsou vedeny takovými formami a především v takových tempech, které prostě nedávají možnost těchto prostředků na daných stupních plně využít? Zde se již rýsuje jasná odpověď: je přirozené účelně tyto prostředky odebrat. Ovšem toto nemůže být odpověď konečná, poněvadž v zápětí vyvolává další otázku: odebereme-li prostředky, zbavujeme tím současně jednotlivé stupně schopnosti plnit řadu povinností. Kdo plnění těchto povinností převezme?

K plnému pochopení otázky je účelné dodat, že souhrn povinností v jednotlivých druzích materiálního, zdravotnického i technického zabezpečení je naprosto objektivní a jako celek neměnný. Na příklad v oblasti zdravotnického zabezpečení je třeba raněného vynést z bojiště, poskytnout předlékařskou pomoc, pak první lékařskou pomoc, raněného odsunout, poskytnout pomoc chirurgickou, raněného hospitalisovat, léčit a zabezpečit rehabilitaci. Toto jsou jen hlavní povinnosti, ke kterým se může přidružovat celá řada povinností pobočných. Ke splnění uvedených povinností, které jsou fixní a zcela objektivní, je zdravotnická služba přírodně vybavena. Ani jednu z uvedených povinností nelze zrušit. Poněvadž však

proces vyléčení raněného má svou posloupnost, je možno jinak uspořádat jejich rozložení na jednotlivých stupních, je možno posunout hranice povinností mezi plukem a svazkem, mezi svazkem a armádou, armádou a frontem. Ovšem každé posunutí hranice povinností mezi dvěma stupni má za následek i přesun prostředků a sil, které jsou k výkonu těchto povinností nutné. (Jiná otázka je zkoumání, zda jsou prostředky k plnění jednotlivých povinností úměrné, zda nejsou předimenzovány nebo naopak. To je ovšem jiný, především odborný problém, který není v tomto článku zkoumán.)

Přirozeně, že uvedený rozbor nezkoumá rovněž otázku množství ztrát v podmínkách používání ZHN, která ovlivňuje požadavky na zdravotnické zabezpečení nejen kvantitativně, ale i kvalitativně.

Podobnou analogii můžeme snadno najít i v materiálním a technickém zabezpečení. Je jasné, že na bojišti se opravuje technika různého stupně poškození nebo opotřebování, to znamená, že se provádějí běžné, střední a generální opravy. Je možno určit, že divize nebude provádět střední a generální opravy, ale pouze opravy běžné. To znamená, že na stupni divize není třeba mít dílny pro střední a generální opravy. Tím jsme ovšem tyto opravy nezrušili a nic jsme nevyřešili, poněvadž povinnosti odebrané divizi musíme přesunout na další stupeň, na armádu.

Domníváme se, že z výše uvedených příkladů je zřejmé, že odlehčení týlu neznamená prosté snížení zásob a zrušení povinností, nýbrž že to znamená především **jiné uspořádání** povinností, v daném případě takové, že nižší články jsou povinností zbavovány a jejich plnění přechází na vyšší stupeň velení.

Poněkud zvláštní je otázka výše zásob. I když i zde platí zásady uvedené ve zdravotnickém a technickém zabezpečení, je otázka závažnější v tom, že snížení zásob, na příklad munice u pluků, divizí a armád, znamená současně absolutní snížení zásob na bojišti, na teritorii, což by v každém případě znamenalo snížení schopnosti rychle reagovat na potřebu vojsk. Tento nedostatek je možno překlenout dvěma způsoby: buďto zvýšenou kapacitou dopravních prostředků nebo jiným členěním zásob v prostoru. Zdá se, že řešení bude spočívat v kombinaci obou způsobů. To znamená, že front pro armádu, která měla ve svých skladech zásoby na 7–10 dnů při jejich snížení na 2–3 dny, musí mít v pohotovosti vždy dosti dopravních prostředků, aby mohl pravidelně a zcela závažně zásoby armádních skladů doplňovat. Totéž platí pro armádu vůči divizím. Druhá část opatření spočívá v tom, že sklady všech stupňů se přibližují blíže k vojskům, (jejich pohyblivost to dovolí) včetně skladů frontových. Tím se sled zásob směrem k čáře dotyku zhušťuje a zabezpečenosť v prostoru se nesnižuje. Ovšem má to za následek další opatření. U armády to znamená, že nemůže své sklady a jejich přemístění opírat o železnici, jejíž obnova se ke konci armádní operace zpozdí za vojsky o 200–300 km, nýbrž že musí být s to nejvíce dvěma koloběhy veškeré zásoby přemístit za vojsky automobilním transportem.

Základní frontové sklady vzhledem k rozsahu skladovaného materiálu je nutno ponechat na železnici. Avšak i zde je možno situaci řešit tím, že frontová zásobovací základna (FZZ) bude organizována tak, aby mohla blíže k vojskům, zpravidla na koncových stanicích obnoveného železničního úseku, rozvíjet předemnuté frontové sklady. Tyto předemnuté frontové základny (PFZZ) jsou dále schopny nezávisle na obnově železnic vyčleňovat k zabezpečení konkrétních operačních úkolů armád na hlavním směru činnosti čelní oddělení. Tímto uspořádáním sledů

zásob se jejich množstvím v dřívějším armádním týlovém prostoru hlubokém ke konci operace až 300 km nejen nezmenší, ale naopak zvýší.

To jsou některé hlavní zásady, které budeme muset respektovat při řešení otázky reorganizace materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení vojsk. Tím však není celá otázka vyčerpána, poněvadž až dosud jsme nebrali v úvahu všechny závislosti, které organizaci týlu ovlivňují.

Týl je ve své organizaci závislý na třech zásadních faktorech. Jsou to:

- způsob vedení boje a operací,
- organizace jednotek určených k vedení boje,
- všeobecný rozvoj a úroveň národního hospodářství.

Všimněme si zvláště třetího faktoru. Jestliže Engelsova poučka o závislosti armády na rozvoji výrobních sil a úrovni průmyslu platí obecně pro celou armádu, platí naprosto důsledně pro týl zejména proto, že v případě válečného střetnutí je týl vojsk doplňován v převládajícím rozsahu z národního hospodářství, zejména základním prostředkem činnosti týlu, tj. dopravními prostředky. Avšak ani zdravotnická služba nebude mít jiná léčiva než vyrábí náš farmaceutický průmysl, úroveň vstrojení vojsk bude vždy odpovídat úrovni textilního průmyslu, schopnost vybavit armádu vhodnými konzervovými dávkami je zcela závislá na úrovni konzervářského průmyslu atd.

Závazné plánování rozvoje národního hospodářství na poměrně dlouhé období nám dává možnost posoudit, zda je národní hospodářství schopno uspokojit v budoucnosti požadavky týlu, aby tento mohl pracovat ve složitých operačních podmínkách. Můžeme rovněž posoudit, zda rozvoj jednotlivých odvětví národního hospodářství uspokojí náročné požadavky na vybavení odlehčeného týlu.

Celkový rozvoj lehkého průmyslu ovlivní činnost týlu na bojišti zejména v tom, že bude možno z bojiště postupně odstranit veškerou činnost, která má charakter výroby, jako je např. příprava stravy, oprava výstroje, porážení dobytka, pečení chleba apod. To podstatně zjednoduší činnost vojskového týlu. Tyto úkony přejdou do hlubokého (frontového) týlu. Dokonalá technologie umožní přisunovat přímo k vojákovi výrobek, který po jednoduché úpravě samotným bojovníkem bude schopen používání. Týloví funkcionáři vojskového týlu budou pouze distributory, nikoliv organizátory výroby.

Tím přirozeně mnohonásobně vzroste význam pravidelného přisunu. Zdokonalování způsobu a prostředků přisunu bude těžištěm činnosti nejbližšího období. Požadavkům přisunu se bude podřizovat tvar materiálu a jeho balení. Bude snaha objem přisunovaných materiálů co nejvíce zmenšit a přisun urychlit. K tomu budou využívány moderní vyčíslovací a evidenční stroje, které budou řešit úkoly nejvýhodnějšího přisunu. Zavedení do armády návnosných vozů a polních palet umožní vyloučit zbytečné překládání materiálu. Poněvadž závislost vojsk na přisunu se podstatně zvýší, je třeba prosazovat takové prostředky přisunu, které budou co nejméně závislé na komunikacích, zejména na železnici.

Vývoj zdravotnického zabezpečení bojujících vojsk půjde bezpečně dále již nyní zvolenou cestou, tj. snahou raněného co nejrychleji bezpečně a šetrně odsunout z bojiště a odbornou pomoc poskytovat na vyšších zdravotnických etapách, tedy v prostorech, kde jsou k tomu podmínky. Na bojišti bude rozsah poskytnutí pomoci omezen na případy vitální indikace a zejména bude spočívat k přípravě raněného k odsunu.

Specializace týlových kádru dozná změny v tom, že zatím co týlovi pracovníci nižších stupňů se změní postupně jen v orgány rozdělování materiálu, naopak funkcionáři týlových služeb svazů a hlavně frontu budou úžeji specializováni než v současné době.

Při všeobecné snaze o unifikaci a snížení druhů vojenského materiálu je nutno předvídat zvětšení druhů zásobovacího sortimentu u služby zásobování PHM, jejíž význam dále poroste, poněvadž bude zabezpečovat bezprostředně zbraně představující hlavní palebnou sílu vojsk.

Z těchto několika závěrů můžeme konstatovat, že snahy o odlehčení týlu s cílem jeho zpohyblivění jsou podepřeny a zabezpečeny i perspektivami rozvoje jednotlivých služeb týlu, ba naopak, kdybychom nepřistoupili dnes k reorganizaci polního týlu z důvodů změn vedení bojů a operací, byli bychom k reorganizaci dříve či později donuceni z důvodu druhého, který spočívá právě v rozvoji materiálně technické základny týlu, v rozvoji národního hospodářství.

Otázky vhodné organizace týlu mají své zákonitosti a jsou plně závislé především na způsobu vedení boje. Kdo chce porozumět a odpovědně posuzovat vhodnost organizační struktury a funkce týlu, musí důsledně znát způsoby vedení boje. Považuji za nutné tuto zásadu zdůraznit zejména proto, poněvadž jsme často svědky ukvapených závěrů o organizaci materiálního, zdravotnického i technického zabezpečení vojsk na základě dílčích operačních závěrů. V poslední době se podobné tendence vyskytly především v tom, že jediným výchozím bodem při posuzování otázky organizace týlu byla tempa vedení soudobých operací. Tempo však není nejdůležitější činitel a v žádném případě není činitelem určujícím. Zásobování vojsk na bojišti útočících místo 30km rychlostí denně 100km se dá velmi prostě řešit zvýšením dopravních prostředků. Teprve, když si položíme otázku, jak bude veden takový boj, jakými prostředky působení na nepřítele dosáhneme těchto vysokých temp, vidíme, že množství dopravních prostředků je jen část nutných opatření.

Je proto základní povinností týlových funkcionářů znát důkladně nejnovější zásady operačního umění, poněvadž tyto tvoří teoretický základ veškeré další jejich odborné činnosti spojené se zabezpečením vojsk na bojišti. Ani odvolávání se na neujasněnost té či oné otázky vedení soudobých operací není omluvou, poněvadž základní vlastností, zejména vedoucích pracovníků musí být schopnost předvídat další vývoj, vidět dále než určují směrnice a předpisy a nebát se teoreticky uvažovat za hranice svých funkčních povinností.

Автор показывает, каким образом необходимо решить изменения в организации полевого тыла и которые элементы надо соблюдать в процессе решения этих изменений. Решением он считает переоценку обязанностей тыла в отдельных звенах и новое их разложение. В дальнейшем он рассматривает некоторые факторы, от которых зависит организация тыла, обращая особое внимание на общее развитие и уровень народного хозяйства.

Zabezpečení frontové útočné operace počátečního období války výbroj a municí

Technik podplukovník Jan Žižka

Autor se zabývá novou tematikou dělostřeleckého výbroje a postupně rozebírá otázky
— zásobování dělostřeleckých raketových útvarů ve frontové útočné operaci,
— technického zabezpečení dělostřeleckých raketových útvarů,
— zabezpečení konvenční municí a výbrojů.

Zásobování dělostřeleckých raketových útvarů ve frontové útočné operaci počátečního období války

Podmínky k zahájení frontové útočné operace počátečního období války budou zásadním způsobem ovlivněny použitím raketových zbraní operačního i taktického dosahu.

Je proto v zásobování a technickém zabezpečení vojsk a svazů nutný takový systém, který zabezpečí rychlé použití především raketových prostředků k překvapivému úderu na nepřítele.

K zajištění tohoto úkolu je třeba vycházet z předpokladu, že raketové pluky přidělené HV veliteli frontu jsou vybaveny pohyblivou zásobou příslušných raket. Je nutno, aby ve výhodných místech (ve skladech) na operačním směru frontu nebo v ústředních skladech HV bylo v pohotovosti potřebné množství již smontovaných a zkontrolovaných atomových hlavíc, připravených k okamžitému leteckému přísunu do montážních dílen raketové munice. Kromě toho je nutné, aby některé montážní díly atomové munice HV byly již v míru v neustálé pohotovosti k přesunu do předem určených míst rozvinutí, kde by mohly zahájit činnost při montáži atomových hlavíc ještě v **přípravném období**, nebo ihned na začátku operace. Přitom je třeba brát v úvahu, že doba potřebná k rozvinutí dílen pro montáž atomové munice, je poměrně značná a obnáší 6 hodin. Kapacita jedné montážní dílny je montáž 2–4 hlavíc za den (24 hodin) včetně dokompletace příslušných raket.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem a dalšímu času potřebnému k přípravě raket u pluků ve vyčkávacích a palebných postaveních, je třeba plánovat zabezpečení s patřičným časovým předstihem.

Zavčas je třeba vytvářet podmínky pro zásobování raketovou municí v průběhu frontové útočné operace. Zpočátku lze uskutečňovat přísun raket k raketovým plukům přímo ze stabilních skladů raket HV nebo skladů na operačním směru frontu, v nichž jsou dispoziční zásoby raket HV a to buď speciálními dopravními prostředky do předem určených výdejních míst, anebo železnicí do vhodně volených vykládacích stanic, odkud provedou raketové pluky odběr vlastními dopravními prostředky. V chodu operace bude zásobování uskutečňováno cestou polních (frontových) skladů raket a hnacích náplní vybavených speciálními prostředky pro dopravu. Přísun speciálních (atomových) hlavíc pro front bude zpravidla uskutečňován vzdušnou ces-

tou leteckými prostředky HV, přímo ze skladů HV.

V závislosti na stavu železniční sítě mohou být rakety zaslány ze skladů raket HV železničními transporty do vhodných vykládacích stanic, v nichž je převezme polní frontový sklad raket a bude je přisunovat podle plánu frontu přímo raketovým útvarům.

V bojových situacích je možná i letecká doprava úplných raket leteckými prostředky HV nebo frontu do předem určených výdejních míst.

Zásobování neřízenými a řízenými raketami lehkých, středních a těžkých dělostřeleckých pluků vychází:

- ze zvláštností v použití a konstrukci raketových zbraní a raket, jimiž jsou pluky vybaveny,
- z velitelské podřízenosti raketových dělostřeleckých pluků,
- dále ze zásady zásobování podle materiální působnosti příslušnými materiálními hospodáři.

Dělostřelecké raketové pluky používají jak tříštivotrhavé rakety, tak rakety speciální s atomovými hlavicemi o různém výkonu.

Speciální rakety (s atomovými hlavicemi) pro svůj význam (mohutný ničivý účinek) a vysokou cenu musí být neustále sledovány v rámci frontu takovým způsobem, aby byl neustálý přehled o každé raketě a o tom, kde tyto v daný okamžik jsou (ve skladu, na přesunu, v montážních dílnách atomové munice nebo u armády). Kromě toho musí být veden záznam o tom, kdy byla ta která atomová raketa použita.

Při konstrukci neřízených raket, jimiž jsou vyzbrojeni lehké raketové dělostřelecké pluky, je použito raketových motorů s prachovou náplní. Při konstrukci řízených raket, jimiž jsou vyzbrojeni střední a těžké dělostřelecké raketové pluky, je použito raketového

motoru s tekutou hnací náplní (speciální petrolej + oksylichovadlo).

Zásobování tříštivotrhavými i speciálními neřízenými raketami je plně v působnosti velitele dělostřelectva. Zásobování řízenými raketami je, pokud jde o vlastní rakety v působnosti velitele dělostřelectva a pokud jde o hnací náplně, v působnosti služby PHM zástupce velitele pro tyl.

Dělostřelecké raketové útvary jako prostředky HV jsou veliteli frontu přidělovány jako posilové prostředky. S raketovými pluky jsou frontu přidělovány speciální výkonné orgány k montáži atomových hlavic a k dopravě raket dělostřeleckým raketovým útvarům. Velitel frontu si ponechává část dělostřeleckých raketových pluků (středních a těžkých) k vlastní dispozici a zbytkem posiluje armádu v rámci frontu (lehkými a středními děl. pluky). Zásobování všech dělostřeleckých raketových pluků přidělených frontu organizuje front. Přisun raket a hnacích náplní řízených raket uskutečňují výkonné orgány přidělené HV frontu (dělostřelecko-technická brigáda a parková brigáda PHM). Pokud jde o řízené rakety, musí být zásobování a přisun vlastních raket a k nim příslušných hnacích náplní na stupni frontu dokonale sladěno, aby dělostřeleckým raketovým plukům byly přisunovány řízené rakety úplně, včetně hnacích náplní. V tomto směru musí být úzká spolupráce orgánů velitele dělostřelectva s orgány zástupce velitele pro tyl.

Rovněž montážní dílny atomové munice (mdam) jsou prostředky HV. Jejich úkolem je provádět montáž atomových hlavic, kontrolu jednotlivých panelů, celkovou kontrolu smontovaných atomových hlavic a jejich spojení s vlastní raketou. Jsou několika typů, podle toho, jaký druh raket obsluhují.

Frontu je obvykle přiděleno HV tolik montážních dílen atomové munice příslušných typů, kolik je mu přiděleno oddílů raketového dělostřelectva. Při posílení jednotlivých armád raketovými pluky jsou obvykle velitelem frontu dány armádám k dispozici i příslušné montážní dílny atomové munice a to obvykle v počtu jedna dle příslušného typu na každý přidělený oddíl raketového pluku.

Využití montážních dílen atomové munice plánuje a řídí u mdam v dispozici frontu štáb velitele dělostřelectva frontu, u mdam daných k dispozici armádám, štáb velitele dělostřelectva příslušných armád.

Polní frontový sklad raket rozvíjený dělostřeleckotechnickou parkovou brigádou, překrývá narůstající vzdálenost vojsk od stabilních skladů raket. Rozmísťuje se zpravidla v tylovém prostoru frontu ve středu sestavy frontu, popřípadě poblíž zadní hranice tylového prostoru střední armády. Zůstává zpravidla jako celek v podřízení náčelníka dělostřeleckého vyzbrojování frontu. V některém případě může působit dělostřeleckotechnická brigáda po parkových oddílech. Část některého z děl. technického parkového oddílu může být ve zcela výjimečných případech i s příslušnou zásobou raket dána na přechodnou dobu do podřízenosti některé z armád. V tom případě provádí zásobování raketových útvarů přidělených pro posílení armády oddělení dělostřeleckého vyzbrojování armády.

Při volbě místa pro rozvinutí pojezdového polního frontového skladu raketové munice je třeba brát v úvahu:

- vzdálenost prostoru rozmístění skladu od ostatních frontových skladů a od prostoru rozmístění vojsk, železničních uzlů a jiných významných ob-

jektů, které by mohly být pravděpodobným cílem atomového napadení nepřítele;

- možnosti rozptýleného rozmístění a maskování skladu;

- možnosti využití přirozených úkrytů pro materiál, osoby a dopravní prostředky;

- členění terénu, umožňující obranu a ochranu proti napadení pozemním i vzdušným nepřítelem;

- vzdálenost od výrazných míst v terénu, které by mohly sloužit nepřátelskému letectvu jako orientační body.

Pojezdový polní frontový sklad raket představuje značné nakupení raketového materiálu a proto je pro něj třeba určovat několik záměrných prostorů, které střídavě plánovitě zaujímá.

Současně s posilovými dělostřeleckými raketovými útvary uvolňuje HV frontu k dispozici příslušný počet raket s tříštivotrhavou náloží a speciálních raket pro část, nebo celou frontovou operaci.

Rakety jsou veliteli frontu k dispozici buď ve stabilním skladu raket HV nebo mohou být uvolněny z dispozičních zásob HV umístěných v některém muničním skladu na území frontu, nebo může být zásoba raket přisunuta dopravními prostředky přidělené dělostřeleckotechnické parkové brigády, která rozvine polní frontový raketový sklad. V rámci dělostřeleckotechnické parkové brigády jsou skladovány atomové hlavice v baterii speciálních hlavic. Podle situace může být část raket k dispozici frontu ve stabilním skladu raket a část může být přisunuta do předem určených výdejních míst, nebo vykládacích stanic k přímému odběru raketovými útvary, nebo k přisunu dopravními prostředky děl. technické brigády přímo útvarům.

O způsobu přidělu je zpravidla náčelník správy dělostřeleckého vyzbrojování frontu informován z podkladů hlav-

ního velitelství velitelem dělostřelectva frontu a po odborné linii z výpisu z rozdělovníku, popřípadě z výpisu z plánu transportů a z příslušných poukazů.

Uvedené informace tvoří podklad dělostřeleckého vyzbrojování frontu k založení evidence raket a v součinnosti s oddělením PHM týlu frontu k založení operativního přehledu hnacích náplní řízených raket.

Evidence speciálních raket (s atomovými hlavicemi) a evidence tříštivotrhavých se vede odděleně.

Pro rychlou a přehlednou orientaci o zabezpečení speciálními raketami je třeba vedle účetní evidence vést v součinnosti s operačním oddělením velitele dělostřelectva frontu operativní a plánovací přehled, zpravidla na plánovací tabuli. Každé speciální raketě přidělené frontu odpovídá na plánovací tabuli přesuvný štítek. Rakety různých druhů (A, B, V, G) se rozlišují různou barvou štítků. Každý štítek je opatřen číslem atomové hlavice, údajem o výkonu hlavice, údajem komu byla přidělena (zda armáde nebo zda je k dispozici frontu) a údajem o době použití (odpálení). Údaje o použití (odpálení) speciálních raket se získávají z kontrolních lístků zasílaných po operační linii, jako hlášení o použití speciální rakety. Délka štítku se volí v závislosti na rozměru časové osnovy plánovací tabule a odpovídá časové normě pro montáž a kompletaci speciální rakety v mđm. Postupným přemisťováním štítků ze sloupců znázorňujících na plánovací tabuli místa, kde raketa je (sklady, na přesunu, mđm a raketové pluky) až do sloupce vystřelených raket, je třeba dosáhnout operativního přehledu o stavu zásob raketové munice, o průběhu montáže a kompletace v mđm a o zabezpečení raketami vojsk frontu v kterýkoli okamžik operace. Operativní přehled je současně plánovacím podkladem, který musí postihnout všechny důležité

momenty pro reálné uskutečňování zabezpečení v rámci celého frontu ve vzájemné jejich souvislosti. Plánování i vlastní zabezpečování speciálními raketami může podléhat častým změnám v závislosti na vytvořivší se situaci a z toho vyplývajícího rozhodnutí velitele frontu a velitele dělostřelectva frontu.

Je třeba dosáhnout spolehlivého přehledu o materiálním zabezpečení a o možnostech přípravy atomových úderů jako podkladu pro správné rozhodnutí veliteli frontu. V zabezpečení frontové útočné operace hraje spolehlivý operativní přehled důležitou roli.

K tomu, aby operativní přehled odpovídal skutečnosti, je zapotřebí neustálé součinnosti a vzájemné informovanosti orgánů dělostřeleckého vyzbrojování a operačního oddělení velitele dělostřelectva, které musí být v úzkém pracovním styku s operačním oddělením vševojskového štábu frontu.

Kromě toho je třeba dosáhnout, aby bylo okamžitě hlášeno frontu každé odpálení rakety s atomovou náloží a hlášení potvrzeno příslušným kontrolním lístkem.

Je nezbytné vyčlenit z orgánů DV frontu operační skupinu v čele s NDV frontu, která bude v neustálém pracovním styku s operačním oddělením velitele dělostřelectva frontu a bude se zabývat výlučně zabezpečováním dělostřeleckých raketových útvarů. Plánování a uskutečňování zabezpečení klasickou municí a technického zabezpečení konvenční výzbroje je v současných podmínkách účelné ponechat zbývajícím příslušníkům správy dělostřeleckého vyzbrojování frontu v čele se zástupcem správy NDV frontu. Tito jsou zpravidla umístěni na týlovém velitelském stanovišti, neboť se neobejdou bez trvalé úzké spolupráce se štábem zástupce velitele pro týl a jsou na něm závislí v plánování a uskutečňování dopravy všeho druhu. Pro jejich činnost

získává náčelník správy DV frontu podklady od velitele dělostřelectva frontu a ve vševojskovém štábu a řídí je z VS frontu.

●
Zásobování tříštivotrhavými raketami v útočné frontové operaci počátečního období války bude účelné provádět systém doplňování pohyblivých zásob, které sebou dělostřelecké raketové pluky vozí.

Přísuny bude nutno plánovat s příslušným předstihem v souhlase s předpokládanou plánovanou spotřebou a s ohledem na celkovou situaci v zásobování.

Kromě toho bude nutno přihlížet ke skutečné potřebě a zásobám tříštivotrhavých raket u dělostřeleckých raketových útvarů, která se může vytvořit naléhavou neplánovanou spotřebou, ztrátami apod. Potřebné údaje musí obsahovat pravidelné denní hlášení o zabezpečení dělostřeleckých raketových útvarů raketami, na jejichž základě bude možno předem plánovaný přísun upravit. Hlášení je nutno předkládat v takovém termínu, aby naléhavý přísun tříštivých raket mohl být uskutečněn ještě během noci.

Přísun speciální raketové munice k dělostřeleckým raketovým plukům bude prováděn převážně plánovitě v souhlase s plánovanými údery raketových zbraní podle rozhodnutí velitele frontu a v souhlase s plánem přísunu raket ze zásob HV.

Doba potřebná k provedení neplánovaného úderu je z technických a zásobovacích důvodů značně dlouhá a obnáší 14 – 21 hodin. V této době není započítána doba nutná pro přesun z montážních dílen k útvarům a u řízených raket plnění a další manipulace spojená s odpálením speciální rakety v palebném postavení.

Podstatného zkrácení doby k prove-

dení neplánovaného úderu lze docílit vytvořením určité zálohy raket, u pluků nebo v polním skladu a tím, že do montážních dílen atomové munice určených k provedení dokompletace rakety budou již smontované a zkontrolované atomové hlavice přisunuty letecky. V tom případě se potřebná doba zkrátí o 18–12 hodin, tedy na 6 až 9 hodin.

Evidence a plánování zabezpečení raketových dělostřeleckých pluků přidělených velitelem frontu jednotlivým armádám provádí ODV armády obdobným způsobem na základě podkladů velitelství frontu.

Je třeba zdůraznit nutnou úzkou součinnost orgánů dělostřeleckého vyzbrojování frontu s orgány PHM zástupce velitele pro tyl, v otázce zásobování řízených raket hnacími náplněmi. Dále je nutná úzká součinnost s vševojskovým operačním oddělením velitele frontu pro tyl v otázkách:

- rozmístování montážních dílen atomové munice;
- volby místa a plánování přemístění polního frontového skladu raketové munice;
- určení přísunových a odsunových cest pro zásobování dělostřeleckých raketových pluků;
- bojového zabezpečení přísunovaných vlakových nebo kolových transportů v týlovém prostoru frontu i do týlového prostoru armád;
- bojového zabezpečení speciálních zařízení (mdam, polního frontového skladu raket) v celkovém systému bojového zabezpečení týlového prostoru frontu.

S ohledem na bojovou hodnotu raketového materiálu budou raketové útvary, materiál i speciální zařízení obsluhující raketovou techniku vyhledávaným objektem všech způsobů nepřátelského napadení. Otázky bojového zabezpečení činnosti působící k technickému a materiálnímu zabezpečení a zá-

sobování raketových dělostřeleckých pluků je proto třeba klást jak před započítáním operace, tak v přípravném období i v průběhu frontové útočné operace na jedno z předních míst.

Celkové schéma zásobování raketami

je patrné z přílohy 1. Schematické znázornění činnosti orgánů frontu a armád uskutečňujících rozhodnutí velitele frontu při zabezpečování dělostřeleckých raketových pluků řízenými raketami je uvedeno na příloze 2.

Technické zabezpečení dělostřeleckých raketových útvarů

Je třeba brát v úvahu, že technické dílny raketových pluků jsou dostatečně vybaveny jak odborným personálem, tak technickým vybavením k provádění i nejnáročnějších oprav moderními metodami (využitím agregátové metody — uzlovou metodou oprav, schopností provádět v širokém měřítku renovaci poškozených součástek, agregátů apod.).

Operativní výzbroje a ostatního dělostřeleckého materiálu lehkých, středních a těžkých raketových dělostřeleckých pluků, jakožto prostředků HV, půjde v zásadě po linii speciálních opravářských prostředků HV.

V závislosti od počtu raketových dělostřeleckých pluků, kterými bude front posílen, bude zpravidla ve prospěch frontu vydělena část těchto opravářských prostředků HV pro opravy

raketové techniky. Tyto opravářské prostředky bude možno využívat buď centralizovaně, anebo ve formě dílenských brigád vysílaných k opravě raketové techniky na místě.

Kromě toho je možné pro odstranění závad nevyžadujících speciálního zařízení a pracovní kvalifikace, využívat dělostřeleckých dílen všech stupňů, tedy dělostřeleckých opraven praporů technického zabezpečení, divizních dělostřeleckých dílen děl, divizí, armádních a frontových dělostřeleckých dílen, nebo dílenských brigád z těchto dělostřeleckých dílen vyčleněných k opravě raketové techniky přímo na místě. Bude zpravidla stanoveno odbornými směrnici NDV frontu polním dělostřeleckým dílnám všech stupňů povinnost provádět výpomoc při opravách raketové techniky přednostně.

Zabezpečení frontové útočné operace počátečního období války konvenční výzbrojí a municí a ostatním materiálem dělostřeleckého vyzbrojování

Rozsah zabezpečování frontové útočné operace konvenční výzbrojí, municí a ostatním materiálem dělostřeleckého vyzbrojování bude v rozhodující míře ovlivněn složením frontu. Kromě toho bude ovlivňován tím, že složení jednotlivých svazů se bude v prvních dnech operace měnit v závislosti na tom, jak bude dokončována mobilizace jednotlivých svazů a frontových útvarů.

Systém zásobování na začátku frontové útočné operace je závislý na stupni bojové pohotovosti vojsk, svazů, a ostatních útvarů začleněných do frontu,

na stupni bojové pohotovosti materiálu (zejména munice), dělostřeleckých týlových útvarů a týlových dopravních prostředků.

Dá se předpokládat, že vojska armád 1. sledu a jejich týlové prostředky budou během přípravného období uvedeny do plné bojové pohotovosti, zatím co dělostřelecké týlové útvary svazů a frontu k začátku operace budou teprve dokončovat svoje formování. Zejména nelze počítat s plnou bojovou pohotovostí dopravních týlových útvarů svazů

a frontu, mobilizovaných z národního hospodářství.

Z toho vyplývá, že u prvosledových armád do doby zmobilizování jejich týlových útvarů bude třeba krýt denní spotřebu vojsk z pohyblivých zásob a denní doplňky odebírat vlastními prostředky z armádních zásob. Při tom mohou být armádní zásoby závčas předsunuty do míst vhodně volených vzhledem k předpokládanému místu rozvinutí prvosledových svazků, za maximálního využití železniční sítě.

Z hlediska včasného zabezpečování armád v průběhu frontové útočné operace počátečního období války bude zapotřebí předsunout od zdrojů na rámci rozptylování ústředních zásob potřebné zásoby munice na operační směry jednotlivých armád. Rovněž pro to je možné maximálně využít železniční dopravu.

Vzhledem k charakteru boje, předpokládanému vysokému tempu operace, což způsobí, že se vojska budou rychle vzdalovat od zdrojů na státním území, nelze předpokládat, že organizování odběru munice bude lze praktikovat déle nežli v průběhu prvního dne frontové útočné operace počátečního období války.

Je třeba počítat s tím, že vojska útočících armád budou musit být zásobována v průběhu celé útočné operace a to již od druhého dne důsledně péčí nadřizovaného.

Polní frontové dělostřelecké muniční sklady bude třeba rozvinout na operačních směrech armád v prostorech, kam byla předsunuta munice z ústředních zásob tak, aby byly schopny výdeje ještě první den frontové útočné operace večer.

Objem denního přísunu a frontových zásob armádám je odvislý od složení frontu, plánované spotřeby na operaci a od nesnižitelné zásoby munice na konci operace.

Při plánování potřeby klasické munice

je třeba vycházet z podkladů vševojskového velitele, který na návrh velitele dělostřelectva frontu stanoví:

- plánovanou spotřebu pro jednotlivé armády na celou operaci v p/p;
- výši nesnižitelných zásob armád v důležitých etapách frontové útočné operace a ke konci frontové útočné operace;

- výši armádních zásob, které je třeba udržovat v armádních skladech.

Při tom vychází z pokladů HV, kterými je stanovena celková plánovaná spotřeba frontu na celou hloubku frontové útočné operace a určena výše zásob munice, kterou je nutno udržovat na frontových dělostřeleckých skladech.

Celkový objem munice pro frontovou útočnou operaci počátečního období války v p/p a tunách je patrný z připojené jedné z možných variant grafického plánu zabezpečení viz přílohu 3, sestavené za předpokladu, že front bude složen ze 4 vševojskových armád a příslušných frontových vševojskových a dělostřeleckých útvarů. Celková předpokládaná doba trvání útočné operace 7 dní, předpokládané zasazení 2. sledu frontu 4. až 5. den operace. Složení armád se začátkem operace bude měnit v závislosti na tom, jak svazky budou dokončovat mobilizaci. Grafický plán zabezpečení neřeší zabezpečení raketových dělostřeleckých pluků, které by jako posilové prostředky byly dány frontu HV k dispozici.

Při řešení zabezpečení municí bylo za účelem získání správné představy o celkovém objemu denního přísunu pro front postupováno tak, že se vycházelo z průměrných plánovaných spotřeb pro útočnou operaci armády. Je při tom přihlíženo k pravděpodobné činnosti jednotlivých armád v jednotlivých etapách frontové útočné operace po dnech a plánovaná spotřeba armád je podle toho stanovena diferencovaně.

Dále se vycházelo z předpokladu, že vojska armád prvního sledu při vyražení k útoku budou na plných pohyblivých zásobách munice. Nesnižitelná zásoba munice v rozhodujících etapách frontové útočné operace počátečního období války (po splnění bližšího úkolu a ke konci operace) je v takovém rozměru, který umožňuje další plnění úkolů bez operační přestávky k provedení dozásobování municí. Armádní zásoby na počátku operace byly uvažovány v rozměru 0,4 pp pěch., děl. a tank. munice, 0,2 pp pt munice a 0,8 pp pl munice, kromě munice na dělostřeleckou přípravu. V průběhu útočné operace ve výši jednodenní spotřeby.

Organické prostředky frontu, které budou rozděleny během operace k posílení armád jsou v grafickém plánu uváděny zvlášť.

V příslušných sloupcích grafického plánu, zabezpečení frontové útočné operace počátečního období války pro každý den operace je uváděno předpokládané složení armády včetně organického armádního dělostřelectva, stav zásob u svazků, předpokládaná denní spotřeba v závislosti na úkolu armády (front. prostředků) v p/p, předpokládaný denní přísun v p/p a dále je tento denní přísun vyčíslen v tunách. Tyto údaje jsou rozvedeny na jednotlivé druhy munice.

Podle uvedené varianty plánu zabezpečení municí bude přísun prvosledových armád, které plní bližší úkol frontu (do D-3 až D-4) průměrně cca 2000 tun munice denně. Druhosledová armáda bude v těchto dnech dokončovat formování, provádět přesun do prostoru zasazení a předpokládá se proto u ní pouze spotřeba protiletadlové munice. V dalším dnu operace je denní přísun v závislosti od úkolu, který armády plní, při čemž průměrný denní přísun druhosledové armády zasazené na hlavním směru je větší nežli armády pokračují-

cí v útoku a obnáší v průměru cca 1500 tun munice, zatím co u zbývajících dvou armád se předpokládá spotřeba pouze protiletadlové munice.

Celkový přísun munice k frontu je v průběhu celé frontové operace nestejnosměrný a bude podle této varianty obnášet cca 39 000 tun munice. Průměrný přísun během prvních tří dnů obnáší cca 6700 tun munice denně a během dalších 4 dnů cca 4700 tun munice denně.

Při váze 1 p/p frontu v uvažovaném složení 32 430 tun, obnáší celkový přísun pro front za celou operaci v průběhu váhového objemu 1,2 p/p munice.

Tyto značné denní přísuny munice ovlivní zásadním způsobem celkový systém přísunů, prováděných dopravními prostředky týlu, zejména proto, že tempo současně frontové operace je značně vysoké, 80–100 km denně.

Kromě toho budou kladeny značné nároky jak na organizaci přísunů, tak na výkonné dělostřelecké týlové útvary všech stupňů ke zvládnutí převzetí a rozdělení denních doplňků do vojsk v časových termínech, které pro to budou mít k dispozici. Z toho důvodu bude třeba, aby štáb zástupce velitele pro týl volil takový systém v organizaci přísunů denních doplňků, které umožní dodávat munici do vojsk bez zbytečného překládání na dopravní prostředky podřízených a kromě toho bude třeba provádět nakládání, překládání a vykládání munice v dělostřeleckých skladech a vojscích za využití vysokého stupně mechanizace.

Za současných podmínek vedení boje lze reálně uvažovat s plným využitím železniční sítě k přísunu munice pouze na vlastním území a to v přípravném období. V průběhu operace bude pro dopravu munice využíváno převážně automobilních dopravních prostředků týlu a ve zvláštních případech i dopravního letectva.

Pro vyloučení zbytečného překládání munice v armádních skladech je v grafických plánech příloha č. 3, 4 řešena příslušná varianta přísunu munice ve frontové a armádní útočné operaci počátečního období války. Tato varianta řeší v prvním dnu útočné operace kombinovaným zásobováním municí (odběry a přísunem omezeným množstvím dopravních prostředků armády) z armádních zásob předsunutých do vykládacích železničních stanic a v dalším průběhu operace řeší zásobování municí výlučně systémem od nadřazeného k podřízenému s vyloučením překládání denního přísunu v armádním skladu. Při tom se dopravní prostředky frontu, přivážející denní přísun k armádě střídají s prázdnými dopravními prostředky armády. Prázdné dopravní prostředky armády odjíždějí k odběru munice do čelního oddělení frontového skladu a po naplnění přisunují municí k armádě, kde provedou rozvoz munice až do divízi. Rovněž frontové dopravní prostředky vozí municí až do divízních skladů.

Tato varianta předpokládá určité organizační uspořádání armádních dělostřeleckých skladů, které rozdělují municí svazků. Armádní dělostřelecké sklady musí být pro tento způsob zásobování vybaveny mobilním oddělením se stálou zásobou munice, kterou bude lze použít pro krytí nepředvídané spotřeby munice v údobí, kdy dopravní prostředky s denním přísunem pro armádu jsou na cestě.

Aby nenastalo odtržení armád od zásobovacích zdrojů, jeví se nutným, aby každou provosledovou armádu obsluhoval jeden polní frontový dělostřelecký sklad. Z polních frontových skladů bude nutno vyčleňovat čelní oddělení se zásobou munice ke krytí maximálně dvoudenní spotřeby armády, kterou obsluhují. Je třeba vycházet z toho, že polní frontový sklad munice a to jak vlastní sklad, tak jeho čelní oddělení se

bude rozvíjet na zemi, pokud možno v blízkosti provozuschopné železniční trati a to v rámci FZZ nebo PFZZ. Nejvyšší zásoba munice v polním frontovém skladu by neměla překročit 8000 tun, což je v tomto případě zhruba 0,25 pp frontu.

Uvažovaný systém vyčleňování čelních oddělení polních frontových skladů se zásobou munice ve výši dvoudenní spotřeby umožňuje vzájemně překračování obou částí frontového skladu, aby při tom nenastávalo roztroušení zásob munice v průběhu operace do mnoha míst, o nichž by se mohl snadno ztratit přehled.

Z nástinu možného zabezpečování frontové útočné operace klasickou municí vysvitá, že organizace přísunu potřebné munice vojskům vzhledem k vysokému tempu operace bude značně náročná jak pro orgány dělostřeleckého vyzbrojování, ale zejména pro štáb a dopravní orgány zástupce velitele pro týl.

Aby bylo možno na stupni polních armádních dělostřeleckých skladů uspět municí do vojsk rozdělit, bude zapotřebí organizovat nakládání dopravních prostředků v čelních odděleních frontových dělostřeleckých skladů po předem stanovených normách pro svazky. Rozměr těchto norem bude muset být vhodně stanoven ve vztahu k plánované denní spotřebě tak, aby bylo lze provádět rozdělení munice v armádních skladech diferencovaně v závislosti na úkolech jednotlivých divízi.

Zásobování klasickou municí se v důsledku charakteru frontové operace musí dít direktivně shora na základě plánu zabezpečení municí schváleného velitelem frontu. K tomu musí být přizpůsoben i systém přísunu munice organizovaný zástupcem velitele pro týl a to v závislosti na dopravních možnostech týlu.

Zabezpečení frontové útočné operace počátečního období války výzbrojí a ostatním dělostřeleckým materiálem

Dá se předpokládat, že k začátku frontové útočné operace může zabezpečení vojsk zbraněmi zhruba odpovídat předepsaným počtům.

V průběhu operace se bude % zabezpečení snižovat v závislosti od velikosti ztrát. Předpokládané ztráty materiálu během frontové operace v podmínkách boje za oboustranného použití zbraní hromadného ničení budou asi tyto:

dělostřelecké dílny denně sledovaly postup svazků. Předpokládá se jejich přemístování každý druhý den, při čemž frontové dílny bude vhodné rozvíjet na úrovni některého z čelních oddělení frontového dělostřeleckého skladu. Armádní dělostřelecké dílny bude nutno rozvíjet v blízkosti armádních dělostřeleckých skladů a při jejich přemístování jedenkrát za 2 dny překrývat

Druh materiálu	Nenávratné ztráty	Generální opravy	Střední opravy	Běžné opravy
Pozemní děla	4 %	3 %	5 %	15 %
Protiletadlová děla	6 %	4 %	10 %	19 %
Radiolokátory	15 %	6 %	10 %	12 %
Optický materiál	15 %	—	10 %	12 %
Pěchotní zbraně	5 %	—	6 %	9 %

Možnosti k částečnému uhažení těchto ztrát jsou jednak opravami nebo úhradou nově přiděleným materiálem vojskům.

Během frontové operace jsou schopny vojskové a armádní dělostřelecké dílny pokrýt všechny běžné opravy a určitou část (10–20 %) středních oprav. Pokud jde o radiolokační materiál jsou vojskové a armádní opravářské prostředky schopny pokrýt pouze běžné opravy.

Frontové pojízdné dělostřelecké dílny určené k provádění středních a generálních oprav nejsou schopny pokrýt všechny střední a generální opravy a kromě toho je nebude lze využívat centralizovaně. Bude třeba počítat s vysláním opravářských brigád vyčleňovaných z frontových dělostřeleckých dílen k zesílení armádních dělostřeleckých dílen pro provádění středních oprav. I přestože tempo operace bude značné, nebude možné, aby armádní a frontové

mezeru opravářskými brigádami vyčleňnými z frontových dělostřeleckých dílen.

Přes to se bude denně zabezpečení zbraněmi v průběhu frontové útočné operace počátečního období války snižovat. V důsledku trvale se zmenšujícího zabezpečení zbraněmi bude se snižovat i p/p frontu. Zejména značné ztráty budou v radiolokační technice z důvodu velkého % nenávratných ztrát a proto, že polními opravářskými prostředky nelze provádět těžší střední opravy ani generální opravy.

Z toho důvodu mají v úhradě ztrát zbraní a zejména radiolokační techniky svoje místo účelné frontové zásoby umístěné v polním výzbrojním frontovém dělostřeleckém skladu.

Doplňování armád zbraněmi a ostatním materiálem je třeba předpokládat zásadně v údobí mezi operacemi. Podle úkolu armád lze provést doplnění jen některých svazků, přechodně vyvede-

**Schéma zásobování
středních (lehkých)
roketových děl pluků**

Příloha č.1

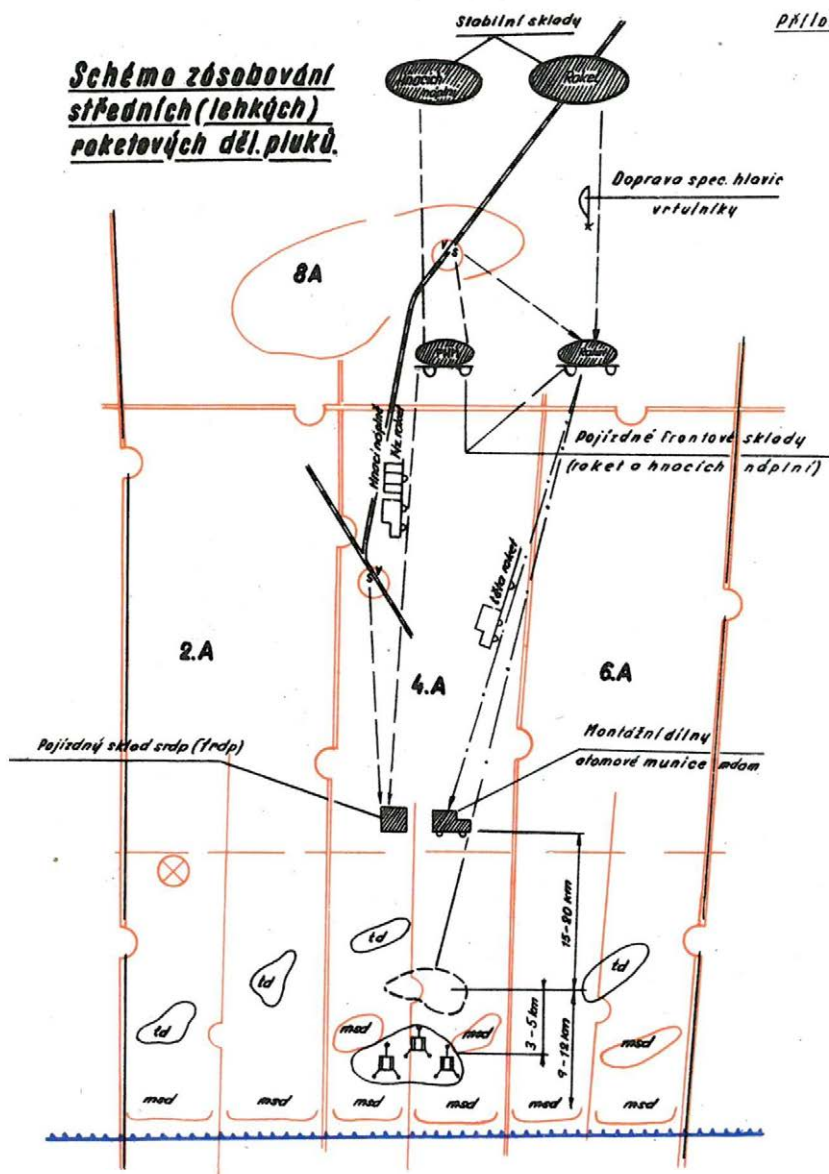
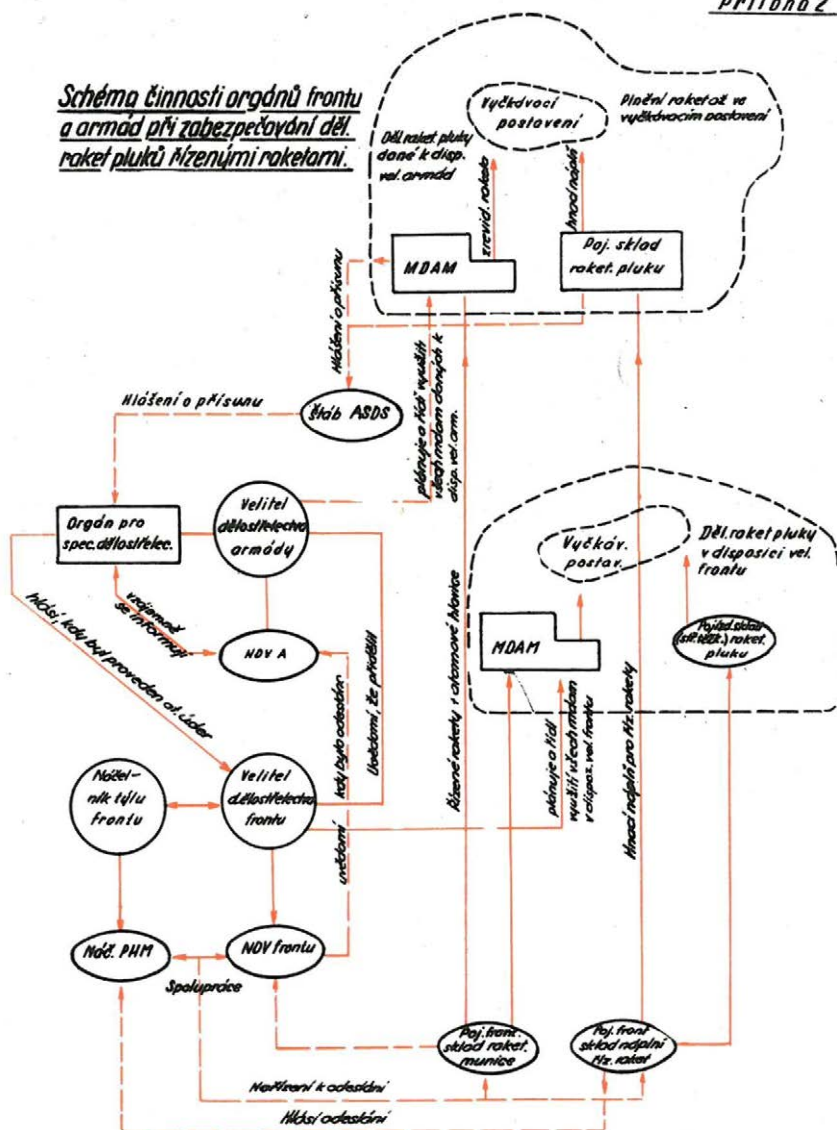
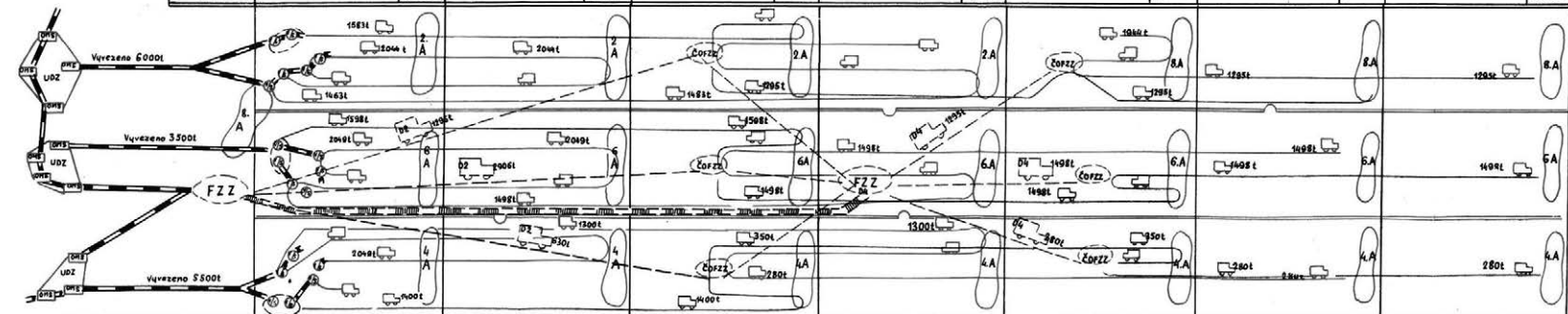

Schéma činnosti orgánů fronty a armády při zabezpečování děl, raket pluků řízenými raketami.

Grafický plán zabezpečení frontu (Varianta)

	Druh munice	D1					D2					D3					D4					D5					D6					D7				
		Stoř	Stoř	Sp.	PX	tun	Stoř	Stoř	Sp.	PX	tun	Stoř	Stoř	Sp.	PX	tun	Stoř	Stoř	Sp.	PX	tun	Stoř	Stoř	Sp.	PX	tun	Stoř	Stoř	Sp.	PX	tun	Stoř	Stoř	Sp.	PX	tun
2.A	pěch		1,5	0,6	0,4	162		1,3	0,5	0,3	156		1,1	0,4	0,2	117		0,9	0,3	0,2	117		0,8													
	děl		1,5	0,5	0,4	876		1,4	0,4	0,3	766		1,3	0,3	0,2	568		1,2	0,2	0,2	568		1,2													
	pl	3msd	1,5	0,4	0,2	96	3msd	1,3	0,3	0,15	87	3msd	1,15	0,2	0,1	61	3msd	1,05	0,1	0,1	61		1,05													
	PL	2td	3,0	1,0	0,8	470	2td	2,8	0,8	0,6	411	2td	2,6	0,7	0,4	297	2td	2,3	0,5	0,4	297		2,2	0,5	0,5	385		2,2	0,4	0,4	308		2,2	0,4	0,4	308
	tank	arm. prost.	2,0	0,5	0,4	587	-	1,9	0,4	0,3	524	-	1,8	0,4	0,2	440	-	1,6	0,3	0,2	440		1,5													
	chem					0,05					0,05					0,05																				
	Celkem					2291					2.044					1.583																				
4.A	pěch		1,5	0,5	0,3	136		1,3	0,4	0,3	111		1,2	0,3	0,2	114		1,0	0,3	0,2	144		0,9													
	děl		1,5	0,5	0,3	680		1,3	0,4	0,3	789		1,2	0,3	0,2	526		1,1	0,2	0,2	526		1,1													
	pl	3msd	1,5	0,4	0,15	83	4msd	1,25	0,3	0,15	96	4msd	1,1	0,2	0,1	65	4msd	1,0	0,1	0,1	65		1,0													
	PL	1td	3,0	0,9	0,6	362	1td	2,7	0,8	0,6	420	1td	2,5	0,7	0,4	280	1td	2,2	0,5	0,4	280		2,1	0,5	0,5	350		2,1	0,4	0,4	280		2,1	0,4	0,4	280
	tank	arm. prost.	2,0	0,5	0,3	389	-	1,8	0,4	0,3	473	-	1,7	0,4	0,2	315	-	1,5	0,3	0,2	315		1,4													
	spec.					100					100					100																				
	Celkem					1.750					2.049					1.400																				
6.A	pěch		1,5	0,5	0,3	136		1,3	0,4	0,3	111		1,2	0,3	0,2	114		1,1	0,2	0,2	144		1,1	0,2	0,2	144		1,1	0,2	0,2	127		1,1	0,1	0,2	127
	děl		1,5	0,5	0,3	680		1,3	0,4	0,3	789		1,2	0,3	0,2	526		1,1	0,2	0,2	526		1,0	0,2	0,2	526		1,0	0,2	0,2	526		1,0	0,2	0,2	526
	pl	3msd	1,5	0,4	0,15	83	4msd	1,25	0,3	0,15	96	4msd	1,1	0,2	0,1	68	4msd	1,0	0,2	0,1	68		0,9	0,1	0,1	68		0,9	0,1	0,1	68		0,9	0,1	0,1	68
	PL	1td	3,0	0,9	0,6	362	1td	2,7	0,8	0,6	420	1td	2,5	0,7	0,4	313	1td	2,2	0,6	0,4	313		2,0	0,5	0,4	313		1,9	0,4	0,4	313		1,9	0,4	0,4	313
	tank	arm. prost.	2,0	0,5	0,3	389	-	1,8	0,5	0,3	473	-	1,6	0,4	0,2	406	-	1,4	0,4	0,2	406		1,2	0,3	0,2	406		1,1	0,2	0,2	406		1,1	0,2	0,2	406
	spec.					100					100					100																				
	Celkem					1.750					2.049					1.538																				
8.A	pěch																	1,5	0,4	0,3	156		1,4	0,4	0,3	156		1,3	0,3	0,2	104		1,2	0,3	0,2	104
	děl																	1,5	0,5	0,3	680		1,3	0,4	0,3	766		1,2	0,3	0,2	510		1,1	0,2	0,2	510
	pl	3msd	3,0	0,2	0,2	58	3msd	3,0	0,4	0,4	116	3msd	3,0	0,5	0,5	146	3msd	1,5	0,4	0,15	83		1,25	0,3	0,15	87		1,1	0,2	0,1	58		1,0	0,1	0,1	58
	PL	arm. prost.					-					-					-	3,0	0,9	0,6	362		2,8	0,8	0,6	411		2,7	0,8	0,6	411		2,6	0,7	0,6	411
	tank	spec.																2,0	0,4	0,3	389		1,9	0,4	0,3	389		1,8	0,3	0,2	349		1,7	0,3	0,2	349
	Celkem					58					116					146																				
prošť F	pěch		1,5	0,2	0,3	39		1,6	0,2	0,3	39		1,7	0,2	0,3	39		1,8	0,2	0,3	39		1,9	0,1	0,2	26		2,0	0,1	0,2	26		2,1	0,1	0,2	26
	děl		1,5	0,5	0,3	261		1,9	0,4	0,3	261		1,2	0,4	0,3	261		1,1	0,3	0,3	261		1,1	0,3	0,2	174		1,0	0,2	0,2	174		1,0	0,2	0,2	174
	pl	3msd	1,5	0,4	0,15	131	2msd	1,25	0,3	0,15	131	2msd	1,1	0,3	0,15	131	2msd	0,95	0,2	0,15	131		0,9	0,2	0,1	87		0,8	0,2	0,1	87		0,7	0,1	0,1	87
	PL	3td	3,0	0,8	0,6	570	3td	2,8	0,7	0,6	570	3td	2,7	0,7	0,6	570	3td	2,6	0,6	0,6	570		2,6	0,6	0,4	380		2,4	0,5	0,4	380		2,3	0,5	0,4	380
	tank	spec.	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-	-	2,0	-	-	-		2,0	-	-	-		2,0	-	-	-		2,0	-	-	-
	spec.					80					80					80																				
	Celkem					1.081					1.081					1.081																				
	Celkem					6.930					7.939					5.808																				

Varianty zabezpečení armády

Počty vo přístupu od MNO-GS			
Dan	k armádě	Pro přístup vlastní sed	
D1	chem 100t		
D2	chem 100t		
D3	1583t	1295t	
D4	1295t		
Celkem	3078	1295	

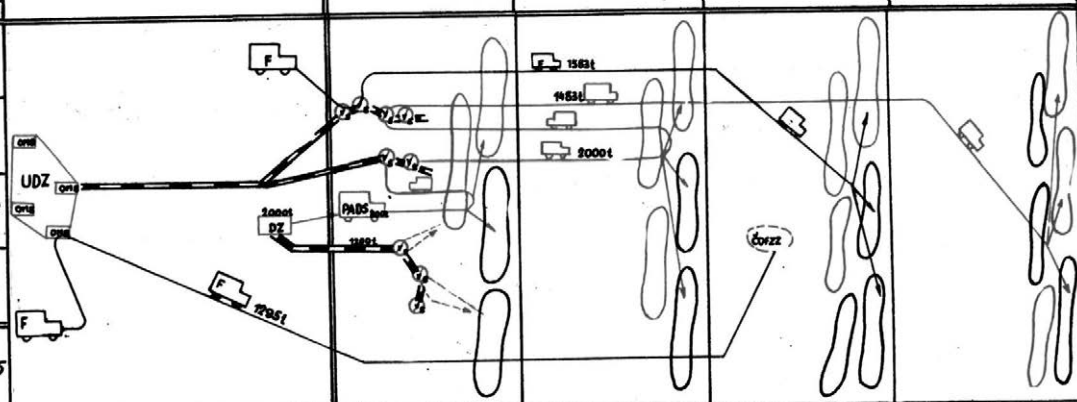
	Stav	Sp.	PK's	PK's tun	Stav	Sp.	PK's	PK's tun	Stav	Sp.	PK's	PK's tun	Stav	Sp.	PK's	PK's tun
pěch	1,5	0,6	0,4	162	4,3	0,5	0,3	156	1,1	0,4	0,2	117	0,9	0,3	0,2	117
dél	1,5	0,5	0,4	876	1,4	0,4	0,3	466	4,3	0,3	0,2	568	1,2	0,2	0,2	568
pl	1,5	0,4	0,2	96	4,3	0,3	0,5	87	1,5	0,2	0,1	61	1,05	0,1	0,1	61
PL	3,0	1,0	0,8	470	2,8	0,8	0,6	411	2,6	0,7	0,4	297	2,3	0,5	0,4	297
tonk	2,0	0,5	0,4	587	1,9	0,4	0,3	524	4,8	0,4	0,2	440	1,6	0,3	0,2	440
Celkem	+ 100t chem				+ 100t chem				+ 100t chem				1683			

D 1

D 2

D 3

D 4

— dopravní prostředky fronty
- - - armády

ných z boje, z frontového dělostřeleckého skladu výzbroje, rozvinovaného v prostoru frontové zásobovací základny a to zvláště těch svazků, které budou doplňovány i lidmi.

Odsuny materiálu

I za podmínek značného tempa frontové útočné operace počátečního období války bude třeba uskutečňovat odsuny především dělostřeleckých nábojnic a obalů a poškozené vlastní i kořistní dělostřelecké techniky. Při tom bude třeba, aby front organizoval odsun dělostřeleckých nábojnic po dělostřelecké přípravě na začátku frontové operace. V průběhu útočné operace frontu bude třeba organizovat odsun dělostřeleckých nábojnic z čelních oddělení fron-

tových skladů a odsun dělostřelecké techniky, kterou dělostřelecké dílny nepostačily v průběhu operace opravit.

Pro odsun dělostřeleckých nábojnic jakožto velmi drahocenného materiálu je možno na všech stupních využít prázdných vozidel, která provedla přísun. Tím lze dopravit muniční obaly a děl. nábojnic až do čelních odděl. front. skladů.

Odsun značného kvanta muničních truhlíků a dělostřeleckých nábojnic z prostoru rozvinutí čelních oddělení frontových skladů bude třeba organizovat zvláštními orgány vyčleněnými jen pro ten účel. Při tom bude nutno využívat v maximální míře pro odsun do týlu obnovené železnice.

Závěrem k zabezpečení frontové útočné operace počátečního období války.

K vytvoření dobrých podmínek k zahájení frontové útočné operace počátečního období války je nutný takový systém zásobování a technického zabezpečení, který umožní rychlé použití především raketových prostředků.

Zásobování bude prováděno důsledně až do pluků cestou speciálních dělostřeleckých tylových zařízení přidělených frontu a to na počátku operace přímo ze stabilních skladů raket. V průběhu operace cestou polních dělostřeleckých skladů raket, rozvinovaných prostředky dělostřelecko-technických parkových brigád. Montáž atomových hlavíc budou provádět montážní dílny, atomové munice několika typů pro příslušné druhy raket, přidělované frontu HV. Zásobování hnanými náplněmi řízených raket. spadá do působnosti náčelníka PHM zástupce velitele pro tyl.

V systému zásobování běžnou municí bude na začátku frontové operace, počátečního období války převládat zásobování „na sebe“. V průběhu operace bude uskutečňováno prostředky nadřízeného direktivně shora. Při tom bude část denní spotřeby kryta z pohyblivých zásob, ale tak, aby stupeň zabezpečení armád v rozhodujících fázích dovozoval pokračovat v útoku bez operační přestávky k doplnění munice.

Stupeň zabezpečení armád frontu zbraněmi, radiolokačním a ostatním dělostřeleckým materiálem se bude v průběhu frontové útočné operace zmenšovat. U radiolokačního materiálu bude nutno značné ztráty doplňovat z armádních a frontových zásob úplných přístrojů obsazených příslušnými obsluhami.

Автор занимается новой тематикой артиллерийского снабжения и постепенно рассматривает вопросы

- снабжения частей ракетной артиллерии в наступательной операции фронта,
- технического обеспечения частей ракетной артиллерии,
- обеспечения обычными боеприпасами и снаряжением.

Využití vzdušného průzkumu vševojskovými štáby

Major Miloslav Kacíř

Autor rozebírá možnosti současných leteckých průzkumných prostředků a uvádí jakým způsobem je nutno klást požadavky na získání zpráv. Upozorňuje, aby při vyhodnocování zpráv bylo přihlíženo ke způsobu jejich získání.

Význam vzdušného průzkumu v soudobých operacích vzrůstá vzhledem k hromadnému použití atomových a raketových zbraní. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že vševojskovým štábům stále ještě není problematika vzdušného průzkumu v potřebném rozsahu známa. V důsledku toho kladou často nereálné požadavky, přeceňují nebo nedoceňují možnosti vzdušného průzkumu. Z těchto důvodů bude prospěšné uvést alespoň v souhrnu hlavní zásady organizace, plánování vzdušného průzkumu a způsoby a možnosti součinnosti letectva s vševojskovými štáby v otázkách vzdušného průzkumu.

1. Organizace vzdušného průzkumu

Podle úkolů a hloubky dělí se vzdušný průzkum na strategický, operační a taktický.

Strategický vzdušný průzkum organizuje a plánuje hlavní velitelství. Provádějí ho průzkumné letecké pluky dálkového letectva. Vede se od 500–600 km až na celou hloubku území protivníka (válčiště).

Operační vzdušný průzkum organizuje podle nařízení frontu letecká armáda. Provádějí ho průzkumné letecké pluky pro operační průzkum do hloubky 500 až 600 km.

Taktický vzdušný průzkum organizuje a plánuje rovněž LA. Provádí ho průzkumné letecké pluky pro taktický průzkum a ostatní druhy letectva do hloubky 200 až 250 km.

2. Plánování vzdušného průzkumu

Vzdušný průzkum plánuje štáb LA na základě **průzkumové směrnice**, vydané frontem a úkolů, které plní letectvo. Podle těchto podkladů se zpracovává **plán vzdušného průzkumu** na operaci, nebo její období.

Z tohoto centrálního plánu vzdušného průzkumu se zpracovávají bojová nařízení pro vzdušný průzkum pro jednotlivé druhy letectva. Písemná nařízení se vydávají zpravidla na dobu 2–3 dnů, výjimečně na kratší období. Krátká upřesňující nařízení se vydávají podle situace několikrát denně a předávají se technickými pojiťky.

Průzkumné pluky a letecké svazky zpracovávají svůj **plán vzdušného průzkumu**, do kterého zahrnují kromě úkolů, nařízených LA i průzkumné úkoly vlastní (pro zabezpečení vlastní bojové činnosti). Na základě plánu vzdušného průzkumu se zpracovává u let. pluků **plánová tabulka průzkumných letů**, která obsahuje všechny potřebné údaje pro vydání úkolů průzkumným osádkám. Tato tabulka umožňuje veliteli průzkumného pluku vydávat úkoly a řídit činnost pluku.

3. Vedení vzdušného průzkumu ve prospěch vševojskových štábů

a) Postup vyžadování zpráv

Vševojskové svazky předkládají požadavky na zprávy a letecké snímky cestou vševojskové armády na front. Štáb frontu po vyhodnocení přenáší požadavky na štáb LA, kde jsou zahrnovány do plánu vzdušného průzkumu. Aby mohl být požadavek vojsk

na průzkumu správně zabezpečen, je nutno:

1. Předkládat požadavky na zprávy a zvláště na letecké snímky včas ve stanovených termínech. Požadavky v závislosti od situace upřesňovat.

2. Požadavky přesně formulovat, hlavně pokud se týkají leteckých snímků.

Požadavek na vzdušné fotografování ob-
sahuje:

- prostor (objekt) fotografování;
- druh snímku (svislý, perspektivní, ste-
reoskopické dvojice) a materiálu (černobí-
lý, infra, barevný);
- rozsah měřítka snímku;
- způsob zpracování (ve volných listech,
slepené, jak vyhodnocené, nevyhodnocené
apod.);
- počet kopií;
- dobu a místo dodání snímků (foto-
schemat).

Je-li to nutné, je vhodné uvést i další
upřesňující údaje, jako např. dobu fotogra-
fování.

Zkušenosti ukazují, že při zpracování po-
žadavku na vzdušné fotografování se vysky-
tují nejčastěji tyto chyby, které zavinují
opožděné nebo nesprávné splnění úkolu:

- není uveden druh snímku nebo je uve-
den nejasně;
- prostor fotografování není upřesněn
nebo je příliš nadhodnocen (nejčastěji z oba-
vy, aby byl na snímcích zájmový prostor
skutečně zachycen);
- měřítka snímků jsou požadována vět-
ší (menší měřítkové číslo), než je skuteč-
ná potřeba. Tím narůstá neúměrně počet
snímků a splnění požadavku vyžaduje více
času a materiálních nákladů;
- neuvádí se, zda a které objekty je tře-
ba vyhodnotit, takže se mnohdy vyhodno-
cuje zbytečně vše, co je na snímku zachy-
ceno;
- v některých případech je vyžadováno
slepení prostorového snímku i ze snímků
perspektivních.

Kromě těchto nedostatků je nutno se
zmínit i o tom, že se v mnoha případech
vyžaduje dodání leteckých snímků, ačkoli
by plně a v daleko kratším čase stejnou
úlohu splnilo předání zprávy získané vy-
hodnocením mokrych negativů.

3. Při zpracování požadavků vycházejí
z množství vzdušného průzkumu.

Postup vyžadování zpráv, i když se zdá
zdlouhavý, je nutno dodržet, neboť řadu
požadavků může splnit již nadřazený štáb
bude vlastními prostředky nebo je již na
letectvu vyžádal sám. Za boje může vše-
vojsková armáda klást požadavky nebo úko-
ly cestou operační skupiny letectva, ob-
zvláště má-li vyčleněno letectvo pro pod-
poru. Touto cestou mohou být splněny men-
ší průzkumné úkoly, kromě rozsáhlejšího
prostorového fotografování, v poměrně krát-
ké době od vyžádání zprávy a to za 1–2
hodiny v závislosti na vzdálenosti letiště

od prostoru průzkumu a stavu spojení. Při
vysokých tempech soudobých útočných ope-
rací je třeba v taktickém vzdušném prů-
zkumu položit těžiště na získání zpráv ze
zájmových prostorů hlavně vidovým pozo-
rováním a fotoprůzkumem a to jen menších
objektů. V operačním vzdušném průzkumu
maximálně zkrátit celý proces od vyžádání
až k dodání. Požadavky na operační vzduš-
ný průzkum a jeho plánování provádět se
značným časovým i prostorovým předsti-
hem a získaných zpráv komplexně využí-
vat.

b) Předávání výsledků vzduš-
ného průzkumu zájmovým štáb-
ům

Zprávy vzdušného průzkumu mohou být
zájmovým štábům předány:

- rádiem,
- linkovými pojítky,
- kurýrem,
- přímým stykem štábu (cestou let. oper.
skupiny u vševojskové armády).

Rádiem může zájmový štáb zachytit prak-
tický všechny zprávy, které se vysílají na
síť vzdušného průzkumu. Linkovými pojít-
ky (telefon, dálkopis) obdrží štáb A od LA
pouze ty zprávy, které mají pro vševojsko-
vou A bezprostřední význam, a to cestou
operačních skupin letectva.

Kurýrem (většinou letounem, vrtulníkem)
jsou štábu F (A) předány výsledky foto-
grafického průzkumu (letecké snímky, fo-
toschemata apod.).

Cestou leteckých operačních skupin mů-
že vševojsková armáda získat zprávy, kte-
ré zachytí operační skupina letectva na sí-
tech velení a navedení jednotlivých druhů
letectva.

c) Součinnost mezi vševoj-
skovou armádou a letectvem
v otázkách průzkumu

Vševojsková armáda může uskutečnit
součinnost s letectvem v otázkách průzku-
mu stejným způsobem, jako při řešení le-
teckého zabezpečení, tj. cestou operační
skupiny letectva.

Letecká operační skupina se zúčastňuje
zpracovávání požadavků na vzdušný prů-
zkum.

Letecká operační skupina může předat po-
žadavky vševojskové armády svazku, kte-
rý armádu podporuje, ovšem pouze v tom
případě, že je tento svazek schopen úkoly
průzkumu splnit (má osádky vycvičené pro
průzkum). Jinak může operační skupina le-
tectva předávat požadavky na průzkum (ne
již fotografování) přímo na LA. Není však

vždy záruka, že budou požadavky realizovány v potřebném čase, neboť LA plní průzkumné úkoly uložené frontem. Operační skupina letectva předává štábu A zprávy, které sama získá a které mají pro A význam.

Naproti tomu musí vševojskové A infor-

movat operační skupinu letectva o závěrech a vyhodnocení pozemního protivníka s důrazem na pravděpodobné prostory rozmístění ZHN a o zprávách, které získá vlastními prostředky. Tyto zprávy a informace letectvo potřebuje pro upřesnění vlastní činnosti.

4. Prostředky a možnosti vzdušného průzkumu

a) Prostředky vzdušného průzkumu

Vzdušný průzkum se provádí pozorováním zrakem, fotografováním a speciálními prostředky. Pro průzkum pozorování zrakem ve dne žádné prostředky letectvo nepotřebuje, v noci používá osvětlovacích pum.

Vzdušné fotografování se provádí pomocí leteckých fotografických přístrojů formátu 13×18 cm, nebo 30×30 cm o ohniskové délce od 20 cm do 1 m. Při fotografování v noci se používá speciálních nočních fotografických přístrojů a zábleskových (osvětlovacích) pum.

Ke speciálním prostředkům patří radiolokační pátrače, kterými se zjišťují parametry a rozmístění nepřátelských radiolokačních stanic.

Kromě těchto nejběžnějších prostředků může být pro vzdušný průzkum použito i televizního přenosu prozkoumaného objektu nebo prostoru. V tomto případě je v letounu snímávací kamera s vysílačem a na zemi televizní obrazovka.

b) Možnosti vzdušného průzkumu

Možnosti vzdušného průzkumu nutno posuzovat především vzhledem k bojové technice, kterou je průzkumné letectvo vybaveno. Jsou to průzkumné letouny, prostředky průzkumu a zabezpečení navigace. Kromě toho na možnosti průzkumu podstatně působí i povětrnostní podmínky, denní a noční doba.

U průzkumných letounů je rozhodující dolet, rychlost, vybavení prostředky průzkumu a navigace a počet členů osádky.

Na doletu letounu je závislá možnost vedení průzkumu do hloubky území protivníka. V současné době mohou průzkumné letouny stíhacího typu provádět průzkum 2–3 objektů do hloubky 150–250 km a průzkumné letouny bombardovacího typu jednotlivých objektů do hloubky 350–450 kilometrů.

Rychlost letounu umožňuje především rychlé a tím i bezpečnější proniknutí nad

objekt průzkumu, rychlý únik a návrat. S růstem rychlosti však roste obtížnost pozorování a vyhledávání objektu, zejména při průzkumu zrakem. Na vybavení letounu průzkumnými prostředky závisí podstatně i účinnost průzkumu. Čím více prostředků má letoun, tím více zpráv je schopna osádka získat. Vševojskový štáb ze všech druhů průzkumu bude nejvíce využívat fotografický průzkum. Pro vedení fotografického průzkumu jsou letouny vybaveny 1–3 fotografickými přístroji, které umožňují provádět svislé i šikmé fotografování z výšek od 100 do 12 000 m na černobílý i barevný materiál. Ve dne může průzkumný letoun v závislosti na počtu fotografických přístrojů při jednom letu zhotovit 100–450 snímků. Velikost zachyceného terénu je závislá na měřítku a rozměru snímku. Např. na snímku 30×30 cm v měřítku 1:8000 (běžné měřítko pro taktické účely) je zachycen terén o rozměru 2400×2400 m, na snímku 13×18 cm v totéž měřítku terén 1040×1440 m.

V noci je fotografování podstatně omezeno jak do výšky, tak i do počtu snímků. Výšky fotografování v noci se prakticky pohybují od 1000 do 3000 m. Počet snímků je závislý na počtu zábleskových pum, které může nést letoun. U průzkumných letounů stíhacího typu se počet snímků pohybuje od 2 do 4, u letounu bombardovacího od 6 do 10.

Právě tak jako fotografování, je v noci omezen i průzkum vizuální, prováděný pomocí osvětlovacích pum. Malý počet zábleskových nebo osvětlovacích pum a obtíž přesného navedení letounu do prostoru cíle neumožňují plnit průzkumné úkoly tak, jako ve dne. Proto nelze v noci vyhledávat cíle ve velkých prostorech, nýbrž pouze upřesňovat a prověřovat v prostorech, kde byly zjištěny příznaky cíle ještě ve dne, nebo i během noci jinými druhy průzkumu. Např. nelze dobře provádět průzkum komunikací po celé délce, nýbrž pouze prověřovat důležité křižovatky a uzly. S těmito okolnostmi je třeba vždy počítat při

kalkulaci s možnostmi vzdušného průzkumu v noci.

Možnosti vzdušného fotografického průzkumu jsou závislé zejména na denní a roční době a povětrnostních podmínkách. Za jasných dnů je možno počítat, že je možné fotografovat v létě již za 1—1,5 hodiny po východu nebo nejpozději 1 hodinu před západem slunce, v zimě 2 hodiny po východu, nebo před západem slunce. Je-li zataženo, dešt, mlha nebo husté kouřmo, je fotografický průzkum většinou bezvýsledný, neboť špatná kvalita snímku nebo zakrytí objektu (při mlze) znemožňuje správné vyhodnocení a tím i využití snímku.

Ze speciálních prostředků je třeba uvést možnosti průzkumových přijímačů pro vedení radiotechnického průzkumu. Tyto přijímače mohou zjistit všechny typy střeleckých, výškových, hlásných, naváděcích letounových i navigačních radiolokačních stanic, pracujících na vlnové délce od 3 cm do 5 m a na vzdálenost 120—150 % dosahu zjišťovaného radiolokátoru.

Palubní televize, i když její použití není dosud rozšířeno, umožňuje předávat výsledky průzkumu, tj. obraz terénu nebo zjišťovaného objektu prakticky bez časové ztráty a to současně na více stanovišť (štábů). Nevýhodou zůstává stále ještě poměrně malý dosah televizního přenosu (50 — 150 km), mnohem horší rozlišovací schopnost než má letecký snímek, možnost rušení a krátká doba pro studování přenášeného prostoru.

Přestože má průzkumné letectvo ve výzbroji mnoho technických prostředků, zůstává průzkum zrakem základním způsobem zjišťování zpráv. Tento druh průzkumu je méně ovlivněn povětrnostními podmínkami než vzdušné fotografování; jeho možnosti v noci jsou však rovněž podstatně omezeny a to prakticky na pozorování pomocí osvětlovacích pum (zavěšují se na letoun místo zábleskových).

Velký význam pro účinné vedení vzdušného průzkumu má i zabezpečení průzkumných letounů dokonalými navigačními prostředky. Na přesném navedení letounu do prostoru průzkumu a znalosti polohy letounu umožňuje i přesné určení polohy zjištěných objektů protivníka. Se stávajícími prostředky jsou osádky schopny v předpokládaném prostoru cíle určit polohu zjištěného objektu s chybou 300 m. V noci, za ztížených povětrnostních podmínek nebo v jiném prostoru se při určení polohy objektu musí počítat s chybou řádově kilometr i více.

Podstatnou měrou jsou možnosti průzkumu závislé na počtu členů osádky prů-

zkumného letounu. Vícečlenná osádka, kde jsou povinnosti rozděleny, může během letu získat více zpráv a podrobností o cílech, než osádka jednomístného letounu. Pilot jednomístného letounu musí všechny povinnosti plnit sám, tj. pilotovat letoun, provádět navigaci, kontrolovat přístroje, sledovat vzdušný prostor a plnit úkoly průzkumu. Z toho je zřejmé, že možnosti průzkumu této osádky jsou značně omezené. Tato okolnost vyžaduje, aby k vedení průzkumu byly určovány nejlepší osádky, které ostatní úkony snadno zvládnou a tím mohou maximum pozornosti věnovat průzkumu.

Z uvedeného nástinu možností vzdušného průzkumu v závislosti na jednotlivých prvcích vyplývá, že není možné jednoznačně určit možnosti a z toho důvodu s uváděnými údaji pracovat jako s orientační normou.

Skutečné možnosti, pokud se vyskytnou potřeba o nich uvažovat (jsou-li pochybnosti požadavku co do jeho rozsahu nebo obtížnosti), je třeba si dát doložit nebo se o nich informovat a to vždy ke konkrétní, i když předpokládané situaci. Jedině tímto způsobem lze vyloučit případné narušení činnosti, při které bylo kalkulováno se splněním požadavku na průzkum, který se ukázal nereálným.

c) Možnosti zpracování a dodání výsledků vzdušného průzkumu a jejich věrohodnosti.

Zprávy vzdušného průzkumu se získávají:

- odposlechem hlášení osádky za letu;
- výsledkem osádky po přistání;
- vyhodnocením leteckých negativů nebo snímků;
- vyhodnocením záznamů z průzkumných přijímačů.

Zprávy vysílané průzkumnými osádkami za letu rádiem je možno po krátkém vyhodnocení vyslat během několika minut na síti vzdušného průzkumu.

Výsledek výsledku osádek se předává od průzkumného útvaru na štáb LA za 20 — 30 minut po přistání letounu.

Takto získané zprávy však nejsou plně hodnověrné. Stupeň hodnověrnosti je závislý především na zkušenostech a vycvičenosti osádek.

Nejvěrohodnější jsou zprávy získané vyhodnocením výsledků fotografického průzkumu. Hlášení z vyhodnoceného mokrého negativu může štáb LA dostat za 25 až 50 minut po přistání letounu, v závislosti

na měřítku snímků a množství objektů. Při vyhodnocování leteckých snímků (kopií) se tento čas prodlužuje na 1½ — 2 hodiny. Dodání fotoschematu vyžaduje doby 5 až 10 hodin po přistání (podle velikosti, vzdálenosti a způsobu dodání).

Vyhodnocení záznamů z průzkumových přijímačů (RL pátračů) je zpravidla možné za 2 — 8 hodin po přistání letounu (podle druhu použitého pátrače). Takto získané údaje jsou věrohodné.

Klamnou činnost protivníka při vizuálním průzkumu lze zjistit pouze v některých případech podle celkového projevu objektu (není PVO cíle, nebo neúměrně slabá apod.), nebo přímo napadením cíle palbou z palubní zbraní nebo ze skutečnosti, že umístění objektu odporuje taktickým zásadám. Mnohem přesněji lze klamný objekt nebo čin-

nost zjistit vyhodnocením leteckých snímků, zvláště infra a barevných.

Perspektivně lze v otázce zpracování a předání výsledků průzkumu, očekávat hlavně tato zlepšení a zrychlení:

- zkrácení a automatizování všech druhů fotolaboratorních prací (zvláště u barevné fotografie);

- zpracování negativu za letu a jeho vyhodnocení ihned po přistání, popřípadě předávání snímků pomocí televizního přenosu;

- předávání výsledků fotografického průzkumu fototelegramem do zájmových štábů za krátkou dobu a při zachování rozlišovací schopnosti leteckých snímků;

- zařízení umožňující utajení předávání výsledků průzkumu otevřenou řečí rádiem.

Vzdušný průzkum se organizuje a plánuje centrálně na stupni letecké armády. Vševojskové armády předkládají při plánování požadavky na vzdušný průzkum cestou frontu. V průběhu bojové činnosti je možné vyžadovat drobné zprávy cestou operační skupiny letectva. Pro správné využití vzdušného průzkumu je třeba znát dobře možnosti průzkumného letectva. Přitom je třeba mít vždy na paměti, že průzkumné letectvo je velmi drahý prostředek (praxe z druhé světové války i zkušenosti ze cvičení ukazují, že průzkumné letectvo byl zvláště v rozhodujících fázích boje a operace citelný nedostatek), kterým centralizovaně disponuje především front a letecká armáda a který musí zabezpečit jejich hlavní úkoly. Pouze zbývající síly a prostředky vzdušného průzkumu je možné vyčlenit pro splnění ostatních požadavků. Praxe však ukazuje, že většina požadavků vševojskových armád se kryje s úkoly průzkumu, vydávanými frontem, takže armády jsou dostatečně zabezpečeny plněním těchto úkolů.

Автор обсуждает возможности современных средств воздушной разведки и приводит способ предъявления требований на получение данных. Обращает внимание на то, чтобы в ходе обработки данных учитывался способ их получения.

Palubní panoramatické radiolokátory a vzdušný průzkum

Major Jaroslav Hamerník

Autor rozebírá nedostatky palubních panoramatických radiolokátorů a uvádí nejvhodnější způsoby jejich využití při průzkumu.

Historie vzdušného průzkumu ukazuje, že úkoly na něj kladené, rozsah a způsob jeho provádění vyplývají vždy z charakteru každé války. Tak jak se druhá světová válka lišila od první složitostí, použitou technikou a rozmachem operací, tak rozdílné byly i úkoly vzdušného průzkumu. Jiný bude i charakter případné války budoucí.

Prudký růst bojové techniky v poválečné době, zavedení atomových zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení do výstroje armád podstatně zvyšují manévr a údernou sílu bojujících vojsk. Proto se od základu mění rozmach operací, především tempo a hloubka. Lze si jen těžko představit, že by úder útočníka na hlavním směru mohl být zastaven již v taktické hloubce obrany, a tak rychlý manévr operačními zálohami nabývá pro konečný výsledek operace rozhodujícího významu. A přihlédneme-li k tomu, že snaha o maximální využití úderné síly atomových zbraní vyžaduje vést boj v neztěněné míře i v noci, můžeme učinit závěry, že případná budoucí válka byla by mnohem složitější, než války dosavadní.

Ráz vedení boje za oboustranného použití zbraní hromadného ničení a pokročilá technika vyřadily mnohé z prostředků pozemního průzkumu a je zřejmé, že vzdušný průzkum bude nejreálnějším a v některých fázích boje i jediným prostředkem průzkumu. Proto i požadavky na něj kladené budou mnohem větší, neboť zásada nenechat vojska ani na okamžik bez zpráv musí být zachována i v těchto, značně složitějších podmínkách. Bylo proto sestrojeno a je ve vývoji mnoho nových technických prostředků s určením především pro vzdušný průzkum v noci a za ztížených povětrnostních podmínek. Mezi nimi je třeba především uvést nové mohutné zdroje světelných prostředků k nočnímu fotografování i vizuálnímu průzkumu, automatické fotokomory, speciální filmový materiál a palubní panoramatické radiolokátory.

Vzhledem k tomu, že vizuální a fotografický vzdušný průzkum není možno v některých případech provádět (např. za velmi nízké oblačnosti), zdálo by se, že palubní panoramatické radiolokátory budou za těchto podmínek jediným východiskem a že je proto třeba věnovat tomuto druhu vzdušného průzkumu hlavní pozornost. Je úkolem tohoto článku přispět některými závěry ke stanovení úlohy a místa těchto prostředků v celkovém rámci vzdušného průzkumu.

Vlastnosti palubních panoramatických radiolokátorů

Palubní panoramatické radiolokátory jsou schopny zachytit poměrně velmi vzdálené cíle, které podle jejich rozměrů a vlastností vykreslují na stínítku obrazovky charakteristické značky (kresby). I když je těchto značek na stínítku značné množství, nelze ani z daleka přirovnat kresbu celkového obrazu k fotografii, která nám dává mnohem více podrobností. A právě na základě tohoto porovnání dochází často ke dvěma nesprávným závěrům. Jednak jsou palubní panoramatické radiolokátory označovány jako nepotřebné pro vzdušný průzkum, nebo jsou vzhledem ke krátké době od jejich vzniku považovány za dosud technicky nedokonalé s tím, že po určité době se jejich kresba obrazu podstatně zlepší.

(K prvnímu závěru dají odpověď další statě článku). Pokud jde o kresbu obrazu a její ostrost, nelze očekávat podstatného zlepšení (na způsob televizního obrazu) ani od dalšího konstrukčního zdokonalování. Důvody jsou především v tom, že fyzikální vlastnosti elektromagnetických vln mají své určité meze, které překročit nelze. Kromě toho je třeba počítat i s tím, že při konstrukci palubních panoramatických radiolokátorů se nesleduje otázka kresby obrazu odtržené, bez ohledu na další jejich vynikající vlastnosti, jako je například zachycení cíle na velkou vzdálenost, přímé měření vzdálenosti cíle, možnost provozu i za nejnepříznivějších technických a povětrnostních podmínek apod.

Kromě zmíněných nedostatků daných již samotnou konstrukcí a vlastnostmi palubních panoramatických radiolokátorů působí někdy i na vlastní kresbu obrazu ještě vnější vlivy. Jeden takový nepříznivý vliv, který omezuje, nebo znesnadňuje jejich použití, je tzv. závoj. Často se totiž na stínítku objevují kresby nežádoucích cílů a někdy v takovém množství, že vytvoří na části anebo i na celé obrazovce souvislý závoj. Příčinou tohoto závoje mohou být odrazy okolních předmětů na zemi a odrazy od nepravidelného povrchu vodní plochy (silně zvlněná hladina). Stejný závoj může způsobit i silnější vrtva mraků (zvláště bouřkových). Určitou účinnost proti pozemnímu a mořskému závoji mají mikrovlnné palubní panoramatické radiolokátory, neboť jejich větší rozlišovací schopnost dovoluje rozeznat cíle i v uvedeném závoji. Čím je totiž paprsek radiolokátoru užší a impuls kratší, tím menší je velikost signálu závoje, který překrývá signál cíle.

Uvažujeme-li o použití palubních panoramatických radiolokátorů pro vzdušný průzkum, naskytá se otázka, zda je možno jimi rozeznat poměrně málo rozměrnou, pohyblivou bojovou techniku od cílů nepohyblivých (jak to lze rozeznat u pozemních průzkumných radiolokátorů). Byla by to jistě vítaná vlastnost, která by značně usnadnila rozpoznání cílů, zvláště je-li stínítko obrazovky kryto závojem. Zatím však takové typy palubních panoramatických radiolokátorů nejsou známy. Takové radiolokátory pracují totiž na principu zjištění nepatrného rozdílu kmitočtů odražených vln od pohyblivého a pevného cíle (Dopplerův princip). U dnešních rychlých letounů by to znamenalo sestavit velmi složité zařízení, které by s naprostou přesností vylučovalo pohyb letounu, aby pohyb cíle na zemi mohl být zjištěn. U palubních panoramatických radiolokátorů dnešních typů cíle pohyblivé od nepohyblivých rozlišit nelze.

Nyní k vlastní tvorbě obrazu na stínítku obrazovky.

Palubní panoramatický radiolokátor přijímá část energie odražené od předmětu (cíle), který před tím sám ozářil a vykres-

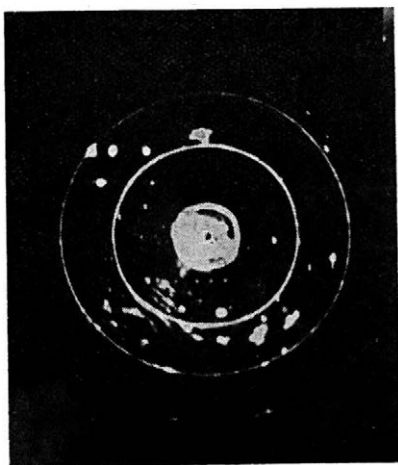
luje ji na stínítku obrazovky ve formě charakteristické značky. Tyto značky odpovídají ostrosti a jasem intenzitě vrácené energie. Je známo, že některé předměty odrazí elektromagnetickou energii více, jiné méně a proto se i na stínítku obrazovky objevuje neustále celá řada značek různého jasu a ostrosti. Předměty schopné vrátit palubnímu panoramatickému radiolokátoru určitou část energie počítáme mezi tzv. drsný povrch země (kopce, stavby, uskupení bojové techniky apod.). Na druhé straně jsou předměty nebo plochy, které odrazí elektromagnetickou energii pod stejným úhlem, jak ji přijaly (působí jako zrcadlový reflektor), nevrátí ji palubnímu panoramatickému radiolokátoru a projeví se tudíž na jeho obrazovce jako kresba temná až černá. Takové předměty a plochy nazýváme hladkým povrchem (vodní hladina, betonové plochy apod.). A právě tento kontrast mezi jasnými značkami drsného povrchu a černou kresbou hladkého povrchu je základním principem vyhodnocování informací daných nám palubními panoramatickými radiolokátory. Kromě toho má pro rychlou orientaci operátora velký význam i to, že radiální vzdálenost světelných bodů (cílů) od středu stínítka odpovídá skutečné vzdálenosti topografické a lze je tudíž srovnávat s mapou. Zkušený palubní operátor může se pak po rychlém orientování věnovat podrobnému vyhodnocování určených cílů na základě jejich charakteristických značek (bude o nich pojednáno dále). Výsledky jeho práce jsou pochopitelně závislé i na typu používaného palubního panoramatického radiolokátoru, především na jeho rozlišovacích schopnostech. Čím kratší je délka vlny, na které palubní panoramatický radiolokátor pracuje, tím je jeho rozlišovací schopnost vyšší. Zkracování délky vlny přináší však s sebou i určité záporné vlastnosti (bude o nich pojednáno při rozboru jednotlivých typů). V zásadě lze podle rozlišovacích schopností (a délky vlny) rozdělit palubní panoramatické radiolokátory do tří skupin:

- s délkou vlny kolem 3,2 cm,
- s délkou vlny kolem 1,2 cm,
- s délkou vlny pod 1 cm.

Možnosti vedení vzdušného průzkumu jednotlivými typy

Palubní panoramatický radiolokátor s délkou vlny kolem 3,2 cm je konstrukčně nejstarším typem. Podle používané délky elektromagnetických vln je zřejmé, že z uvedených typů bude jeho rozlišovací

schopnost nejmenší (má nejširší paprsek — asi 3°). Jak je vidět z obr. 1, vytváří radiolokační obraz zachyceného terénu jen velmi hrubě, formou úzkých kruhových obloučků. Je schopen zachytit ozvy předmětů o veli-

Obr. 1

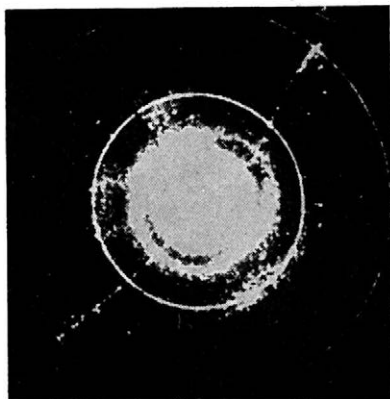
kosti asi 300×100 m. Tvoří-li pozadí zjišťovaného předmětu vodní, ledu prostá hladina, jeho rozlišovací schopnost podstatně vzrůstá, takže mohou být pomocí těchto palubních panoramatických radiolokátorů zjišťovány i plovoucí čluny o rozměrech 20×8 m. V praxi se vyskytly případy, že jimi byly zachyceny cíle rozměrů mnohem menších, například výjimečně rovný úsek železničního náspu, řeka o šířce 50 m, železniční most apod. Jde však o případy ojedinělé, podmíněné mimořádně příznivými okolnostmi a proto s nimi při praktické činnosti nelze počítat.

Náš radiolokační snímek ukazuje zřetelně pouze odrazy měst a velkých předmětů. Na první pohled by se zdálo, že tedy s tímto typem palubních panoramatických radiolokátorů pro vzdušný průzkum nelze vůbec počítat. Toto tvrzení by však nebylo zcela správné. Je sice pravda, že uvedené typy mají proti typům s kratší vlnovou délkou malou rozlišovací schopnost, avšak právě jejich délka vlny dává jim na druhé straně jiné výhody. Pro vzdušný průzkum je nejčennější maximální kresba kontrastu mezi drsným a hladkým povrchem země. To z vojenského hlediska umožňuje především průzkum letišť. Zatím co palubními panoramatickými radiolokátory o kratší vlnové délce je možno zjistit jen betonové letištní plochy, má tento typ schopnost zjistit za

určitých podmínek i travnaté, upravené plochy. Další jeho výhodou je možnost průzkumu z velkých výšek i přes značně silnou slohovitou oblačnost a poměrně velké dosah, který je asi 80 km pro odrazy od zemské členitosti a přes 100 km pro odrazy velkých cílů (města, někdy i velké válečné lodí na moři).

Vcelku však lze říci, že tento typ palubních panoramatických radiolokátorů najde vzhledem ke své malé rozlišovací schopnosti uplatnění ve vzdušném průzkumu pouze u předmětů a ploch, které můžeme spolehlivě vyhodnotit jen na základě ostrého kontrastu mezi hladkým a hrubým povrchem (neboť tvar značky neodpovídá skutečnému tvaru cíle) v případech, kdy jiných prostředků vzdušného průzkumu nebude možno vzhledem k značně složitým povětrnostním podmínkám použít. Kladné výsledky je možno očekávat při zjišťování jakýchkoli plovoucích předmětů na moři, při zjišťování betonových a v některých případech i travnatých letištních ploch.

Palubní panoramatický radiolokátor s délkou vlny kolem 1,2 cm má rozlišovací schopnost mnohem příznivější. Jak můžeme vidět na obrázcích, nejen že celková kresba mnohem ostřeji vystupuje, ale jednotlivé znaky přecházejí již v konkrétnější formy obrysů cílů rozměrově již mnohem menších. U těchto typů palubních panoramatických radiolokátorů může se tedy operátor ihned

Obr. 2

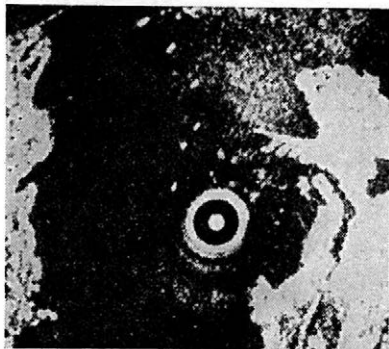
po orientaci zabývat přímo jednotlivými cíli. Radiolokátory těchto typů jsou schopny rozlišit na souši i tak malé cíle, jako jsou mosty přes vodní toky, jednotlivé bloky domů, železniční náspy apod.

Na obrázku 2 je zachycena železniční trať. Její průběh je vyznačen drobnými světelnými body a končí v severní části snímku menší železniční stanicí, u které je možno vyhodnotit i její obrysy.

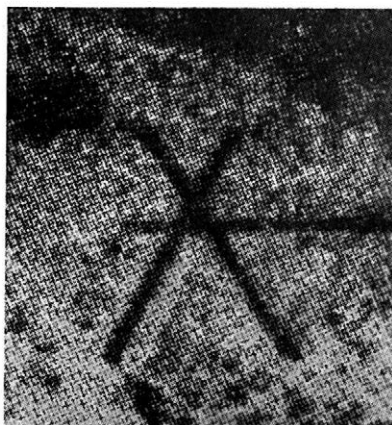
Na vodní, ledu prosté hladině určují palubní panoramatické radiolokátory těchto typů plovoucí předměty velmi malých rozměrů (na klidné hladině moře byly jimi dokonce zjišťovány i periskopy ponorek). Když jsou to případy podmíněné příznivými podmínkami, je možno stanovit, že jimi budou zjišťovány všechny předměty vojenského významu příznivých radiolokačních vlastností.

Obrázek 3 je typickým příkladem již uvedených zásad. V přístavní části města je možno bez obtíží rozeznat jednotlivé lodě a čluny nikoli jen podle odrazných značek, ale již přímo podle jejich tvarů. Vidíme zde i jednotlivé bloky domů a zařízení vlastního přístavu. V severní části snímku vytváří vodní hladina tzv. závoj, o kterém bylo již pojednáno v úvodní části. Při podrobnějším vyhodnocení vidíme, že je možno přímo v samotném závoji rozeznat několik plavidel.

Jak je vidět přímo z obrázků, má tento typ palubních panoramatických radiolokátorů mnohem větší předpoklady pro použití ve vzdušném průzkumu, než typ předcházející. Je schopen zřetelně zachytit na stínítku obrazovky důležité komunikace, ko-

Obr. 3

Obr. 4

munikační uzly, chytit na stínítku obrazovky důležité komunikace, komunikační uzly, vojenská pravidla všech druhů a veškeré objekty odpovídajících rozměrů s příznivými radiolokačními vlastnostmi. Je výtečným prostředkem vzdušného průzkumu ke zjišťování betonových letištních ploch, nebo pevných letištních ploch a jiných stavebních ploch. Příklad takového letiště je vidět na obrázku 4.

Z obrázku je patrné, že je v technických možnostech těchto typů palubních panoramatických radiolokátorů zachytit nejen civilní letiště velkých rozměrů, ale i jakékoli zpevněné dráhy vojenských letišť, to je startovací i pojízdné dráhy. Mimo to, zkušený palubní operátor dovede podle charakteristického rozmístění vyhodnotit na obrazovce radiolokátoru i některá důležitá letištní zařízení jako jsou například hangáry, stojánky letounů apod.

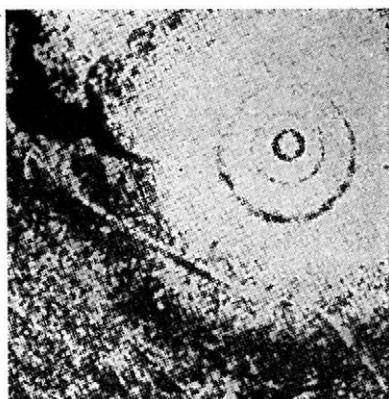
Proti předcházejícím typům má tento palubní panoramatický radiolokátor kratší dosah — jen asi 20 km pro odrazy od zemské členitosti a asi 40 km pro odrazy od velkých cílů při průměrných atmosférických podmínkách. Počasí je totiž důležitým činitelem a má přímý vliv na možnost použití tohoto typu radiolokátoru pro vzdušný průzkum. Při velké atmosférické vlhkosti je elektromagnetická energie o vlnové délce kolem 1,2 cm pohlcována vodní parou a dosah palubního panoramatického radioloka-

toru a jeho kresba obrazu jsou tak podstatně snižovány. Proto není možno pomocí tohoto typu provádět vzdušný průzkum přes silnější vrstvy mraků.

Přes uvedený nedostatek je možno považovat tento typ palubního panoramatického radiolokátoru za nejvýhodnější pro využití ke vzdušnému průzkumu. Kromě úkolů již uvedených je jimi možno pořizovat radiolokační snímky, které pro svou již poměrně dobrou ostrost kresby obrazu jsou vhodným podkladem pro zhotovení radiolokační mapy celých prostorů, nebo prostorů cílů. Radiolokační snímky jsou také nezbytné jako podklad ke studiu pro použití radiolokačních bombardovacích měřovačů. Mimo to bude jedním z důležitých úkolů vzdušného průzkumu nepřetržitě sledovat význačné objekty (většinou nepohyblivé) za účelem odкрыtí systému jejich radiolokačního maskování. To pochopitelně předpokládá znát radiolokační charakter a kresbu cíle ještě před maskováním a sledovat změny v průběhu jeho maskování.

V poslední době se ve všech státech, které se zabývají vývojem radiolokační techniky, pracuje na typech o vlnové délce kolem 1,8 cm. Některé takové typy palubních panoramatických radiolokátorů jsou dokonce již ve výzbroji s bližším určením pro vzdušný průzkum. Jde zde zřejmě o kompromisní konstrukci mezi dvěma uvedenými typy s cílem využít a spojit v jednom přístroji dobré vlastnosti obou typů — vysoké rozlišovací schopnosti typu s délkou vlny kolem 1,2 cm a možnost provozu za zhoršených povětrnostních podmínek, jako je tomu u typu s délkou vlny kolem 3,2 cm.

Palubní panoramatický radiolokátor s délkou vlny pod 1 cm — nazývaný též mikrovlnný — má z uvedených typů největší rozlišovací schopnost. Vykreslí na obrazovce celou řadu podrobností jak terénu, tak i jednotlivých stavebních komplexů. Je v jeho rozlišovacích schopnostech zjistit a vykreslit i bojovou techniku menších rozměrů. Vyhodnocení je však pro palubního operátora již těžší, neboť se na stínítku obrazovky vykresluje velké množství značek,

Obr. 5

i když tyto odpovídají tvarům cílů. Pro mikrovlnný radiolokátor patří totiž naprosta většina zemních ploch do třídy drsných povrchů a tak přes vysokou rozlišovací schopnost tohoto typu zde chybí kontrast, který je omezen pouze na rozdíl mezi souší a vodou. Z tohoto důvodu není s ním možno například počítat pro průzkum letišť. Betonová plocha neodráží již mikrovlny jako zrcadlový reflektor, ale vrací již dostatečnou část energie do přijímače radiolokátoru. Na stínítku obrazovky se tedy nevyskytl charakteristická černá značka letiště a jeho plocha zanikne s okolím.

Obrázek 5 je příkladem malého vzájemného kontrastu cílů na souši a naopak velmi ostrého kontrastu mezi souší a vodou. Snímek ukazuje již daleko přesněji průběh železnice, než tomu bylo na obr. 2.

Použití těchto typů palubních panoramatických radiolokátorů je silně omezeno atmosférickými podmínkami z důvodů uvedených již u typu s vlnovou délkou kolem 1,2 cm. K pohlcování elektromagnetické energie zde dochází v míře mnohem větší. Proto jejich úspěšné použití nejen za slabé oblačnosti, ale i za kouřma je zcela vyloučeno.

I když tyto typy palubních panoramatických radiolokátorů nepatří konstrukčně mezi nejméně, zůstávají (jistě též vzhledem k výše uvedeným nedostatkům) v pozadí proti typům ostatním. Proto jim nelze ani z hlediska vzdušného průzkumu stanovit jejich místo a určení.

Ke správnému ocenění místa a úlohy palubních panoramatických radiolokátorů při plnění úkolů vzdušného průzkumu je třeba ještě uvést jejich poměrně malou odolnost proti rušení. Uvážíme-li, že kromě všech nedostatků, uvedených již v článku, umožňuje jejich současná malá rozlišovací schopnost i úspěšné nasazení klamných cílů (úhlových odrážačů) vidíme, že palubní panoramatické radiolokátory nemohou v současné době, ani v blízké budoucnosti, převzít hlavní úlohu při vedení vzdušného průzkumu v noci a za ztížených povětrnostních podmínek. Na druhé straně je však nelze pro plnění těchto úkolů zavrhnout. Budou totiž vždy, zvláště po předpokládaných dalších konstrukčních úpravách, vhodným doplňkovým prostředkem vzdušného průzkumu.

Автор рассматривает недостатки бортовых панораматических радиолокационных станций и приводит самые выгодные способы их использования для разведки.

Organizování a provádění součinnosti mezi prostředky PVO armády, PVOS a frontu

Major Miloslav Zelníček

Útočná i obranná operace protivníka bude podporována mohutnou činností letectva. Útoky letectva budou prováděny na celé státní území s důrazem na důležité objekty, které mají velký vojenský nebo hospodářský význam pro další vedení války. Útoky letectva budou rovněž vedeny na vojska a to jak ve stálých posádkách tak i na přesunu, nebo v prostorech soustředění.

Protože boj o nadvládu ve vzduchu bude mít mimořádný význam pro další vedení operace musí být prostředky PVOS a letectva v neustálé bojové pohotovosti a prostředky vojska PVO musí být schopny po vyhlášení bojového poplachu co nejrychleji dosáhnout bojové pohotovosti a doplnit systém PVOS a letectva. Oba druhy vojsk musí být připraveny odrazit hromadné útoky nepřátelského letectva a zabezpečit pozemním vojskům úspěšné vedení útočné (obránné) operace.

Toto není možné provést bez těsné, předem plánované a důsledně prováděné součinnosti. V prvním období operace bude nutno tuto součinnost organizovat mezi prostředky PVOS a letectva a prostředky PVO bojující armády, v dalším období mezi prostředky PVO armády a prostředky PVO frontu.

Cíle a úkoly součinnosti mezi prostředky PVO

Protivzdušná obrana může mít úspěch pouze při sladěném úsilí všech sil a prostředků PVO na základě organizované a neustále udržované součinnosti po celou dobu operace. Součinnosti je nutno vždy organizovat vzhledem ke konkrétním podmínkám a situaci.

Cílem součinnosti je: sladit všechna prováděná opatření sil a prostředků PVO armády s prostředky PVOS a frontu tak, aby byly zabezpečeny před vzdušným průzkumem a před úderem ze vzduchu vojska v mírových posádkách i na bojišti, a důležité objekty na státním území.

Hlavní úkoly součinnosti mezi prostředky PVO armády a prostředky PVOS a frontu jsou:

- soustředit na nejdůležitějších směrech, nad předem určenými prostory na potřebovanou dobu takové množství prostředků PVO a takové radiotechnické zabezpečení, že činnost nepřátelského letectva bude velmi ztížena ne-li úplně znemožněna; zabezpečit tak provedení odvetného úderu a bojeschopnost vojsk;

- přesně časově i prostorově vymezit způsob bojové činnosti jednotlivých prostředků PVO tak, aby každý cíl byl včas

zjištěn, nepřetržitě sledován a ničen těmi prostředky PVO, které mají nejvýhodnější podmínky a předpoklady k jeho zničení. To znamená, že činnost prostředků PVO armády, hlavně PLD (hlavního i raketového) a letectva, bude koordinována s přihlédnutím k nejvýhodnějším možnostem zničení vzdušných cílů podle pravděpodobnosti zásahu a možnosti působení co do výšky i dálky tak, aby vzdušný cíl byl zničen ještě před splněním daného úkolu;

- neustále organizovat vzájemnou výměnu informací a bojové činnosti nepřátelských vzdušných útočných prostředků, o činnosti vlastních sil a prostředků PVO i o pozemní situaci mezi VS PVO armády a VS stíhací letecké divize (VS divise PVOS).

K splnění těchto úkolů součinnosti bude nutno mezi prostředky PVO organizovat součinnost:

- mezi PLD (raketovým i hlavníovým) a stíhacím letectvem (PVOS i F),
- mezi radiolokačními prostředky armády a PVOS,
- mezi PL prostředky armády a PL prostředky PVOS,
- mezi prostředky PVO a bráněnými vojsky a objekty,

- mezi prostředky PVO armády navzájem,
- mezi prostředky PVO armády a prostředky PVO sousedních armád a frontu,

- k zabezpečení činnosti vlastního letectva,
- k zabezpečení činnosti pozemních vojsk.

Součinnost mezi PLD (raketovým a hlavníovým) a stíhacím letectvem

Armáda při zahájení útočných akcí protivníka (nebo při zjištění jeho příprav k útoku) bude zabezpečena pouze organickými silami a prostředky PVO. Útočná (obránná) operace armády bude ještě zabezpečena stíhacím letectvem PVOS a radiotechnickým vojskem. V pásmu armády budou zpravidla působit i další prostředky PVOS (raketové nebo hlavníové PLD a protiradiotechnické prostředky).

Proto již v míru musí být organizována součinnost mezi silami a prostředky PVO armády a mezi prostředky PVOS a letectva (divizí PVOS). Součinnost organizuje velitel PVO armády s velitelem divize PVOS, která bude provádět ochranu armády (pokud tato provede operaci na vlastním území). K zabezpečení součinnosti se zpracovává plán součinnosti mezi prostředky PVO armády a divizí PVOS, který může obsahovat:

1. cíl a hlavní úkoly součinnosti,
2. síly a prostředky PVO armády a divize PVOS,
3. možné varianty činnosti protivníka a jaká opatření PVO budou k tomu učiněna,
4. materiálně technické zabezpečení součinnosti,
5. provozní a jiné potřebné údaje.

Zvlášť důkladně musí být zpracován 3. bod plánu součinnosti. Zde musí být uvedeno, jaká opatření provádějí síly a prostředky PVO armády a divize PVOS v době míru, dále při vyhlášení bojové pohotovosti 2. a 1. stupně a při vyhlášení bojového poplachu. V plánu součinnosti musí být rozbrány všechny možné varianty útoků nepřátelského letectva a podle těchto variant rozpracována podrobně činnost sil a prostředků PVO armády a divize PVOS. Myslím, že bude stačit, když budou rozpracovány tyto varianty útoků nepřátelského letectva:

- nálety jednotlivých letounů, nebo malých skupin ve značných časových intervalech,
- nálety velkého počtu cílů, časově a prostorově rozptýlených,
- hromadné (dlouhotrvající) nálety velkého počtu letounů,
- nálety nízké letících letounů nepříteli (do 1000 m).

Plán součinnosti musí být neustále podle změn a konkrétní situace opravován a doplňován.

Při zahájení útoku protivníka (nebo při zjištění příprav k útoku — při vyhlášení bojové pohotovosti č. 2) musí velitel PVO armády vyslat na VS divize PVOS součinnostní skupinu složenou ze 2 — 3 důstojníků. Skupina musí být vybavena spojujícími prostředky s obsluhou.

Úkolem součinnostní skupiny armády bude:

- informovat velitele divize PVOS o činnosti a sestavě sil a prostředků PVO armády,

- informovat velitele PVO armády o umístění a plánovaném manévru stíhacích leteckých pluků (radiotechnických hlásek), o sestavě raketového i hlavníového PLD a o protiradiotechnických prostředcích,

- informovat velitele PVO armády o průletech a bojové činnosti vlastního (hlavně stíhacího) letectva,

- upřesňovat otázky součinnosti se štábem divize PVOS, které se vyskytnou v průběhu řízení bojové činnosti sil a prostředků PVO. Např. při manévru pluku raketového PLD musí součinnostní skupina ihned informovat velitele divize PVOS, aby tento převzal ochranu nad prostorem raketového PLD do té doby než toto bude připraveno k palbě v nových palebných postaveních,

- dbát, aby byly dodržovány zásady plánu součinnosti, to znamená nedovolit, aby stíhací letectvo působilo na cíle nad 3000 m, v okruhu účinného dostřelu raketového PLD, nebo pod tuto výšku v okruhu účinné palby malorázového PLD. V případě vlétnutí stíhacích letounů do tohoto prostoru, musí součinnostní skupina ihned informovat velitele divize PVOS a smluvným signálem uvědomit velitele PVO armády, aby PLD (PL RŠ) zastavilo na cíl ... palbu.

K zabezpečení rychlého a přesného předání (převzetí) signálů, povelů i k hlášení např.: předního okraje, palebných postavení raketového PLD, manévru RTH, stíhacích leteckých pluků, přeletu vlastních letounů, prostorů přehrazování atd., je výhodné zpracovat tabulku signálů pro součinnost SL a PL prostředky. Tato tabulka může být

zpracována obdobně jako je zpracována tabulka signálů RTV (příloha k předpisu PL-7-10), s možností přechodu na hovorovou tabulku HT, na tabulku signálů RTV a na kódovanou mapu.

K zabezpečení rychlého předání hlášení o činnosti vlastního letectva a k zabezpečení předání signálů pro součinnost s divizí PVOS musí být již v míru vybudováno přímé telefonní spojení VS divize PVOS s velitelem PVO armády. Toto spojení musí být ještě zdvojnásobeno rádiem. Proto součinnostní skupina armády zřizuje ještě rádiový směr: velitel PVO armády — součinnostní skupina u divize PVOS.

Při organizování součinnosti mezi PLD armády a stíhacím letectvem PVOS je nutno vycházet z toho, že stíhací letectvo je účinnější prostředek než PLD (hlavňové) a že tedy stíhací letectvo mimo přízemní a malou výšku bude mít přednost zásahu před PLD (hlavňovým). PLD povede palbu na všechny cíle, které jsou v dosahu jeho účinné působnosti, nedostane-li od součinnostní skupiny signál, „na cíl . . . zákaz palby“. O přednostním zásahu stíhacího letectva rozhoduje velitel PVOS.

Má-li armáda raketové PLD, má toto PLD přednost zásahu na všechny cíle od 3000 m. Čára vyjití stíhacího letectva z boje je 2 letové minuty od účinného dostřelu raketového PLD, tj. 30 km (při rychlosti stíhacích letounů 900 km/hod.). Je nutné, aby součinnostní skupina dala veliteli divize PVOS palebná postavení raketového PLD armády a tento si palebná postavení i s okruhem čáry vyjití SL z boje zakreslil na planšety, podle kterých provádějí letovodí navádění letounů. V tomto prostoru nesmí velitel divize PVOS bez souhlasu součinnostní skupiny (velitele PVO) provádění na nepřátelské letouny nad 3000 m.

Rovněž je nutné, aby divize PVOS vysílala na VS armádu k náčelníkovi PVO skupinu (směrové důstojníky) vybavenou rádiovou stanicí.

Směroví důstojníci budou mít za úkol denně upřesňovat s leteckou operační skupinou na VS armády a s divizí PVOS činnost stíhacího letectva PVOS ve prospěch armády a s divizí PVOS činnost stíhacího letectva PVOS ve prospěch armády. Dále budou mít spojení se stíhacími letouny ve vzduchu, aby jim mohli dávat podle konkrétní situace úkoly, nebo informovali velitele PVO armády o jejich činnosti. Tato činnost musí být prováděna velmi rychle a spolehlivě. Proto je nutné, aby již v míru byly stanove-

ny signály a tyto zahrnuty do plánu součinnosti, např.:

- zahajují palbu — oheň,
- ukončil jsem palbu — ticho

atd.

V další fázi operace (přechod do útoku — při operaci mimo státní území) bude stíhací leteckou ochranu armády provádět stíhací letecká divize (frontová — letecké armády).

S touto divizí bude nutno opět zpracovat plán součinnosti prostředků PVO. Plán součinnosti bude zpracováván podle směrnic velitele vojska PVO frontu pro součinnost prostředků PVO armády se stíhacím letectvem. Plán součinnosti bude zpracováván obdobně jako v prvním případě. Rovněž zásady organizování součinnosti budou obdobné jako tomu bylo při organizování součinnosti s divizí PVOS s výjimkou toho, že o přednosti zásahu rozhoduje velitel PVO armády a ne velitel stíhací letecké divize.

Velitel stíhací letecké divize je povinen okamžitě, jakmile se doví o svém úkolu, zabezpečovat útočnou operaci armády, vyslat skupinu (představitel SL) na VS PVO armády. Úkolem skupiny stíhací letecké divize bude:

- se štábem PVO armády zpracovat plán součinnosti,
- informovat velitele PVO o umístění stíhacích leteckých pluků, VS stíhací letecké divize a jejich předpokládaném manévru,
- každodenně upřesňovat otázky součinnosti s velitelem PVO armády a s leteckou operační skupinou, která bude rovněž na VS armády,
- dbát, aby byly dodržovány zásady plánu součinnosti, při jejich narušení okamžitě uvědomit velitele PVO armády i velitele stíhací letecké divize.

Složení skupiny stíhací letecké divize musí být daleko silnější než tomu bylo u skupiny vyslané od divize PVOS. Zpravidla na VS armády bude nutno vyslat zástupce velitele stíhací letecké divize se skupinou důstojníků a s prostředky, které by skupině zabezpečily spojení s VS stíhací letecké divize i s VS stíhacích leteckých pluků a umožnily tak rychle předat rozhodnutí pro start stíhacích letounů. Myslím, že by bylo výhodné, kdyby tato skupina měla také prostředky pro navedení, aby v případě prodlení mohla sama navedení provést.

Rovněž armáda vysílá na VS stíhací letecké divize součinnostní skupinu. Nejvhodnější bude, když na toto VS přejde ta

skupina, která dosud působila na VS divize PVOS. Úkoly skupiny budou obdobné jako tomu bylo v prvním případě.

Podle některých názorů by mělo být na VS PVO (VS armády) celé VS stíhací letecké divize. Myslím, že toto není nutné a ani by to nebylo výhodné. VS stíhací letecké divize je příliš velký komplex, s velkým množstvím spojovacích a jiných prostředků, které by prozrazovaly VS armády. Rov-

něž rozvinutí mobilního VS stíhací letecké divize trvá 2—3× déle než celého VS armády a není tedy možné, aby toto se tak často přesunovalo jako VS armády.

Výměna součinnostních skupin, které budou znát problematiku pozemních prostředků PVO i stíhacího letectva, vybavených potřebnými spojovacími prostředky (po případě prostředky pro navádění na cíl) je dostačující.

Součinnost mezi radiolokačními prostředky armády a PVOS

Radiolokační prostředky radiotechnické rotý armády v první fázi operace nebudou rozvíjeny, neboť na našem území je dostatečně hustá síť RTH PVOS, které jsou schopny včas zjistit a nepřetržitě sledovat všechny nepřátelské letouny od výšky 500 metrů až do stratosférických výšek.

Radiolokační prostředky armády bude nutno rozvinout v případě vyřazení některé RTH PVOS, aby v tom prostoru nevznikl hluchý prostor, ovšem jen v tom případě, bude-li to nutné pro vojska armády. Na VS PVO armády rozvine rtr středisko vedení a radiolokačního průzkumu a ve vzdálenosti do 10 km od VS armády vysílací středisko. Do zahájení operace budou hlásky útvarů, svazků i útvary (skupiny) PLD odposlouchávat síť výstrahy PVOS. V případě rušení této sítě výstrahy mohou odposlouchávat nejbližší RTH. K tomuto účelu bude nutné, aby svazky znaly frekvence a volací znaky těchto RTH. Nejvýhodnější bude, protože tyto údaje se budou denně měnit, když velitelé PVO svazků naváží součinnost s jednotlivými RTH a potřebné údaje si zjistí.

Se zahájením útočné operace bude nutno postupně rozvíjet RTH armády (protože RTH PVOS zůstávají na místě) a to tak,

aby mezi 1. linií RTH a 1. linií PVOS (přední frontu) nekleslo souvislé radiolokační pole pod 500 m. V tomto případě bude středisko vedení a radiolokačního průzkumu odposlouchávat vlastní RTH. Bude-li to nutné, může odposlouchávat ještě RTH PVOS, které jsou v pásmu armády, nebo může odposlouchávat síť výstrahy PVOS. Zprávy o vzdušné situaci budou na VS armády vyhodnocovány a v zřízených sítích výstrahy vysílány.

Abyste byla zabezpečena součinnost a vzájemné odposlouchávání RTH PVOS a armády, po případě sítě výstrahy armády a PVOS, bude nutné, aby si stáb PVO armády a velitel radiotechnického útvaru vyměnili potřebné provozní údaje. Tyto údaje se však v průběhu operace budou velmi často měnit a RTH budou neustále provádět manévry. Úkolem součinnostních skupin bude informovat o těchto změnách své velitele. Rovněž je důležité, aby RTH PVOS používaly stejné kódování základních čtverců sítě PVO jako používá armáda pro ŘRL. Jinak by armáda nemohla odposlouchávat hlášení RTH PVOS. V případě, že se toto stane (viz poslední cvičení), je povinností součinnostní skupiny armády hlásit na VS armády kódování základních čtverců podle RTH PVOS.

Součinnost mezi PL prostředky armády a PL prostředky PVOS

Součinnost mezi PL prostředky armády a PL prostředky PVOS bude organizována v těch případech, kdy v obranném (útočném) pásmu armády bude se nacházet bráněný objekt nebo bráněné místo PVOS (divize PVOS). Toto při velké šířce i hloubce obranného (útočného) pásma armády se může stát často. V takovém případě je nutné, aby velitel PVO armády nebo divize navázal s velitelem bráněného místa součinnost. Při organizování součinnosti je nutné, aby oba velitelé se informovali o:

— prostorech rozmístění palebných po-

stavení, velitelských stanovišť a řídicích radiolokátorů,

— sektorech pozorování a palby,
— nařízeních pro organizování a vedení palby a průzkumu vzdušného nepřítele (o přednosti zásahu),
— opatřeních k zabezpečení stále bojové pohotovosti.

Dále bude nutné, aby:

— velitel PVO svazku a velitel bráněného místa si vzájemně vyměňovali zprávy získané radiolokačním průzkumem a sledovali činnost řídicích radiolokátorů,

— velitel PVO svazku (PLD skupiny) zřídil s velitelem bráněného místa součinnostní spojení, po případě vyměnil s velitelem bráněného místa styčné orgány,

— v průběhu bojové činnosti se vzájemně informovali o pozemní i vzdušné situaci.

Při přesunech vojsk prostory bráněnými PL prostředky PVOS musí velitel PVO upřesnit s velitelem bráněného místa časově

ve a prostorově způsob zabezpečení přesunovaných vojsk prostředky velitele bráněného místa.

O všech opatřeních, která byla provedena s velitelem bráněného místa musí velitel PVO divize informovat velitele PVO armády.

PL prostředky divize PVOS v žádném případě nepřecházejí do podřízenosti velitele PVO armády nebo divize.

Součinnost prostředků PVO s bráněnými vojsky (objekty)

Součinnost prostředků PVO s bráněnými vojsky (objekty) bude spočívat ve včasné soustředění úsilí prostředků PVO k obraně toho uskupení, které plní v dané situaci hlavní úkol a ve včasné informaci o vzdušné a pozemní situaci.

Součinnost prostředků PVO s bráněnými vojsky bude organizována při provádění součinnosti vševojskovým velitelem (velitelem armády, divize). Součinnost s bráněnými objekty (armádní zásobovací základna, VS armády apod.) bude organizována velitelem PL skupiny s velitelem bráněného objektu. Za účelem zabezpečení těsné a nepřetržité součinnosti mezi prostředky PVO a bráněnými vojsky (objekty) je výhodné, je-li VS příslušného velitele PLD umístěno co nejbližší VS bráněných vojsk (objektů). Není-li toto možné, musí velitel PL skupiny zabezpečit s velitelem bráněných vojsk (objektu) spojení.

Při organizování součinnosti prostředků PVO s bráněnými vojsky (objekty) bude nutné v obranné a i v útočné operaci:

● upřesnit úkoly prostředků PVO a sladit jejich činnost časově i prostorově s činností bráněných vojsk (objektů),

● upřesnit organizaci a způsob uvědomování bráněných vojsk (objektů) o vzdušné situaci. Pro ty útvary, které nemají hlásku, bude někdy účelné, aby armáda organizovala otevřenou síť výstrahy. Rovněž tak divize mohou se zahájením boje aktivovat vlastní síť výstrahy, kterými mohou odpovídat např.: DDS, PDS, PTZ, TVS divize atd.;

● upřesnit provádění manévru prostředků PVO, aby tento manévr byl neustále prováděn v souladu s úkoly a činnostmi bráněných vojsk (objektů),

● určit signály pro vzájemné rozpoznávání vlastních vojsk a letectva,

● určit způsob vzájemných informací o vzdušné i pozemní situaci,

● určit způsob společné činnosti při boji s nepřátelskými tanky a ve vzdušných výsadbách,

● sladit palbu malorázových PLD s palbou kulometů proti letadlům (na tancích T-54) a palbou ručních zbraní proti nízkoleticím cílům nepřítele.

Aby mohly prostředky PVO splnit úkoly na ně kladené, musí velitelé bráněných vojsk (objektů) nejen dodržovat vytyčené zásady součinnosti, ale ještě musí přísně dodržovat všechna opatření na ochranu vojsk a týlu. To znamená, že musí dodržovat zásady maskování, využívat výhod terénu a tento podle času ženijně upravit, organizovat protipožární opatření atd.

Mnohé z uvedených úkolů pro součinnost mezi prostředky PVO a bráněnými vojsky (objekty) je možno a nutno uskutečnit již v míru. Podklady zabezpečující tuto součinnost se musí stát součástí dokumentace bojového poplachu. Při nebezpečí napadení ze strany nepřítele musí být součinnost prostředků PVO s bráněnými vojsky (objekty) upřesněna a v průběhu operace prováděna podle shora uvedených zásad.

Součinnost mezi prostředky PVO navzájem

Při organizování součinnosti mezi prostředky PVO armády bude nutno organizovat součinnost mezi:

a) PL skupinami hlavního PLD, které budou v palebném styku,

b) PL skupinou raketového dělostřelctva a PL skupinami hlavního PLD,

ad a) I při nejnovějších zásadách vedení obranné nebo útočné operace armády může se stát, že některé PLD skupiny (hlavního PLD) budou v palebném styku. V tomto případě bude nutno podle bojového nařízení pro PVO armády nebo podle pokynů velitele PVO armády organizovat mezi tě-

mito velitelé PLD skupiny součinnost. Při organizování součinnosti bude nutno:

- upřesnit umístění palebných postavení PLD, velitelských stanovišť a řídicích radiolokátorů, usměrnit grafickou práci ŘRL a vyměnit si provozní údaje,
- upřesnit sektory pozorování a zásady pro řízení palby (stanovit přesnost zásahu),
- upřesnit opatření k zabezpečení stále bojové pohotovosti,
- zajistit trvalé spojení mezi velitelskými stanovišti, v obraně i linkové spojení a to zprava doleva, nebude-li to jinak nřízeno.

V průběhu boje (operace) bude nutno:

- vzájemně si vyměňovat zprávy o činnosti prostředků PVO, tj. o manévru baterií, které jsou v palebném styku, ŘRL, VS apod.,
- informovat se o pozemní a vzdušné situaci v prostorech své činnosti.

Součinnost budou organizovat velitelé PL skupin podle pokynů velitelů PVO.

Součinnost mezi prostředky PVO armády a prostředky PVO sousedních armád a frontu

Součinnost prostředků PVO armády a prostředků PVO sousedních armád a frontu bude dána úlohou a místem armády v operačním učenění frontu. Základní pokyny a odpovědnost za provádění součinnosti jsou stanoveny směrnicemi velitele vojska PVO frontu.

Základy této součinnosti musí být položeny již v míru a zakotveny ve zpracovaných dokumentech bojového poplachu.

Při přímém nebezpečí napadení ze strany nepřítelů musí být součinnost prostředků PVO armády se sousedy i s prostředky PVO upřesněna.

I v průběhu operace bude nutno součinnost mezi všemi prostředky PVO neustále velitelem vojska PVO frontu usměrňovat.

Součinnost mezi prostředky armád (frontu) musí být zabezpečována:

- stanovením odpovědnosti za palebný styk a určením útvarů (u raketového PLD baterií), které budou za styk odpovědné,
- vzájemnou znalostí úkolů a bojové sestavy PL prostředků,
- vzájemnou informovaností o vzdušné i pozemní situaci, o prováděných manévrech silami a prostředky PVO,
- plněním úkolů PVO jedné armády ve prospěch druhé armády (frontu) např.: při zasazování druhosledové armády, nebo odražení protidruhu na rozhraní dvou armád.

Ad b) Součinnost mezi PL skupinou raketového PLD a skupinami hlavního PLD bude spočívat ve vzájemné výměně informací o:

- umístění palebných postavení raketového a hlavního PLD,
- umístění VS, RL, o jejich činnosti a provozních údajích,
- zásadách rozdělení cílů mezi raketové a hlavní PLD. Zde bude zpravidla platit ta zásada, že raketové PLD povede palbu na cíle od 3000 m, zatím co hlavní PLD povede palbu na cíle do této výšky,
- možnosti obrany baterií raketového PLD ořed útoky bombardovacích stíhačů baterií malorázového PLD,
- vzájemné informace o vzdušné i pozemní situaci v prostorech ŘRL a VS PLD útvarů (skupin).

Pro velkou důležitost raketového PLD bude muset tuto součinnost organizovat štáb velitele PVO armády.

V průběhu útočné operace je velmi důležité organizovat těsnou součinnost mezi radiotechnickými prostředky armády a radiotechnickými prostředky frontu, neboť ani jeden prostředek není soběstačný a je tedy jeden závislý na druhém.

RTH armády zpravidla tvoří vždy první linii celkového radiolokačního systému frontu, další linie (druhou a zpravidla ještě třetí) budou tvořit RTH frontu. Aby bylo dosaženo souvislé radiolokační pole, musí umístění i manévry RTH armády ovlivňovat štáb PVO frontu.

Abv mohla armáda i front využít zpráv získaných RTH, musí si vzájemně vyměnit provozní údaje. Rovněž si vymění provozní údaje o sítích výstrahy (armády a frontu). Jelikož tyto údaje se v průběhu operace velmi často mění, bude úkolem součinnosti skupiny armády informovat o těchto změnách velitele PVO armády. Rovněž tak skupina od stíhačů letecké divize bude informovat o těchto změnách velitele radiotechnického praporu frontu.

Takto bude prováděna součinnost mezi radiotechnickými prostředky armády a frontu podle současné organizace. Myslím však, že takto organizovaný systém průzkumu vzdušného prostoru a uvědomování má některé nevýhody, neboť každá provádková armáda má aktivovanou vlastní síť výstrahy a mimo to front a PVOS aktivuje rovněž síť výstrahy.

Stíhací letectvo nemůže odposlouchávat pouze síť výstrahy armády, neboť armáda svými RTH zjišťuje cíle v útočném (obraně) pásmu armády, a to ještě pouze před předním okrajem. Stíhací letectvo potřebuje zprávy z širšího prostoru a i z hloubky, neboť často bude útočit na cíle v hloubce (v týlu) útočného (obraně) pásma armády. Musí tedy stíhací letectvo odposlouchávat síť výstrahy frontu a dokud není tato zřízena, síť výstrahy PVOS. Toto však komplikuje provádění součinnosti mezi prostředky PVO armády a stíhací leteckou divizí, protože číslování cílů sítě výstrahy frontu (PVOS) a armády se neshoduje. Tak na příklad když by dal představitel stíhacího letectva rozkaz působit (zákaz palby) na cíl č. ..., při větším množství cílů ve vzduchu, nemůže vědět velitel stíhací letecké divize, na který cíl má navádět (nebo

ukončit navádění). Obdobně to bude i se zprávami, dávanými součinností skupinou armády na VS PVO armády.

Proto se jeví výhodnější, kdyby armáda organizovala průzkum vzdušného prostoru v celém útočném (obraně) pásmu.

To znamená, že by armáda musela mít radiotechnický prapor s 5—6 RTH po jednom radiolokátoru typu P 10 a P 15 a jeden radiotechnický uzel s jedním radiolokátorem typu P 30, P 10 a s jedním výškoměrem. Armáda by mohla organizovat až tři linie RTH, na tyto linie by navazoval radiolokační systém PVOS. Armáda bude zřizovat síť výstrahy, kterou bude odposlouchávat i stíhací letecká divize. Takto organizovaný průzkum vzdušného prostoru a uvědomování by zabezpečil součinnost mezi stíhacím letectvem a pozemními prostředky PVO armády.

Součinnost pro zabezpečení činnosti vlastního letectva a pozemních vojsk

Při této součinnosti bude nutné, aby velitel vojsk PVO organizoval součinnost pozemních palebných prostředků PVO se všemi druhy letectva.

Tato součinnost musí být zabezpečena včasným informováním pozemních palebných prostředků PVO o vzletech vlastního letectva. Toto je zajištěno těsnou součinností mezi leteckou operační skupinou umístěnou na VS armády a štábem PVO armády. Štáb PVO armády musí získané zprávy o letech vlastního letectva dát nejrychlejší cestou velitelům PVO divizí, armádním a divizním PLD skupinám a velitelům PVO útvarů. Toto předání je zajištěno organizováním rádiové sítě hlášení o činnosti vlastního letectva. Aby byla zaručena slyšitelnost této sítě, musí být vysílána silnou rádiovou stanicí (R-102). Zprávy budou vysílány podle tabulky signálů pro součinnost SL s PL prostředky.

Součinnost s vlastním letectvem musí být ještě zabezpečena vydáváním kódů pro rozpoznávání vlastních letounů. Toto je umožněno tím, že pozemní radiolokátory PLD jsou vybaveny rozpoznávacím zařízením (NRZ) k zjišťování vlastních letounů. Tato součinnost je velmi bezpečná, neboť možnost rušení ze strany nepřítelů je malá — jde o krátký čas, kdy je rozpoznávací zařízení aktivováno, mimo to kódy pro rozpoznávání vlastních letounů se denně nepravdělně mění. Tímto způsobem je dobře zabezpečena součinnost mezi PL řízenými střelami a PLD (které je vybaveno radiolokátory) a letectvem.

Součinnost vlastního letectva s pozemními vojsky a s malorázovými útvary PLD (PLDvK 30 mm) musí být ještě zajištěna vydáváním signálu „Jsem vlastní letoun“. S tímto signálem musí být denně seznamováni všichni pozorovatelé u baterií a pozorovatelé u vševojskových útvarů a u jednotek.

Široká fronta v útočné a zejména v obranné operaci armády (frontu) dovolí stanovit pro letectvo (hlavně bombardovací a průzkumné) průletová pásma. S průletovými pásmami a s výškou průletů musí být seznámeni všichni velitelé PVO. Průletová pásma bude však nutno měnit, neboť jsou snadno zjistitelná. Nepřítel by toho mohl využít a používat je k průletu vlastních letounů, nebo sem soustředit prostředky PVO k ničení našich letounů.

Rovněž bude nutno organizovat součinnost pozemních vojsk s vlastním letectvem, hlavně s bombardovacími stíhacími letouny. I když se předpokládá, že letectvo bude použito ve větší hloubce, není vyloučeno jeho použití i v taktické hloubce; např. při odražení protiztečí, protiúderů, při podpoře předstunutých odřadů, zasazování druhých sledů apod. Aby nedošlo v těchto případech k omylům (napadení vlastních vojsk), je nutno stanovit pro součinnost pozemních vojsk s letectvem signály:

— „Jsme vlastní vojska“ — které budou dávat pozemní jednotky,

— „Označte se“ — který bude dávat letectvo.

Operační umění a taktika

Mimo to je ještě vydáván, jak už jsem se zmínil, signál „Jsem vlastní letoun“.
Součinnost pozemních vojsk s letectvem

nebude organizovat štáb PVO armády, ale operační oddělení armády s leteckou operační skupinou.

V závěru článku chci znovu zdůraznit, že úspěch útočné i obranné operace bude záviset na tom, jak bude organizována protivzdušná obrana vojsk i důležitých objektů státu. Toto bude závislé na tom, jak bude připravena, v průběhu operace organizována a prováděna součinnost prostředků PVO armády s prostředky PVOS, a v průběhu útočné operace i s prostředky PVO frontu.

Otázky součinnosti uvnitř štábů a mezi štáby druhů vojsk, především ke sladění činnosti s atomovými údery

Podplukovník Evžen Kocmich

Článek ukazuje metody práce štábu k docílení rychlé přípravy rozhodnutí pro použití atomových zbraní, při organizaci součinnosti ke sladění činnosti s atomovými údery, způsob práce specialistů pro použití AZ v průběhu operace k docílení sladění uvnitř štábů a mezi štáby druhů vojsk a zabezpečení dovedení rozhodnutí o provedení atomového úderu do vojsk.

Metody a způsoby práce vševojskového štábu musí být voleny tak, aby odpovídaly charakteru soudobého boje a operace, konkrétní situaci a činnosti štábů.

Při posuzování otázek součinnosti uvnitř štábů a mezi štáby druhů vojsk ke sladění činnosti s atomovými údery je třeba vycházet:

- z možnosti podstatného ovlivnění činnosti vojsk a práce štábů zbraněmi hromadného ničení nepřítele,
- z nutnosti zabezpečit co nejvíce času pro činnost a práci podřízených vojsk a štábů,
- z potřeb rychlého reagování na vytvořivší se situaci a rychlého pronikání rozhodnutí velitele k podřízeným.

Soudobá bojová činnost, charakterizovaná častými změnami situace, vysokými tempy a značnou manévrovostí za použití atomových zbraní, bude vyžadovat od štábů, aby připravovaly podklady pro rozhodnutí velitele v složité situaci a v průběhu řízení bojové činnosti vojsk.

Rozhodnutí velitele pro použití atomové zbraně bude zpravidla přijímáno v důsledku náhlé a nepředvídané změny situace, vzniklé činností nepřítele. Každé rozhodnutí velitele musí vždy vycházet z možnosti vlastních atomových zbraní (nosičů) a zejména jejich pohotovosti.

Hlavním orgánem, plánujícím použití atomové zbraně, je štáb frontu. Štáb frontu musí tedy učinit vše pro to, aby štáb armády měl co nejdříve potřebné údaje k přípravě a plánování použití atomové zbraně.

Povinností všech hlavních funkcionářů štábu, kteří se seznamují s novým úkolem a novou situací, vyplývající ze směrnic velitele frontu je, aby znali možnosti a pohotovost vlastních prostředků — nosičů atomových zbraní i prostředků hromadného ničení nepřítele.

Při operační orientaci jsou s myšlenkou

zámyslu použití AZ informováni ti náčelníci, kteří se budou se svými štáby podílet na plánování použití těchto zbraní, tj. především náčelník operačního oddělení, velitel dělostřelectva, představitel letectva (náčelník LOS) a popřípadě náčelník chemického vojska. V rozhodnutí velitel armády v údajích o nepříteli označí nejnebezpečnější cíle v sestavě nepřítele a stanoví cíl použití atomových zbraní takovým způsobem, aby velitel dělostřelectva a náčelník LOS měli dostatek podkladů pro plánování paleb a úderů atomovou zbraní svým druhem vojska a aby velitelé divizí měli v podstatě jasno, kolik asi úderů a jakých bude v pásmu činnosti určité divize pravděpodobně použito. Toto je předpoklad pro souběžnou práci štábů armády a divize.

☆

Ke sladění činnosti s atomovými údery bude velitel armády seznamovat velitele divizí při organizaci součinnosti s těmito nutnými údaji:

- které čáry a dokdy nepřekročit,
- zda a kde použít prostředků osobní ochrany jednotlivce,

— zda útočit v rozčleněných nebo rozvínutých tvarech a na jaký signál tato opatření provést,

— možná epicentra a doby atomových úderů,

— jak mohou atomové údery zatarasit terén, v kterých prostorech (úsecích) má terén z hlediska ochrany proti ZHN nejvíce výhod apod.

Při organizaci součinnosti, kterou provádět současně na několika stupních (např. armáda—divize—pluk) zpravidla na mapách a leteckých snímcích, ke sladění činnosti vojsk s atomovými údery řešit zejména tyto otázky:

● kam provést atomové údery, kdy a jaké (druh nosiče),

● kam položit ostatní dělostřelecké a letecké údery,

● v jaké sestavě a jakým způsobem využijí vojska těchto úderů,

● směry úderů vojsk, vzájemná podpora palbou a pohybem, které prostory ovládnout a jak je zabezpečit,

● jaká opatření ochrany proti ZHN předpokládat v jednotlivých údobích bojové činnosti vojsk.

★

Na základě rozhodnutí velitele armády o cíli použití AZ vydá zpravidla náčelník štábu armády (náčelník oper. oddělení, velitel dělostřelectva nebo náčelník LOS) pokyny specialistům štábu pro plánování použití AZ, v kterých zpravidla uvádí:

— které cíle považuje velitel armády za nejnebezpečnější na začátku i v průběhu operace,

— navrhnout epicentra, druh a mohutnost výbuchu za předpokladu, že obrana nepřítele je vybudována na x %, a že na směru x, y budou útočit dva svazky, podporované x dělostřeleckými oddily,

— navrhnout varianty použití AZ pro případ, že nepřítel provede protizteč z chodu (se zaujetím výchozího položení), ze směru x, y, silami x; doložit nutnými propočty, — podle předvídaných meteorologických podmínek navrhnout dobu, místa a mohutnost pozemních výbuchů a propočítat směr a rozsah stopy, časový pokles radioaktivity apod.,

— v závěrech doložit, jaké síly a prostředky nepřítele budou provedením určité varianty atomových úderů vyřazeny z činnosti a na jakou pravděpodobnou dobu,

— navrhnout vlastní bezpečnostní opatření.

Je pochopitelné, že podle schopností a zkušeností uvedených důstojníků — specialistů, příslušníků štábů druhů vojsk, podle celkové sladěnosti a vyspělosti štábů i návyků v práci, podle závažnosti úkolu a konkrétní situace vojsk na frontě, budou pokyny buď stručnější nebo podrobnější.

Podmínkou rychlé a spolehlivé práce těchto specialistů štábů druhů vojsk jsou jednoduché a účelné pomůcky pro všechny nutné výpočty a zručnost zacházení s nimi. Požadavek přesné a rychlé práce těchto specialistů je podmínkou pro zabezpečení sladěné činnosti vojsk s atomovými údery a souběžné plánování štábů v průběhu operace.

★

Vzhledem k tomu, že velitel divize dnes bude řešit úkoly operačně taktického charakteru, je nutno, aby správně chápal úkol své divize v rámci plnění úkolu armády. Tohoto požadavku bude docíleno tím, že velitel divize kromě úkolu na první den operace bude obeznámen s předvídanou činností divize a plánovanými údery AZ i na další den operace.

Protože velitel pluku a praporu se svými štáby nejsou rozhodujícím článkem operačně taktického plánování, je postačující, když tito velitelé a jejich štáby budou s údaji použití AZ v jejich prospěch seznámeni až tehdy, kdy je to pro jejich práci a činnost vojsk bezpodmínečně nutné. Pro začátek stačí veliteli pluku nařízení pro bezpečnostní opatření a údaj o zahájení dělostřelecké a letecké přípravy, které obdrží při organizaci součinnosti. Ostatní údaje (epicentrum, mohutnost a čas výbuchu) stačí nařídit až několik málo hodin před zahájením plánované bojové činnosti (zahájení vlastní zteče, zjištění příznaků nepřátelského útoku apod.). Štáby všech stupňů musí zabezpečit, aby tato nařízení včas a spolehlivě pronikla do nejnižších jednotek.

Prapory, roty a čety dostávají odpovídající nařízení pro bezpečnostní opatření (které čáry nepřekročit, kdy nasadit ochranné brýle, prostředky individuální ochrany, kdy zahájit další postup, v jakých tvarech, jak využívat krytů, signály pro každou z těchto činností apod.).

★

V průběhu operace, kdy situace vojsk na frontě se bude rychle a často měnit, bude pro velitele a štáb armády obtížnější určit, které cíle jsou pro splnění úkolu armády nejnebezpečnější.

Rozhodnutí velitele armády pro provedení atomového úderu, bude zpravidla prováděno pod tlakem nepřítelů a proto musí být přijato a vydáno rychle a co nejdříve s ním musí být seznámeny příslušné podřízené štáby a vojska.

Vzhledem k tomu bude účelné, aby náčelník štábu (ve spolupráci s velitelem dělostřelectva, náčelníkem LOS a náčelníkem operačního oddělení) stručně doložil veliteli návrh na rozhodnutí k provedení atomového úderu.

V návrhu by NŠ (nebo jeho zástupce) uvedl: které cíle v nepřátelské sestavě jsou v dané situaci pro splnění úkolu nejnebezpečnější a jak možno danou situaci (úkol) nejvýhodněji řešit (epicentrum, KT, nosič, druh výbuchu, doba úderu). Otázce pohotovosti nosičů (raketové dělostřelectvo, letectvo) je nutno v průběhu boje a operace věnovat zvláštní pozornost. Velitel dělostřelectva a náčelník LOS (letecký představitel) spolu se svými štáby musí mít neustále přehled o pohotovosti svých prostředků k provedení atomových úderů.

V průběhu operace součinnost uvnitř štábů a mezi štáby dělostřelectva, letectva a chemického vojska k dosažení sladěné činnosti nabývá zvláštního významu.

Štáby těchto druhů vojsk, za řízení operačního oddělení, zpracovávají jednoduchá nařízení (signály), které sami svým prostředkům (nosičům) rychle a spolehlivě předávají, jejich provedení kontrolují a za jejich uskutečnění odpovídají. Tyto štáby druhů vojsk současně mají povinnost dovést do vojsk příslušná bezpečnostní nařízení.

Použití atomových zbraní je základem plánování a práce vševojskového štábu i štábů druhů vojsk. Aby plánování štábů druhů vojsk bylo sladěno, aby jednotně byl chápán cíl použití atomové zbraně i způsob provedení těchto úderů, je třeba, aby uvnitř jednotlivých štábů druhů vojsk i štábů jako celku byl jeden řídicí orgán, který by neustále sledoval otázku použití AZ, informoval svůj štáb a s jeho pomocí připravoval podmínky pro provedení úderů.

Ve štábu armády je orgánem, který připravuje, organizuje a řídí provedení ato-

mových úderů operačního oddělení, doplněné příslušnými specialisty štábů druhů vojsk.

Specialisté pro použití AZ štábu dělostřelectva a letectva, popřípadě chemického vojska a specialista pro použití BBP, spolu se specialisty — příslušníky operačního oddělení, za řízení náčelníka operačního oddělení, musí být v každé situaci schopni doložit:

- kolik a jaké AZ má armáda k dispozici a čeho je možno s nimi dosáhnout,
- jaké jsou prostředky dopravy na cíl (počty, druh) a stupeň jejich pohotovosti,
- počty, druh a kapacita montážních dílen,
- které cíle jsou pro splnění úkolu největší překážkou,
- vliv terénu a meteorologických podmínek na použití AZ,
- jak bude působit ve prospěch armády svými AZ nadřízený velitel,
- jaký je poměr sil na frontě a možnost jeho změny úderu AZ apod.

Specialisté v otázce použití AZ štábu dělostřelectva a letectva (LOS) jsou orgánem, který předává svému štábu ústředně zpracovaný návrh a rozhodnutí velitele o použití AZ k rozpracování a předání vykonavatelům (jednotkám nosičů AZ).

Současně je určený specialista štábu druhů vojsk informován svým štábem o všech údajích potřebných pro práci ve skupině specialistů ke zpracování návrhu použití AZ.

Skupina specialistů může mít své pracoviště v kterémkoli místě štábu. Může své místo měnit, podle účelnosti a vhodnosti podmínek k rychlé a přesné práci. Jednou může pracovat ve štábu dělostřelectva, podruhé ve štábu letectva (LOS), jindy na operačním oddělení. Zejména v průběhu operace bude účelné, aby skupina specialistů se pohybovala mezi pracovišti štábu dělostřelectva, LOS a operačním oddělením a na místě, přímo v těchto štábech (odděleních), zpracovala návrh použití AZ (podle toho o jaký druh nosiče půjde) a tento po schválení velitelem ihned pomocí příslušného štábu druhu vojska předala podřízeným štábům a vykonavatelům k realizaci.

Z á v ě r

Vysoce manévrovému charakteru bojové činnosti musí odpovídat vysoce pružný, rychlý, iniciativní a situací odpovídající způsob práce štábu a metody přístupu k řešení soudobých složitých úkolů, vyplývajících z použití atomové zbraně.

Operačně taktická příprava

Proto otázka sladění práce štábu zejména z hlediska plánování použití atomových zbraní, plného využití výsledků těchto úderů vojsky, má v současné době zvláštní důležitost.

Boj o čas musí být veden štáby na všech velitelských stupních. Nejlepším prostředkem zkracování lhůt je kvalita a mechanizace práce štábu na několika stupních, zejména v průběhu operace.

Součinnost uvnitř štábů a mezi štáby druhů vojsk ke sladění činnosti s atomovými údery pak přímo závisí na stupni technického vybavení štábů, organizátorských schopnostech náčelníků příslušných štábů a stupni odborné a ideologické připravenosti velitelů a všech příslušníků štábů.

В статье показаны методы работы штаба в целях достижения быстрой отработки решения на использование атомного оружия, при организации взаимодействия по согласованию действий с атомными ударами, способ работы специалистов по применению атомного оружия в ходе операций в целях достижения слаженности внутри штабов и между штабами родов войск и обеспечения доведения решения о нанесении атомного удара до войск.

Některé zkušenosti z AOC z oboru plánování a řízení vzdušného průzkumu na stupni APVOSL

Major Jan Zeman

Základním dokumentem pro organizování vzdušného průzkumu je plán vzdušného průzkumu, který vyjadřuje zámysl velitele, tj. především hlavní úkoly, rozpočet sil a prostředků na jednotlivé úkoly, jejich časové a prostorové upřesnění, dále způsob provádění jednotlivých úkolů a jejich bojové a speciální zabezpečení.

Cvičení ukázalo, že tento, pracovní velmi náročný, plán nutno v bojových podmínkách zpracovat v minimálně krátkém čase, aby na jeho základě mohla být vydána neprodleně bojová nařízení pro průzkum podřízeným svazkům a útvarům. Tato časová norma byla pro koncept plánu vzdušného průzkumu na stupni APVOSL 12 hodin. Aby mohla být tato norma dodržena, bylo třeba zapojit do práce na plánu vzdušného průzkumu současně 4 důstojníky.

Hlavními podklady pro práci této skupiny důstojníků byly

- údaje o stavu a vycvičenosti průzkumných prostředků,
- rozhodnutí o vyčleněném bojovém úsilí pro vzdušný průzkum,
- závěry ze zhodnocení situace nepřítele a z nich vyplývající objekty průzkumu, opatření k bojovému a speciálnímu zabezpečení a způsoby provádění průzkumu,
- požadavky na vzdušný průzkum armád, předané LOS,
- směrnice GŠ pro bojové a operační zabezpečení.

Dílčí úkoly jednotlivých důstojníků byly tyto:

- jeden starší důstojník jako vedoucí zpracovatel plánu s úkolem navrhnout zámysl plánu vzdušného průzkumu, koordinovat práci ostatních důstojníků a provést základní koncept rozvržení úsilí jednotlivých druhů průzkumného letectva na dané úkoly podle platných norem;
- jeden starší důstojník — plánovač s úkolem připravit mapy a vynést do nich hlavní objekty průzkumu v součinnosti s informačním důstojníkem;

● jeden starší informační důstojník s úkolem vyhodnotit pravděpodobné prostory rozmístění pohyblivých cílů průzkumu (vyčkávací a odpalovací prostory ZHN, prostory soustředování pozemních vojsk, nejdůležitější komunikační směry apod.);

● jeden důstojník — plánovač s úkolem získání podkladů od ostatních oddělení štábu APVOSL, především od operačního oddělení a to o předpokládaném rozmístění průzkumného letectva a opatřeních k bojovému a speciálnímu zabezpečení apod.

Po schválení konceptu plánu vzdušného průzkumu byly ihned zahájeny práce na čístopisu a zároveň připravovány koncepty bojových nařízení pro průzkum. Osvědčila se metoda přípravy kostry jednotlivých nařízení, do kterých se po schválení plánu vzdušného průzkumu dopsaly prostory průzkumu, bojové úsilí apod.

Ukázalo se velmi prospěšným to řešení, že jak v plánu vzdušného průzkumu, tak i v bojových nařízeních pro průzkum byly zvlášť rozpracovány úkoly na první hromadný vzlet k vedení průzkumu nad nepřátelským územím v rámci odvetného úderu. Tím byla tato velmi důležitá fáze bojové činnosti průzkumného letectva koordinována shora a neponechána jako dříve na rozhodnutí velitelů útvarů a svazků.

V průběhu vedení operace nastávají při současném mohutném rozmachu a vysokých tempích operací prudké změny situace, které způsobují, že zastarávají především prostorové údaje o cílech, uvedené v plánu vzdušného průzkumu a v základních písemných bojových nařízeních pro průzkum. Rovněž mohou nastat změny v bojovém úsilí průzkumného letectva, a to např. vlivem nepředpokládaných vysokých ztrát průzkumného letectva apod. Na tyto změny nutno reagovat řízením vzdušného průzkumu. Veškeré upřesňující, usměrňující a doplňující údaje, kterými je v průběhu vedení operace vzdušný průzkum řízen, je nutno podrobně a přehledně podchytit. Velmi málo názorná byla dřívější pouze písemná evidence údajů, vyplývajících z řízení

vzdušného průzkumu. Neosvědčily se ani dodatečné zásahy do kulturně vypracovaných a již schválených plánů vzdušného průzkumu, kde se komplikovala původní situace se situací dodatečně zakreslovanou.

Na provedeném cvičení byla tato otázka vyřešena zavedením „mapy řízení vzdušného průzkumu“ jako přílohy k plánu vzdušného průzkumu a knihy bojových nařízení pro průzkum.

Do mapy řízení vzdušného průzkumu se zanášely zásadní změny situace na frontě, jako linie fronty, rozmístění záloh apod.; dále se do ní zakreslovaly všechny údaje, usměrňující vedení vzdušného průzkumu do nových prostorů a na nové objekty i údaje, doplňující doposud vydané úkoly a úkoly nové. Tato činnost byla prováděna v úzké součinnosti s informačními důstojníky oddělení průzkumu, kteří jsou hlavními činiteli při vyhodnocování nových pravděpodobných prostorů rozmístění objektů průzkumu.

Zákresy na mapě byly s výhodou podbarvovány a tím odlišovány jednotlivé etapy řízení průzkumu, a dále byly označovány číslem bojového nařízení pro průzkum po-

dle knihy bojových nařízení. Do této knihy byla zapisována všechna bojová nařízení pro průzkum (včetně písemných) a průběžně číslována. Za bojové nařízení se pokládalo každé dílčí usměrňování a doplnění vzdušného průzkumu, při němž bylo nutno tyto dva druhy nařízení zásadně odlišovat. Při usměrňování průzkumných letů do nových prostorů na dříve již zadané úkoly nebyly přidělovány vzlety ze zálohy; naopak v bojových nařízeních pro průzkum, ve kterých byly vydávány nové úkoly, bylo třeba uvést i počet vzletů, přidělených ke splnění úkolu ze zálohy. Tato dílčí bojová nařízení se odesílala vykonavatelům jako kodogramy nebo šifrovkami. V důsledku průběžného číslování bojových nařízení pro průzkum se jevílo nutným, aby jejich příjemce bezodkladně hlásil, že je přijal a pochopil, aby byla kontrola, že všechna nařízení jsou včas doručena vykonavatelům.

Provedené cvičení bylo z hlediska vzdušného průzkumu velkým přínosem, neboť ukázalo nové formy zpracování plánu vzdušného průzkumu a ověřilo správnost metody řízení vzdušného průzkumu v průběhu operace a vhodnost k řízení průzkumu využívaných dokumentů.

Některé poznatky z metody práce ženijních náčelníků a jejich štábů při organizaci a plánování ženijního zabezpečení

Podplukovník Josef Krčmář

Rízení soudobých vojsk, vybavených složitou technikou, nemůže být závislé na rozhodování jedince, byť by byl sebe vzdělanější, ale vyžaduje koordinované práce mnoha specialistů. Požadavek všestranného zvládnutí techniky na jedné straně a krátké časové lhůty na práci štábů na druhé straně vynucují si stále operativnější metody jejich práce. Charakteristické rysy soudobých operací, hlavně vysoká tempa, široké fronty, útoky na směrech, ničivé účinky zbraní hromadného ničení, které mohou v krátké době podstatně změnit situaci, mají i nemalý vliv na úkoly ženijního zabezpečení a samozřejmě i na práci ženijních náčelníků a velitelů.

Nejdůležitějším faktorem, který nejpodstatněji ovlivňuje způsob práce příslušníků štábů a klade mimořádné požadavky i na součinnost uvnitř štábů na všech stupních, jsou krátké lhůty pro jejich práci. Ty si vynucují hledat stále nové, účinnější a ekonomičtější způsoby práce a spolupráce. To platí v plné míře i o způsobu činnosti ženijního náčelníka a jeho pomocníků (štábu). Ženijní náčelník je odpovědný za organizaci ženijního zabezpečení, konkrétně za reálné naplánování úkolů ženijního zabezpečení, za včasné vydání rozkazů a nařízení a za jejich účelné provedení. Tyto úkoly nemůže splnit bez neustálého úzkého styku s ostatními složkami vševojskového štábu. Ženijní náčelník řídí úkoly ženijního zabezpečení jak u vševojskových útvarů (svazků) tak práci ženijních jednotek a útvarů. Chci rozehrát jeho činnost z hlediska vlastní potřeby a ekonomie času. Rozeberu jeho práci postupně tak, jak to vyžaduje bojová činnost.

Za přípravy operace možno rozdělit časové jeho činnost takto:

- příprava návrhu a stanovení zámyslu řešení ženijního zabezpečení, tj. do doby vydání rozhodnutí.

- Plánování, vydání rozkazů a nařízení a vlastní řízení příprav a provádění ženijních úkolů spojených s přípravou operace.

Ve 2. světové válce (a ještě určitý čas po ní) byl zpravidla čas jak na přípravu tak na plánování a podle toho se též ustálily určité formy činnosti ženijního náčelníka a jeho štábu. Po zavedení zbraní hromadného ničení tyto způsoby již nevyhovovaly a i v současné době stojí stále jako hlavní úkol otázka, jak zrychlit práci štábů při zachování vysoké kvality jejich práce.

V době, kdy velitel dostane nový úkol, obdrží ženijní náčelník zpravidla bojové nařízení; to mu však nedává dostatečné podklady pro řešení ženijního zabezpečení. Teprve potom, co velitel s nejbližšími spolupracovníky prostuduje úkol a seznámí štáb se svým hrubým zámyslem, má ženijní náčelník podklady pro svoje řešení. Po té, zpravidla ve velmi krátké lhůtě, požaduje velitel návrh na ženijní zabezpečení. Současná praxe je taková, že se upouští od informačních zpráv a požaduje se ihned návrh. Mám za to, že jsou zde dvě otázky k zamyšlení. První, jak získat co nejvíce času pro ženijního náčelníka a jeho pomocníky k reálnému zpracování návrhu, což nemůžeme podceňovat, poněvadž jde o zásadní rozhodnutí pro ženijní řešení, a to si nelze dost dobře představit bez určitých, byť hrubých kalkulací, protože jde o plnění náročných technických úkolů s použitím různorodé techniky. Za druhé myslím, že nelze plně souhlasit s touto praxí, kdy se často z nečistoty času žádá od ženijního náčelníka pouze návrh na rozdělení ženijních jednotek. Tím se totiž vytvářejí podmínky pro podceňování úkolů ženijního zabezpečení bez ohledu na konkrétní situaci, ač mají mnohdy zásadní vliv na určení tempa postupu, čar zasazení 2. sledu apod. V soudobém boji mají takové otázky, jako je stav a obnova cest a přeprav, množství a možnosti ženijní techniky, podstatný vliv na rozhodnutí velitele.

Ženijní náčelník by měl vždy doložit možnosti plnění základních úkolů, jako přechodu řek (časové i materiálové), úpravy cest (co mu konkrétní stav jednotek a techniky dovoluje), odtarasení apod. Spolehnout se na nejmodernější techniku není správné, poně-

vaď v praxi nebude vždy a hlavně ne v plném počtu veškerá technika k dispozici, při čemž je třeba si uvědomit, že i zasažení techniky má svoje možnosti a požadavky, které jsou ze strany vševojskových velitelů často přehlíženy. Pokud jde o získání času pro ženijního náčelníka a přirozeně i pro ostatní příslušníky štábu v této době, je možné pro ně zajistit přípravu mapy a zakreslení úkolů ještě před tím, než si velitel zavolá odborné náčelníky a vydá jim rozhodnutí (zámysl). To by mohl zajistit důstojník operačního oddělení v době, kdy velitel hodnotí situaci a úkol. Neméně důležitá je mechanizace kalkulací. U technického druhu vojska, jako je ženijní vojsko i nejjednodušší počítačové stroje jistě hodně urychlí práci štábu.

Kromě toho je třeba seznámit velitele a i ostatní náčelníky s těmi body z bojového nařízení staršího náčelníka pro ženijní zabezpečení, které mají podstatný vliv na řešení, jako je např. stanovení posilových jednotek, zásahy pohyblivého odřadu zatarasovacího nadřízeného velitele, důležitá přidělená technika (přepavní, odtarasovací). Nejvýhodnější doba k tomu je na shromáždění náčelníků u velitele.

Proto by návrh ženijního náčelníka měl obsahovat asi toto:

1. Podstatné údaje z nařízení staršího náčelníka pro ženijní zabezpečení.

2. Návrh na řešení základních úkolů ženijního zabezpečení; jak ovlivní plnění úkolů (hlavně způsob provádění průchodů, charakter zabezpečení přepravy přes řeky, zabezpečení tempa).

3. Návrh na rozdělení ženijních jednotek a důležité techniky.

Tím se může dojít k správnému řešení za součinnosti všech, bez ztráty času.

Schválením celkového zámyslu použití ženijního vojska, má ženijní náčelník podklady pro plánování a řízení prací, při čemž je zde přítomností ostatních hlavních funkcionářů zajištěna užší součinnost.

Nyní krátce pohovořím k otázkám metod práce ženijního náčelníka a jeho pomocníků při organizaci a zajišťování součinnosti.

Plánování úkolů ženijního zabezpečení není myslitelné bez úzké a stálé součinnosti se všemi složkami štábu, především však s operačním oddělením. Potřeba úzkého styku je však oboustranná, a to je třeba si uvědomit. Tak jako si nemůže ženijní ná-

čelník samovolně napláňovat například přechody, průchody nebo cesty bez domluvy s operačním oddělením, taktéž nemůže operační oddělení určovat (konkretizovat) tyto úkoly bez přímé domluvy se ženistou, který odpovídá za jejich provedení. V jakých otázkách, netřeba zde opakovat, poněvadž to je všeobecně známo. Chci se však blíže dotknout hlavně metod práce z hlediska nutnosti dodržení krátkých lhůt.

Plánování nelze oddělit od přípravy a plnění jednotlivých úkolů, konkrétně od včasného vydávání rozkazů a nařízení a řízení prací. Hlavním východiskem pro veškerou činnost ženijního náčelníka a jeho štábu je rozhodnutí velitele a schválený záměr ženijního zabezpečení.

V současných podmínkách, kdy se prakticky souběžně plánuje na více stupních, je pro ženijního náčelníka velmi důležité, aby co nejvíce času ponechal na vlastní plnění ženijních úkolů. To znamená, že prvotním úkolem není zpracovat dokumentaci (plány), ale včas vydat potřebné rozkazy a nařízení a současně s tím i nejdůležitější dokumenty, aby byl celkový přehled o plánovaných opatřeních. Můžeme tedy říci, že se prakticky stírá rozdíl mezi činností ženijního náčelníka a jeho štábu v době přípravné a v době vedení boje. Vždyť například prvotní divize zasazovaná do útoku z chodu, přisunovaná z operační hloubky, nemá na přípravu o nic více času, nežli druhosledová divize, zasazovaná do boje v průběhu operace. Tím i metody plánování a činnosti štábu se musí vzájemně přiblížit. Jestliže jsme dříve dělali rozdíl v metodách práce štábu při plánování před zahájením operace a v jejím průběhu, vyžaduje si dnešní pojetí boje a operace tento rozdíl odstranit. Z toho vyplývá, že i na součinnost nelze vyhrazovat žádný zvláštní čas, nýbrž součinnost bude součástí ostatní činnosti v tom pořadí, jak to vyžaduje konkrétní situace. V zásadních otázkách musí být usměrněna již při rozhodnutí velitele a při práci štábu. Po vševojskové stránce plánová tabulka součinnosti, kde i ženijní náčelník řeší určité otázky, přestává mít význam. Pro ženijního náčelníka je důležité a nutné, aby celkový záměr ženijního zabezpečení měl v zásadě ujasněn již při rozhodnutí (například počet a způsoby provedení průchodů v zátarasech, počet a charakter přepravišť přes řeky a kdo zřídí úpravu cest atd.). Detailnější domluvu musí provést před vydáním rozkazů velitelům ženijních jednotek, současně při plánování ženijních prací s operačním oddělením a podle potřeby s ostatními složkami štábu. Prak-

ticky tedy je ženijní náčelník se svými pomocníky v neustálém pracovním styku s celým štábem a postupně musí řešit ženijní úkoly komplexně.

Náročný úkol spojený s organizací a plánováním ženijního zabezpečení vyžadují důkladnou práci jak u ženijního náčelníka divize, tak zvláště u náčelníka ženijního vojska armády a postupné řešení, lépe řečeno, provádění úkolů podle pořadí. Bude-li v útočném boji divize zasazovaná do útoku z hloubky, či z přímého dotyku, můžeme říci, že se úkoly ženijního zabezpečení dělí prakticky do dvou skupin. V první skupině a v prvním pořadí je třeba řešit úkoly ženijního zabezpečení přípravy zasažení; u divize v dotyku přeskupení a v druhém pořadí je třeba řešit ženijní zabezpečení vlastního boje. Mimo to u divize v dotyku je třeba nadále řešit úkoly ženijního zabezpečení vyplývající z dosavadní bojové činnosti. Kdyby chtěl vše řešit sám ženijní náčelník, asi by časově neuspěl. Proto se zámyslem ženijního zabezpečení seznámí v nutné míře všechny svoje pomocníky a odpovědnost za úkoly musí rozdělit. Každý pomocník potom řeší dílčí úkoly v součinnosti s ostatními složkami štábu. Tím je možno dosáhnout plynulého řízení práce ženijních jednotek a činnosti podřízených ženijních náčelníků beze ztráty času. Nebude tudíž vydáván žádný souhrnný rozkaz velitelům ženijních jednotek a souhrnné nařízení ženijním náčelníkům pluků, nýbrž postupně budou plněny rozkazy a nařízení tak, jak jsou úkoly na štábu upřesněny a jak je třeba je i plnit. To jenom potvrzuje to, že činnost ženijního náčelníka se v této fázi bojové činnosti (za přípravy) nebude lišit od činnosti v průběhu vlastního boje. Charakteru této činnosti na štábu by mělo odpovídat i uspořádání pracoviště. Štáb divize je rozmístěn na poměrně malé ploše, takže styk zde nedělá žádných potíží. Těžší situace je na štábu armády, který je rozložen na větší ploše. Uspádnění dohovorů technickými pojítky (dispečinky) pomáhá, nemůže však nahradit osobní styk hlavních funkcionářů. Vystává otázka, zda v současné době při plánování by nebyl vhodnější systém, kdy by hlavní náčelníci (i ženijní náčelníci) neměli být pohromadě v operačním sále, kde by mohli řešit otázky součinnosti a se svými odděleními být ve styku po technických pojítkách.

Součinnost s podřízenými ženijními náčelníky se uskutečňuje v rámci celkové sou-

činnosti řízené velitelem. Zde jde hlavně o upřesnění cest, jejich úpravy a hlavně využití, dále upřesnění přepraviště při násilném přechodu řek (místo a druh přepraviště, kdo a v jakém čase využívá) a upřesnění manévru zátarasy. Tyto úkoly je třeba sladit na součinnosti nebo na odborné rekonoskaci ženijního náčelníka s veliteli ženijních útvarů a podřízenými ženijními náčelníky.

Zde nám ovšem obdobně vyvstává problém času. Při dnešních krátkých lhůtách na přípravu to někdy bude znamenat vyčlenit $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ času, který máme k dispozici na přípravu a provedení odborné rekonoskace. A tu je, myslím, třeba posoudit, zda taková rekonoskace přispěje k splnění úkolu a do jaké míry. Vždyť jak ženijní náčelníci, tak hlavně velitelé ženijních útvarů jsou odpovědní především za řízení prací a jestliže by při dnešních krátkých lhůtách strávili tolik času na rekonoskaci, kdo bude řídit vlastní provádění prací. Podle mého názoru bude odborná rekonoskace za účasti všech nebo většiny hlavních ženijních funkcionářů výjimkou. Pokud bude nezbytně nutná, bude lépe provést ji po směrech, nebo jen na důležitém směru za řízení ženijního náčelníka nebo jeho zástupce. Tím zůdne maximum času na vlastní řízení prací. Případné další upřesnění je úkolem osobního styku ženijního náčelníka a jeho zástupce u podřízených ženijních náčelníků a velitelů ženijních útvarů.

Úkoly plněné ženijními jednotkami jsou velmi různorodé a vyžadují neustálého sledování. Na všechny tyto otázky součinnosti nemůže pochopitelně ženijní náčelník stačit. Sladění dílčích úkolů zůstává na jednotlivých velitelích ženijních útvarů a jednotek s příslušnými vševojskovými veliteli, v jejichž prospěch je ten který úkol plněn. K tomu musí napomáhat i organizace. O tomto problému bylo již psáno v souvislosti s hodnocením organizace štábu ženijního náčelníka na armádě a štábu ženijní brigády (SZV č. 3/1959, členek majora Bouš). Zvětšením počtu důstojníků ženijního vojska ve štábu armády, byť na úkor počtu důstojníků ve štábu ženijní brigády, by se sice zajistilo lepší řízení ženijních úkolů; na druhé straně však nelze nevidět tu skutečnost, že neúměrné zvyšování počtu štábu nelze připustit. Vždyť plánování není to nejdůležitější; podstatnější otázkou je plnění úkolů a jejich přímé provádění. Připočteme-li k tomu dnešní pásmo činnosti armády, které v útočné operaci dosahuje 100 km i více, znamená to i značný problém v otázkách spojení.

Vezmeme si nejvážnější úkoly ženíjního zabezpečení, kterými jsou úprava cest (pro přísun, odsun, manévry 2. sledem a zálohami), přechody řek (manévry přepravními prostředky, stavba normovaných mostů a jejich náhrada nízkovodními) a v obraně zatarasování. Tyto úkoly vyžadují neustálého upřesňování a koordinace podle vývinu situace. Zde by náčelníku ženíjního vojska armády hodně pomohlo, kdyby za řízení jednotlivých těchto úkolů byl odpovědný jeden velitel. Jak tomu odpovídá organizace? U armády je ženíjní brigáda, pontonový prapor a prapor ženíjních strojů. Útvary ženíjní brigády kromě praporů přidělených divizím plní tyto úkoly, kromě pontonového praporu, který se používá výhradně na přepravu. Ovšem i ženíjní brigáda má rovněž jednu mostovou soupravu. Prapor ženíjních strojů je útvary speciální, který více méně svojí technikou napomáhá plnit úkoly ženíjní brigády. Uspádnění řízení a koordinace plnění těchto úkolů si vyžaduje jednoho velitele s užším štábem pro komunikační skupiny, jednoho pro řízení přeprav a jednoho velitele pro manévry ženíjními zálohami (ženíjní jednotky, technika a materiál) a jiné nepředvídané úkoly. K tomu je prakticky k dispozici pouze štáb ženíjní brigády (neuváží štáb posilové ženíjní brigády, protože její přidělení není pravidlem). Štáb ženíjní brigády může řídit komunikační práce; mostové práce nelze dost dobře jako

celek dát na starost veliteli pontonového praporu, poněvadž k tomu nemá prostředky, čili zase přichází v úvahu pro jednotné řízení štáb ženíjní brigády. Z tohoto rozboru vyplývá, že by bylo účelné mít štáb ženíjní brigády, kterému by podléhaly i samostatné prapory, tj. pontonový a ženíjních strojů, tak organizovaný, aby se z něho podle potřeby ženíjního zabezpečení boje daly organizovat dvě nebo tři skupiny pro samostatné řízení základních úkolů, plněných ženíjním vojskem v armádě. Tím by se podstatně usnadnilo řízení a součinnost a rovněž by se ulehčila práce ženíjnímu náčelníku armády a jeho štábu a nebylo by třeba jej zvětšovat. Důvody k takovému řešení jsou následující:

- charakter bojové činnosti, složitost a různorodost prací ženíjního vojska vyžaduje decentralizaci a přiblížení řídicích článků vykonavatelům;

- nutnost větší operativnosti v řízení a kontrole důležitých prací a jejich odborné a specializované vedení;

- vynucuje si to šířka pásma činnosti a hloubka úkolů;

- potřeba vyčlenit důstojníky s odpovědností za součinnost a stále upřesňování plnění závažných úkolů, při čemž nelze početné zvětšovat štáb armády — konkrétně ženíjní oddělení;

- zjednodušení velení ze strany náčelníka ženíjního vojska armády.

Z rozboru vyplývá, že metody práce ženíjního náčelníka za současných podmínek jsou obdobné, jak při plánování tak za vedení boje a tudíž se prakticky stírá rozdíl mezi přepravným obdobím a obdobím vedení boje. Hlavním kritériem při práci ženíjního náčelníka a jeho pomocníků je rychlost v přípravě podkladů pro rozhodnutí velitele, v plánování a vydávání rozkazů a nařízení, při čemž je třeba počítat s pružným a soustavným řízením úkolů plněných ženíjními jednotkami a neustálým upřesňováním plánů a rozkazů podle vývinu situace. Uspádnění a urychlení prací lze dosáhnout lepší organizovaností práce, mechanizací některých úkolů jako propočtů při plánování a decentralizací řízení prací využitím podřízeného štábu ženíjní brigády. Tím je ovšem kladena i větší odpovědnost na jednotlivé funkcionáře ženíjního vojska, kteří se budou muset mnohdy samostatně rozhodovat, ovšem v duchu základního zámyslu ženíjního zabezpečení.

Bojové možnosti americké taktické letecké armády při podpoře pozemních vojsk v soudobé operaci

V západních kapitalistických státech dochází v posledních letech k řadě změn v organizaci vojsk a operačně taktických normách. Tyto změny jsou motivovány jednak objektivně existujícími vlastnostmi nových bojových prostředků, zaváděných do výzbroje všech druhů ozbrojených sil, jednak závěry z diskuse o charakteru budoucí „velké“ války a úloze a místu jednotlivých složek ozbrojených sil při vedení operací na počátku a v průběhu válečného střetnutí dvou světových soustav.

Tato na první pohled akademická a kompetenční diskuse je přímým odrazem sporů existujících mezi velením amerických vzdušných, námořních a pozemních sil, v nichž představitelé jednotlivých složek často více hájí zájmy dodavatelských monopolů a trustů než skutečné potřeby vedení moderní války.

Tyto spory se projevují zvláště zřetelně mezi představiteli pozemních vojsk a vojenských vzdušných sil, zatímco velení námořních sil disponující vlastní námořní pěchotou a námořním letectvem zůstává poměrně stranou.

Různé zájmy vedly k vytvoření dvou různých teorií o charakteru budoucí války, které se v některých oblastech scházejí, v jiných diametrálně rozcházejí.

Představitelé letectva zdůrazňují, že příští „velkou“ válku rozhodne hromadné zasažení prostředků vzdušného napadení, nosičů atomových a vodíkových pum, letounů a řízených střel různého typu a určení. Při dovedném využití těchto prostředků a dosažení operačně strategického překvapení bude prý možno válku v podstatě rozhodnout již v počátečním období v trvání do 30 dnů, v nichž pozemní vojska ani nebudou s to náležitě rozvinout své operace k dosažení strategických cílů. Jeden z vedoucích činitelů amerického letectva generál White dokonce předpokládá, že rozhodující fáze konfliktu proběhne již v prvních 2–4 dnech války, v nichž obě strany svedou rozhodující boj o atomovou nadvládu a spotřebují převážnou část svých zásob jaderné munice. Proto prý je nutno uvolnit veškeré síly letectva pro vedení vzdušných

operací a „úplně vyjít s letectvem ze zóny operací pozemních vojsk“.

Představitelé pozemních vojsk naproti tomu popírají možnost rozhodnout válku mezi dvěma světovými soustavami v krátké době a dokonce pouze jedním druhem ozbrojených sil. Zdůrazňují, že nesmiřitelnost rozporů mezi oběma tábory povede k dlouhodobé válce, v níž konečné slovo bude patřit pozemním vojskům, která musí být rozvinuta a zasažena na všech důležitých válčističích a jejichž potřebám musí být proto podřízena činnost všech ostatních složek ozbrojených sil.

Přes to, že závislost pozemních vojsk na letectvu se zavedením řízených střel různého dosahu a určení zmenšila, zejména v oblasti protivzdušné obrany, vystupují prý do popředí nové otázky a úkoly, k jejichž splnění je „přes jisté přednosti raketové techniky přímá letecká podpora stále ještě nenahraditelná“. To platí především v boji se silným protivníkem, jehož vojska jsou bohatě vybavena prostředky atomového napadení s vysokou manévrušností, které je nutno trvale vyhledávat a ničit. Takové úkoly může nejlépe plnit pilotovaný letoun, zatím co cíle operačního a strategického významu v hloubce, vyznačující se menší pohyblivostí mohou být účinněji než letectvem ničeny řízenými střelami.

Zdůrazňována je také ta okolnost, že ne každý cíl v taktické nebo bližší operační hloubce bude možno a účelné ničit atomovým úderem. Použití řízených střel s klasickou náloží k ničení takových cílů vyžaduje palby salvami, jejichž účinek neodpovídá vynaloženým prostředkům.

Tyto názorové spory, vedoucí ve svých důsledcích k nejednotnému pojetí soudobých operací vedly tak daleko, že se jejich řešením musela před časem zabývat dokonce senátní vojenská komise USA.

Protože však ani jednání této komise nebylo zcela oproštěno od vlivů zbrojařských trustů, vyzněly závěry v mnoha směrech kompromisně, i když zásadně odmítly koncepci „úplného vyjítí letectva ze zóny operací pozemních vojsk“ a uložily velitelství

Z kapitalistických armád

armády a taktického letectva zpracovat společně nové směrnice pro součinnost pozemních vojsk a taktického letectva na válčišti.

Kompromisnost těchto směrnic se projevuje především v tom, že na jedné straně

zdůrazňují nutnost přimknutí činnosti letectva k pozemním vojskům, na druhé straně však ponechávají rozhodnutí o množství letectva, vyčleněného pro podporu pozemních vojsk zcela v rukou leteckého velitele.

I. Organizační změny v taktickém letectvu

Směrnice „Společná činnost letectva a pozemních vojsk“, vydané v roce 1958 přibližují činnost taktického letectva operacím pozemních armád a vynutily si určité změny v charakteru činnosti a tím i organizaci taktického letectva.

Tyto změny se nejvýrazněji projevují ve zrušení „taktických leteckých velitelství“ jako operačních leteckých svazů, zabezpe-

čujících operace skupiny armád pozemních vojsk.

V novém pojetí v důsledku snížení normy leteckého zabezpečení z 50–75 na 30 až 40 letounů na jednu divizi pozemních vojsk a k zabezpečení užší součinnosti má úkol leteckého zabezpečení operace skupiny armád v budoucnu plnit taktická letcká armáda nového složení, zesílená podle

O B R A N A		BOJOVÉ SLOŽENÍ A POČTY TLA	Ú T O K	
LETOUNŮ	KŘÍDEL		KŘÍDEL	LETOUNŮ
432 - 576	6 - 8	TAKTICKÝCH STÍHAČÍCH	40 - 42	720 - 864
225 - 300	3 - 4	PŘEDPODOVÝCH STÍHAČÍCH	3 - 4	225 - 300
144 - 216	2 - 3	TAKTICKÝCH PRŮZKUMNÝCH	3 - 4	216 - 288
804 - 1092	11 - 15	C E L K E M	16 - 20	1464 - 1452
240 - 360	1	TAKTICKÝCH KŘÍŽENÝCH STŘEL	1	240 - 360
LETOUNŮ	LETEK	S M Í Š L Ý H	L E T E K	
32 - 48	2 - 3	TAKTICKÝCH STÍHAČÍCH	2 - 3	32 - 48
16 - 32	1 - 2	PŘEDPODOVÝCH STÍHAČÍCH	1 - 2	16 - 32
16	1	TAKTICKÝCH PRŮZKUMNÝCH	1	16
96	4 - 6	C E L K E M	4 - 6	64 - 96

Obr. 1. Organizace a počty bojových prostředků taktické letecké armády

potřeby smíšenými údernými leteckými skupením.

Tato skutečnost si vynutila některé změny v organizaci a složení taktické letecké armády na válčišti, která v závislosti na situaci a úkolech pozemních vojsk má mít 8–10 křídel taktických stíhačů, vyzbrojených víceúčelovými letouny, použitelnými i pro údery jadernými zbraněmi, 3–4 křídla přepadových stíhačů, 3 taktická průzkumná křídla a 1 křídlo taktických řízených střel. V obraně na vedlejším směru může být počet taktických stíhacích křídel snížen až na 6, průzkumných křídel na 2. Naopak v útoku na hlavním směru může být taktická letecká armáda vybavena až 12 křídly taktických stíhačů a 4 křídly průzkumnými (obr. 1).

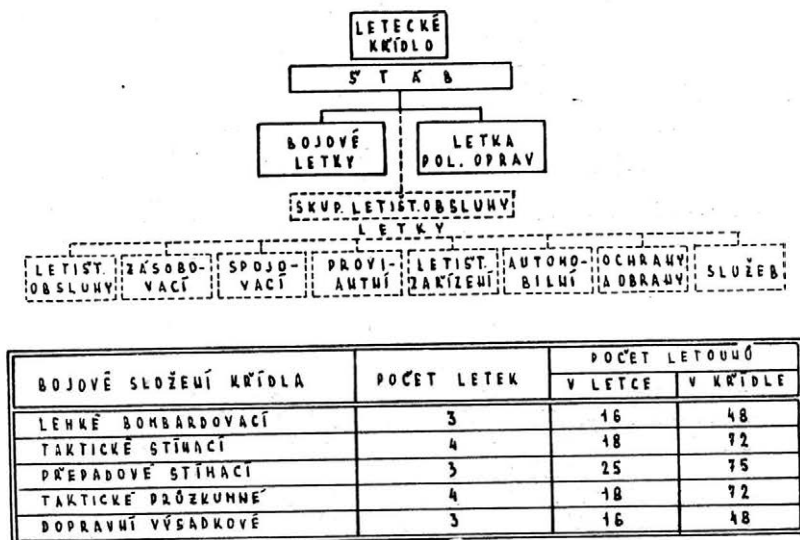
Může tedy taktická letecká armáda v závislosti na úkolu disponovat 11–20 leteckými křídly s celkovým počtem 801–1452 letounů a jedním křídlem taktických řízených střel (TM-61 MATADOR, TM-76 MACE) s 240–360 střelami.

K zabezpečení velení a navedení byl do taktické letecké armády včleněn jako organický prostředek radiotechnický pluk (křídlo). Podle situace mohou být velitelé taktické letecké armády přiděleny také samostatné oddíly PL řízených střel.

Reorganizace taktického letectva zasáhla také do menších leteckých jednotek. Počet 75 letounů v křídle byl ponechán pouze u přepadových stíhačů. V taktických stíhacích a průzkumných leteckých křídlech byl stanoven počet letounů na 72, z toho 64 bojových, organizovaných ve 4 letkách po 4 rojích, v každém roji 4 letouny. V každé letce jsou kromě toho dva letouny jako bojová záloha. (Obr. 2.)

V lehkém bombardovacím a dopravném výsadečném letectvu byl při ponechání tříletkové organizace v křídle stanoven počet letounů na 48 bez bojových záloh. Při tom většina křídel lehkých bombardérů byla již rozpuštěna a jejich úkoly na válčišti mají plnit bombardovací stíhače.

Reorganizace postihla také křídla taktic-

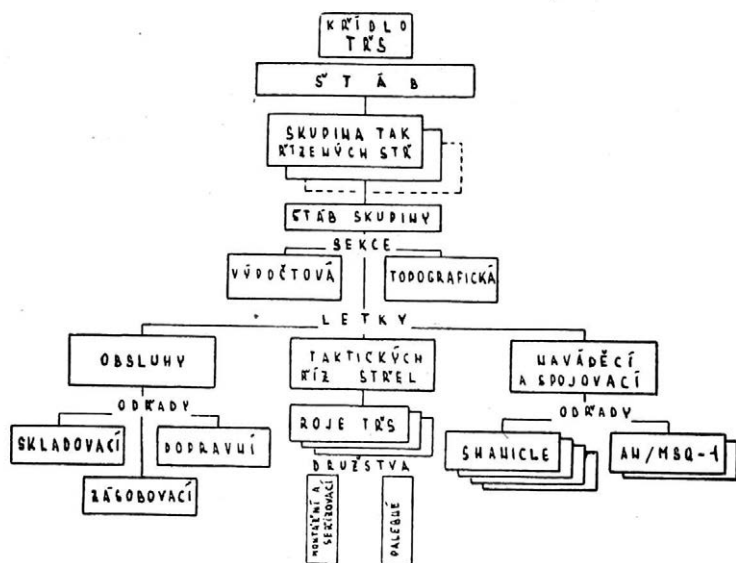
Obr. 2. Organizace a počty taktického leteckého křídla

Z kapitalistických armád

kých řízených střel, která v novém složení mají 2–3 skupiny taktických řízených střel, jejichž činnost je zabezpečována společnou topografickou a výpočtovou sekcí s možností rozdělení na samostatně pracující odřady. Bojovou sílu skupiny tvoří letka taktických řízených střel o 3 bojových rojích, každý roj se dvěma odpalovacími zařízeními. Kromě toho má každá skupina vlastní spojovací a navigační letku a letku obsluhy se skladovacími, dopravními a zásobovacími prostředky a může tedy působit i samostatně. Ve skupině je 120 řízených

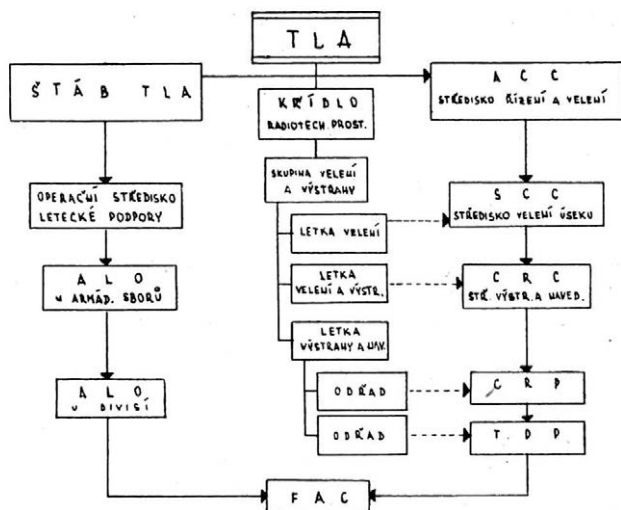
střel, z toho 60 u jednotek, 60 ve skladech. (Obr. 3.)

Křídlo (pluk) radiotechnických prostředků tvoří „skupiny velení a výstrahy“, složené a letky velení, dvou letek velení a výstrahy a navedení s odřady pro navedení na pozemní a vzdušné cíle. „Letka velení“ rozvíjí v polních podmínkách „středisko velení letectva v úseku“, „letky velení a výstrahy“ rozvíjejí „střediska výstrahy a navedení“, odřady rozvíjejí „stanoviště výstrahy a navedení“ a „stanoviště navedení na pozemní cíle“. (Obr. 4.)

POČTY PROSTŘEDKŮ KŘÍDLA TRS		VE SKUPINĚ	V KŘÍDLĚ
ODPALOVACÍ ZAŘÍZENÍ		6	12-18
ŘÍZENÉ STŘELY	U JEDNOTEK	120	240-360
	VE SKLADECH	60	120-180
	CELKEM	60	120-180

Obr. 3. Organizace a počty křídla taktických řízených střel

ZKRATKY:

ACC AIR CONTROL CENTER

SCC SEKTOR CONTROL CENTER

CRC CONTROL AND REPORTING CENTER

CRP CONTROL AND REPORTING POST

TDP TARGET DIRECTOR POST
STANOVISŤE NAVEDEŇÍ NA POZEM CÍLE

ALO AIR LIAISON OFFICER
LET STYCHŮ BŮSTOVNÍK

FAC FORWARD AIR CONTROLLER
PŘEDSMUŤV LET. NÁVOŤ

LEGENDA:

ORGANIZAČNÍ PODŘÍZENOST

OPERAČNÍ PODŘÍZENOST

ROZVÝKUS A ZABEZPEČ

Obr. 4. Schéma orgánů velení a součinnosti taktické letecké armády

II. Velení a součinnost s pozemními vojsky

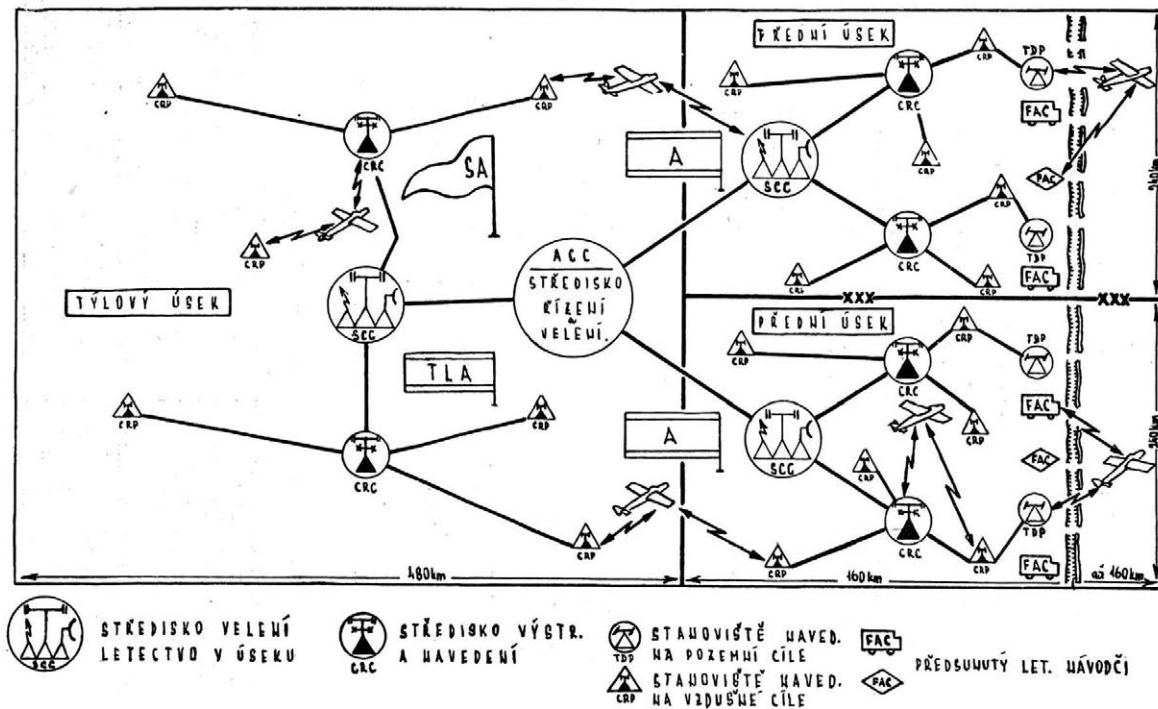
Organizace součinnosti taktického letectva s pozemními vojsky je v zásadních rysech řešena součinností štábu TLA se štábem skupiny armád a uskutečňována „střediskem řízení bojové činnosti taktického letectva“, rozvíňovaným taktickou leteckou armádou.

K zabezpečení velení je úsek, v němž taktická letecká armáda provádí podporu a zabezpečení pozemních vojsk, rozdělován na „přední úsek“ odpovídající pásnu určenému polní armádě prvního sledu, v němž velitel polní armády nese veškerou odpověd-

nost jak za řízení bojové činnosti pozemních vojsk, tak za jejich podporu a PVO. Šířka „předního úseku“ odpovídá zpravidla šířce pásma polní armády a zahrnuje prostor až 160 km oboustranně čáry dotyku.

K zabezpečení organizace součinnosti a podpory vytváří v něm polní armáda „středisko taktické podpory“, letecká armáda „operační středisko letecké podpory“, umístěné v těsné blízkosti a pracující v těsné součinnosti.

Střediska letecké podpory se mají stát výsoco mobilním orgánem velení taktického le-

Obr. 5. Schéma rozvinutí orgánů velení a navedení TLA

lectva při štábu každé polní armády a jejich posláním je v součinnosti se „středisky taktické podpory“ podrobně plánovat, organizovat a řídit využití taktického letectva vyčleněného pro podporu polní armády.

K zabezpečení velení a navedení letectva vytváří se dále v každém úseku „středisko velení letectva v úseku“, jemuž podléhají dvě „střediska výstrahy a navádění“, každé se třemi „stanovišti výstrahy a navedení“ a 1–2 „stanoviště navádění na pozemní cíle“.

K zabezpečení velení a navedení letectva v hloubce od 160 km od linie dotyku vytváří se „týlový úsek“ se stejným složením orgánů velení a navedení (obr. 5).

Objem letecké podpory pro skupinu armád určuje velitel taktické letecké armády podle úkolů, uloženým mu velitelem vzdušných sil válčičtí, požadavku skupiny armád, vzdušné situace a sil a prostředků, které má k dispozici a prostředky, které velitel taktické letecké armády vyčlenil pro podporu pozemních vojsk rozděluje na jednotlivá „střediska letecké podpory“ a zálohu v pořadí a množství, stanoveném velitelem skupiny armád.

V závislosti na situaci může velitel taktické letecké armády stanovit objem letecké podpory, vyjádřený počtem vzletů za 24 hodin na jeden až několik dnů, nebo i na celou operaci. Při tom stanoví křídla a letky pro podporu každé polní armády a předá je do operační podřízenosti příslušným „střediskům letecké podpory“, která podle

požadavků polních armád organizují jejich využití.

Přesahují-li oprávněné požadavky polní armády bojové možnosti letectva, vyčleněného pro její podporu, vyžaduje operační středisko zvýšení podpory ze zálohy velitele taktické letecké armády, který ji poskytuje se souhlasem velitele skupiny armád.

Součinnost na stupni sborů a divizí je zabezpečována vysláním styčných důstojníků od štábu taktické letecké armády, kteří jsou podřízeni „střediskům letecké podpory“, na stupni bojových skupin a pluků (lehký obrněný pluk, samostatný pěší pluk) pomocí předsunutých stanovišť navádění, v jejichž čele stojí předsunutí letectví návodčí. Pro funkci leteckých návodčích je u každého křídla taktických stíhačů udržován jeden až několik zkušených pilotů nad počty organických bojových osádek.

V nových směrnících pro společnou činnost letectva a pozemních vojsk byla tedy zcela vypuštěna „střediska společné činnosti“ a styční důstojníci pozemních vojsk u letectva jako důsledek změny ve způsobu zadávání úkolů osádkám, provádějící podporu pozemních vojsk a vzdušný průzkum v jejich prospěch. Podle nového pojetí budou osádky letounů, vzletajících k plnění úkolů převážně z letišť umístěných ve značné hloubce, přijímat konkrétní úkoly od střediska letecké podpory většinou až ve vzduchu rádiem a jejich navedení na cíl bude zabezpečováno radiolokátory, stanovišti navedení na pozemní cíle nebo předsunutými návodčími.

III. Bojové možnosti taktické letecké armády nového složení

K stanovení a reálnému posouzení možností taktické letecké armády při zabezpečení a podpoře operace skupiny armád pozemních vojsk je nutno vycházet ze zásad a nových operačně taktických norem, kterými se operace pozemních vojsk řídí.

Útok je nadále považován za hlavní druh bojové činnosti vojsk. V jeho průběhu musí vojska zjistit rozmístění vojsk protivníka, upoutat jeho hlavní síly a provést manévry k dosažení převahy, umožňující v rozhodující okamžik provést mohutný úder k jejich zničení.

V rámci skupiny armád má být útočná operace vedena na dvou až třech operačních směrech do hloubky 700 až 900 km, které má být dosaženo za 10–13 dnů při průměrném tempu operace 50–70 km za den. Polní armáda má plnit úkoly v pásmu do 180 km na jednom, výjimečně dvou smě-

rech a během operace v trvání 5–7 dnů dosáhnout hloubky 250 až 350 km.

Se změnou úkolů mění se i operační učenění operačních svazů pozemních vojsk. Aby skupina armád byla schopna vést útočnou operaci na dvou až třech sbíhajících směrech, má být složena ze 3–4 polních armád s celkovým počtem do 35 divizí, z toho do 12 obrněných a 2 výsadkových. Polní armáda na hlavním směru má zahrnovat 3–4 armádní sbory s 12–15 divizemi, z toho 1/4 obrněných.

Zásadně se mění operační uskupení vojsk pro útočnou operaci. Zatímco dřívejší pojetí zdůrazňovalo nutnost vyčlenění silných druhých sledů a záloh v hodnotě až 1/3 všech sil, v novém pojetí se předpokládá uskupení operačních svazů do jednoho sledu s vyčleněnou zálohou u skupiny armád v hodnotě do armádního sboru, u polní armády do

dvou divizí, zpravidla obrněných, tankové skupiny a lehkého obrněného nebo samostatného motorizovaného pluku. Tím má být umožněno využití maximálního množství prostředků hromadného ničení k zasazení mohutného úderu na počátku operace a vedení operací v širokých pásmech.

Na stupni armády se sice počítá také s možností vytvoření druhých sledů, ale jen v tom případě, že charakteristika válčiště, uskupení sil a prostředků protivníka a zámysl vlastní operace vyžaduje mít v jejím průběhu k dispozici organickou sílu, schopnou vést samostatnou operaci většího rozsahu. K takovému případu může dojít např. při stanovení úkolu současného operačního obkličování a rozšiřování úspěchu do hloubky nebo do boků.

K zásadním změnám dochází také v pojetí atomové přípravy a podpory útočné operace.

V atomové přípravě, která má být provedena 20–30 minut nebo i několik hodin před zahájením útoku se předpokládá použití více jak 50 % přidělených atomových úderů. Pro podporu se plánuje u armády a armádního sboru 25–30 %, u divize 40 až 50 % z celkového počtu atomových úderů na výzvu, ostatní se ponechávají v záloze.

Mohutnost přidělené atomové salvy zůstává přibližně stejná. Větší účinnosti má však být dosaženo změnou v její skladbě, kde 40–70 % granátů a střel má mít nálož o účinnosti 1–10 KT, která umožňuje racionálnější využití atomové výbušiny k ničení rozptýlených sil a prostředků protivníka. Tím se zvyšuje počet atomových úderů, vyčleněných pro útočnou operaci skupiny armád na 300 i více, v útočné operaci polní armády na hlavním směru na 100 až 160, z nichž může být pro armádní sbory vyčleněno do 40, pro divize do 9 atomových úderů. V tomto počtu nejsou zahrnuty atomové prostředky, přidělené taktické letecké armádě, podporující skupinu armád, pro boj o nadvládu ve vzduchu. Tyto prostředky jsou využívány podle centrálního plánu vybojování nadvlády ve vzduchu, zpracovaného štábem velitele vzdušných sil válčiště a přidělovány taktickým leteckým armádám v závislosti na úkolech, které jsou jim v rámci boje o nadvládu ve vzduchu velitelem vzdušných sil válčiště stanoveny.

Změna skladby atomové salvy ve případech operace pozemních vojsk byla podminěna dokončením vývoje atomových ná-

loží malé účinnosti a atomového střeliva pro klasické dělostřelectvo velké mohutnosti, které má převzít atomové úderu, vedené do malé hloubky, při nichž nelze zcela využít vlastností řízených střel a dělostřeleckých raket, zejména jejich doletu, nlehdě na to, že tyto prostředky svojí nápadností a malou pohyblivostí mohou být protivníkem snáze objeveny a zničeny a tím dosaženo odvrácení nebo snížení hodnoty atomového úderu. Proto mají řízené střely a rakety naplnit jen ty úkoly, při nichž je plně využito jejich dostřelu a atomových hlavíc větší účinnosti.

Toto pojetí umožnilo snížit počet posilových jednotek řízených střel a dělostřeleckých raket u skupiny armád na 6–9 oddílů CORPORAL, 6–9 oddílů HONEST JOHN a 6–9 oddílů AK 280mm. Naproti tomu byl zvýšen počet houfnic 203,2mm na 36–54 oddílů u skupiny armád, 12–18 u armády a 4–6 u armádního sboru. Tím bylo dosaženo zvýšení počtu odpalovacích zařízení u skupiny armád na 516–773, u polní armády na 195–257. Přitom se počítá s tím, že každá houfnice 203,2mm může střelit atomovou municí, avšak ne každá ji bude střelit skutečně. Tím má být podstatně ztižena možnost protivníka rozpoznat včas atomové odpalovací základny a odvrátit atomový úder.

Většina odpalovacích zařízení se v tomto složení dostává do bezprostřední blízkosti nepřátelských vojsk a pouze 4 % jsou umístěna v hloubce 10–100 km. K zabezpečení protivzdušné ochrany těchto prostředků a zvýšení účinnosti PVO prvních sledů mají být předšunuty také základny protiletadlových řízených střel, jejichž první linie má být rozvínována již 6–12 km za čarou dotyku a umožňovat ničení nepřátelských letounů již na přeletu.

Toto uskupení odpalovacích zařízení umožňuje vést 72 % prostředků atomového napadení úderu do hloubky 21 km a méně a pouze 28 % do hloubky nad 21 km, nepočítaje v to úderu, prováděné letectvem.

V důsledku uvedených změn mění se i pojetí způsobu podpory a zabezpečení pozemních vojsk taktickou leteckou armádou. Z velitele taktické letecké armády byla sňata odpovědnost za PVO v pásmu polních armád a zcela přenesena na jejich velitele. Hlavní úsilí úderního letectva se přenáší do hloubky, zatímco pro přímou podporu bojujících pozemních vojsk se vyčleňuje pouhých asi 10 % bojového úsilí taktické letecké armády.

Převážná část atomových úderů letectva

bude zaměřena do hloubky větší jak 75 km, tj. za čáru dosahu prostředků pozemních vojsk. Letecké atomové úderů v hloubce menší než 21 km lze považovat za zvláštnost, vynucenou specifičností situace.

K zabezpečení bojové činnosti skupiny armád, vedoucí útočnou operaci v pásmu do 400 km na dvou až třech operačních směrech může být vyčleněna taktická letecká armáda s 8–12 taktickými stíhacími křídly (576–864 letounů), 3–4 křídly přepadových stíhačů (225–300 letounů), 3–4 průzkumnými leteckými křídly (216–288 let.) a jedním křídlem taktických řízených střel (240–360 TRS), tj. celkem 14–20 leteckých křídél (1017–1452 letounů) a 240–360 taktických řízených střel s průměrným bojovým úsilím pro prvních 7 dnů 2 vzletů pro stíhací letouny a 1½–2 vzletů pro letouny průzkumné. V dalším je třeba počítat se sníženým úsilím, které se bude v operaci skupiny armád o trvání 10–13 dnů v průměru na osádku pohybovat okolo 25 vzletů u přepadových stíhačů, 18–23 vzletů u taktických stíhačů a 15–20 vzletů u průzkumných letounů.

Taktická letecká armáda uvedeného složení postačí tak k plnému zabezpečení skupiny armád s celkovým počtem do 35 svazků při zachování normativní podpory 30–40 letounů na svazek.

Podpora skupiny armád v operaci o trvání 10–13 dnů může tedy dosáhnout kalkulační hodnoty asi 23 000–27 000 letounových vzletů 240–360 řízených střel i více, v závislosti na jejich přísunu. Z toho v prvním dnu operace může být provedeno 1500–2300 bojových vzletů taktických stíhačů, 700–900 vzletů přepadových stíhačů, 500–700 vzletů průzkumného letectva a použito 60–90 řízených střel i více.

V kalkulaci je zahrnuto 13 248–15 552 vzletů taktických stíhačů, 5625–7500 vzletů přepadových stíhačů a 4320 vzletů průzkumných letounů. Nejsou odečteny předpokládané ztráty, které mohou být zejména v počátečním období války rychle doplňovány přísunem nových jednotek nebo letounů a osádek ze zálohy, popřípadě též zvýšením počtu vzletů na letoun (vzhledem k předpokládanému většímu počtu ztrát letounů než osádek nebo i zvýšením úsilí částí osádek).

K posouzení skutečných možností taktické letecké armády při podpoře pozemních vojsk je však nutno vycházet nejen z jejího objemu, ale i složení.

Taktická letecká armáda se podílí významným dílem na plnění úkolů vojenských

vzdušných sil na válčisti a plní úkoly zejména při

- vybojování nadvlády ve vzduchu,
- izolaci prostoru bojové činnosti,
- přímé letecké podpoře pozemních vojsk,
- vzdušném průzkumu, a podílí se na plnění zvláštních úkolů (zabezpečení výsadkových operací apod. — obr. 6 a tabulka).

Boj o nadvládu ve vzduchu je v podmínkách použití zbraní hromadného ničení hlavním úkolem všech složek vojenských vzdušných sil a vede se s cílem

- dosáhnout taktické nadvlády ve vzduchu v určeném prostoru a čase,
- dosáhnout operační nadvlády ve vzduchu v prostoru bojové činnosti několika skupin armád nebo na jednom válčisti,
- s konečným cílem dosáhnout strategické nadvlády ve vzduchu, znamenající, že vzdušné síly mají převahu v celku nebo alespoň na několika hlavních válčistech.

Boj o celkovou nadvládu ve vzduchu je plánován vrchním velitelstvem, které ke splnění jeho cílů ukládá úkoly strategickému letectvu a velitelům jednotlivých válčistů.

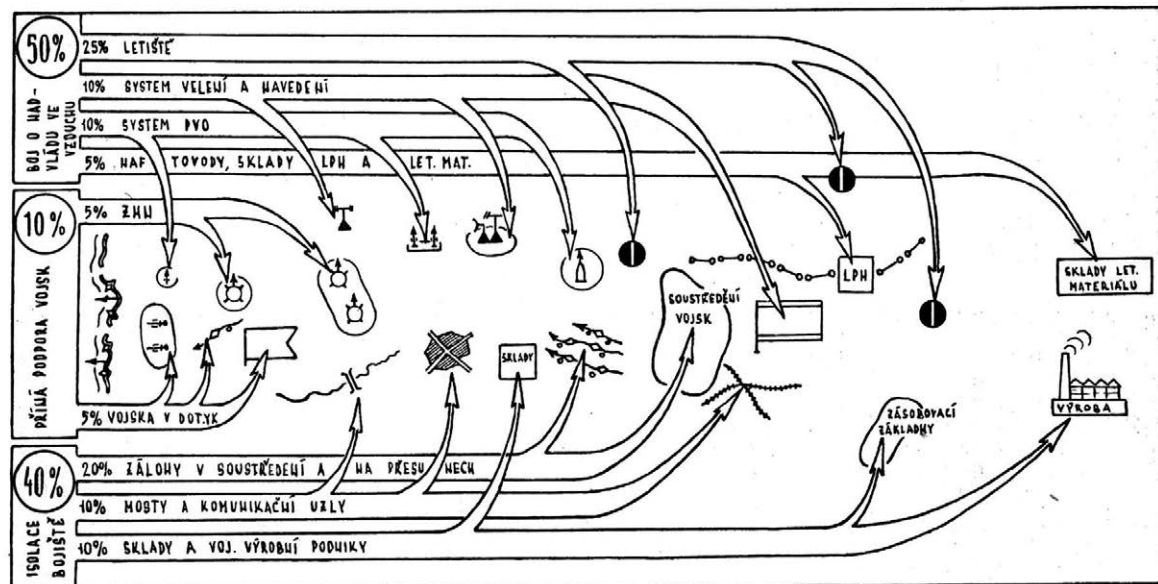
Na válčisti se na plnění úkolů boje o nadvládu ve vzduchu podílejí všechny druhy letectva taktických leteckých armád, přidělené části strategického letectva a jednotky balistických střel.

Boj o nadvládu ve vzduchu vede se podle amerických řádů a předpisů s využitím všech sil a prostředků všech druhů ozbrojených sil, při čemž letectvo zpravidla provádí řadu samostatných vzdušných operací nejen proti letišťům, systémům velení, odpařovací základnám řízených střel a systému PVO, ale i proti leteckému průmyslu, leteckým zásobovacím základnám apod.

Taktické letecké armádě se ukládá vybojování taktické nadvlády ve vzduchu zabezpečit činnost pozemních vojsk na hlavním směru v nejdůležitějších obdobích operace a činnost vlastního letectva při boji o operační nadvládu.

Vzhledem k důležitosti tohoto úkolu vyčleňuje velitel taktické letecké armády pro jeho plnění až 50 % celkového bojového úsilí taktického letectva, tj. asi 11 000 až 13 000 letounových vzletů za operaci o trvání 10–13 dnů z armády o složení 14–20 leteckých křídél a do 120–180 řízených střel.

Za jeden den bojové činnosti při bojo-

Obr. 6. Možné schéma rozdělení bojového úsilí taktické letecké armády

Druh bojové činnosti		Počet vzletů	Počet skupin	Letounů ve skupině	Počet ŘS	Počet napadených objektů
Boj o nadvládu ve vzduchu	Údery na letiště	384—480	16—30	16—24	15—23	31—53
	Údery na systém velení	154—192	10—16	12—16	6—9	16—25
	Umlčení systému PVO	154—192	5—9 7—12	12—16 8—12	5—8	17—29
	Údery na sklady let. mat.	77—96	3—6	16—24	4—5	7—11
Boj o nadvládu ve vzduchu — celkem		769—960	41—73	8—24	30—45	71—118
Isolace prostoru bojové činnosti	Vojska v soustř. a na přesunech, zálohy atd.	307—384	13—24 10—16	8—12 12—16	12—18	35—58
	Komunikační uzly	155—192	6—12 5—9	8—12 12—16	6—9	17—30
	Sklady voj. materiálu	75—96	5—9	12—16	3—4	8—13
	Vojenské výrobní podniky	76—96	3—6	16—24	3—5	6—11
Isolace prost. boj. činnosti — celkem		610—768	42—76	8—24	24—36	66—112
Přímá podpora pozemních vojsk	Údery na základny ZHN	77—96	5—12 3—6	4—8 8—12	6—9	14—27
	Údery na vojska v dotyku	77—96	6—12	8—12	—	6—12
	Celkem — přímá podpora pozemních vojsk	154—192	14—30	4—12	6—9	20—39

Tabulka možného rozdělení bojové činnosti úderných prostředků TLA o 14—20 leteckých křídlech při bojovém úsilí 3 vzlety za den.

Z kapitalistických armád

vém úsilí 3 vzlety na osádku může být z taktické letecké armády uvažovaného složení pro boj o nadvládu ve vzduchu použito 768—960 vzletů taktických stíhačů, 30—45 řízených střel a 288—432 vzletů průzkumných.

Uvedená hodnota dovoluje provést během 24 hodin 16—30 úderů na letiště taktickými stíhači ve skupinách po 16—24 letounech (384—480 vzletů) a 15—23 úderů na letiště taktickými řízenými střelami. Velitelská stanoviště letectva a systém velení a navedení mohou být napadena 10—16 skupinami po 12—16 letounech (154—192 vzletů) a 6—9 řízenými střelami.

K umlčení protivzdušné obrany může působit 12—21 skupin po 8, 12 až 16 letounech (154—192 vzletů) a 4—5 řízených střel. Sklady LPH, letecké munice a leteckého materiálu mohou být napadeny 3—6 skupinami po 16—24 letounech (77—96 vzletů) a 5—8 řízenými střelami.

Pro boj o nadvládu ve vzduchu využije velitel taktické letecké armády také převážnou část atomových výbuchů, které jsou mu pro operaci přiděleny a to především k úderům na letiště, velké operační štáby, sklady a výrobní závody letecké techniky. Lze předpokládat, že značná část přidělených atomových úderů bude provedena řízenými střelami. Provedení menší části atomových úderů leteckými pumami v podstatě nesníží počet úderů klasickými prostředky, protože nosiči mohou být začleňováni v jednotlivých skupinách, nebo skupiny o ně mohou být oslabeny.

Počet atomových úderů, přidělených taktické letecké armádě pro boj o nadvládu ve vzduchu lze stanovit jen velmi zhruba. Bude vždy značně ovlivněn účastí jiných prostředků na boji o nadvládu ve vzduchu, především řízených střel a dálkového letectva, působících do pásma taktické letecké armády podle plánu velitele vzdušných sil válčiště, množstvím a kvalitou letectva protivníka, možností jeho rozptýlení, posilování apod.

Uvádí se požadavek, aby vzdušné síly válčiště pro vybojování operační nadvlády ve vzduchu byly vybaveny množstvím atomových náloží, umožňujícím provést atomové úderů na 2/3, ale nejméně 1/2 nepřátelských operačních letišť, zjištěné operační letecké štáby a velká navedací střediska a všechny zjištěné odpalovací základny řízených střel operačního doletu v průběhu jedné operace.

Za předpokladu, že taktická letecká armáda vede boj s přibližně stejně silným vzdušným protivníkem na válčišti s hus-

tu letištní sítí, umožňující rozptýlení letectva po letkách, musí být podle tohoto požadavku v pásmu její činnosti provedeny atomové úderů asi na 23—40 letištích, 3—5 leteckých štábů a navedacích stanovištích a 6—9 odpalovacích základen řízených střel v průběhu jedné operace, tj. celkem 32 až 54 atomových úderů.

Izolace prostoru bojové činnosti je dalším důležitým úkolem letectva na válčišti, plněným v součinnosti s dalekonosnými prostředky pozemních vojsk. Provádí se zpravidla podle plánů velitelů skupin armád na bližších přístupech.

Americké předpisy zahrnují do pojmu „izolace prostoru bojové činnosti“ tyto úkoly:

- ničení a umlčování živé síly a bojové techniky protivníka dříve, než jich mohlo být použito na bojišti,

- rušení a ničení komunikací k snížení pohyblivosti vojsk protivníka a jejich zásobování,

- úderů na objekty válečného průmyslu v přífrontovém pásmu a zápoli.

Proto jsou typickými objekty úderů vojenských vzdušných sil v rámci izolace prostoru bojové činnosti soustředění a přesuny vojsk a bojové techniky, sklady důležitého vojenského materiálu, komunikační objekty a uzly, zásobovací základny, vojenské výrobní podniky atd.

Izolace prostoru bojové činnosti má začínat úderů na objekty válečného průmyslu a sklady bojové techniky. Američané přitom vycházejí ze zásady, že výzbroj a bojová technika je nejzranitelnější v době, kdy je soustředěna ve výrobě, montáži nebo skladech. V této době je také možno menšími vynaloženými prostředky dosáhnout větších výsledků, než po zasazení a rozptýlení bojové techniky na bojišti.

Hranice prostoru bojové činnosti vojenských vzdušných sil pro izolaci bojiště se neurčují. Zadní hranice je dána doletem letounů nebo rozsahem válčiště.

Taktická letecká armáda řeší v součinnosti se skupinou armád a polními armádami úkoly izolace prostoru bojové činnosti na maximální dosah svých prostředků, z toho do hloubky do 160 km podle požadavků velitelů polních armád nebo po dohodě s nimi. Vycházejí z toho, odpovídá velitel polní armády za izolaci prostoru bojové činnosti v pásmu do 160 km od linie dotyku, odpovědnost za izolaci prostoru bojové činnosti vně tohoto pásma nese velitel taktické letecké armády.

Pro izolaci prostoru bojové činnosti vyčleňuje velitel taktické letecké armády až 40 % bojového úsilí taktického letectva, tj. z armády o složení 14–20 leteckých křidel asi 9000–10 000 bojových vzletů za operaci v trvání 10–13 dnů.

Při bojovém úsilí 3 vzlety za den může být pro izolaci prostoru bojové činnosti použito během 24 hodin asi 614–768 vzletů taktických stíhačů a 24–36 taktických řízených střel, kterými je možno provést

— 13–24 úderů skupinami po 8–12 letounech a 10–16 úderů po 12–16 letounech, tj. celkem 23–40 úderů taktickými stíhači (307–384 vzletů) a 12–18 úderů taktických řízených střel na vojska v soustředění a na přesunech;

— 11–21 úderů taktickými stíhači ve skupinách 8–16 letounů (155–192 vzletů) a 6–9 úderů řízených střel na komunikační uzly;

— 5–9 úderů po 12–16 letounech (76 až 96 vzletů) a 3–4 úderů řízených střel na sklady válečného materiálu;

— 3–6 úderů po 16–24 letounech a 3–5 úderů řízených střel na podniky válečného průmyslu.

Celkem může být v pásmu taktické letecké armády v rámci izolace bojiště napadeno klasickými prostředky 66–112 cílů během 24 hodin, nepočítaje v to zásahy prostředků velitele vzdušných sil válčiště.

Přímá letecká podpora pozemních vojsk zahrnuje pouze 10 % bojového úsilí taktického letectva na válčišti. Je zaměřena proti cílům a objektům, které ztěžují nebo brání v plnění úkolů pozemním vojskům do hloubky až 160 km od čáry dotyku.

Provádí se podle plánu velitele polní armády, rozpracovaného operačním střediskem letecké podpory lety podle plánu nebo lety na výzvu. Vzlety se provádějí ze střehu na letištích. V některých případech, na příklad pro úderu na ZHN, mohou být pro úkoly přímé podpory pozemních vojsk využity i letouny, které jsou již ve vzduchu pro plnění jiného, méně důležitého úkolu.

Pro zabezpečení přímé podpory polní armády letectvem byla zřízena operační střediska letecké podpory, která za ni plně odpovídají a jsou proto zprostředkává účastí na jiných operacích taktické letecké armády. Hlášení o výsledcích předkládají operační střediska letecké podpory veliteli taktické letecké armády, který si tak uchovává plný přehled a kontrolu bojové činnosti letect-

va, vyčleněného pro přímou podporu polních armád.

Z 10 % bojového úsilí taktické letecké armády o 14–20 křídlech, které velitel taktické letecké armády vyčleňuje pro přímou podporu pozemních vojsk, může být za jeden den při bojovém úsilí 3 vzlety provedeno asi 154–192 vzletů taktických stíhačů a 6–9 úderů taktických řízených střel.

Z toho může být použito na ničení ZHN 8–18 skupin po 4–12 letounech (77–96 vzletů) a 6–9 úderů řízených střel, na vojska v dotyku 6–12 úderů skupinami po 8–12 letounech (77–96 vzletů).

V kalkulaci nejsou zvlášť uváděny vzlety taktických stíhačů k provedení atomových úderů. Nosiči atomových pum mohou být začleněni do jednotlivých skupin, nebo skupiny mohou být o ně oslabeny.

Úderná kapacita taktické letecké armády daleko přesahuje počet atomových pum, které jí mohou být přiděleny ve prospěch operací letectva i pozemních vojsk.

Za 24 hodin bojové činnosti při úsilí 3 vzlety na letoun může TLA provést asi

31–53 úderů na letiště,

16–25 úderů na systém velení a navedení,

17–29 úderů na systém protivzdušné obrany,

7–11 úderů na letecké sklady,

35–58 úderů na vojska v soustředění a na přesunech,

17–30 úderů na komunikační objekty a uzly,

8–13 úderů na sklady vojenského materiálu,

6–11 úderů na vojenské výrobní podniky,

14–27 úderů na zbraně hromadného ničení,

6–12 úderů na vojska v dotyku,

tj. celkem 157–269 úderů, z toho 60–90 řízenými střelami, nepočítaje v tom úderu atomovými pumami.

Z uvedené kalkulace je zřejmé, že obrana proti atomovému napadení letectvem nemůže být jednostranně zaměřena na ničení letounů. I při ničení značné části nepřátelského letectva může nepřítel splnit svůj zámysl v použití atomových zbraní, není-li mu v tom zabráněno jiným způsobem a má-li zbývajícím letectvem volnost vzletu a přistání.

Protože boj o nadvládu ve vzduchu je nedílnou součástí protiatomové obrany, je nutno boj proti nepřátelskému letectvu zaměřit na ty cíle a objekty, jejichž vyřazením lze jeho činnost zcela nebo podstatně znemožnit. Proto bude mít zvláštní význam

Z kapitalistických armád

ničení vzletových letišť a pásem, navigačních prostředků a prostředků velení a na vedení.

Vzdušný průzkum je v kapitalistických armádách považován za nejdůležitější zdroj zpráv, jehož význam v souvislosti s masovým zaváděním zbraní hromadného ničení a prostředků k jejich donesení na cíl stále stoupá. Důsledkem rostoucího významu taktického vzdušného průzkumu je zvýšení počtu průzkumných leteckých křidel v rámci taktického leteckého velitelství (TAC) USA a mimořádné úsilí, které je věnováno rozvoji jeho prostředků. Průzkumné letectvo je vybavováno nejmodernější leteckou technikou. Zvláštní důraz je kladen na vysoké rychlosti, snadnou ovladatelnost i na malých výškách, velký dolet, umožňující rozsáhlé manévrování a fotografickou výstroj, umožňující provádět fotografický průzkum při velkých rychlostech z malých výšek a fotografování velkých prostorů jediným průletem (sdružené fotokomory). Typovým průzkumným letounem amerického letectva se v současné době stává letoun RF-101, dosahující rychlosti asi 2000 km/hod. a vybavený bohatou fotografickou i jinou výstrojí pro vedení tak-

tického i operačního vzdušného průzkumu.

Na válčišti je vzdušný průzkum veden na plný taktický dolet s cílem zjistit údaje o činnosti všech druhů vojsk a bojové techniky. Vychází z centrálního plánu velitele vzdušných sil válčiště. Za průzkum ve prospěch skupiny armád odpovídá štáb taktické letecké armády, průzkum ve prospěch polních armád řídí a organizují operační střediska letecké podpory.

Zvláštností nových směrnic pro společnou činnost letectva a pozemních vojsk je ustanovení, předpokládající, že většina leteckých negativů bude dodána přímo štábem polních armád — shozena padákem — které provedou jejich další zpracování a využití.

K vedení vzdušného průzkumu byla taktická letecká armáda zesílena a v novém složení disponuje na hlavním směru 3—4 průzkumnými leteckými křídly, tj. 192—288 průzkumnými letouny, kterými při intenzitě bojové činnosti 3 vzlety za 24 hodin může provést průzkum asi 787—1183 cílů. Z toho za 8 hodin noci při plnění úkolů jednotlivými letouny a průzkumu 1—2 objektů na jeden vzlet 171—258 cílů (114—172 vzletů), ve dne 231—346 úkolů jednotlivými letouny (154—231 vzletů) a 385—579 úkolů dvojicemi (154—231 vzletů — na dvojici a vzlet kalkulováno 2—3 úkoly).

IV. Možnosti taktické letecké armády v pásmu polní armády na hlavním směru

Podporuje-li taktická letecká armáda skupinu armád, vedoucí operace na dvou až třech operačních směrech, může v pásmu polní armády na hlavním směru působit hodnotou až 70 % (50 %) celkové intenzity bojové činnosti.

Ve prospěch operace na hlavním směru může být provedeno 68—119 (49—89) úderů taktickým letectvem ve skupinách průměrně po 10—15 letounech, 42—63 (30—45) úderů taktických řízených střel a 295—443 (211—316) průzkumných letů jednotlivých letounů a dvojic. Na hlavním směru operace skupiny armád může tedy působit v průběhu D1 405—631 (290—450) vzdušných cílů, z toho do 20 % skupinových, 80 % řízených střel, letounů a dvojic.

Charakter soudobé PVO, vybavené moderními prostředky s účinností proti letounům ve všech výškách a rychlostech, omezuje volnost použití taktického letectva a činí ho do značné míry závislým na radio-technickém a protiradiotechnickém zabezpečení. Proto se charakteristickým prvkem použití letectva v soudobé operaci stává **hromadný úder**, prováděný současně velkým

počtem řízených střel, jednotlivých letounů, dvojic a malých skupinových cílů, časově a prostorově rozptýlených, působících z různých výšek a různých směrů za současného intenzivního aktivního i pasivního radio-technického rušení sítí velení a navedení a systému hlásné služby. Tím mají být pro PVO vytvořeny složité podmínky, snižující její účinnost a zvyšující pravděpodobnost dosažení cíle údernými prostředky.

Taktická letecká armáda může v průběhu D1 provést 4—5 skupinových úderů, z toho jeden až dva v noci.

Při vyčlenění 70 % (50 %) úsilí ve prospěch operace na hlavním směru může být první hromadný úder proveden na tomto směru 14—24 (10—17) řízenými střelami a ve dne 22—44 (16—33), v noci 15—30 (10—22) skupinami úderného letectva.

Další údery mohou být provedeny ve dne 15—30 (10—22), v noci 8—15 (5—11) skupinami letectva. Podíl řízených střel na dalších úderech může být velmi rozdílný a bude záviset na povětrnostních podmínkách, jejich vlivu na možnost použití letectva,

účinnosti PVO protivníka a charakteru objektů, které mají být ničeny.

Za ztížených povětrnostních podmínek a v noci za omezených možností použití letectva mohou řízené střely tvořit jádro úderu. Kromě toho je však nutno počítat s tím, že řízené střely budou s výhodou používány také v období mezi hromadnými úderů k samostatným úderům na cíle, které je nutné nebo výhodné ihned ničit, např. na odpalovací základny zbraní hromadného ničení a podobně. Kalkulačně lze tedy předpokládat, že účast řízených střel v dalších hromadných úderech nepřesáhne zpravidla 1–2 salvy, tj. 6–12 střel na 1 letku.

Kromě již uvedených prostředků mohou být v hromadných úderech zařazeny také jednotlivé letouny — nosiči atomových pum, průzkumné letouny a dvojice a provokační a demonstrační skupiny v průměrném počtu ve dne 12–16 cílů, v noci 8–12 cílů.

Má-li protivzdušná obrana protivníka dosáhnout úspěchu proti činnosti taktické letecké armády, musí být schopna odrazit v průběhu DI 4–5 hromadných vzdušných úderů řízených střel a letectva v celkovém trvání 6–9 hodin při průměrné frekvenci 1 cíl za 1–2 (2–3) minuty a přestávkách mezi jednotlivými úderů v trvání 3–5 hodin. Pro další dny bojové činnosti je nutno

počítat průměrně s 2–4 hromadnými úderů s poněkud menší intenzitou.

Vzhledem k rozmístování objektů, proti kterým je úder veden a možnostem navedení taktického letectva na pozemní cíle lze předpokládat, že letouny budou nad bráněným územím působit od 20 do 40 minut. Musí být tedy PVO schopna vést současný boj s 20–25 (15×20) vzdušnými cíli v celém průběhu úderu a s 30–40 (25–30) cíli na jeho počátku včetně odrážení řízených střel. Lze předpokládat, že doba trvání prvního úderu se může pohybovat okolo 120 až 150 minut, dalších úderů okolo 90–120 minut i více.

To vyžaduje mít na hlavním směru činnosti taktické letecké armády rozvinuty v systému PVO prostředky navedení 2–3 stíhacích svazků s možností navedení do hloubky až 250 km nad vlastní území kromě naváděcích prostředků protiletadlového dělostřelectva a řízených střel.

V období mezi hromadnými úderů je nutno počítat s podstatně nižší frekvencí a intenzitou bojové činnosti úderního letectva, zaměřenou převážně k plnění úkolů vzdušného průzkumu ve prospěch boje pozemních vojsk a k zabezpečení dalších plánovaných hromadných úderů taktického letectva a bezpilotních prostředků, nebo k plnění neodkladných speciálních úkolů.

Americká taktická letecká armáda nového složení odpovídá svým složením i pojetím bojové činnosti požadavkům moderní války podle amerických zásad.

Uplatněním těchto zásad v organizaci taktického letectva a jeho součinnosti s pozemními vojsky dochází k snížení celkových počtů taktického letectva, potřebných k zabezpečení operací pozemních vojsk, které odpovídá rostoucímu významu a podílu raketových prostředků na vedení moderní války, zejména v systému PVO a při podpoře vojsk.

Přesto je taktická letecká armáda stále ještě hlavní údernou silou v útočné i obranné operaci armád západních kapitalistických států. Přes některé výhody raketových zbraní zůstane taktické letectvo i podle amerických názorů ještě delší dobu nenahraditelným prostředkem podpory pozemních vojsk pro svoji schopnost působit proti pohyblivým cílům a možnost cíle nejen ničit, ale i vyhledávat.

Za největší nevýhodu taktického letectva je považována ještě značná závislost na povětrnostních podmínkách a velkých upravených vzletových drahách, které jsou ideálním cílem pro úderné prostředky nepřítele.

Stále více prosazovaná tendence přimknutí taktického letectva potřebám pozemních vojsk nachází výraz také ve vývoji nových typů taktických letounů pro podporu boje pozemních vojsk, u nichž se upouští od přemrštěných požadavků na rychlost a hlavní důraz je kladen na vysokou manévruschopnost v přízemních, malých a středních výškách a zejména na schopnost působit z malých neupravených vzletových ploch s nerovnostmi až 15 cm. Tim má být umožněno široké rozptýlení a častý manévr taktického letectva, který podle amerických zásad je považován za hlavní způsob protiatomové ochrany.

Novým uspořádáním součinnostních orgánů mezi letectvem a pozemními vojsky byly vypuštěny zbytečné mezistupně, které se často stávaly příčinou opožděného zásahu letectva. Zřízení operačních středisek letecké podpory, pracujících v těsné součinnosti se

Z kapitalistických armád

středisky taktické podpory pozemních vojsk a přímo disponující vyčleněným úsilím leteckých jednotek, určených pro přímou podporu, byly vytvořeny předpoklady pro rychlé a běžné sladování činnosti taktického letectva s potřebami boje pozemních vojsk v průběhu operace i při jejím plánování.

V tomto pojednání byla hlavní pozornost zaměřena ke zhodnocení možností taktické letecké armády nového složení při podpoře a zabezpečení operací pozemních vojsk. Jako podklad byly vzaty přibližné normy rozdělení bojového úsilí taktického letectva, vyhodnocené z řady cvičení, provedených americkou armádou zejména v NSR.

Proto také uváděné možnosti je nutno chápat jako přibližné, odpovídající zhruba za předpokladu, že taktická letecká armáda plní všechny své úkoly v komplexu. V některých obdobích operace v závislosti na vývoji situace může ten nebo onen úkol taktického letectva nabýt mimořádného významu. V takovém případě lze považovat za samozřejmé, že úsilí letectva k plnění tohoto úkolu bude zvýšeno i na úkor plnění úkolů ostatních.

Přesto však může být toto pojednání chápáno jako přibližné vodítko pro stanovení norm a požadavků na protivzdušnou obranu našich vojsk v soudobé operaci.

K problému obklíčení a ničení nepřátelských uskupení

Generálmajor Jan Knotek

Článek genmjr. V. Matičky, uveřejněný ve VM č. 6/1960 k otázkám nových podmínek obklíčení a ničení nepřátelských uskupení, patří k těm článkům, které je třeba v každém směru uvítat. Staví totiž na pořad vojenskovo vědecké práce velmi naléhavý problém, jehož řešení už delší dobu „visí ve vzduchu“. Není proto podstatné, zda s názory autora souhlasíme, nebo nesouhlasíme — podstatné je to, že závažný problém byl nadhozen a že se ukazuje, jak naléhavě vyžaduje řešení. Proto by se měl stát podnětem k široké diskusi, která by pomohla tento problém teoreticky vyjasnit.

Problém obklíčování a ničení nepřátelských uskupení je proto tak závažný, že jím byl výrazně poznamenán rozvoj sovětského vojenského umění ve Velké vlastenecké válce. Sovětská armáda přivedla, zejména v druhé polovině VVV, způsoby obklíčování a ničení nepřátelských uskupení ke skutečnému mistrovství a získala v operacích tohoto druhu nepřehlednou zkušenost. Dnes tedy jde o to, jak tyto zkušenosti aplikovat a využít v nových podmínkách, v důsledku kterých je teorie vojenského umění nucena zásadně přehodnotit dosavadní názory a zásady organizace a vedení operací. Je všeobecně uznáváno, že podmínky soudobých operací se změnila kvalitativně.

Přesto se ale často zdá, že toto zjištění je chápáno jen proklamativně a neodráží se důsledně v pojetí a chápání nového a kvalitativně nového charakteru a podmínek soudobých operací. S touto skutečností se na stránkách odborného tisku setkáváme dost často.

Domnívám se, že i zmíněný článek, který jinak je zajímavý a obsahuje celou řadu nových a závažných podnětů, ilustruje to, čím je dnes poznamenána celá teorie vojenského umění — úporný boj nového se starým a obtíže, na které narážíme při aplikaci dosavadních zkušeností do nových podmínek. Chci se proto zabývat některými názory obsaženými v článku, které právě tento boj nového se starým dokumentují.

Tak se ku příkladu domnívám, že kvalitě článku jsou víc ke škodě, než k užítu všechny ty závorky, ve kterých se autor odvolává na různá čj., návrhy předpisů apod. Jsem toho názoru, že jestliže uvedený problém teorie vojenského umění teprve zkoumáme a hledáme nejvhodnější způsoby jeho řešení v nových podmínkách, že žádný z materiálů uvedených v závorkách, nemůže být nějakými „dveřmi, za které se nesmí“. Tam, kde se jedná o vojenskovo vědeckou práci, která musí být perspektivní a musí mít určitý, reálný předstih, tam zásady vyslovené v uvedených materiálech, i když je třeba k nim přihlížet, nemohou být nějakým „neměnným zákonem“. Jinak bychom totiž museli problém pokládat za vyřešený a nebylo by důvodu se jím zabývat. My ovšem víme, že tomu tak není a že problém obklíčení a ničení nepřátelských uskupení v soudobých podmínkách, teoreticky rozpracován není. Kvalitativně nové a stále se měnící podmínky vyžadují stále a soustavně přehodnocování dosavadních názorů, které právě musí být tvůrčím rozvíjením zásad obecně platných a jejich konkretizací na nové podmínky. Myslím, že právě lpění na některých dosa-

vadních názorech nedovolilo autorovi celou řadu cenných a podnětných myšlenek dovést důsledně do konce. Je to pravděpodobně proto, že, podle mého názoru, autor začal problém řešit z prostředka. Vzal operaci na obklíčení, formu operačního manévru, jako neměnnou skutečnost a pokusil se hledat za každou cenu způsob jejího provedení v nových podmínkách.

Souhlasím zcela s názorem pplk. Soukala, vysloveným v poznámkách k tomuto článku v témže čísle VM, že totiž: ...důsledné řešení problému vyžadovalo provést z daleko širších a hlubších hledisek rozbor charakteru soudobých útočných operací...

To je, po mém soudu, zásadní otázka. Takový rozbor jasně potvrzuje, že způsoby operací minulé války, nemůžeme jenom „vyspravovat a doplňovat“ raketovými zbraněmi a ostatními novými prostředky — to že nemůže vést k cíli. Podmínky soudobých operací a jejich charakter jsou v plném smyslu toho slova kvalitativně nové a to má závažné důsledky pro způsoby jejich vedení. Právě to není v uvedeném článku dostatečně odraženo.

Autor ku příkladu ve své studii vychází ze základní představy útoku na paši a obrany na straně nepřítele tak, jak tyto druhy operací byly na bojujících stranách v poslední válce jasně vyhraněny a v zásadě typické pro celou frontu od moře k moři. Stojí za úvahu, zda tomu tak bude i v nových podmínkách. Domnívám se, že většinou ne. Rozhodnost cílů a aktivnost bojové činnosti na obou stranách a rychle se měnící situace na jednotlivých směrech vyvolává často situaci, že druh bojové činnosti na frontě nebude zdaleka tak jednoznačný a velmi často bude i obtížné ho na jednotlivých stupních určit.

Je možné souhlasit s autorem v tom, že tak rozmanitá a stále se měnící situace na bojišti „...mohou vytvořit podmínky pro obklíčení...“ (str. 3). Ovšem podmínky ještě neodůvodňují realizaci. Tady je základní otázkou, zda operace na obklíčení, jako zvláštní forma operačního manévru, má v soudobých podmínkách na stupni vševojskové armády ještě své plné oprávnění a proč. I když autor v článku stíhá obecně platné úvahy s měřítkem frontu i armády a problém nekonkretizuje na jednotlivé stupně velení, přesto z článku vyplývá názor, že pro vševojskovou armádu má tato forma manévru i nadále své plné oprávnění.

Podle mého názoru dosavadní formy „operačních kleští“ přestanou být pro vševojskovou armádu v útočné operaci typické a přestěhují se do vyšších operačních a strategických měřítek. To totiž vyplývá z toho závěru, že těžiště úderů palebné síly se přeneslo do týlu — tedy na materiální základnu nepřítele. Využití účinků těchto úderů, při nichž rozhodující roli budou hrát prostředky strategie, musí podstatně ovlivnit úkoly a způsoby jejich splnění prvosledovými armádami i fronty. Dojde-li k válce, pak musíme počítat nejen s používáním atomových, ale i vodíkových náloží, které za určitých podmínek jsou efektivnější a ekonomičtější. Nesmíme se nechat klamat některými ryze vojenskými úvahami, které právem docházejí, při úvahách o použití vodíkových náloží, k závěru o absurdnosti a bezvýhodnosti takového ozbrojeného zápasu. Ozbrojený zápas piní ale politické cíle a jejich charakter by ovlivnil způsoby použití prostředků.

Účinky prostředků strategie v hloubce sestavy nepřítele podstatně změní charakter této hloubky a tím i úkoly cíle prvosledových operačních svazů.

Nemůžeme proto možnosti a účinky nových prostředků násilně aplikovat jenom na vytváření podmínek k obklíčení a nepřehlížet přitom k tomu, zda v nových podmínkách jsou dosavadní způsoby obklíčování armádou vůbec ještě účelné a žádoucí.

Přání je často otcem myšlenky. Bohatě zkušenosti Velké vlastenecké války musíme jistě všestranně využívat — je ovšem otázkou, jak. K jejich tvůrčímu využití nestačí podle mého názoru prostý odkaz na některou z operací s uvedením jejího názvu a čísel zúčastněných armád, ale bez uvedení konkrétních podmínek dané doby. A teprve srovnání podmínek nám může dát správný obrázek. Často je citována Stalingradská operace a jistě právem. Je ale třeba vidět, že u Stalingradu bylo obkličeno 22 divizí na ploše 1500 km² a že kupř. Kalač nebo Sovětskoje — tedy místa, kde se klesť obou sovětských protiúderných uskupení sevěřely, byly v hloubce okolo 100 km.

Dnes samotný svazek v obraně bude na ploše 300 i více km² a v prostoru soustředění na daleko větší, mezi svazky budou značné mezery do hloubky i do šířky a přitom hloubka bližšího úkolu armády bude okolo 100 km.

Je tedy zřejmé, že nesouvislá fronta, rozptýlené sestavy vojsk a útočná operace vedaná na směrech, vytváří diametrálně odlišné podmínky.

Proto myslím, že těžiště využití bohatých zkušeností Velké vlastenecké války nesmí ležet v aplikaci způsobů vedení operací, ale především v aplikaci a využívání aspektů vojenskopolitických, morálních, v přejímání zkušeností v tvůrčím rozvíjení vojenského umění, v přístupu k řešení problémů, v úpornosti, rozhodnosti a iniciativě jejich řešení.

Řešení problému obkličování a ničení nepřátelských uskupení ku příkladu mnoho nepomůže, nahradíme-li dosavadní termíny „vnější a vnitřní kruh obkličení“, novým termínem „vnější a vnitřní fronta obkličení“ (str. 7). Účelnější by po mém soudu bylo, hledat odpověď na otázku, zda v soudobých podmínkách je vytváření těchto front účelné a nutné, a zda je to plně v souladu s charakterem a cílem operace.

Jsem toho názoru, že právě ty nové podmínky operací, které autor na několika místech článku dobře charakterizuje, nám vytváření vnějších a vnitřních ani kruhů, ani front, nedovolí, a že kromě toho — a to je hlavní — doceníme-li správně možnosti a úkoly soudobé palebné síly, představované hlavně raketovými zbraněmi, se nám jejich vytváření ukáže jako neúčelné a nežádoucí.

A v tom je právě skryt celý problém — v ujasnění charakteru a podmínek soudobých operací. S novými podmínkami totiž nelze smlouvat a ze starého se nám sotva podaří udělat nové.

Souhlasím s autorem, že soudobé operace budou tak rozmanité a různorodé, že v nich prakticky nemůžeme vyloučit žádnou možnost. Ale výjimky jen potvrzují pravidlo. Nám dnes nejde ale o to, studovat výjimky — my hledáme to, co je typické a co má obecnou platnost.

Je jistě správné, že „... bude-li jich (rozuměj atomových zbraní) v dané době nedostatek...“ (str. 13), že budeme muset problémy řešit jinak. My ale nemůžeme raketo-jadernou válku zkoumat z pozice předpokladu, že raketové a atomové zbraně mít nebudeme, nebo jich nebudeme mít dost. To se může i stát a jistě to nebude tak řídkým zjevem — to ale nemůže být typické, protože bez nich by to nebyla raketo-jaderná válka.

Snaha autora násilně aplikovat dosavadní způsoby operací na nové podmínky jej vede až k některým závěrům, se kterými nelze souhlasit. K nim patří závěr, že „... daleko omezenější budou možnosti rozdrtit nepřítele v operační hloubce jen palebnými a čelními údery“ (str. 5). Autor sám s tímto závěrem nesouhlasí, protože předtím (str. 4) píše: „... Daleko aktivnějším, rozhodnějším a soudobým podmínkám operace odpovídajícím manévrem, jeví se dnes hluboký čelní manévr...“ Kdyby totiž první závěr autora měl být

správný, pak by musel být chybný ten závěr vojenského umění, který říká, že hlavním prostředkem boje se stala palebná síla a že její těžiště se přenáší do hloubky.

Toto zřejmě nedopatření ve formulaci vyplývá z toho, že autor nedocenil celkový charakter ozbrojeného zápasu jako celku a posuzuje armádu v něm poněkud odtrženě. Proto říká, že vševojsková armáda bude „... úderu na ně (rozuměj cíle ZHN) bude moci provádět jen část vlastních palebných prostředků, a to většinou jen na plošné cíle...“ (str. 5). Opomíjí vliv a požadavek využití soustředěných úderů nejen vlastních prostředků, ale i prostředků vyšších stupňů velení a strategie, které nemohou zůstat bez vlivu na obsah a úkoly operací.

V období zkoumání jednotlivých problémů soudobého vojenského umění mohou být přirozeně názory na způsoby jejich řešení různé. To naprosto nemůže být na závadu. Je věci kritické výměny názorů tyto sjednotit a dospět ke konečným závěrům. To je konečně cílem každé diskuse. V tomto ohledu myslím, že diskuse v našich vojensko-odborných časopisech ještě zcela svůj úkol neplní.

Zkušenosti ale potvrzují jedno — že bez hlubokého rozboru podmínek a charakteru soudobého boje nelze úspěšně řešit žádný dílčí problém vojenského umění.

Co nutilo sovětské velení ve Velké vlastenecké válce plánovat operace na obklíčení tak, jak byly plánovány?

Byla to především souvislá fronta od moře k moři, nasycená silami a prostředky, soustředěnými na malých prostorech. K tomu nutily především vlastnosti palebných prostředků. Rozhodující úloha připadala dělostřelectvu, pro které byly typické malé dostřel a účinnost jednotlivé zbraně. S výjimkou letectva, jehož činnost byla značně odvislá od povětrnostních podmínek a stavu protivzdušné obrany nepřítele, měly palebné prostředky v podstatě jen taktickou účinnost. Převážná většina svazků byla bez organických tanků a jejich úderná síla byla nízká. Palba mohla být přenášena do hloubky jen postupnými skoky, pro které podmínky musel vytvořit pohyb. Proto bylo nutné „vykusovat“ ze souvislé, silami a prostředky hustě nasycené fronty, postupně její části, stěsnávat izolované síly nepřítele na malý prostor a v něm je „podržet“ tak dlouho, dokud nebudou palebnými prostředky zničeny nebo přinuceny ke kapitulaci. Za těchto podmínek byly operace na obklíčení i ve vševojskové armádě jako převažující druh operačního manévru zcela zákonitě a samozřejmě.

Podmínky soudobé útočné operace se ale podstatně změnily. Domnívám se, že není třeba dlouze rozvádět, v čem se změnily. Autor to sám ve svém článku charakterizuje. Není tedy už možné v nových podmínkách řešit úkoly těmi způsoby, které byly vynuceny podmínkami zcela odlišnými. Musíme vidět ten směr vývoje, po kterém jdou vševojskové svazky a svazy. Tato linie vede v podstatě k tankovým jednotkám, lhostejno jak pojmenovaným. Tím se kvalitativně vyrovnávají možnosti palebné a úderné síly, které se dostávají do souladu, i když je třeba vidět, že vlastnostem soudobé palebné síly, jejímž základem jsou raketové zbraně, zůstanou tanky i nadále ještě mnoho dlužny. Proto stoupá význam výsadků.

Hledáme-li tedy výslednici vlivů těchto změn a uvedeme-li ji v soulad s vojensko-politickými změnami charakteru celého ozbrojeného zápasu, s rozhodností a aktivností boje, musíme dojít k závěru, že hlavním požadavkem soudobé útočné operace musí být její velký rozmach, zejména tempo a nepřetržitost útoku. To totiž není jen důsledek možnosti soudobé techniky. To je i základní požadavek vojenskopolitického charakteru ozbrojeného

zápasu v současných podmínkách, jehož realizaci soudobá technika nejen umožňuje, ale který vývoj nové techniky i podstatně ovlivňuje.

Těmto možnostem a požadavkům musí tedy odpovídat i způsoby operací. Všechno to, co se dostává do rozporu s těmito základními požadavky, musí být odstraněno. To přirozeně není snadné a staví před teorii vojenského umění řadu velmi obtížných problémů.

Nesmíme ku příkladu přehlížet jednu věc. V soudobých podmínkách se dialektická jednota a vzájemná závislost jednotlivých oblastí vojenského umění stává daleko výraznější a významnější.

Nová kvalita palebné a úderné síly přináší celou řadu nových prvků do vztahů strategie, operačního umění a taktiky. Ku příkladu palebnou sílu nemůžeme posuzovat vytrženě jen na určitém stupni. Palba vlivem možností raketových zbraní se dnes stává procesem, jehož účinkům je současně (i když to nelze brát tak doslovně) vystaveno celé válčiště. Jestliže současně tvrdíme, že její těžiště se přenáší do hloubky, pak tato skutečnost musí podstatně ovlivňovat celé dění na válčišti — musí tedy ovlivňovat i obsah, náplň a úkoly jednotlivých operací. To absolutně nelze srovnávat s vlivem kupř. strategického letectva v poslední válce — to je vliv kvalitativně zcela nový. Proto úderná síla — a to jsou v podstatě svazky a svazy — musí být i v tom velkém měřítku účelně usměrňovány k efektivnímu využití účinků palebné síly v hloubce. Přitom pojem hloubky je relativní a závisí na tom, o jakém stupni velení mluvíme. Ale tato tendence vcelku se musí stát základním rysem bojové činnosti. To přirozeně musí se projevit svými důsledky, zejména v útočných operacích. Cíle útočných operací se dnes dosahuje ve značných hloubkách. Všechno, co je na cestě do této hloubky, musí tedy být likvidováno těmi nejrychlejšími a nejefektivnějšími způsoby a prostředky. Takovým prostředkem dnes jsou zejména jaderné zbraně. Jejich ničivost do hloubky poroste a je tedy schopna vytvářet podmínky k vysokému tempu útoku. Připočteme-li k tomu narůstající údernou sílu svazků a svazů a jejich možnosti v součinnosti s novou palebnou silou, pak nenajdeme žádný pádný důvod, který by opravňoval ku příkladu vševojskovou armádu k tomu, aby útočnou operaci v soudobých podmínkách plánovala způsobem „operačního manévru na obklíčení“. Jak už bylo řečeno dříve — to sice může v jednotlivých případech být vynuceno situací a podmínkami, ale myslím, že v žádném případě to nebude zásadní a charakteristické pro současně útočné operace.

Myslím, že i když článek má bezesporu řadu kladů a dobrých myšlenek, že se autorovi nepodařilo přesvědčivě zdůvodnit právě tyto jeho názory.

Se „Závěrem“ článku je možno plně souhlasit. Škoda, že celý obsah článku závěr nepotvrzuje a že je v něm řada rozporů. Autor v závěru správně podotýká, „Obklíčení bude však musit být uskutečňováno tak, aby nezpomalilo vysoké tempo operace a aby likvidace obklíčeného nepřítele byla provedena v co nejkratší době.“ Domnívám se ale, že právě na tuto základní otázku — jak? — zůstal článek odpověď dlužen.

Jsem toho názoru, že z rozboru charakteru soudobých operací vyplývá požadavek, aby základním prvkem všech útočných operací armády v nových podmínkách, tedy i základním prvkem obklíčování v novém pojetí, musí být smělé a rozhodné pronikání do hloubky na směrech. V armádní útočné operaci žádné obklíčovací kruhy nevytvářejí a ničení útokem na směrech a do hloubky rozdělených sil nepřítele, provádět především soustředěné úder-ry jaderných zbraní a střetnými boji, zejména tankových svazků a jednotek.

K některým údajům pro plánování použití atomových zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení

(VM č. 4/60)

Podplukovník Augustin H u j s a

Autoři článku ve stati „Současné možnosti přidělování atomových zbraní“ uvádějí do slovně toto:

- „V současné době počítáme na vyřazení svazků nepřítele s těmito operačními normami:
- na vyřazení divize na čáře rozvinutí skupinový úder třemi náboji po 15 až 20 KT;
- na divizi v prostoru soustředění skupinový úder třemi náboji po 30 — 40 KT“.

Na další straně je však správně podotknuto:

„Jestliže jsme mluvili o operačních normách, je třeba si uvědomit, že nám nedávají nutný počet atomové munice, potřebný v každém případě k vyřazení celého svazku. Operační normy nám slouží ke hrubé kalkulaci bez ohledu na konkrétní rozmístění divize, možnosti průzkumu apod.“

Ve svém diskusním příspěvku chci rozvést na konkrétním příkladě jednu z možností provedení skupinového atomového úderu na mechanizovanou divizi (NSR) a hlavně poukázat na výsledek tohoto atomového úderu a to jak na čáře rozvinutí, tak v prostoru soustředění.

Skupinový atomový úder na mechanizovanou divizi (NSR) na čáře rozvinutí (příloha 1).

Jak je zřejmo z uvedené přílohy 30, mechanizovaná divize (NSR) je v obraně na úseku 40 km a zabezpečuje část sil čáru rozvinutí 50. mechanizované divize (NSR), která se přesunovala na čáru rozvinutí po třech pochodových osách, vzdálených od sebe 4 — 5 km. V hloubce asi 8 — 10 km od čáry dotyku zahájila divize rozčleňování do praporečnických proudů. V době, kdy tato divize svými čelními proudy, ležela na čáře rozvinutí do rotních pochodových proudů (asi 3 km od předního okraje), dostala skupinový úder, a to dvě atomové náplně po 15 KT a jednu po 20 KT (vzdušný výbuch).

Ožehavou otázkou při tomto způsobu úderu zůstává vystihnutí momentu provedení atomových úderů, neboť cíle se zdržují v uvedeném prostoru jen velmi krátkou dobu. Při opožděném úderu vzniká nebezpečí, že první sled 50. mechanizované divize přijde k naší sestavě natolik, že ho už nemůžeme napadnout atomovými údery vzhledem k bezpečnostní vzdálenosti vlastních vojsk. Kromě toho při opožděném úderu může nás nepřítel předejít v provedení atomových úderů pro podporu protizteče (protiúderu) a po případě narušit provedení vlastních atomových úderů (např. vyřazení některých atomových zbraní).

Proto úspěšné použití atomových výbušných zbraní v této situaci je plně závislé

na přesnosti a úplnosti zpráv o pohybu nepřátelských pochodových proudů. Tyto proudy musí být nepřetržitě sledovány všemi prostředky průzkumu, které jsou k dispozici, zvláště prostředky vzdušného a radiolokačního průzkumu.

Pravděpodobný výsledek skupinového atomového úderu:

atomový úder čís. 1 — vyřazené:

- 1 % mech. prapor a 1 mech. rota
- 4 dělostřelecké baterie
- 2 protiletadlové baterie
- 1 radiolokátor;

atomový úder čís. 2 — vyřazené:

- 60—80 % tankového praporu
- 4 dělostřelecké baterie
- 1 baterie neřiz. raket HJ
- 2 protiletadlové baterie
- 2 radiolokátory

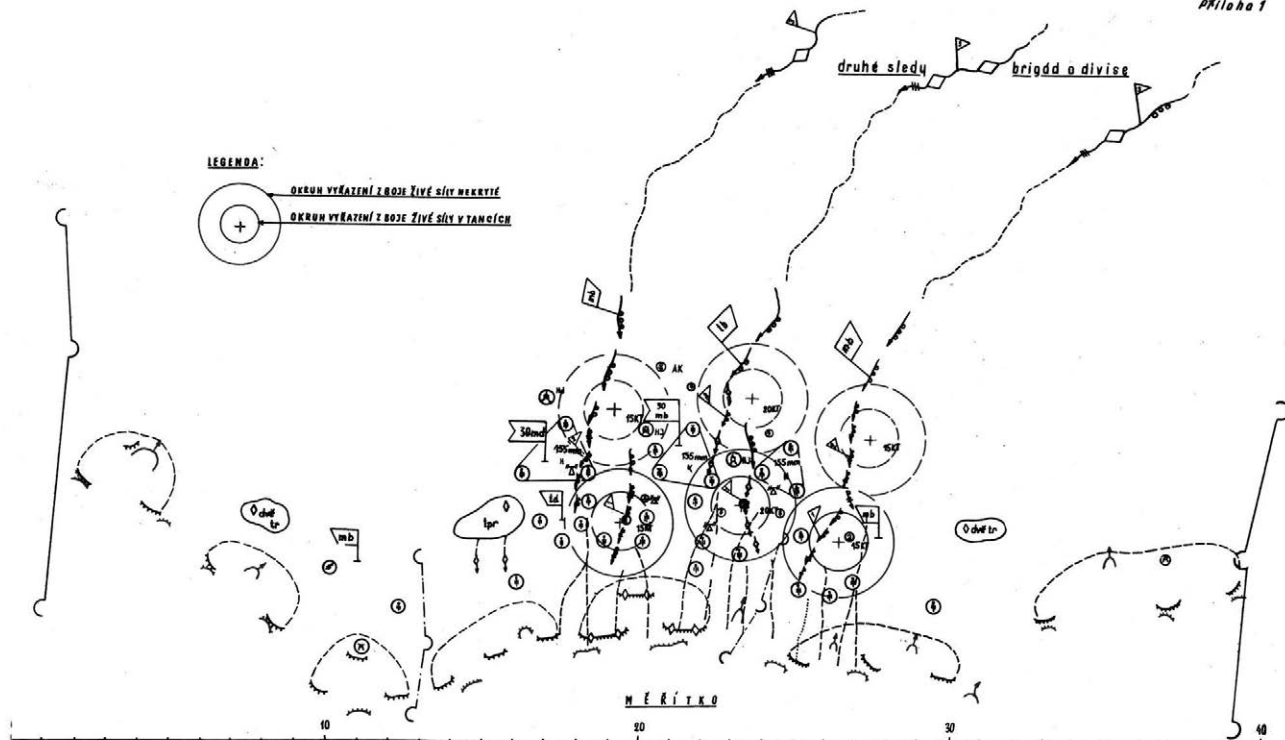
atomový úder čís. 3 — vyřazené:

- 1 mechanizovaný prapor
- 2 dělostřelecké baterie
- 1 protiletadlová baterie
- 1 velitelské stanoviště
- mechanizované brigády.

V případě, že by snad první sled mechanizované brigády byl v době atomového úderu rozčleněn již v rotních proudech (musel by zahájit rozčleňování do rotních pochodových

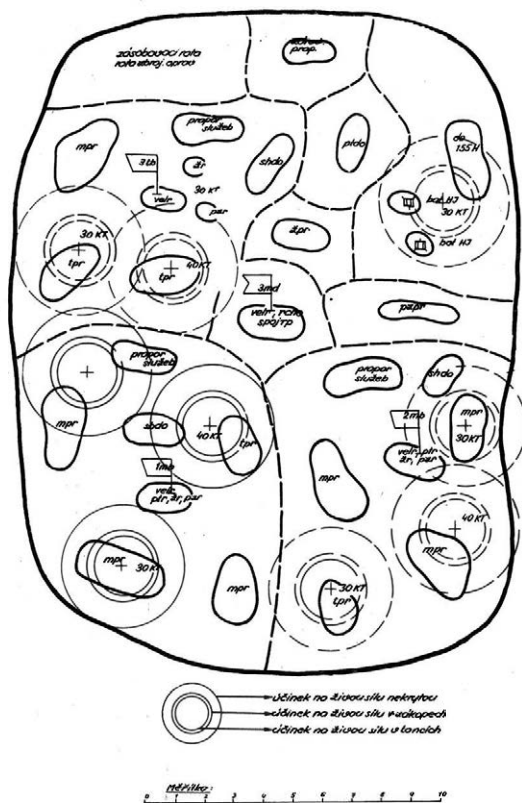
Skupinový atomový úder na mechanisovanou divisi NSR na čáře rozvinutí

Ръководство 1

Skupinový atomový úder na prostor soustředění mechanisované divise (NSR)

Pflicht

proudu v hloubce 6 — 8 km od předního okraje), byl by výsledek tohoto úderu až o 50 % vyšší. To je však příklad velmi optimistický, protože podle dosavadních znalostí o způsobu provedení protizteče (protiúderu) kapitalistických armád možno kalkulovat, že asi 20 minut před zahájením protizteče (protiúderu) musí být proveden atomový úder, tj., když jsou čela prvosledových rot vzdálena 5 km od předního okraje (při 15 km/hod.).

Nejčastější bude však ten případ, že čára rozčlenění do rotních pochodových proudů bude ve vzdálenosti asi 3 km od předního okraje, tak, jak to uvádí příloha 1.

Atomovým úderem na čáru rozvinutí bude však zasažena značná část dělostřelectva a velitelských stanovišť mechanizovaných a

tankových brigád, popřípadě divizí. V daném prostoru budou zavaleny komunikace a vzniknou rozsáhlé požáry.

Závěrem možno říci, že skupinovým atomovým úderem na čáru rozvinutí, jak uvádí příloha 1 bude vyřazeno jen 50 % prvního sledu mechanizovaných a tankových brigád, bude narušen palebný systém dělostřelectva, jakož i systém velení a budou zataraseny komunikace.

Druhé sledy brigád a divizí zůstávají však při tomto úderu bojeschopné, avšak jejich zásah vzhledem na uvedené okolnosti bude opožděn.

K vyřazení prvního sledu mech. divize NSR (jak uvádí příloha č. 1) by bylo zapotřebí nejméně 5—6 atom. náplní o ekvivalentu 15—20 KT.

Skupinový atomový úder na prostor soustředění mechanizované divize (NSR) příloha 2.

Podle poznatku ze cvičení a služebních předpisů západních imperialistických armád je kladen stále větší důraz na rozptylování vojsk v prostorech soustředění jako velmi důležitý prvek ochrany proti atomovým zbraním. Rozloha prostoru soustředění mechanizované (tankové) divize, podle dosud provedených cvičení a názorů západních vojenských teoretiků, bude představovat plochu 400 km² i více, při čemž vzdálenosti mezi prapory jsou minimálně 2 — 3 km.

V našem příkladě, jak uvádí příloha č. 2, je rozmístěna mechanizovaná divize (14 500 osob) v prostoru soustředění na ploše 400 km². Celý prostor soustředění je rozdělen přibližně takto: dvě mechanizované brigády à 100 km² (jedna mech. brigáda o počtu 3700 osob), tanková brigáda 70 km² (2700 osob), ostatní jednotky, útvary (4400 osob) 130 km². Z uvedeného prostoru připadá plocha 10 km², vlastní prapor je soustředěn na ploše 2,5 km²; vzdálenosti mezi prapory 2—3 km.

Na mechanizovanou divizi v prostoru soustředění byl proveden skupinový atomový úder (vzdušný výbuch) za těchto předpokladů: dvě atomové náplně à 40 KT, jedna atomová náplň 30 KT, vojska v době provedení atomového úderu jsou mimo zákopy (živá síla nekrytá), cíl přesně zjištěn. Jedním atomovým úderem 30—40 KT za uvedených předpokladů možno vyřešit hodnotu asi jednoho mechanizovaného (tankového) praporu.

Celá hodnota skupinového úderu může vyřadit asi 50 % z hodnoty jedné mechanizované brigády, tj. asi 10—15 % z celé hodnoty mechanizované divize; takto zasažená brigáda nebude bojeschopná.

Jestli za uvedeného předpokladu bude rozmístěna mechanizovaná divize na ploše 200 km², bude vyřazení přibližně dvojnásobné (20—30 % z hodnoty mechanizované divize).

Za jiného předpokladu, jestli živá síla bude v době úderu v zákopech a mechanizovaná divize bude rozmístěna v prostoru o rozloze 400 km², cíl bude upřesněn do brigády resp. do divize, bude vyřazeno z mechanizované brigády přibližně 16 % a z mechanizované divize asi 4 — 5 %; v případě, že bude tato divize rozmístěna na ploše 200 km², bude vyřazeno asi 32 % z mechanizované brigády, tj. asi 8—10 % z mechanizované divize.

Z uvedeného přílohy č. 2 vyplývá, že k vyřazení jedné mechanizované divize, když je živá síla nekrytá a prostor soustředění 400 km², cíl upřesněn do jednotlivých praporů je zapotřebí přibližně 9 atomových úderů o ekvivalentu 30—40 KT.

Je samozřejmé, že účinky atomových úderů se o mnoho zvyšují při použití ostatních zbraní hromadného ničení, jako např. bojových otravných látek, zápalných látek apod.

V závěru možno shrnout, že hodnota vyřazené živé síly v prostoru soustředění mechanizované divize stejného atomového úderu může být velmi rozdílná a bude záviset mimo jiné hlavně na ploše rozmístění (200—400 km²) a na ukrytosti živé síly v momentě atomového úderu a na přesnosti zásahu cíle.

K otázce přeprav a přepravních prostředků

(VM čís. 4/60)

Podplukovník Zdeněk Šulc

Autor článku jistě správně hodnotí možnosti rozvoje přeprav, směřující k maximálnímu snížení výsledné doby pro stavby mostů i nutnost zavádění rychlých a výkonných prostředků vůbec.

Přesto však chci k některým dílčím částem připojit několik poznámek a vyslovit i částečně odlišný názor.

V článku se uvádí, že „Občasně se ještě objevují snahy vyvíjet soupravy, které je nutno dopravovat na zvláštních 7 až 8 tunových automobilech. Stále se mluví o nutnosti zachovat vlečné čluny pro přepravu soulodí po vodě. Tyto skutečnosti, které nejsou ničím jiným než překážkami na cestě rozvoje moderních souprav, jsou příčinou mnoha nesnází při organizaci násilných přechodů“.

Podle mého názoru nelze takto široce a celkem nejasně otázku pojmut, neboť jsou reálné předpoklady, aby soupravy na 7 až 8 tun. terénních nákladních automobilech byly velmi jednoduché, maximálně rychlostavné, únosné a snižující dnešní doby pro stavbu mostu z hodin skutečně na minuty. A v tomto případě jistě budou mít tyto soupravy své uplatnění v soudobém boji. Je samozřejmě, že v podstatě tradiční pojetí mostových souprav (např. typu SMS) nemůže ani po největší modernizaci či mechanizaci tyto požadavky uspokojit.

Jedním z možných řešení se jeví obojživelný transportér 15–20 t, který by představoval samohybnou, terénní i plovoucí jednotku použitelnou ve formě přívozu a plovoucího mostu.

Toto řešení skutečně umožňuje nepoužívat vlečných člunů, omezením ručních montážních prací značně snížit počet mužstva proti stavbě soudobých zavedených mostů, zmenšit počet vozidel, zabezpečit určitou pružnost při přemisťování materiálu, zjednodušit výcvik i způsob stavby mostů a hlavně snížit čas, potřebný ke stavbě.

To všechno jsou klady, mluvíci pro to, že skutečně jde o ideální řešení. Proto je třeba i více zdůraznit nevýhody, zvláště u dnes známých mostních obojživelníků tohoto typu.

Rychlost pohybu těchto kolových obojživelníků se zpravidla uvádí na průměrně dobré cestě, i když se vozidlo přizpůsobuje terénní vlastosti. Tedy nejen samotná pohyblivost v terénu, ale hlavně i sjíždění do vody a stoupavost při výjezdu budou značně ome-

zené, jak je možno posoudit podle zkušeností s mnohem lehčími obojživelnými plavidly.

Nosnost těchto obojživelníků na mělicích není rovněž plně zajištěna, což se odráží i v tom, že se hovoří o výhodném použití pouze na širokých řekách. Dalšími nedostatky jsou velká váha, značná šířka a délka vozidla a toto vše rovněž asi bude vyžadovat „zelenou ulici“, bude prodlužovat a zoržovat pochodové proudy vojsk, zvláště na špatných komunikacích a rozmoklých polních a lesních cestách. K tomu přistupuje, stejně jako u všech plovoucích mostů, malá odolnost proti tlakové vlně, porucha motoru či malé poškození vyřazuje důležitý článek, v případě potřeby poměrně zdoluhavé zakopávání tak velkého vozidla, značné výrobní náklady i další méně výhodné vlastnosti.

Domnívám se tedy, že mostní obojživelník by skutečně mohl být ideálním univerzálním řešením v případě, že by podržel a rozšířil stávající kladné vlastnosti a odstranil dnešní nevýhody. To však bude pro nejbližší budoucnost jistě těžko řešitelný problém. Proto i autor článku nakonec uznává, že tyto transportéry nejsou „všelékem“, že je třeba i ostatních druhů, např. vysoce mechanizovaných, rychlostavných mostů. Tím ovšem do značné míry sám popírá svá předcházející tvrzení.

Dále ke statí „Zavedení obojživelných bojových vozů motopěchoty a jiných prostředků, schopných samostatné přepravy přes řeky bez jakýchkoli dosavadních speciálních přepravních prostředků je nejlepší, ovšem i nejdražší východisko“.

Konstatování je to sice správné, ovšem jiné řešení je těžko představitelné. Zdá se, že bude totiž nutno stále zvyšovat aktivní účast všech druhů vojsk při násilném přechodu vodních toků z chodu, neboť pravděpodobně ani nejmodernější ženijní přepravní prostředky (mostní soupravy, samohybné pramy, obojživelné transportéry různé únosnosti i víceúčelového využití) nebudou schopny bez sebemenších zastávek a z toho vyplývajících zdržení řešit rychlý přechod vodních překážek.

Jedním z možností aktivní pomoci při přepravách přes vodní toky je právě použití plovoucích bojových transportérů pro urychlenou přepravu motopěchoty. Je sa-

mozřejmě, že nelze — a ani by to nebylo vhodné a účelné — vybavit všechny zbraně a prostředky vozidly plovoucích typů. A právě zde bude nutné hledat možnosti samopřevazy alespoň části těchto prostředků buď plaváním nebo broděním, nejméně do doby, než se zřídí rychlostavné mosty. Otázka brodění bude zvláště důležitá pro tanky, aby totiž pěchota, přepravující se z chodu na plovoucích transportérech, nezůstala při pronikání na předmostí bez palné podpory tanků. Je totiž nutno počítat s tím, že ani obojživelných prámů pro přepravu tanků, ani jiných rychlých přepravních prostředků, nebude nikdy na široké frontě dostatek a přeprava těmito sebelepšími prostředky vždy bude předsta-

vovat určité zdržení prvosledových jednotek. Proto asi bude třeba provádět brodění i přes poměrně široké a hluboké řeky.

Ovšem nevyhnutelným důsledkem přepravy pěchoty a speciálních druhů vojsk na obojživelných transportérech i různých bojových prostředků samopřevazem plaváním nebo broděním bude zvýšený důraz na včasné průzkum břehu i dna vodní překážky k účelům určení vhodných přepravních míst nebo možností.

Možno i doplnit, že při úvahách o přepravách, zrychlení přístupu k řece, rychlé stavbě mostu apod. je nutné i uvažovat možnosti dopravy přepravních prostředků vzduchem. O této možnosti se autor vůbec nezmiňuje.

Závěrem chci říci, že nelze přeceňovat jeden druh přepravních prostředků na úkor druhého. Samozřejmě je nutno nevhodné prostředky vyřadit a možné zařadit do vojsk v poměru se stupněm důležitosti a použitelnosti. Žádný dosud známý prostředek není a v dohledné době asi ani nebude univerzální, vhodný pro všechny případy přeprav přes vodní nebo i suché překážky. Proto jen sladěným a dovedným použitím různých způsobů přepravy s cílem největší možné rychlosti a snížením ztrátových časů na minimum, je možno dosáhnout úspěchu.

Ještě k některým ženijním opatřením, zabezpečujícím vysoké tempo a nepřetržitost útočné operace

Podplukovník Zdeněk Šulc

Ve svém diskusním příspěvku chci navázat na článek plukovníka CSc Václava Fládra ve VM 5/60 o některých změnách ženijních opatření při vysokých tempích současně útočné operace a nadhodit některé obecnější cesty možného řešení.

* * *

Je samozřejmě, že v útočné operaci musí být ženijní průzkum převážně zaměřen na provádění průzkumu v týlu nepříteli nebo alespoň na čelech útočících vojsk již od nejnižších organických stupňů ženijních průzkumných jednotek, neboť v podstatě pouze průzkum pozorováním z vlastního prostoru nepředpokládá přímý styk s nepřátelským územím.

Ženijní průzkumníci, mají-li pracovat rychle a spolehlivě, se neobejdou bez lehkých, malých, výkonných a víceúčelových prostředků, jako jsou rádiové stanice, infračerňové, televizní kamery, destruktční soupravy a jiný materiál podle účelu a cíle průzkumu.

Domnívám se, že i mimo průzkumné jednotky je třeba cvičit část ženistů i vševojskových útvarů a svazků (1/3—1/4) jako vzdušný vrtulníkový, hlavně však padákový výsadek pro ženijní zabezpečení akce vzdušného výsadku, např. v rámci vševojskového svazku.

*

Podle kalkulací potřeby nebude na stupni armáda — svazek nikdy dostatek ženistů ani k plnění všech hlavních ženijních opatření. Naskytá se otázka, jak tento rozpor řešit. Možnosti a dílčí opatření ke zrychlení a splnění prací jsou asi tyto:

— důsledně prověřit možnosti plného zajištění všech stupňů vlastními ženijními

jednotkami i útvary a snížit tak nutnost posilování na nejmenší míru,

— hlubokým ženijním výcvikem všech druhů vojsk spolu s jejich vybavením potřebnou ženijní technikou, přídavnými zařízeními atd. značně rozšířit soběstačnost těchto vojsk v ženijních otázkách,

— v důsledku stoupající mechanizace omezovat speciální ženijní jednotky a útvary tak, aby univerzální ženijní jednotky mohly plnit široké úkoly ženijního zabezpečení,

— mimo zařazení univerzálních strojů zvýšit i používání trhavin, hlavně k zabezpečení rychlého ukrytí vojsk, techniky a materiálu.

Myslím, že hlavní a okamžitý důraz z těchto opatření je nutno položit na zvýšení ženijní přípravy nad známé ženijní práce všech druhů vojsk, které již ani v mnohých státech neodpovídají pojetí boje.

Jako příklad je možno se zmínit o ukrytí živé síly a materiálu. Použitím samozáblubovacích a přídavných zařízení, trhavin a speciálních ženijních strojů musí být jednotky schopny plnit tento úkol bez posilování ženistů, třeba jen k řízení těchto prací. Vyžaduje to samozřejmě i odpovídající výcvik (i velitelského sboru), neboť to, co dříve bylo speciálním ženijním úkolem, musí se dnes stát narůstáním nových úkolů běžnou znalostí všech druhů vojsk.

Obdobně i při provádění násilného přechodu vodního toku je možno jen zvýšením účasti vojsk zrychlit tempo přepravy živé síly a techniky a udržet vysoké tempo 80—100 km a více za den.

Rozhodující část pěchoty, doprovodných zbraní i tanků při schopnosti plavání nebo brodění i ve velkých hloubkách se přepraví rychle a bez nároků na převoz po ženijních přepravních prostředcích. I tak zůstává ještě starost o průzkum vodního toku, přeprava neobojíživelné techniky, bojových prostředků i tylových zařízení včetně organizace, řízení a usměrňování celé přepravy.

Ovšem nové způsoby přepravy vyvolávají opět nové úkoly ženijního zabezpečení, např. při hlubokém brodění tanků. Mimo normální průzkum břehů, vjezdů a výjezdů, je třeba organizovat hlavně průzkum dna řeky, zjistit přítomnost zářasů všech druhů, tyto odstranit, zjistit hloubku vody a provést

vytýčení přepraviště. To samozřejmě vyžaduje časový předstih a dokonalé materiální vybavení.

Další možnosti náhrady všestranně vyvíjených ženistů možno hledat i při uvolňování cest, maskování, provádění průchodů v minových polích pomocí zařízení na tancích, zásobování vodou, zabezpečení vedení apod.

Potom by hlavní úkoly ženijních jednotek v útočné operaci vševojskové armády mohly být asi tyto:

- ženijní průzkum se zaměřením do nepřátelského území,
- zabezpečení vysokého tempa postupu vojsk,
- manévr zářasů,
- spoluúčast na ochraně před účinky ZHN a likvidaci následků jejich použití,
- zabezpečení všech druhů vojsk potřebným ženijním materiálem a technikou.

*

I v západních imperialistických armádách, USA a NSR jsou k zajištění vysokého tempa operací kladeny na ženijní vojsko značné požadavky. To se projevuje v poměrně vysokých počtech ženijního vojska i v důrazu na vývoj nových ženijních prostředků.

Z přepravních prostředků se věnuje zvýšená pozornost novým způsobům stavby mostů, zkrácení doby stavby a maximálnímu zjednodušení konstrukce. Za zvlášť vhodné pro překonávání vodních překážek z chodu na široké frontě se považují obojživelné prostředky malých i velkých typů a únosností. Přednost se dává kolovým vozidlům pro menší poruchovost a poměrně stejnou průchodivost i rychlost při použití náhonu na více os a podhuštěných pneumatik. Při přepravách přes vodní toky se široce uvažuje i s použitím vrtulníků nejen pro vlastní přepravu vojsk a materiálu, ale i pro sestavení mostu a přísun dalšího materiálu.

Jako základ ženijních strojů se uvažují kolové traktory pro výsadekové operace podstatně vylehčené a přepravitelné vzduchem.

Velký význam se přikládá i minovacím, odminovacím, elektrickým a maskovacím prostředkům.

Svým příspěvkem jsem sledoval pouze zachycení dílčích připomínek k možnostem rychlého plnění některých ženijních opatření, neboť se zřetelem na neustálý růst ženijních úkolů i nároků na jejich provedení se význam ženijního vojska i široké ženijní přípravy v podmínkách použití raketové techniky a zbraní hromadného ničení stále zvyšuje, zvláště při tendencích, směřujících k vysoké mechanizaci a automatizaci činnosti vojsk.

Nepřetržitost velení a spojení v současné operaci

Kapitán Jaroslav Beran

Při současných vysokých tempích vedení operací setkáváme se se značnými potížemi při zajištění nepřetržitosti velení a spojení.

Cvičení v červenci 1960 nám však ukázalo, že je možné se současnými spojovacími prostředky zabezpečit velení svazům a svazkům při vysokých tempích bojové činnosti.

V pohybových fázích operace jsou hlavním pojítkem rádiové a směrové stanice, které dovolují při správném použití navázat spojení z míst, odkud jiný druh spojení je neuskutečnitelný. Rádiové a směrové spojení se uskutečňuje s malým počtem osob a prostředků. Výstavba linkového spojení prostředky spojovacích součástí a útvarů není možná vzhledem k vysokým tempům a velikým vzdálenostem. Linkové spojení, pokud se organizuje, může využívat pouze stálých vedení ministerstva dopravy a spojů. Velitelská stanoviště svazků jsou však více než 40 procent času v armádní operaci na přesunu a konstrukce těchto vedení v daných termínech není proveditelná.

Praxe ukazuje, že je možné zajistit dobré linkové spojení k velitelským stanovištím armád, jestliže se nepřesunují více jak dvakrát za den. Se stálými místy velení armády PVOS lze rovněž plánovat linkové spojení.

Hlavním předpokladem pro to, aby velení bylo nepřetržitě je správné pochopení úlohy hlavního místa velení. O toto místo se musí opírat celá stousta spojení. Spojení z hlavního místa velení se organizuje všemi prostředky a se všemi podřízenými. Pro toto místo velení se vylučuje nejvíce sil a prostředků. Z hlavního místa velení musí být proto odesíláno nejvíce zpráv, rozkazů a hlášení.

Se stávajícím množstvím spojovacích prostředků nelze zabezpečit přímé spojení se všemi podřízenými ze dvou i tří míst velení, jak je mnohdy požadováno. Projevuje se také snaha řešit tuto situaci zvětšením počtu spojovacích prostředků. Tato tendence není správná, protože nelze zvyšovat počty spojarů na úkor jiných druhů vojsk. V praxi se také setkáváme s odvoláním spojovací techniky na cvičení. V těchto případech je třeba konstatovat, že cvičení probíhá ve zlehčených podmínkách a neodpovídá skutečnosti (nemám na mysli případy, kdy jde o organizaci spojení pro ředitelství cvičení, kdy požadavky na spojení jsou velmi široké).

Z hlavního místa velení je výhodné organizovat s podřízenými svazky rádiové směry s duplexním provozem rádiovými stanicemi R-118. V provozu přijmout všechna opatření proti nepřátelskému průzkumu a rušení (rychlost provozu, využití všech kanálů, manévr frekvencemi a volacími znaky).

V případě, že je zřízeno na některém stupni další místo velení (PVS) je třeba, aby si velitel uvědomil, že spojení z tohoto místa nebude tak kvalitní a se všemi podřízenými přímo. Proto je dobré zvážit situaci, zda výsledky přímého pozorování jsou pro úspěch operace (boje) cennější než spolehlivější velení z hlavního místa velení. Jestliže je nutno rozdělit štáb z hlediska možnosti jeho zničení, je třeba zajistit **přímé spojení jen se svazky (útvary) na hlavním směru.** Ostatní zprávy předávat svazkům přes hlavní místo velení. Rovněž tak je třeba udržovat spojení s nadřízeným velitelem. Je-li k dispozici dostatek spojovacích prostředků, je možné s nadřízeným velitelem organizovat rádiový směr z druhého místa velení. Při tom však neruší spoj nadřízeného velitele s hlavním místem velení.

Další podmínkou pro zajištění nepřetržitosti velení je dobrá spolupráce náčelníka štábu se spojovacím náčelníkem v otázkách výběru míst velení. Spojovací náčelník musí správně ohodnotit terén z hlediska možnosti směrového a rádiového spojení a navrhnout správná místa velení. Jestliže náčelník štábu bere v úvahu návrhy spojovacího náčelníka a plánovitě řeší přemísťování hlavního místa velení, lze zajistit spojení i při současných tempích. Před přemísťováním hlavního místa velení je třeba včas povolit zrušení méně důležitých spojů. Zálohu spojovacího náčelníka společně s prostředky z méně důležitých spojů vyslat na nové místo velení, aby odtud mohlo být včas organizováno spojení.

Další podmínkou pro organizaci nepřetržitosti velení je **zřízení jednotné výpravy na hlavním místě velení.** Technické mož-

nosti rádiových a směrových pojitek obyčejně nedovolují navázání spojení přímo z místa velení, které je často umístováno v lese. Pro pojítka je třeba vyhledávat vhodnou výšku lesa, vrcholy nebo planiny. Pojítka nelze soustředit na malé místo též z hlediska možnosti zaměření velitelského stanoviště nepřítelem a tím jeho zničení. Jediným východiskem je proto zřízení jednotné výpravní.

Výpravná se zřizuje ve skříňovém automobilu V3S, popřípadě ve více automobilech, podle množství pojitek u štábu. V krajním případě může být zřízena i ve stanu, ale zde se vyžaduje daleko více času.

Výpravná je místo na spojovacím uzlu, kde je pro celý štáb soustředěno podávání a dodávání telegramů, zpráv a bojových dokumentů odesílaných technickými pojítky.

Na výpravně jsou soustředěny přístroje dálkového ovládání všech rádiových stanic krátkovlnných i velmi krátkovlnných, dálnopis, telefon i fototelegraf. Zprávy určené k odeslání musí být šifrované nebo kódované. Výchovík radistů je zaměřen hlavně na odesílání kodogramů a šifrovek. Telegramy odesílané otevřenou řečí musí být podepsané náčelníkem štábu. Výpravná svou činností při jejím správném pochopení vnáší klid do práce štábu. Odpovědnost za odesílání a příjem zpráv berou na sebe spojaři. Příslušníci štábu nemusí ztrácet čas samostatným odesíláním zpráv a vedením hovorů při nízké slyšitelnosti. Od štábu vyžaduje tento způsob velení vyšší kázeň a rychlou reakci na přijaté zprávy.

Někteří funkcionáři odmítají tento způsob velení, protože jsou zvyklí velet telefonem stejně jako doma v posádce. Telefonní spojení je pohodlnější vzhledem k tomu, že se zde obyčejně vynechává kódování. Zde dochází k největším narušením zásad utajeného velení. V pohybových fázích operace se telefonní spojení obyčejně usku- tečňuje přes směrové stanice a tyto jsou odposlouchatelné jako všechny rádiové spoje. Bude třeba, aby velitelé a funkcionáři plnili rozkazy stejně dobře a odpovědně i když neslyší hlas nadřízeného.

Výpravná poskytuje možnost odesílání zpráv všem druhům vojsk. Dřívější způsob organizace spojení pro druhy vojsk zbytečně rozptyloval pojítka a tato nebyla plně využita. Výpravná poskytuje spojovacímu náčelníkovi stálý a okamžitý přehled o stavu spojení. Připojování stanic k výpravně lze vojáky rychle naučit a nejsou zde žádné obtíže s dlouhodobým výchovkem. Všechny tyto okolnosti hovoří pro to, aby prvky dál-

kového ovládání byly soustředěny v jednom místě — ve výpravně. Přidělování ovládacích přístrojů jednotlivým funkcionářům komplikuje zpracování a evidenci telegramů na výpravně a ztrácí se přehled o stavu spojení.

Připojky od směrových stanic se zapojují do dálkové telefonní ústředny a vytvářejí síť dálkového telefonního spojení. Tuto síť využívají funkcionáři mající právo hovořit dálkově a rovněž výpravná.

Na VS svazků při krátkých zastávkách štábu není třeba ve všech případech zřizovat výpravnou a to zvláště ne v těch případech, kdy předpoklady pro zaměřování našich rádiových stanic jsou menší (ústup nepříteli nebo jeho pronásledování vysokým tempem). Při tom však je třeba vybrat VS divize na vhodném místě z hlediska organizace rádiového a směrového spojení, vyloučit vzájemné rušení pojitek a hlavní funkcionáři štábu se musí zdržovat přímo u pojitek. Jinak je ohroženo spojení a tím ztíženo velení.

Další podmínkou pro správnou organizaci velení je plánovitý přesun hlavních míst velení. Jejich přemístění se mnohdy provádí živelně. Nelze dopustit, aby se současně přemísťovala většina míst velení v rámci svazu nebo svazku. Podmínky pro velení za pohybu se značně zhoršují. Náčelníci štábů musí od svých podřízených vyžadovat povolení pro přemístění hlavního místa velení a usměrňovat jejich přemísťování tak, aby se přemísťovala vždy pouze část hlavních míst velení v rámci svazu nebo svazku.

Dosah rádiových stanic se za pohybu zmenšuje, radisté přerušují spojení a nevědí, kdy je opět naváží, což vnáší zmatek do jejich činnosti. Se stávajícími krátkovlnnými stanicemi nelze zajistit spojení za pohybu na velké vzdálenosti. Rádiová stanice R-118, která slouží pro spojení do divize vto má dosah za pohybu do 30 km.

Zkušenosti z praktických cvičení ukazují, že se pohyblivými se štáby lze nejlépe zajistit spojení pomocí velmi krátkovlnných stanic a to retranslací na výhodných terénních bodech. Tento způsob spojení je výhodný hlavně proto, že VKV rádiové stanice jsou lehké a pohyblivé. Přesto však je třeba dodržovat plánovitost přesunu míst velení a včas klást požadavky na spojení, aby pojítka mohla být správně rozmístěna v terénu.

Dodržování těchto zásad zlepší organizaci velení a usnadní práci našich spojařů.

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennaja mysl“

Číslo 8/1960:

Úkoly a výsledky druhé světové války. — O narůstání úsilí v operacích. — Vojenské námořnictvo v systému soudobých ozbrojených sil. „Otevřené nebe“ v agresivních plánech amerického imperialismu. — O obecné teorii vojenské vědy. — K otázce války a ozbrojeného zápasu. — K otázce obsahu vojenské vědy. — O hydrometeorologii ve vojenské vědě. — Příprava k využití kosmického prostoru ve vojenských cílech. — KSSS a výstavba ozbrojených sil. — Užitečná kniha (Metodika vojenskovědeckého významu).

Číslo 9/1960:

Tanková a mechanizovaná vojska ve druhé světové válce. — K otázce průlomu obrany z chodu při rozvíjení útoku. — Komunikace v soudobé válce. — Vojensko-politické události v zahraničí. — K otázce charakteru sovětské vojenské vědy, jejímú předmětu a obsahu (přehled diskusních příspěvků došlých do redakce). — Organizace a vedení strategické obrany. — Protitankové rakety pro vyzbrojení tanků. — Kniha o stranicko-politické práci. — Krátký nástin rozvoje sovětského operačního umění.

Číslo 10/1960:

O vojenském potenciálu státu. — K otázce nového charakteru vzájemného vztahu útoku a obrany. — Boj s požáry v pásmu bojové činnosti. — Problémy soudobé imperialistické koalice. — Příprava agrese fašistického Německa proti Francii. — Mimoarmádní příprava lidských záloh v soudobých podmínkách. — Bojová cesta Sovětských ozbrojených sil. — Literatura o raketové technice. — Němečtí revanšisté dychtí po nové válce.

Číslo 11/1960:

43. výročí Velkého října. — Velký znalec vojenství. — K otázce zákonitosti v taktice. — Zabezpečení zemí imperialistického tábora tekutými pohonnými látkami v době války. — Bojové využití operačních uskupení vojsk ve Velké vlastenecké válce. — Strategické letectvo USA a tendence jeho vývoje. — Historie a současnost. — Konference o zevšeobecnování zkušeností vojenskovědecké práce.

„Vojennyj zarubežnik“

Číslo 8/1960:

Štáb v soudobé válce. — O člověku a řízených střelách. — Stíhací letoun „Republic F-105 D“. — Americké vzdušné ozbrojené síly a zranitelnost leteckých základů. — „FRAM“ — Nový program zabránění hromadnému a současnému zastarávání lodí. — Některé otázky výstavby ozbrojených sil Francie. — Atomová úderná síla Francie. — Atomový výbuch na Saahaře. — Rozpočet vojenských vzdušných sil Francie. — Nová organizace svazků pozemních sil Francie. — Některé údaje o stavu a rozvoji vojenského průmyslu Francie. — Práce v oblasti výstavby atomových ponorek v kapitalistických státech. — Nová zahraniční vojenská technika. — Zahraniční vojenská kronika.

Číslo 9/1960:

Taktika pozemních vojsk v obraně: Zvláštnosti soudobé obrany. — Fabiánská taktika a jaderné zbraně. — Vojenské námořní síly v Baltickém moři. — První informace o systému velení silám a prostředkům strategického leteckého velení. — Nová úderná síla obrněných vojsk — tank M 60. — Letecký průmysl západního Německa. — Ideologická příprava evropských států — účastníků NATO. — Některá opatření armády USA při bojovém zabezpečení vojsk v jaderné válce. — Americké ponorky s torpédovou výzbrojí. — Přehled italského časopisu „Rivista Marittima“. — Nová zahraniční vojenská technika. — Zahraniční vojenská kronika.

Číslo 10/1960:

Světodějny význam Velké říjnové socialistické revoluce. — Strategické letecké velení vytváří taktiku společného použití bombardovacích letounů a raket. — Soudobé štáby polní armády. — Vývoj protiponorkové obrany. — Kosmická síla dnes a zítra. — Stíhač Dassault Mirage III C. — Počáteční období soudobé války podle názorů buržoasních vojenských ideologů. — Tanková výroba hlavních kapitalistických států. — Nejisté volání (Recenze knihy). — Nová zahraniční bojová technika. — Zahraniční vojenská kronika.

Číslo 11/1960:

Všeobecné otázky války a vojenské vědy. — Vojenské námořnictvo a kosmický věk. — Cvičení v terénu „Winter Shield“ (zimní štít) — Nové názory na úlohu podzvukových bombardovacích letounů. — Střediska řízení bojové činnosti. — V strategickém leteckém velení snižuje se početní stav v obsluhách mezikontinentálních balistických raket. — Stíhání balistických raket. — Strategické letecké velení vytváří raketové útvary. — Vzdušná špiónáž USA a prostředky jejího uskutečňování. — Francovo Španělsko v agresivních plánech USA. — Stav a vývoj protiponorkového loďstva vojenského námořnictva kapitalistických států. — Výsledky a perspektivy rozvoje francouzského leteckého průmyslu. — Nová zahraniční vojenská technika. — Zahraniční vojenská kronika.

Informace o obsahu německého vojenského odborného časopisu „Militärwesen“

Číslo 6/1960:

V národní frontě proti militarismu v západním Německu v národní frontě na ochranu naší republiky. — K strategii bleskové války německého generálního štábu v první světové válce. — O významu pedagogiky ve výuce v národní lidové armádě. — K zlepšení vojensko-technického vzdělání v národní lidové armádě. — O fyziologických základech vojenského výcviku. — Účinek činitele překvapení v moderní obraně. — Přípomínky k obraně osad a průmyslových podniků. — Soudobý dělostřelecký průzkum. — Sovětské dělostřelectvo v útočných operacích Velké vlastenecké války v roce 1943 a 1945. — Polovodiče a transistory ve vojenské technice. — Možnosti využití ponorných zařízení v železničních jednotkách. — Francovo Španělsko v plánech NATO a německých militaristů. — Co se skrývá za požadavkem Bonnu a „integraci logistiky“? — Politika vzdušných pirátů. — Západoněmecké názory na úlohu a využití tankových sil v moderní válce. — O útoku mechanizované brigády (podle názorů západoněmeckých militaristů). — Vojenské možnosti využití infratechniky (podle názorů militaristů NATO).

Číslo 7/1960:

Válka nebo mírové soužití — základní problém světové politiky. — Za nejrychlejší využití a zevšeobecnování pokrokových zkušeností. — K otázkám výchovy mladých vojáků. — K hnutí zlepšovatelů a vynálezců v národní lidové armádě. — Hlavní činitele, které určují výsledek moderní války. — O úloze vojenských mas. — O vojensko-geografických podmínkách západní Evropy. — Využití stíhacích bombardérů v boji proti pozem-

ním cílům. — O ničení vzdušných cílů (podle zahraničního časopiseckého materiálu). — Tankové armády v útočných a obranných operacích Velké vlastenecké války. — Námořní výsadkové a přepravní prostředky NATO a jejich další vývoj. — Vojenské cvičení NATO v dubnu a květnu roku 1960 v Baltickém a Severním moři. — O organizaci a provádění průzkumu v Bundeswehru (podle názorů západoněmeckých militaristů). — Telefonní a telegrafní spojení v Bundeswehru (podle názoru západoněmeckých militaristů). — Škola „Recondo“ ve službách armády USA (výcvik diversantů).

Číslo 8/1960:

Wilhelm Pieck — přední bojovník proti militarismu a válce za ochranu prvního německého státu dělníků a rolníků. — Poražení generálové jsou bez perspektivy. — Bedřich Engels a vznik socialistické vojenské teorie. — Proletářský internacionalismus — základ bratrských svazků ve zbraní armád socialistických států. — O několika zkušenostech stranickopolitické práce při cvičení vojsk. — O politicko-morálním potenciálu západoněmeckého militarismu. — Obklíčení a zničení velkých uskupení nepřítelů. Podle zkušeností z druhé světové války. — O boji proti diverzantům. — Možnosti použití dělostřelectva v obraně pobřeží. — Odrážení protiútoků. — O významu způsobů úpravy pitné vody v polních podmínkách. — Tendence vývoje dělostřelecké a raketové výzbroje válečných lodí. — K událostem v Kongu. — Taktické zásady použití pozemních sil Bundeswehru (podle názorů západoněmeckých militaristů).

Číslo 9/1960:

Stálá bojová pohotovost socialistických ozbrojených sil — předpoklad všeobecného a úplného ozbrojení. — K politické úloze německého generálního štábu. — Vojenské společenství západního Německa a USA — hlavní opora bonnské agresivní strategie. — O úloze zázemí (týlu) v moderní válce. — K pojmům válečné hospodářství a válečná ekonomie. — O zvláštnostech organizace a vedení útoku z chodu. — O organizaci a vedení průzkumu v nočních bojových akcích. — Některé názory na vedení noční bojové činnosti tankových jednotek. — O zvláštnostech použití obrněných vozidel (tanků) v zimě. — Psychotechnické (otravné) látky. — Účinnost a použití kumulativních náloží. — Manévry (Wallenstein III“) německého spolkového námořnictva (vojensko-politické zhodnocení). — Námořní cvičení NATO „Bone dry“ jako součást atomových závěrečných cvičení „Hold fast“ (vojensko-politické zhodnocení). — Úkoly a výstavba bonnské zpravodajské služby (západoněmecké). — Úvahy o „tankovém dělostřelectvu“ v pozemních silách Bundeswehru (podle názorů západoněmeckých militaristů). — Několik připomínek k zinnému výcviku Bundeswehru. — „Force de frappe“ — plán francouzských samostatných atomových ozbrojených sil. — Švýcarská vojenská reforma v zájmu NATO.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu „Myśl wojskowa“

Číslo 7/1960:

Vědecká konference akademie generálního štábu. — Bojová činnost vojsk při nesouvislých frontách. — Některé otázky vedení nepřetržité útočné činnosti. Palba a pohyb v počátečním období zteče. — O metodice vědecké práce v operačně taktické oblasti. — Letectvo bez letišť. — Surovinová základna a zásoby v soudobé válce. — Na ústřední frontě (válečné vzpomínky). — Vznik a vývoj štábů (II. část). — Španělsko v NATO. — Otázky obrany proti balistickým raketovým střelám dalekého dosahu. — Krátké informace o ozbrojených silách kapitalistických států.

Číslo 8/1960:

K desátému výročí časopisu „MYŚL WOJSKOWA“. — Vojenské myšlení v tváři tvář jaderným zbraním. — Některé problémy protivýsadkové obrany (operace) na mořském pobřeží. — Práce štábu dělostřelectva operačního svazku při zabezpečení vojsk municí

Recenze - bibliografie

v útočné operaci. — Operační přesuny vojsk po železnici v soudobých podmínkách války. — Několik připomínek k tématu „protivzdušná obrana vojsk útočících z výchozích prostorů rozmístěných v hloubce“. — Elektronika ve službách velení. — Význam nafty a tekatých pohonných hmot ve světovém hospodářství. — Úloha 1. gardové tankové armády ve druhé a třetí etapě „pomorská operace“ a její vliv na činnost 1. Polské armády (1.—7. 3. 1945). — Ústupové boje v údobí druhé světové války. — Obrana území Švédska. — Krátké informace o ozbrojených silách kapitalistických zemí.

Číslo 9/1960:

Připomínky k soustředování úderných uskupení v útočné operaci. — Některé aspekty využití teorie výzkumu operací ve vojenství. — Problémy vývoje podmínek velení. — Boj s námořními výsady protivníka. — O boji s panikou při odchodu. — Vliv vlastních atomových úderů na organizaci pochodu vojsk v útočné činnosti s přísunem z hloubky. — Proč integrace protivzdušné obrany vojsk. — Raketové zbraně a perspektivy jejich rozvoje. — Surovinové zásoby v soudobé válce. — Několik připomínek k práci „kroužků vojenských znalostí“. — Nástin systému organizace a vyzbrojení polských ozbrojených sil v letech 1919—1939. — Vojenská vzdušná doprava (podle amerických názorů). — Z otáček protitankové obrany v Bundeswehru. — Krátké informace o ozbrojených silách kapitalistických zemí.

Číslo 10/1960:

Některé problémy soudobého vojenského myšlení. — Úvaha z oblasti organizace ozbrojených sil. — Strach a panika v bojové činnosti. — O aktivních způsobech boje s prostředky vzdušného napadení. — Poznámky k způsobům přechodu divize do útoku. — Z otázek vyhodnocování leteckých snímků. — Problémy protivzdušné obrany státu v soudobé válce. — O předmětu, charakteru a metodě vojenské ekonomiky. — Vybrané otázky průlomu obrany nepřítele jednotkami Polské lidové armády v letech 1944—1945. — Studie vytváření a organizování tylového systému Polské lidové armády v letech 1943—1945. — Vývoj raketových zbraní a způsoby jejich použití v americké armádě. — Metody vměšování v průběhu organizace válečného hospodářství v Německu v letech 1933—1939. — Krátké informace o ozbrojených silách kapitalistických států.

Číslo 11/1960:

Faktory rozhodující o výsledku soudobé války. — O nepřetržitosti útočné činnosti v taktickém rozsahu. — Technika v průzkumu. — O manévru a prostoru v soudobé válce. — Bojová činnost v zimě. — Připomínky k ženíjnmu zabezpečení vysazení námořního výsadku. — Některé problémy varování vojsk. — Raketové zbraně a perspektivy jejich rozvoje. (Část II.) — Problémy teorie ekonomické mobilizace. — Boční úder „Brjanského frontu“ (Zkušenosti). — Ekonomické předpoklady remilitarizace Německé spolkové republiky. — Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických států.

Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu „Probleme de arta militara“

Číslo 4/1960:

Některé úkoly operačně taktického významu, seznámení s výsledky provedení velitelsko-štabního cvičení. — Některé otázky bojového použití bombardovacího a stíhacího bombardovacího letectva při podpoře vojsk v průběhu útočné operace frontu. — Operační učlenění vševojskové armády v obranné operaci počátečního období války. — Plán součinnosti protiletadlového dělostřelectva se stíhacím letectvem při obraně vojsk a objektů frontu v počátečním období války. — Některé otázky operačního maskování. — Některé otázky uskutečňování protiradiotechnického opatření v útočném a obranném boji pěší (motostřelecké) divize v podmínkách použití soudobých prostředků boje. — Vysvětlení pojmů „jednotlivý, skupinový a hromadný atomový úder“.

Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna misl“

Číslo 4/1960:

Základní charakteristické rysy velitele a náčelníka s nedílnou velitelskou pravomocí. — Ekonomické soutěžení mezi SSSR a USA. — Překvapení v soudobé válce, operaci a boji. — Součinnost polní armády s většími operačními a taktickými vzdušnými výsadbami v útočné operaci. — Mechanizace ženijních prací v obranné operaci. — O nešablonovitosti v soudobé obraně. — Využití radioelektroniky ve velení vojskům. — Protiletadlové řízení rakety v systému protivzdušné obrany státu. — Plán bulharského hlavního velení na první období Vlastenecké války. — Američtí vojenští ideologové o úloze druhých ozbrojených sil a druhých vojsk ve válce. — Americké názory na přednosti pentomické divize. — Protiponorková obrana v systému NATO.

Číslo 5/1960:

Šestnáct vítězných let. — Ekonomická příprava hlavních bojujících států v první a druhé světové válce. — Způsob přijetí rozhodnutí ve zkrácené lhůtě. — Boj se vzdušnými výsadbami nepřítelů v obranné operaci. — Operační maskování vojsk a týlových objektů v soudobých podmínkách. — Atomové zbraně a obrněná vojska. — Plánování a organizace bojové činnosti dělostřelectva ve zkrácené době. — Plánování a provádění oprav dělostřelecké výzbroje v útoku. — Radiotechnické metody a systémy navádění řízených střel. — Vývoj a konstrukce řízených reaktivních protitankových střel. — Sovětské vojenské umění v době prvního období Velké vlastenecké války. — Činnost vojsk v terénu zasaženém radioaktivními látkami.

Informace o obsahu maďarského vojenského odborného časopisu „Honvédelem“

Číslo 3/1960:

Změny v západoněmeckých taktických názorech. — Některé otázky zasažení druhého sledu armády do sražení v útočné operaci. — O ochraně proti radiotechnickému rušení nepřítel. — Organizace a provádění řízení palby dělostřelectva divize (dělostřelecké skupiny). — Zápas demokratických a reakčních sil za vybojování armády v letech 1945 až 1948. — Některé otázky techniky velení. — Recenze k článku: „Některé otázky armádní operace“. — Týlové zabezpečení zasažení svazků prvního sledu armády do sražení v útočné operaci. — Problémy zásobování armády na válčišti. — Vliv taktických atomových zbraní na organizaci a vedení obrany. — O úloze pozemního hlavního dělostřelectva v soudobé válce. — Biologické zbraně — prostředek imperialistických metod vedení války.

Číslo 4/1960:

O vývoji a plánování změn způsobů bojové činnosti pozemních vojsk USA. — Některé otázky útoku v noci. — Problémy výchovy myšlení důstojníků ve velitelském školení. — Odrážení dalekonosných raket. — Materiální a zdravotnické zabezpečení vojsk v boji, operaci při překonávání vodních překážek. — Účast eskadry sovětské Dunajské flotily v bojích o osvobození naší vlasti. — Třetí vědecká konference Kaposvárské dobrovolné vědecké společnosti. — Otázka útoku provedeného na samostatných směrech. — Základy taktiky pozemních vojsk Bundeswehru.

Upozornění

Soudruzi velitelé, náčelníci a političtí pracovníci,

vojenskoodborná redakce nakladatelství Naše vojsko připravila ve spolupráci s operační správou generálního štábu MNO sborník původních statí

„O CHARAKTERU SOUDOBÉ VÁLKY“

Cílem tohoto sborníku je dát důstojníkům základní studijní materiál, který jim pomůže pochopit, k jaké válce je třeba připravit ozbrojené síly, jaké by byly příčiny a podmínky jejího vzniku, její charakter, hlavní rysy, způsoby vedení a její ekonomické, morální politické a technické požadavky. Kromě toho jsou některé základní statí věnovány aktuálním otázkám soudobé vojenské techniky a hodnocení strategických koncepcí potenciálního protivníka pro válku proti zemím socialismu.

Sborník má přispět k tomu, aby důstojníci porozuměli hlavním požadavkům soudobého vojenství a tím pomoci splnit jeden z hlavních úkolů Rozkazu ministra národní obrany na letošní výcvikový rok, neboť soudobá válka by se jen málo podobala válce minulé. Porozumět požadavkům soudobého vojenství vyžaduje seriózní, důkladné a odpovědné studovat charakter a zákonitost příští možné války.

Obsah sborníku tvoří tyto statí:

Kapitán Bořek Švace: „Válka a současná mezinárodní politika“

Major Josef Hanč: „Úloha ekonomiky v soudobé válce“

Podplukovník Čestmír Berka: „Úloha člověka a válečné techniky v soudobé válce“

Generálmajor Václav Vitanovský: „O charakteru soudobé války“

Plukovník Ludvík Varvařovský: „O dynamismu a manévrovosti příští možné války“

Generálmajor Jan Knotek: „Úloha tankového vojska v soudobých armádních operacích“

Plukovník Jan Raban: „Úloha výsadkového vojska v soudobé operaci“

Generálmajor Josef Slabý: „Význam a úloha týlu v soudobých operacích“

Podplukovník Miloš Sedlář: „Některé aktuální technické otázky soudobé vojenství“

Inž. major Jan Hošek – inž. major Jiří Ječmen: „Rozvoj a význam elektroniky v soudobém vojenství“

Kapitán František Črha: „Krise soudobých vojenskostrategických koncepcí imperialismu“

Plukovník Václav Vedral: „Systém a metody vzdušné špiónáže imperialistických zemí proti zemím socialismu“

Kapitán Oldřich Mikšík: „Buržoasní válečná psychologie a její metody zpracování vědomí vojenských mas a obyvatelstva“

Redakce vojenskoodborných časopisů plánuje na stránkách vojenskoodborného tisku diskusi k problematice, kterou přinese tento sborník. Předpokládá se, že bude k závažným otázkám, které vyplynou z diskuse, uskutečněna čtenářská konference, která diskusi uzavře a vytyčí nové základní problémy k teoretickému řešení.

Vzhledem k tomu, že sborník svým obsahem je charakteru „výhradně pro služební potřebu“, bude distribuován přímo vojenským útvarům a velitelstvím na základě hromadných objednávek, které zašlete co nejdříve na adresu: Naše vojsko – Distribuce n. p. Praha 2, Na Děkaně 3.

VOJENSKÁ MYSL — vojenský teoretický časopis. Vychází šestkrát ročně. Vydává MNO-Redakce vojenských odborných časopisů ve Vydavatelství časopisů MNO.

Řídí Branislav Rapoš. Redaktor časopisu Jindřich Malina.

Redakční rada: Václav Vitanovský (předseda), Ladislav Soukal, Ladislav Hálek, Pravoslav Kalický, Genadij Sázkavský, Josef Mrázek, Josef Slabý, Ladislav Kováč, Juraj Repčín, Jiří Kavena, doc. Jaroslav Mašek, Břetislav Šnobl.

Technický redaktor Vratislav Melmuka.

Redakce a administrace Praha 2, Vladislavova 26. Telefon 091-2611; 2293; 23456-8. Tiskne Naše vojsko, n. p. Praha.